

Novosti

Ove je godine zima dugo potrajala, no zimski san nije uspavao dječje knjižničare koji su dolaskom proljeća (još više) prionuli poslu. Od veljače, i posljednjeg broja *Novosti*, knjižničarska zajednica je bogatija za mnoštvo aktivnosti, nekoliko stručnih skupova i okruglih stolova, projekata, Festival dječje knjige *Monte Librić* i još mnogo toga, stoga ovaj broj prikazuje bogatstvo i različitost knjižničarske struke u svoj svojoj raskoši.

Lipanski broj *HKD Novosti* tematski se bavi uslugama i programima za djecu i mlade u školskim i narodnim knjižnicama u kojima središnju ulogu ima poticanje čitanja. Kroz mnoštvo tekstova prikazani su primjeri dobre prakse poticanja čitanja kod djece svih dobnih skupina – od onih predškolske dobi (i njihovih roditelja) do srednjoškolaca – a šarenilo programa pokazuje kako se knjižničari jednako dobro snalaze u tradicionalnom (papirnatom) i virtualnom okruženju (čitateljski klubovi/blogovi).

Europska godina glasnog čitanja potaknula je Komisiju za knjižnične usluge za djecu i mladež HKD-a da bude inicijator i organizator prve nacionalne kampanje za poticanje čitanja naglas od najranije dobi. Zašto je takva kampanja važna kad bebe ne znaju čitati? Čitanje u bilo koje doba dana, a pogotovo prije spavanja, i ugodno druženje djeteta u roditeljevom naručju potiče posebnu vezu, nakon ludog dnevnog ritma prepunog obveza smiruje male i velike! Slušajući melodiju i ritam materinog jezika djeca lakše svladavaju govor, uče o svijetu oko sebe, razvijaju maštu... Ljubav prema čitanju razvija se od malena, pa iako se intenzitet, interesi i potrebe tijekom života mijenjaju (od slikovnica, školske lektire preko ispitne literature, knjiga o roditeljstvu do stručne literature), ona ostaje prisutna cijeloga života. Stoga je važno roditelje i odrasle koji se bave djecom poučiti zašto je čitanje važno, jer mala djeca sama ne mogu doći u knjižnicu.

Članak o biblioterapiji i razgovor s Ivanom Bašić također se lijepo uklapaju u tematski broj, kao i predstavljanje rada dviju komisija HKD-a vezanih uz čitanje. Također su predstavljeni i novi stručni časopisi koji se bave književnošću za djecu.

Nadam se da će kolegice i kolege pronaći inspiraciju u prikazanim programima i projektima, a iz popisa radionica CSSU-a odabrali neku koja će im pomoći u dodatnoj edukaciji za tako potrebno i važno cjeloživotno obrazovanje.

Alka Stropnik

Pripremajući ovaj broj, urednice *HKD Novosti* su se, kao što vidite iz ovog *paralelnog slaloma*, izvještile u četveroručnom pisanju. Što to točno jest, kao i mnoge druge zanimljivosti – pročitajte u reportaži o Knjižnici i književnom svratištu Zvona i nari.

Slalom moraju izvesti i oni koji se kroz ovaj broj *Novosti* žele kretati tako da izbjegnu priče o uslugama za djecu i mlade i poticanje čitanja – dječji su knjižničari, naime, posve zauzeli broj. I to s pravom, održali su čak pet domaćih i aktivno sudjelovali (barem) na tri inozemna skupa, naučili nas da djeci treba čitati od rođenja, podsjetili nas na omiljene knjige i likove iz djetinjstva na čelu s Hlapićem, naučili što je to *brodvejski sindrom* hrvatskih dječjih kazališta, *čitali smo mi, u obitelji svi*, spavali u knjižnicama, provjerili kako se čita u Češkoj i još mnogo, mnogo toga. Povelili su nas sa sobom i u virtualni i u književni i u pedagoški svijet i pokazali kako se dobro snalaze u svima njima. U ovome broju otkrijte i kako se prepisuje i uzima biblioterapija.

Ovo nije prvi put da se *Novosti* bave uslugama za djecu i mlade. Pogledajte *Novosti* br. 16 iz lipnja daleke 2001. godine www.hkdrustvo.hr/datoteke/13 i pročitajte nekoliko vrlo zanimljivih razgovora s inozemnim stručnjacima.

Mali predah od dječjih tema potražite u pregledu ostalih proljetnih i ljetnih aktivnosti. Predsjednica HKD-a Marijana Mišetić izvijestila je o ovogodišnjoj skupštini i konferenciji EBLIDA-NAPLE, profesorica Aleksandra Horvat izvijestila je o sastancima dvaju pravnih stručnih tijela (EBLIDA-in EGIL i IFLA -in CLM). U organizaciji HKD-a preveden je EBLIDA-in dokument *Pravo na e-čitanje*. Ne zaboravimo da će za nekoliko dana Hrvatska postati dio Europske unije kojoj ćemo posvetiti sljedeći tematski broj. Sljedeći sastanak EBLIDA-ing Izvršnog odbora održat će se u Hrvatskoj u tu čast.

Održana je i 31. godišnja skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, predstavljeni su novi brojevi glasila regionalnih društava *Svezak* i *KaLibar*. Hrvatske knjižnice su se na Dan muzejske solidarnosti u ožujku solidarizirale sa Zemaljskim muzejom u Sarajevu i drugim ugroženim bosanskohercegovačkim kulturnim institucijama. Manifestacijom *Noć knjige* u travnju su obilježile Svjetski dan knjige i autorskih prava i Dan hrvatske knjige. Koprivnička knjižnica primila je iznimno vrijednu međunarodnu nagradu za svoj program kojim doprinosi socijalnoj inkluziji Roma.

Cijeli nas broj, zapravo, podsjeća na jednu od temeljnih zadaća (narodnih) knjižnica – očuvanje pismenosti, pisane riječi, teksta kao komunikacijskog, edukacijskog i umjetničkog diskursa u vremenu kada je on ugrožen sa svih strana na isti način kao i komunikacija, edukacija i umjetnost. Upravo sve te tri komponente sadrži naša ljetna književna preporuka na kraju broja – *Žena koja je legla u krevet na godinu dana*. Požurite je što prije posuditi! I nemojte zaboraviti prije čitanja zaboraviti nanijeti kremu s visokim faktorom.

Tea Čonč

U OVOM BROJU

Uvodnik	Uvodnik	1
Skupovi u zemlji	Stručni skup Dječja knjižnica dostupna svima (<i>Suzana Biglbauer</i>)	5
	Kako držati korak s potrebama mladih (<i>Kristina Prusec</i>)	7
	Monte Librić 2013. (<i>Iva Ciceran</i>)	8
	Stručni skup Mreže za umrežavanje (<i>Andrea Božić</i>)	9
	11. okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 5. festival hrvatskih bibliobusa (<i>Ljiljana Vugrinec</i>)	11
	5. okrugli stol Knjižnice i suvremeni menadžment s temom: Kako i zašto biti vidljiviji i prisutniji (<i>Marija Šegota-Novak</i>)	13
	13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica: Knjižnice: kamo i kako dalje? (<i>Marta Radoš, Josipa Zetović</i>)	15
	8. SEEDI konferencija: digitalizacija kulturne i znanstvene baštine i 3. festival hrvatskih digitalizacijskih projekata (<i>Anita Marin</i>)	17
	Okrugli stol Nova Gradska knjižnica u Zagrebu i ulazak u Razvojnu strategiju Grada Zagreba – ZagrebPlan 2020. (<i>Ivančica Đukec Kero</i>)	20
	25. proljetna škola školskih knjižničara: Komunikacija u školskoj knjižnici – ukorak s vremenom (<i>Dejana Kurtović</i>)	21
	4. okrugli stol o zavičajnosti u knjigama za djecu i mlade Utjecaj hrvatske usmene tradicije u suvremenoj književnosti za djecu i mlade (<i>Grozdana Ribičić, Vesna Mihanović, Danijela Markotić</i>)	23
	Forum Tomizza 2013: Bolji život? Bolje življenje? Una vita migliore? (<i>Neven Ušumović</i>)	26
	Studentska konferencija infoDASKA – 2013: Pristup informacijama u umreženome društvu (<i>Monika Berać, Sara Semenski</i>)	27
	Iz inozemstva	Godišnja skupština i konferencija EBLIDA-NAPLE (<i>Marijana Mišetić</i>)
Sastanak EBLIDA-ine Stručne skupine za informacijsko pravo (EGIL) i IFLA-inog Odbora za autorsko pravo i druga pravna pitanja (CLM) (<i>Aleksandra Horvat</i>)	30	
Sajam dječje knjige u Bologni: uz 50. obljetnicu (<i>Ranka Javor</i>)	32	
Elektronička slikovnica na Sajmu dječje knjige u Bologni (<i>Kristina Čunović</i>)	34	
Prva međunarodna konferencija o poticanju rane pismenosti Prepare for Life! – Raising Awareness for Early Literacy Education; predstavljen projekt Knjige za bebe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović”, Koprivnica (<i>Danijela Petrić, Jasminka Vajzović</i>)	35	
Međunarodna radionica Djeca i knjige (<i>Mario Kolar</i>)	38	
Studentska konferencija BOBCATSSS 2013: From collections to connections: turning libraries inside-out (<i>Denis Kos</i>)	39	

Broj 59, lipanj 2013.

Ponešto o biblioterapiji ili vođenome čitanju	Uvod u biblioterapiju (<i>Ljiljana Sabljak</i>)	40
	O biblioterapiji smo razgovarali s Ivanom Bašić (<i>Ivana Bašić, Tea Čonč</i>)	42
Tema broja	O nacionalnoj strategiji poticanja kulture čitanja (<i>Zoran Velagić</i>)	47
	Čitaj mi!: prva nacionalna kampanja za promicanje čitanja naglas djeci od rođenja (<i>Kristina Čunović</i>)	48
	Programi za poticanje rane pismenosti Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica (<i>Danijela Petrić</i>)	49
	Manifestacija Hlapić 2013. (<i>Ivana Faletar</i>)	50
	Čitamo mi, u obitelji svi: nacionalni projekt poticanja čitanja kod učenika trećih razreda osnovnih škola (<i>Dejana Kurtović</i>)	52
	Čitamo mi, u obitelji svi u Osnovnoj školi Mitnica (<i>Jelena Cvrković</i>)	54
	Blogovska oaza za mlade čitatelje (<i>Žozefina Žentil Barić, Alica Kolarić, Vjeruška Štivić</i>)	55
	Medveščak čita – 2013 (<i>Alka Stropnik</i>)	56
	Knjigozemlje – nova akcija u sklopu projekta KLJUČ do znanja (<i>Majda Bakić</i>)	57
	Kviz Kroz knjižnicu do mature (<i>Ivana Fištrek</i>)	58
	Noć s Andersenom (<i>Romana Horvat</i>)	59
	Kad procvjeta proljeće – radionica Odjela za djecu i mladež u sklopu programa Đački proljetni dani 2013. (<i>Dubravka Vaštuka</i>)	60
	Anketa Najdraža knjiga iz djetinjstva (<i>Iva Dužić</i>)	61
	Projekt Poezija u pokretu Gradske knjižnice i čitaonice Pula predstavljen na 78. IFLA-inoj konferenciji u kolovozu 2012. godine (<i>Nadija Bužleta</i>)	63
	Šesti sesvetski pjesnički maraton (<i>Ivan Babić</i>)	64
	Zadar čita 2013. (<i>Ante Kolanović</i>)	65
	Projekti koji promiču sustavno poticanje čitanja u Dječjoj knjižnici mira u Vinkovcima (<i>Sonja Šimić</i>)	66
	Poticanje čitanja u Češkoj (<i>Mira Barberić</i>)	68
	Književnost i dijete – novi časopis Društva hrvatskih književnika (<i>Dubravka Težak</i>)	70
Libri & Liberi - novi znanstvenostručni časopis o dječjoj književnosti (<i>Ivana Milković</i>)	70	
Predstavljamo	Knjižnica i književno svratište Zvona i nari u Ližnjaju (<i>Nives Franić, Tea Čonč, Natalija Grgorinić, Ognjen Rađen, Tamara Bakran, Marinko Koščec</i>)	72

Iz rada HKD-a i regionalnih društava	Sjednice Glavnog i Stručnog odbora HKD-a; nova stručna tajnica HKD-a	80
	31. godišnja skupština Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja i predstavljanje novog broja Sveska (<i>Lucija Miškić</i>)	80
	Djelovanje Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskoga knjižničarskog društva i suradnja s IFLA-inom Sekcijom knjižnica za djecu i mladež (<i>Dajana Brunac</i>)	82
	Djelovanje Komisije za čitanje HKD-a (<i>Davorka Semenić Premec</i>)	84
	Predstavljanje KaLibra, stručnog časopisa Društva knjižničara Karlovačke županije	85
Vijesti i najave	Vijesti	86
	Najave	90
Iz knjižnica	Na Dan hrvatskih knjižnica otok Vir (privremeno) dobio knjižnicu (bibliobus) (<i>Nada Radman</i>)	91
	Priprema, pozor... Svi u kazalište u Knjižnicu S. S. Kranjčevića! (<i>Irena Bekić, Željko Vrbanc</i>)	92
	Noć knjige u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu (<i>Meri Butirić</i>)	94
	Međunarodna nagrada koprivničkoj knjižnici (<i>Maja Gačan</i>)	95
	Izložba Francontraste 2013 (<i>Vanja Kulaš</i>)	96
	BOOKtiga 2013. (<i>Irides Zović</i>)	96
	Od zgrade kemije do Knjižnice Akademije: povijest nove zgrade Knjižnice HAZU-a na drugačiji način (<i>Eliza Bertone</i>)	97
	Sviđa ti se ili lajkaš?: računalno nazivlje u knjižničarstvu (<i>Ana Borić</i>)	98
Rasprava		
Osvrt	Kad tiskanje postane subverzivno: sajam knjiga Subversive Festivala (<i>Mario Kikaš</i>)	100
Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara	Planirane radionice CSSU-a u 2013. tematski vezane uz programe i usluge za djecu i mlade te poticanje čitanja	101
	Rad s djecom i mladima u školskim i narodnim knjižnicama: radionica CSSU-a Alke Stropnik i Dajane Brunac (<i>Nada Radman</i>)	101
	Planiranje i upravljanje zaštitom knjižnične građe: radionica CSSU-a Dragice Krstić (<i>Željka Aleksić</i>)	102
Dokument	Pravo na e-čitanje (EBLIDA)	104
Nova izdanja HKD-a	Nova izdanja	105
	Tinejdžeri trebaju mjesto na kojem su dobrodošli, a ne... (<i>Tea Čonč</i>)	105
Knjižničari preporučaju	Put oslobođenja započinje u krevetu (<i>Vanja Kulaš</i>)	107
Partneri u ovom broju	Partneri u ovom broju: Antikvarijat Studio i Lektire Kostrena	109

Broj 59, lipanj 2013.

Stručni skup Dječja knjižnica dostupna svima

Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Medveščak,
22. ožujka 2013.

Suzana Biglbauer

Komisija za knjižnične usluge za djecu i mlade

bsuzana@gskos.hr

Hrvatsko knjižničarsko društvo – Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež i Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Medveščak organizirali su stručni skup pod nazivom *Dječja knjižnica dostupna svima* u Knjižnici Medveščak u Zagrebu, 22. ožujka 2013. godine.

Skup se tematski bavio **knjižničnim programima i uslugama za djecu i mlade s posebnim potrebama**, uključujući one s teškoćama u razvoju, ali i one koji žive u specifičnim okolnostima ili su na bilo koji način deprivirani (djeca i mladi iz ruralnih i geografski udaljenih područja, na dugotrajnom liječenju u bolnicama, pripadnici nacionalnih manjina, oni koji žive u teškim socijalnim i ekonomskim prilikama itd.). Pored toga, sudionici su se posebno osvrnuli na probleme na koje knjižnice nailaze u osmišljavanju, planiranju i provođenju takvih usluga.

Uz uvodne govore održana su **tri pozvana izlaganja**: *Jednaka prava za svu djecu: knjižnica kao informacijsko središte* Mile Jelavić, pravobraniteljice za djecu, *Dostupnost slovenskih knjižnica djeci i mladima: primjeri bolničkih pacijenata, zatvorenika i djece s poteškoćama u razvoju* Polone Vilar, s Odsjeka za knjižničarstvo, informacijske znanosti i nakladništvo Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani te *Pregled razvoja knjižničnih usluga i programa u Hrvatskoj na dobrobit djece i mladih koji ne mogu koristiti standardne knjižnične usluge* Dunje Marije Gabriel, knjižničarske savjetnice iz Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo i Davorke Semenić-Premec, knjižničarke iz Knjižnice Novi Zagreb – Knjižnice Savski Gaj u sastavu Knjižnica grada Zagreba.

Osim pozvanih izlaganja održano je sedam prezentacija **primjera dobre prakse** iz narodnih knjižnica iz Bjelovara, Koprivnice, Pule, Siska, Zadra, Rijeke i Zagreba, te iz Hrvatske knjižnice za slijepe iz Zagreba. Posterima su se predstavile knjižnice iz Pule, Sesveta, Siska i Zagreba.

Na Skupu su predstavljeni rezultati istraživanja *Usluge za podršku roditeljstvu i ranom razvoju u zajednici* o tome koliko često roditelji čitaju djeci, a koje je 2012. godine za UNICEF provela profesorica s Pravnog fakulteta u Zagrebu Ninoslava Pečnik te je **najavljena nacionalna kampanja pod nazivom „Čitaj mi!“** za promicanje čitanja naglas djeci od rođenja koju su pokrenuli Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskog knjižničarskog društva, Hrvatsko čitateljsko društvo, Hrvatsko pedijatrijsko društvo Hrvatskog liječničkog zbora, Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti i Ured UNICEF-a u Hrvatskoj, a pod pokroviteljstvom Ministarstva socijalne politike i mladih.

Uvodno izlaganje Mile Jelavić o jednakim pravima za svu djecu i knjižnici kao informacijskom središtu, otvorilo je pitanje o nemogućnosti sve djece da ostvare svoja prava na isti način. U tome se smislu posebno ističu otoci kao mjesta gdje je do informacija teže doći i sve se više uviđa potreba za prepoznavanjem potencijala knjižnica kao pozitivnog, poticajnog i sigurnog mjesta značajnog za razvoj pismenosti, cjeloživotnog učenja te mjesta za kvalitetno provođenje vremena djece i mladih. Uvidom u stvarno stanje, nakon provedenog istraživanja o pravima djece na 22 otoka zaključuje se da u Hrvatskoj nemaju sva djeca jednak pristup knjižnici ni knjižničnim uslugama. Pravobraniteljica Jelavić predlaže kako poboljšati situaciju: potrebno je utvrditi

zakonske akte koji se odnose na minimalne uvjete (prostor, kadrove, opremu); povećati društvenu i javnu potporu knjižnicama i knjižničarima; povećati financijsku potporu; intenzivirati suradnju knjižničara sa školama i lokalnom zajednicom te potaknuti izgradnju cjelovitog sustava zaštite i promicanja prava djece s posebnim potrebama.

Društvena isključenost i/ili uključenost djece i mladih s posebnim potrebama u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj

prikazana je kroz anketno ispitivanje dostupnosti usluga, programa i građe namijenjene djeci i mladima s posebnim potrebama i kroz prikaz dosadašnjeg djelovanja objavljivanjem relevantnih međunarodnih smjernica za pojedine korisničke skupine i izvješća o skupovima, projektima te aktivnostima Komisije za

knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama i Komisije za čitanje HKD-a. Svrha je ovih aktivnosti **poticanje knjižničara u RH na suradnju i razmjenu prilagođenih programa za podizanje kvalitete knjižničnih usluga za osobe s posebnim potrebama** a u svrhu njihove potpune integracije. Zaključno se predlaže: anketiranjem utvrditi potrebe lokalne zajednice; provoditi edukaciju, sustavno pratiti i vrednovati razvoj projekata/promjena; osmisliti više zajedničkih programa; poticati suradnju s gradskim uredima (lokalnom zajednicom); početi s izdavanjem priručnika za rad s osobama s posebnim potrebama.

U izlaganju o dostupnosti knjižničnih usluga i programa za djecu i mlade s posebnim potrebama Polona Vilar prikazala je primjere iz slovenske prakse kojima se **potiče kvaliteta života u bolničkim i kaznenim ustanovama, te u radu s djecom s teškoćama u razvoju**. U središtu koncepta inkluzivnog odgoja i obrazovanja je dijete tj. mlada osoba, a razvojna dob i specifične potrebe predmnijevaju promišljenu i gotovo individualnu primjenu relevantnih IFLA-inih smjernica. Zbog nedostatka sustavnog djelovanja entuzijazam pojedinca glavni je pokretač u radu s ovim ranjivim skupinama korisnika. Moguća rješenja sadašnjih poteškoća u radu djecom i mladima Vilar prepoznaje u pažljivom odabiru građe

pri oblikovanju zbirki (primjerice, građe lagane za čitanje), uključivanju osoba s posebnim potrebama u planiranje knjižničnih usluga, dodatnom obrazovanju knjižničara, sustavnom razmjenjivanju znanja i iskustava na stručnim skupovima, te većoj suradnji udruga, radnih grupa i centara za posebne korisničke skupine. Iz ovih uvodnih izlaganja vidljivo je da je u Hrvatskoj i Sloveniji slična situacija.

Primjeri dobre prakse kroz raznolike i maštovite aktivnosti i programe narodnih knjižnica (Bjelovar, Zagreb, Koprivnica, Pula, Zadar, Rijeka, Sesvete, Dubrava, Zagreb, Sisak, Pula) pokazuju da upravo entuzijazam pojedinaca i ustanova razvija duh suradnje i nadvladava strah od drugačijeg. Osviješten je sadržaj pojmova kao što su: **dostupnost, pristupačnost, otvorenost, zajedništvo, interakcija, integracija** i sl. postizanjem zajedničkih ciljeva, primjerice: dostupnost informacija, pristup obrazovanju i lakšoj mogućnosti zapošljavanja kroz cjeloživotno učenje, kvalitetnija organizacija slobodnog vremena, poticanje čitanja, socijalna inkluzija, razbijanje predrasuda, zastupanje kulturnih i inih različitosti, ublažavanje digitalnog jaza između urbanih i ruralnih sredina, aktivno uključivanje u društveni i kulturni život zajednice radi podizanja kvalitete života.

Zaključeno je da je za izgradnju i razvoj sustavnog nacionalnog djelovanja narodnih knjižnica s ciljem postizanja kvalitetnije dostupnosti knjižnica djeci i mladima potrebno:

1. prepoznavanje potreba korisničkih skupina;
2. osiguravanje javne prepoznatljivosti knjižnica;
3. osvješćivanje i senzibiliziranje javnosti za probleme osoba s posebnim potrebama;
4. sustavno djelovanje uz entuzijazam pojedinaca i ustanova (lokalno i nacionalno);
5. suradnja i koordinacija razmjene znanja i iskustava;
6. sustavna edukacija (formalna i neformalna);
7. osiguravanje sredstava iz proračuna (oprema, prostor, kadrovi).

Skup je bio izuzetno produktivan: stotinu i šest sudionika nazočilo je poučnim, praktičnim i vrlo zanimljivim izlaganjima. Kao najvažnije bi se moglo istaknuti da je pokazan veliki **interes za razvijanje posebnih knjižničnih usluga za društveno marginalizirane skupine**, kao i entuzijazam u radu dječjih knjižničara iz cijele Hrvatske.

Kako držati korak s potrebama mladih

Knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac, 11. lipnja 2013.

Kristina Prusec

Knjižnice grada Zagreba - Gradska knjižnica

kristina.prusec@kgz.hr

Obilježivši desetu godišnjicu otvaranja dislociranoga Odjela za mlade, Knjižnica "Ivan Goran Kovačić" u Karlovcu organizirala je stručni skup pod nazivom *Knjižnica ukorak s potrebama mladih* s ciljem utvrđivanja osobitosti mladih kao sociološke skupine i kao korisnika te razmjene mišljenja i ideja kako bi im se u knjižnicama pružila što kvalitetnija usluga.

Program Skupa bio je podijeljen u dva dijela. U prvome dijelu održano je izlaganje profesorice Vlaste Ilišin, stručnjakinje za područje sociologije mladih, koja je govorila o **slobodnome vremenu i kulturnim potrebama mladih**, stavivši naglasak na knjigu i čitanje te položaj ovih dvaju elemenata na hijerarhijskoj ljestvici aktivnosti mladih u slobodno vrijeme. Iza toga uslijedila su izlaganja knjižničara s iskustvom u radu s

ovom skupinom korisnika.

Predstavljena su **tri pionirska koncepta rada s mladima u Hrvatskoj** kojima su postavljeni visoki standardi svima koji planiraju raditi s ovom korisničkom skupinom: Odjel za mladež *Idi pa vidi* Knjižnice Medveščak (osnovan 2000. godine), Dječji odjel Stribor Gradske knjižnice Rijeka, u kojem se od 1999. godine provodi međunarodno priznati projekt *Mladi za mlade* te Knjižnica za mlade Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“

iz Karlovca koja je s radom započela 2003. godine. Jednim dijelom izlagači su se osvrnuli na metodologiju pristupa u radu s mladima, a s druge strane dali pregled pojedinih aktivnosti u kojima su mladi sudjelovali – od osmišljavanja, organiziranja i provođenja do vrednovanja. Osim čitateljskih klubova, predavanja, radionica, tribina, izložbi i slično, posebno su

predstavljani projekti edukacije na iPad uređajima u Američkome kutku Gradske knjižnice Zadar te pilot-projekt Kroz knjižnicu do mature u Gradskoj knjižnici Knjižnica grada Zagreba.

U drugome su dijelu održana **posterska izlaganja** kojima su **predstavljani programi namijenjeni mladima koji se provode ili su se provodili u knjižnicama**. Predstavljanje čitateljskoga bloga za tinejdžere *Knjiški frikovi* koji je pokrenut na inicijativu mladih, a u kojemu sudjeluju i knjižničari narodnih knjižnica Bjelovara, Rijeke, Vinkovaca i Zadra, bila je prilika za poziv drugim knjižnicama da se također uključe zajedno sa svojim korisnicima. Zadarska je Gradska knjižnica prepoznala u mladima volonterski potencijal. Oni nesebično pomažu starijima pri svladavanju nove računalne tehnologije, vode klubove čitatelja, poučavaju kako učiti, održavaju radionice engleskoga jezika te pomažu učenicima slabijega imovinskog statusa pri učenju. U Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici u Osijeku već devet godina djeluje *Klub za mlade* u okviru kojega se organiziraju brojne radionice, predavanja, videoprojekcije, izložbe, debate, turniri i seminari. Specifična je situacija s tinejdžerima Vrbovskoga koji nerijetko čekaju na prijevoz kućama u okolna mjesta, katkad i do dva sata. Raznim programima Gradske knjižnice „I. G. Kovačić“ Vrbovsko nastoji se popuniti njihovo slobodno vrijeme te ga iskoristiti za razvoj kreativnosti, izgradnje pozitivnoga sustava vrijednosti, tolerancije, empatije, razvoj vještine komuniciranja i timski rad.

Predstavljenim primjerima iz prakse i izazovima s kojima su se knjižničari susretali u provedbi tih programa, a koje su iznijeli u svojim izlaganjima, samo je potvrđena izreka da je programe za mlade potrebno raditi **s njima, a ne za njih**.

Monte Librić 2013.

Pula, 20. – 26. 4. 2013.

Iva Ciceran

Gradska knjižnica Pazin

ivaciceran@yahoo.com

Festival dječje knjige *Monte Librić* održan je u Puli krajem travnja šestu godinu zaredom, a po drugi put samostalno izvan matičnog Sa(n)jma knjige u okviru kojeg je nastao. Posjetitelji Librića mogli su od 20. do 26. travnja uživati u brojnim programima, susretima s autorima,

razgledati izložbe, uključiti se u kreativne radionice i pričaonice. S više od 40 nakladnika i 5000 naslova predstavljena je knjižna produkcija za djecu i mlade, ali i one malo starije. Imaginarno osmo „pulsko brdo“ privuklo je brojne posjetitelje: djecu, roditelje, odgajatelje, profesore, knjižničare, ukratko, sve zaljubljenike u knjigu. Počasni gost festivala bio je litvanski autor i ilustrator Kęstutis Kasparavičius.

Iako je službeno otvaranje 6. festivala dječje knjige *Monte Librić* bilo upriličeno 20. travnja, osmo „pulsko brdo“ i mali grad knjiga oživjeli su dan ranije kad su svoja vrata otvorili knjižničarima i nakladnicima na **nultom poslovnom danu**. Prilika je to da struka razmijeni ideje i iskustva te dodatnu pažnju posveti aktualnim temama.

Budući da je 2013. godina u znaku stogodišnjice prvog tiskanog izdanja *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića*, i *Monte Librić* se pridružio proslavi **Hlapićevog stotog rođendana**. Druženje knjižničara i nakladnika započelo je programima posvećenim upravo toj knjizi. Prvi program održan je u Circolu gdje je Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru predstavio dokumentarni film, uradak studenata, naziva *Knjiga u interakciji: Ivana Brlić Mažuranić – stvarnost ili mašta*. Film je najvećim dijelom temeljen na poznatim činjenicama iz spisateljičine biografije, ali otkriva i neke

manje poznate podatke o njezinu životu i stvaralaštvu. Film donosi i razgovore s djelatnicima javnog i kulturnog života u Slavanskom Brodu koji su dali svoj osvrt na njezino stvaralaštvo.

Nakon toga je u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula otvorena izložba plakata pod nazivom *Šegrta Hlapić mudar kao knjiga*. Izložbom je ispričana priča ne samo o Ivani Brlić Mažuranić već i o njenom najpoznatijem literarnom junaku. Posjetitelji su imali priliku razgledati razna izdanja *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića*, s naglaskom na načinima na koje su ih različiti autori ilustrirali, ali i zanimljive plakate s Hlapićevim mudrim mislima (*tko može da bude žalostan, taj će biti dobar*). Pored Ranke Javor iz Hrvatskog centra za dječju knjigu, na izložbi je o životu Ivane Brlić Mažuranić govorila Nela Načinović, ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice Pula. Mogli su se čuti i ulomci **prijeвода ovog djela na talijanski jezik**, koji je prevela tršćanska studentica Alessia Sabadin. Talijanski naziv glasi *Le strane avventure del garzone Hlapić*.

Program nultog dana nastavljen je u pulskoj knjižnici **okruglim stolom na temu U potrazi za romanom** na kojem su sudjelovali Grozdana Ribičić, Ranka Javor, Hela Čičko, Livio Sossi, Silvija Šesto, Robert Mlinarec i Tomislav Torjanac, uz moderiranje Tene Tomažin. Razgovor se fokusirao na važnost

knjige i čitanja, suradnje knjižnica i škola, prevođenja te upoznavanja drugih kultura. Dotaknuto je i pitanje zainteresiranosti djece i mladih za stvarnosnu i fantastičnu prozu, no, nažalost, vrijeme za raspravu bilo je prekratko.

Druženje knjižničara, nakladnika i književnika nastavljeno je u Circolu u popodnevnim satima gdje su publici, u sklopu programa *Književnici za knjižničare*, predstavljene Silvija Šesto i Robert Mlinarec.

Ruksak (pun) kulture projekt je Ministarstva kulture koji je knjižničarima i nakladnicima predstavila Maja Zrnčić, voditeljica ovog pilot-programa. Cilj je projekta umjetnost i kulturu približiti djeci od vrtićke do srednjoškolske dobi u mjestima udaljenim od gradskih središta zbog čega su im

Broj 59, lipanj 2013.

ovakvi programi manje dostupni. Aktivnosti projekta provodit će stručnjaci prilagođavajući ga potrebama lokalne zajednice.

Program je nastavljen **predstavljanjem tek pokrenute Biblioteke Monte Librić**, a prvo izdanje u ovoj biblioteci je slikovnica *Pio i Pepe: Ako nije onda je* autora Mauricija Ferlina i ilustratora Danijela Žeželja. Pored autora i ilustratora o slikovnici su govorili Stanislav Habjan i Magdalena Vodopija. Knjiga donosi mudre misli i izreke dvojice dječaka i njihovo poimanje svijeta popraćene jednostavnim ilustracijama koje dočaravaju dječji pogled na svijet.

Monte Librić od svojega početka djeluje **dvojezično** pa je tako bilo i ove godine. Predstavljen je natječaj *Il Concorso Estroverso* koji nakladnicima pruža mogućnost da prijave svoja izdanja za talijanski i furlanski prijevod hrvatskih autora, a predstavili su ga Livio Sossi, profesor dječje književnosti na sveučilištima u Kopru i Udinama, te Katalin Kiss i Mario Pezzetta. (Furlanski ili friulski jedan je od retroromanskih jezika kojim danas govore Talijani u provincijama Udine, Pordenone, Gorizia i Trst u autonomnoj regiji Friuli-Venezia-Giulia, op. ur.)

Bogat i raznovrstan program nultog dana *Monte Librića* zaključen je u Galeriji Cvajner **izložbom ilustracija *Pjjev život***

Tomislava Torjanca. Autora i izložbu predstavila je likovna kritičarka Gorka Ostojić Cvajner, a posjetitelji su mogli razgledati 15 ilustracija u tehnici ulja na drvu, naknadno računalno obrađenih. S Torjancem je razgovarala Magdalena

Vodopija dotaknuvši se brojnih tema njegova stvaralaštva (na slici).

Monte Librić je pod **motom Nestvarna stvarnost** prvi put bio tematski određen te je već nultog dana knjižničarima i nakladnicima ponudio pregršt zanimljivih i raznovrsnih programa. Bogati programi obilježje su cijelog festivala

dječje knjige, a u njihovoj provedbi organizatoru, udruzi Sa(n)jam knjige u Istri, pridružili su se partneri: Teatar Naranča, Javna ustanova Pula Film Festival i kino Valli, Dječji program Hrvatskog radija, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, Università degli Studi di Trieste, Gradska knjižnica i čitaonica Pula, Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica Pazin, Udruga cerebralne paralize Istarske županije i Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Istre.

Monte Librić održan je pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture, Istarske županije, Grada Pule i Zajednice Talijana Pula.

Stručni skup Mreže za umrežavanje

Vukovar, 11. travnja 2013.

Andrea Božić

Edukacijsko-informacijski centar, Saponia d. d. Osijek

andrea.bozic@saponia.hr

Twitamo, lajkamo, propitujemo tko je na *Fejsu* – tom trendu podglele su i knjižnice, a one koje još nisu na najboljem su putu da postanu dionicima **novog trenda obvezne prisutnosti na društvenim mrežama**. Česta pitanja što i kako u okruženju društvenih mreža potaknula su Društvo knjižničara Slavonije i Baranje i Gradsku knjižnicu Vukovar na održavanje stručnog

skupa na temu *Mreže za umrežavanje: novi oblici komunikacije u knjižnicama – društvene mreže i njihovo korištenje*. Skup se održao 11. travnja 2013. godine u prostoru Hotela Lav u Vukovaru. Prisustvovalo je šezdesetak knjižničara iz svih vrsta knjižnica, školskih do specijalnih.

Uvodno je izlaganje održala Kristina Babić, stručnjakinja za odnose s javnošću, na temu ***Korištenja mreža za veću vidljivost*** uz niz dobrih primjera iz stranih knjižnica i analizu profila naših lokalnih knjižnica – što je dobro, što loše i kako poboljšati svoju vidljivost na mreži. Trebamo li se odlučiti za stranicu, profil ili grupu na Facebooku i koja su pravila. Saznali smo i da su srijeda i nedjelja najbolji dani za objavu novosti jer je najveći promet i ljudi najviše prate što se

događa. Također nam je odala i male tajne kako animirati poznate da „rade“ za nas u smislu povećanja vidljivosti knjige i knjižnica u javnosti.

Boris Badurina se u svom izlaganju dotakao pitanja **privatnosti na mreži**, koja je granica prihvatljivog broja

prijatelja, te kako upravljanjem vezama na društvenim mrežama možemo povećati ili smanjiti svoj ugled. Isto tako je i analizom korisnika dao neke zanimljive smjernice o tome kako poboljšati komunikaciju s korisnicima i privući nove u knjižnice.

Srđan Lukačević je o mrežama progovorio s pozicije osobe koja **upravlja društvenim mrežama GISKO**. Pokazao je koliko su društvene mreže doprinijele boljoj vidljivosti Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i kako je komunikacija s korisnicima u gotovo realnom vremenu postala dio korisničke podrške knjižnici. U drugome je dijelu prikazao rezultate istraživanja provedenog na Facebook stranici knjižnice na temu poticanja čitanja, pridobivanja novih korisnika i ocjenu učinkovitosti stranica.

Prikaz korištenja Facebooka za komunikaciju sa srednjoškolcima dala je Aleksandra Pavlović iz požeške gimnazije. Upoznala nas je s time koliko je profil doprinio većoj vidljivosti, olakšao organizaciju događanja, povećao posjećenost aktivnosti organiziranih u knjižnici, te koliko sami učenici međusobno dijele informacije prikupljene s profila knjižnice.

Manje fejsa više weba bila je teza Sanje Galic iz III. gimnazije Osijek; sama kaže kako pripada starijoj gardi, ali kako bez novih komunikacijskih kanala ne može – da bi ostvarila poslanje knjižnice jednostavno mora biti na mreži.

Tihomir Dunderović dao je uvid u cijeli **proces evolucije mrežne prisutnosti jedne osnovnoškolske knjižnice** – od prve internetske stranice do sadašnje, fejsa i Wordpress bloga. Tihomir je pokazao i praktične alate za objavu na internetu, osnove njihova korištenja, a s obzirom na iskazani interes sudionika skupa, dogovoren je i niz radionica vezanih uz izradu profila, web stranica i blogova.

Još jedan Tihomir, Marojević, iz Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci, dao je **pregled pozitivnih i negativnih aspekata prisustva na društvenim mrežama**, uputio knjižničare što ne smiju raditi jer im se može dogoditi da im ugase profile (stranice...), te prikazao strukturu korisnika i aktivnosti knjižnice usmjerene na sve dobne skupine.

Uz sve navedeno pozabavili smo se i pitanjima poput onih kako privući mušku populaciju, što sa „zločestim“ korisnicima, kako najbolje riješiti vlastite lapsuse, te koji je najbolji način za pristup grupi 55+. Pogledali smo i posterska izlaganja kolega koji zbog nedostatka vremena nisu mogli usmeno izlagati.

Na kraju izuzetno zanimljivog i inspirativnog dana otišli smo kući puni ideja što i kako dalje. Svi koji nisu mogli sudjelovati na Skupu, izlaganjima i posterima mogu pristupiti putem internetske stranice DKSB-a www.dksb.hr, a kako nam je bilo možete vidjeti na <http://www.gkvu.hr/index.php/vijesti/181-odrzan-strucni-skup-qmreze-za-umrezavanjeq->.

Broj 59, lipanj 2013.

11. okrugli stol o pokretnim knjižnicama i 5. festival hrvatskih bibliobusa

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“, Koprivnica,
19. travnja 2013.

Ljiljana Vugrinec
predsjednica Komisije za pokretne knjižnice
lj.vugrinec@gmail.com

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ iz Koprivnice u petak, 19. travnja 2013., bila je domaćin nacionalnog stručnog skupa s međunarodnim sudjelovanjem - **11. okruglog stola o pokretnim knjižnicama u Republici Hrvatskoj i 5. festivala hrvatskih bibliobusa pod nazivom *Mi imamo bibliobus! A vi?*** Skup je održan u organizaciji Komisije za pokretne i Komisije za narodne knjižnice Hrvatskog knjižničarskog društva, uz pokroviteljstvo Grada Koprivnice i Koprivničko-križevačke županije te uz potporu Ministarstva kulture RH. Uz Knjižnicu - domaćina, kao suorganizator uključilo se i regionalno Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. Kao sponzori uključile su se tvrtke Hartmann i Podravka iz Koprivnice, Školska knjiga iz Zagreba, Point iz Varaždina i Šareni dućan iz Koprivnice te Turističke zajednice grada Koprivnice i Koprivničko-križevačke županije.

U ime Knjižnice-domaćina, osamdesetak nazočnih sudionika iz Hrvatske i iz inozemstva pozdravila je i zaželjela im dobrodošlicu ravnateljica **Dijana Sabolović-Krajina**.

Ispred Komisije za pokretne knjižnice, kao organizatora Skupa, nazočnima se potom obratila predsjednica Komisije, **Ljiljana Vugrinec**, dok je u ime HKD-a Skup pozdravila predsjednica, **Marijana Mišetić**.

Uz predstavnicu grada Koprivnice - savjetnicu gradonačelnice, **Helenu Hećimović**, te predstavnike Koprivničko-križevačke županije - zamjenika **Ivana Pala** i višu savjetnicu **Vesnu Peršić Kovač**, Skup su pozdravile i

izaslanice Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH - viša savjetnica **Mira Zovko** te iz Ministarstva kulture RH - **Jelena Glavić Perčin**.

Kao pozvani predavač na Skupu je gostovao **Nuno Marçal** iz Portugala (na fotografiji), putujući knjižničar iz mjesta Proenca-a-Nova; iz Slovenije doputovali

su kolege putujući knjižničari iz Maribora i Ptuja, a izlaganje je održala predsjednica slovenske Sekcije za putujuće knjižnice **Tjaša Mrgole Jukič**. Iz Srbije je na Skup kao pozvani predavač stigla ravnateljica Biblioteke Centar za kulturu Kladovo, **Žaklina Nikolić**, a iz Mađarske su doputovali predstavnici Županijske knjižnice „Csorba Győző“ iz Pečuha.

Među sudionicima iz Hrvatske, osim putujućih knjižničara - članova bibliobusnih posada, odazvao se velik broj ravnatelja knjižnica i voditelja županijskih matičnih službi, zatim knjižničara drugih specijalnosti iz različitih tipova knjižnica, kao i pripadnika drugih struka zainteresiranih za ovu problematiku.

Program je započeo Festivalom bibliobusa, njihovim postrojanjem na Zrinskom trgu ispred Knjižnice. **Deset hrvatskih bibliobusa doputovalo je iz Bjelovara, Čakovca, Karlovca, Osijeka, Rijeke, Vinkovaca, Zadra i Zagreba**, a tu su bila i dva „domaća“ bibliobusa iz

Koprivničko-križevačke županije - iz **Koprivnice i Križevaca**. Tijekom Festivala svi su bibliobusi bili otvoreni za javnost, a jedinstvenu priliku da ih sve na jednom mjestu razgledaju iskoristilo je više stotina posjetitelja, među kojima su najbrojnija bila djeca iz koprivničkih dječjih vrtića i osnovnih škola koja su u posjet bibliobusima došli organizirano sa svojim učiteljima i odgajateljima.

U prigodnom programu Festivala bibliobusa sudjelovao je Klub Koprivica s ponudom jela od kopriva, Medičarna Špičko

s licitarskim suvenirima i gvercom (medovinom, op. ur.), Old timer Klub Biciklin Koprivnica, Eko-bicikl, tamburaški sastavi Harme i Cure Iz CEntra te Folklorni ansambl Koprivnica. Turistička zajednica Koprivnica potrudila se preko svojih predstavnika odjevenih u prigodne kostime prirediti renesansni ugođaj, a knjižara i nakladnik Šareni dućan predstavio je svoju nakladničku djelatnost. Kao posebna medijska atrakcija organizirano je i milenijsko fotografiranje bibliobusa i gostiju festivala u izvedbi Šime Strikomana. Na zajedničkoj su se fotografiji s bibliobusima okupili sudionici, organizatori, predstavnici pokrovitelja Skupa, posjetitelji Festivala i građani.

U poslijepodnevnom, **stručnom dijelu Skupa** kroz desetak

domaćih i stranih pozvanih izlaganja sudionici su se upoznali sa stanjem pokretnih knjižnica u Hrvatskoj i u susjednim zemljama, kao i s aktualnim trendovima u Europi te s mogućnostima korištenja europskih fondova u razvoju ove djelatnosti.

Iznesen je niz informacija o radu i specifičnostima pokretnih knjižnica u Portugalu, Sloveniji, Finskoj, Srbiji i Francuskoj, a također i o tome kakva je perspektiva razvoja pokretnih knjižnica u Hrvatskoj. Istovremeno, u izlozima koprivničke knjižnice bili su izloženi poster i na kojima su sve hrvatske bibliobusne službe predstavile programe i aktivnosti koje provode u svojim bibliobusima. Uz bibliobusne poster, bila su izložena još dva tematska poster - jedan iz Gradske knjižnice Zadar s temom *Bibliobus kao model za mobilnost knjižničnih usluga* te drugi, na temu kampanje *Čitaj mi!* koju provodi Komisija za knjižnične usluge za djecu i mlade HKD-a uz potporu UNICEF-a.

U raspravi, temeljem koje su doneseni zaključci Skupa, istaknuta je činjenica kako danas tek **polovica hrvatskih**

županija - tj. devet županija i Grad Zagreb - imaju uspostavljene službe pokretnih knjižnica, u kojima u 2013. godini djeluje ukupno 12 bibliobusa. Iako je Hrvatska, po svojim demografskim, prometnim i gospodarskim obilježjima (veliki broj malih, raštrkanih naselja, s malim brojem stanovnika itd.) upravo idealna za organiziranje javno dostupnih knjižničnih usluga u pokretnom obliku, u praksi knjižničari često nailaze na poteškoće zbog nedorečenih propisa o financiranju ove djelatnosti i uslijed toga na velike financijske prepreke u pokušajima osnivanja novih bibliobusnih službi, kao i zbog potrebe za obnovom postojećeg bibliobusnog voznog parka.

U **Prijedlogu Strategije razvoja narodnih knjižnica 2013. – 2015.** pokretne knjižnice su na razini knjižnične struke u Hrvatskoj prepoznate i podržane kao nezamjenjiv i obavezan sastavni dio svake županijske mreže narodnih knjižnica. One, naime, značajno pridonose ostvarivanju misije javnih knjižnica: što većem broju stanovnika na što ravnopravnijoj i dugoročnoj osnovi omogućiti ostvarivanje prava na dostupnost informacija, literature i informacijske tehnologije potrebnih za informiranje, obrazovanje, cjeloživotno učenje, za korištenje kulturnih sadržaja, za poticanje čitanja od najranije dobi itd. Iako je naglasak putujućih knjižnica i u svijetu i u nas oduvijek bio na pružanju usluga osobama s mjestom prebivališta u malim naseljima, udaljenima od većih središta, danas se pokretne knjižnice sve više specijaliziraju za obraćanje užim, ranjivim kategorijama korisnika - npr. djeci, starijima, teže pokretnim osobama i osobama s invaliditetom, šticecima različitih ustanova koji imaju ograničenu pokretljivost, poput domova za starije i nemoćne osobe, kazneno-popravnih ustanova i sl. Tako, osim knjižnične, imaju i vrlo važnu socijalnu ulogu.

Zaključci skupa

Na skupu u Koprivnici **zaključeno je kako su Hrvatske pokretne knjižnice po sadržaju, načinu i kvaliteti pružanja svojih usluga potpuno u trendu s onima u svijetu. Glavni otežavajući faktor u njihovom razvoju i djelovanju i dalje je neriješeno i nedefinirano te nesigurno financiranje.** Također, utvrđeno je - što posebno raduje - kako u matičnim knjižnicama postoje inicijative za osnivanje novih ili za proširenje djelatnosti postojećih bibliobusnih službi u Hrvatskoj, kao i projekti izrađeni u tu svrhu koji su već gotovi ili pred samim dovršenjem, a neki čak i u izvedbi. Stoga će jedan od najvažnijih ciljeva Hrvatskoga knjižničarskog društva

Broj 59, lipanj 2013.

i njegove Komisije za pokretne knjižnice, u suradnji sa Zavodom za knjižničarstvo NSK-a, u sljedećem razdoblju biti upravo **podrška osnivanju službi pokretnih knjižnica u svim županijama koje ih još nemaju**. Daljnji je važan zadatak pružiti **podršku unapređenju rada postojećih bibliobusnih službi** - nabavom dodatnih vozila, osuvremenjivanjem tehničkih uvjeta rada u bibliobusima, te omogućavanjem zapošljavanja dodatnog broja stručnih djelatnika kako bi bibliobusi mogli u potpunosti iskoristiti svoje kapacitete radom u dvije smjene (trenutno u dvije smjene rade samo dva zagrebačka bibliobusa, dok svi ostali bibliobusi zbog manjka zaposlenika rade u samo jednoj smjeni). Treći neophodan uvjet razvoja, ali i samog održanja bibliobusnih službi, jest **osiguravanje financijskih sredstava za pravovremenu zamjenu dotrajalih specijalnih bibliobusnih**

vozila novima.

U idućem razdoblju bit će, stoga, potrebno staviti naglasak prije svega na dodatno informiranje i lobiranje kod financijera na svim razinama o potrebama i koristima od putujućih knjižnica, kako bi se stvorio čvršći financijski okvir njihovog budućeg razvoja u planskim dokumentima vlasti na svim razinama te kako bi se ciljevi vezani za pokretne knjižnice zacrtani u spomenutom Prijedlogu Strategije razvoja narodnih knjižnica zaista počeli ostvarivati i u praksi.

Izlaganja i posteru sa Skupa bit će neko vrijeme dostupni na stranici <http://hkdrustvo.hr/skupovi/materijali/229>. Nažalost, zbog ograničenog kapaciteta stranica ne mogu ostati trajno. Stoga je preporuka svima zainteresiranima da materijale pohrane na svoja računala što prije.

5. okrugli stol Knjižnice i suvremeni menadžment s temom: Kako i zašto biti vidljiviji i prisutniji

Filozofski fakultet u Rijeci, 22. ožujka 2013.

Marija Šegota-Novak
Gradska knjižnica Rijeka
marijasn@gkri.hr

U Rijeci je 22. ožujka 2013. održan 5. okrugli stol *Knjižnice i suvremeni menadžment*.

Pokretač i organizator ovoga, kao i prethodna četiri skupa, jest Komisija za upravljanje HKD-a. Format stručnog skupa postavili su Dragutin Katalenac iz Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i Dijana Sabolović-Krajina iz Knjižnice „Fran Galović“ iz Koprivnice. Sadašnji članovi Komisije nastavili su njihovim smjerom. Za Peti okrugli stol

HKD-u su svoje organizacijske i domaćinske potencijale na raspolaganje stavile i tri riječke institucije: Knjižničarsko društvo Rijeka, Gradska i Sveučilišna knjižnica pod motom *zajedno smo, možda, vidljiviji i jači*.

Organizacijski i programski odbor činile su riječke članice Komisije: Lea Lazzarich, Marija Šegota-Novak, Senka Tomljanović i Gorana Tuškan Mihočić. Ostale članice i članovi Komisije za upravljanje, Meri Butirić, Željka Hatvalić-Strahija, Andrija Nenadić, Dijana Sabolović-Krajina i Marica Šapro-Ficović, redovito su informirani o prijedlozima Odbora, tako da su tema skupa, pozvani predavači i naslovi njihovih izlaganja doneseni uz suglasnost svih članova Komisije. U lijepoj i dobro opremljenoj dvorani na riječkom Filozofskom fakultetu u sklopu novoga Sveučilišnog kampusa okupilo se preko sto

sudionika iz svih krajeva Hrvatske, iz svih vrsta knjižnica, ravnatelji i voditelji samostalnih knjižnica i knjižnica u sastavu, voditelji knjižničnih odjela, službi i programa, knjižničari, sveučilišni profesori knjižničarstva, studenti knjižničarstva, profesori s riječkog sveučilišta.

Na prethodna četiri okrugla stola govorilo se o različitim temama u kontekstu upravljanja

knjižnicama, kao što su planiranje i strategija razvoja, osiguranje kvalitete, obrazovanje, organizacija svakodnevnog posla i timski rad. Tema ovoga skupa fokusirala se na pitanja **kako i zašto biti vidljiviji i prisutniji?**

U općem trendu borbe za vidljivost i viđenost pokušali smo otvoriti pitanja o mjeri vidljivosti koja ne ide na štetu vrijednosti knjižnice kao javne ustanove s visoko postavljenim etičkim principima, kako biti vidljiviji i prisutniji kod donošenja odluka, kako kod građana, a kako kod partnera i suradnika na koje su knjižnice upućene. Nadalje, kako iskoristiti sve komunikacijske kanale za slanje poruke o važnosti usluga i znanja koje knjižnice daju i u koje vjeruju, kako se nadmetati s moći temeljenoj na snazi novca... Prema očekivanju, na pitanja nisu dani jednoznačni odgovori, ali i samo njihovo postavljanje važna je etapa u razvoju profesije i djelatnosti!

U prvom dijelu Skupa svoja su izlaganja prezentirali pozvani izlagači:

Srećko Jelušić: *Političke elite i knjižnice u Hrvatskoj;*

Antun Vujić: *Knjižnice, leksikografija i dostupnost javnog znanja;*

Božo Skoko: *Kako se koristiti odnosima s javnošću u radu knjižnica;*

Boris Ljubičić: *Dijalog između politike i dizajna.*

U drugom dijelu Skupa, u panel raspravi, prezentirani su knjižničarski pogledi na temu skupa:

Dunja Seiter Šverko: *Jačanje partnerstva i inovacijska kultura;*

Gorana Tuškan-Mihočić: *Sadržaj - ključna prednost knjižnica;*

Senka Tomljanović: *Knjižnicu vidi tko knjižnicu treba;*

Janja Maras: *Knjižničari u javnosti: kako do novog imidža;*

Dijana Sabolović-Krajina: *Promocija knjižnice - koristimo li dovoljno pružene šanse;*

Ivana Vladilo i Draženka Stančić: *Kad knjižničar postane knjižnica.*

Nakon pozvanih predavanja i nakon panel rasprave povremeno se vodila živahna rasprava. Sudeći po izrečenim ili napisanim dojmovima, većina sudionika pozitivno je ocijenila izbor teme, većinu izlagača, atmosferu i organizaciju skupa.

Zaključci Skupa oblikovani su nakon Skupa, u elektronskoj komunikaciji programskog odbora, komisije i sudionika:

- Struka je svjesna potrebe da bude vidljivija i prepoznatljivija. Na tome treba raditi stalno i uporno na nove načine.
- Knjižnice moraju biti svjesne uspona konkurencije – komercijalnih informacijskih organizacija, te u takvom okruženju moraju naći svoje mjesto u skladu sa svojim društvenim ciljevima.
- Potrebna je bolja i veća suradnja kako unutar knjižničarske zajednice tako i unutar drugih institucija u kulturi i obrazovanju te razvijanje partnerstva i s ostalim društvenim dionicima.
- Knjižnice u partnerstvu s drugim informacijskim ustanovama trebaju više nego do sada koristiti prednosti novih tehnologija u povezivanju sadržaja i informacija koje produciraju.
- Knjižničari trebaju koristiti vještine i znanja kvalitetnog odnosa sa svim javnostima uvijek se rukovodeći visokim etičkim načelima.
- Vizualni identitet ustanove, profesije, udruge, manifestacije mogu biti snažan alat u prenošenju poruka o njima kao i njihovoj boljoj vidljivosti.

Kao što je praksa i kod prethodno održanih okruglih stolova ove Komisije, i sa ovoga Petoga skupa, sve prezentacije, izlaganja, izvješće i zaključci dostupni su na web stranici HKD -a: <http://www.hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/217/>.

Broj 59, lipanj 2013.

13. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica:

Knjižnice: kamo i kako dalje?

Opatija, 15. – 18. svibnja 2013.

Marta Radoš, marta.rados@uaos.hr

Knjižnica Umjetničke akademije u Osijeku

Josipa Zetović, jzetovic@ufos.hr

Knjižnica Učiteljskog fakulteta u Osijeku

Dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica održali su se trinaesti put, od 15. do 18. svibnja 2013. godine. Domaćin je Skupa ponovno bila Opatija, dok su se za organizaciju pobrinuli Hrvatsko knjižničarsko društvo – Sekcija za visokoškolske i specijalne knjižnice, Sveučilišna knjižnica Rijeka te Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu.

Tema je skupa i ove godine bila *Knjižnice: kamo i kako dalje?*, a obuhvaćala je četiri pod teme: *Obrazovanje korisnika*, *Članstvo u EU: knjižničari gdje smo?*, *Produktivnost znanstvene zajednice* te *Knjižnice u vremenu recesije: kako preživjeti?*

Svečanosti otvorenja Skupa nazočili su predstavnici svih navedenih organizatora, a u izvrsno organiziranom programu podjednako su bile zastupljene pod teme skupa nudeći predavanja, radionice, predstavljajući zanimljiva istraživanja te posterska izlaganja. Rasprave su bile žustre, oko nekih se točaka bilo moguće usuglasiti, druge su i nakon zatvaranja skupa ostale otvorene.

Predavanja koja su se mogla čuti na temu **obrazovanja korisnika** te istraživanja koja su predstavljena pokazala su kako su knjižničari visokoškolskih i specijalnih knjižnica itekako svjesni važnosti svoje uloge na tom polju te da u ustanovama u čijem sastavu djeluju imaju ulogu *partnera u nastavnim i znanstveno-istraživačkim procesima*. Predstavljeno je istraživanje **informativnog opismenjanja** korisnika knjižnica osječkoga Sveučilišta, govorilo se o razini informativne pismenosti studenata na temelju primjera hrvatskih i slovenskih knjižnica, preispitivanju koncepta informativne pismenosti te novim sadržajima u informativnom opismenjanju.

U organizaciji Komisije za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje održan je okrugli stol na temu **Razvijanje informativne pismenosti – knjižnice kao obrazovni centri**

gdje su predstavljene primjeri dobre prakse iz knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Instituta Ruđer Bošković te Sveučilišne knjižnice Rijeka. Aktivno se raspravljalo o svim modelima obrazovanja korisnika te na koncu o **potrebi izrade standarda informativne pismenosti** na razini Hrvatskog knjižničarskog društva.

U novije se vrijeme u visokoškolskim i znanstvenim ustanovama sve više koriste **elektroničkim izvorima informacija**, posebno **citativnim bazama podataka**, te su praćenje citiranosti, indeksiranost i analiza produktivnosti znanstvene djelatnosti postali sastavni dijelom knjižničnog poslovanja. Na Skupu se kroz radionice i okrugle stolove propitalo trebaju li se i na koji način sve knjižnice uključiti u provođenju tih vrsta usluga.

Knjižnice se, smatraju izlagači, moraju prilagoditi novonastaloj situaciji te proaktivno nuditi korisnicima nove usluge, a bibliometrija kao „vruće područje” koje postaje sve važnije mnogim interesnim skupinama nudi mogućnost knjižnicama da kroz savjetovanje znanstvenika o tome gdje objavljivati, poučavanje o citiranosti i indeksiranosti, uvjetima za napredovanja u zvanja, istaknu svoju ključnu **ulogu u praćenju znanstvene produkcije**.

Tijekom Skupa održana je izuzetno kvalitetna radionica o bibliometriji te okrugli stol pod nazivom **Bibliometrija – između politike, znanosti i knjižničarstva** na kojoj su prezentirani općeniti pregledi citiranosti i indeksiranosti, ukazano je na **pravilno korištenje metričkih pokazatelja** te su prikazane pojedine strategije pretraživanja baza podataka te pokazatelji kao što su odjek časopisa i sl.

Naglašeno je kako ne postoji propis koji knjižnice obavezuje da daju tu vrstu usluga te se vodila žustra rasprava o tome **trebaju li sve knjižnice nuditi bibliometrijske usluge** i izdavati potvrde znanstvenicima ili je to pak posao Nacionalne i sveučilišne knjižnice te matičnih knjižnica. Kroz predavanja i postere prikazane su **analize znanstvene produktivnosti** pojedinih ustanova, pojedinih područja znanosti te zastupljenost hrvatskih časopisa u citativnim bazama.

Budući da Republika Hrvatska uskoro postaje članica Europske Unije, poseban je naglasak na Skupu stavljen na **ulogu hrvatskih visokoškolskih i specijalnih knjižnica u novom, europskom okruženju**, kao i na mogućnosti suradnje s europskim knjižnicama.

Prikazani su **zakonski propisi i statistika prikupljanja**

obveznog primjerka publikacija u zemljama članicama Europske unije, a kroz radionice su prikazani propisi te knjižnični standardi Europske unije koji su od interesa za suvremeno poslovanje u nabavi i međuknjižničnoj posudbi, s posebnim naglaskom na e-izvore i baze podataka. Predstavljena su iskustva iz Slovenije te **model konzorcijske nabave u Sloveniji**, kao i nabava e-izvora s obzirom na primjenu Direktive Vijeća EU-a.

Također su predstavljene **moгуćnosti i načini korištenja publikacija nakladnika službenih statističkih obavijesnih podataka**: EUROSTAT-a, OECD-a i Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske u svrhu izrade stručnih i znanstvenih radova. Posebno su prikazana elektronička izdanja te mogućnosti njihova korištenja i preuzimanja sadržaja, što je osobito važno za knjižničare. Na predavanjima su **predstavljani i EU-fondovi**, nova pravila financiranja, te primjeri uspješno provedenih europskih projekata, kako u državama članicama Europske unije, tako i u hrvatskim knjižnicama te u Hrvatskom državnom arhivu.

Brojna predavanja dotakla su se **tema knjižnica u vremenu recesije** nudeći primjere dobre prakse i uspješnog snalaženja knjižnica u kriznim vremenima, a tijekom Skupa održane su i sponzorske radionice: EBSCO, WILEY, ELSEVIER, SPRINGER, EMERALD, PROQUEST.

Organizacija Skupa bila je na visokoj razini, predavanja su se većinom odvijala paralelno, a zbog kvalitete ponuđenog, sudionicima Skupa doista je bilo teško odabrati što poslušati.

Skup je ponovno pokazao kako visokoškolske i specijalne knjižnice uspješno odgovaraju na aktualne zahtjeve okruženja i vremena. Okupio je velik broj sudionika koji su imali priliku čuti ukupno 36 predavanja, sudjelovati na pet radionica, dva okrugla stola te vidjeti 18 postera.

Ugodna su bila i druženja u pauzama između predavanja, upoznavanje knjižničara iz svih dijelova Hrvatske, svečana

večera za sve sudionike, a posebno smo bili oduševljeni izletom u Senj gdje je Gradska knjižnica Senj za sudionike Skupa pripremila srdačan doček. Osobito nas se dojmio posjet preko 200 godina staroj školskoj knjižnici Srednje škole Pavla Rittera Vitezovića koja u svojem fondu posjeduje iznimno vrijednu zavičajnu zbirku.

Premda je skup održan po 13. put, trinaest se pokazao sretnim brojem jer je okupio izniman broj sudionika i izlagača te ponudio i ovoga puta aktualne teme i mogućnost za usavršavanje i razmjenu znanja i iskustava.

Sudionici skupa posebno su bili oduševljeni subotnjom stručnom ekskurzijom u Senj gdje je Gradska knjižnica Senj pripremila srdačan doček. Ravnateljica Marijana Čorić povela je goste u obilazak i predstavila im povijest Knjižnice (koja se odnedavno nalazi u novom prostoru u staroj gradskoj jezgri) i grada Senja. Nakon razgledanja Knjižnice sudionici Skupa uputili su se u Srednju školu Pavla Rittera Vitezovića gdje ih je knjižničarka Marica Mostarac Štokić povela u obilazak spomeničke Školske knjižnice i održala nadahnut govor o njezinoj bogatoj dvjestogodišnjoj povijesti i neprocjenjivoj vrijednosti njezine

zavičajne zbirke. Kroz Gradski muzej Senj, smješten u prekrasnoj palači iz XIV stoljeća, provela ih je ravnateljica Blaženka Ljubović te predstavila muzejske zbirke. Izlet je završio posjetom Tvrdavi Nehaj, simbolu grada Senja iz 1558. godine gdje su vidjeli izložbu senjskih uskoka, kao i heraldičku baštinu Senja. Posebnost ovoga dijela izleta bio je vrlo zanimljiv, duhovit i

stručni vodič od kojega su saznali niz pojedinosti o Tvrdavi, primjerice da je sazidana od materijala razrušenih crkava, samostana i kuća izvan zidina. Nakon obilaska svih znamenitosti, uslijedio je organizirani ručak te još nekoliko sati ugodnog druženja.

8. SEEDI konferencija: digitalizacija kulturne i znanstvene baštine i 3. festival hrvatskih digitalizacijskih projekata

Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb, 15. – 16. i 17. svibnja 2013.

Anita Marin

Nacionalna i sveučilišna knjižnica

amarin@nsk.hr

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu bila je domaćin i glavni organizator osme po redu međunarodne konferencije SEEDI (South-Eastern European Digitisation Initiative) održane 15. i 16. svibnja 2013. godine. Konferencija se po drugi put održala u Zagrebu.

SEEDI je **međunarodna inicijativa za razvoj digitalizirane kulturne i znanstvene baštine u zemljama jugoistočne Europe**. Ciljevi SEEDI-a su postizanje svjesnosti o važnosti digitalizacije kulturnog i znanstvenog dobra, motiviranje ljudskih i iskorištavanje materijalnih resursa, poboljšanje komunikacije među pojedincima i ustanovama koji se bave digitalizacijom, jednostavnije stvaranje zajedničkih projekata kao i promicanje suradnje između Europske unije i zemalja jugoistočne Europe. Digitalizacija je interdisciplinarni proces; u stvaranje digitalnih objekata uključeni su stručnjaci različitih područja i disciplina, od knjižničara, arhivista, muzealaca, povjesničara, školaraca do dizajnera i informatičara.

Konferenciju je otvorila glavna ravnateljica NSK-a Dunja Seiter-Šverko, nakon čega su uslijedili pozdravni govori Kristine Ferare Blašković, predstavnice Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i Jelene Rubić-Lasić, predstavnice Ministarstva kulture.

Radni dio započeo je **predavanjem Alastaira Dunninga** (The European Library) pod nazivom *You've Finished Your Digitisation project. Now What?* u kojem nas je informirao o tome kako naše lokalne digitalizacijske projekte možemo uključiti u širi europski kontekst, a zatim je predstavio rad *A Gateway to European Newspapers Online: Europeana Newspaper Project* autorice Ulrike Kölsch (Staatsbibliothek zu Berlin) koja nije bila u mogućnosti prisustvovati konferenciji. **Europeana Newspaper** je zajednički projekt 18 partnerskih

institucija započeo 2012. godine s ciljem da u sljedeće tri godine prikupi 18 milijuna novinskih stranica čime bi Europeana i The European Library postale središnje mjesto za pristup starim europskim novinama na internetu. Aleksandra Trtovac i Nataša Dakić (Univerzitetska knjižnica „Svetozar Marković“, Beograd) u radu *Bringing Historical Advertisements and Commercials into Research Focus: Europeana Newspapers Project* iznijele su svoja **iskustva pri digitalizaciji novina i sudjelovanju u projektu Europeana Newspapers** s posebnim osvrtom na novinske reklame iz kojih je moguće iščitati duh prošlosti kao i gospodarski, socijalni i kulturni razvoj. Novine su u to vrijeme, prije pojave radija i televizije, imale ključnu ulogu u razvoju oglašavanja i marketinga.

Bojan Marinković, Milica Knežević, Zoran Ognjanović i Ivan Čukić (Matematički institut Srpske akademije znanosti i umetnosti, MISANU) i Nataša Bulatović (Max Planck Digital Library, München) predstavili su **projekt CENDARI (Collaborative EuropeaN Digital Archive Infrastructure)**. Ovaj četverogodišnji znanstveni projekt uključuje integraciju digitalnih arhiva i građe tematski vezane uz srednjovjekovnu i modernu europsku povijest. Pod vodstvom koledža Trinity iz Dublina u projektu sudjeluje 13 instituta iz sedam zemalja (Irska, Njemačka, Velika Britanija, Srbija, Francuska, Češka, Nizozemska i Italija) i financiran je sredstvima Europske unije. Projektom, u koji su uključeni informacijski i informatički stručnjaci zajedno s vodećim povjesničarima, arhivima, knjižnicama i drugim digitalizacijskim projektima, olakšat će se pristup povijesnim materijalima što će uvelike utjecati na uvođenje digitalnih sadržaja u školstvo i arhivsku praksu.

Vedrana Jurčić (HAZU) održala je izlaganje *Europeana cloud and HAZU*. **Europeana cloud** je praktična mreža za uspostavu informacija prema Europeani i njezinim agregatorima. Digitalna zbirka HAZU-a ovom se projektu priključila u veljači 2013. godine. Aleksandar Mihajlović, Vladislav Jelisavčić, Bojan Marinković, Zoran Ognjanović i Veljko Milutinović (MISANU) predstavili su **Serbia Forum** (<http://serbia-forum.mi.sanu.ac.rs/sf/Serbia-Forum>) – projekt digitalizacije i očuvanja srpske kulturne baštine financiran sredstvima Ministarstva kulture, informiranja i informacionog društva i Ministarstva prosvete i nauke Republike Srbije, u koji su uz MISANU uključeni i Arhiv Srbije, Biblioteka SANU-a, Narodna biblioteka Srbije, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Historijski muzej Srbije, Historijski arhiv Beograda, Biblioteka

Matice srpske i Univerzitetska biblioteka „Svetozar Marković“. U skladu s principima otvorenog pristupa znanju i informacijama građa je dostupna svima.

O aspektu **istraživanja korisnika digitalne knjižnice** govorila je Snežana Nenezić iz Narodne biblioteke Kruševac. Breza Šalamon-Cindori osvrnula se na važnost predstavljanja rada i usluga knjižnica na društvenim mrežama i tim vrstama komunikacije s korisnicima te predstavila aktivnosti NSK-a na društvenim mrežama koje su započele 2010. godine. Selma Rizvić i Aida Sadžak s Elektrotehničkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, Mohamed El Zayat s Fakulteta informacijskih tehnologija Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Borut Žalik, Bojan Rupnik i Niko Lukač s Fakulteta za elektrotehniku, računarstvo i informatiku Univerziteta u Mariboru prezentirali su **interaktivnu priču o Isa-begovoj tekiji**. Riječ je o jednoj od priča u sklopu projekta „Sarajevski vremeplov“ čiji je cilj rekonstruirati sarajevske kulturne znamenitosti na izvornim lokacijama koje su s vremenom uništene, a naročito uslijed ratnih razaranja 90-ih godina. Isa-begova tekija prikazana je interaktivnim 3D-modelom integriranim u digitalni sadržaj kojem je moguće pristupiti kroz aplikaciju proširene stvarnosti na „pametnim“ uređajima.

Digitalizirane fotografije Narodne in univerzitetne knjižnice iz Ljubljane, objavljene na web-portalu Digitalne knjižnice Slovenije (www.dlib.si), predstavila je Irena Eiselt, dok je Snježana Pintarić (MSU, Zagreb) promovirala **digitalnu zbirku i dokumentaciju Muzeja suvremene umjetnosti**. Marija Šegan, Miloš Milovanović (MISANU), Sanja Rajić (Mašinsko-Elektrotehnička škola „Goša“, Smederevska Palanka) i Milica Lajbenšperger (Nacionalna služba za zapošljavanje, Beograd) predstavili su **projekt o uključivanju digitalnih sadržaja u nastavni proces** dviju srednjih škola u Srbiji. Aleksandar Valjarević (Prirodno matematički fakultet Univerziteta u Prištini, Kosovska Mitrovica) i Žarko Mijajlović (Matematički fakultet Univerziteta u Beogradu) govorili su o **interaktivnoj karti za GPS uređaj** koja upućuje na arheološka mjesta i znamenitosti Topličkog okruga smještenog na jugu Srbije uz državnu granicu s Kosovom. Mile Jovanov, Marija Mihova i Nino Karas (Fakultet za elektrotehniku i informaciskii tehnologij, Skoplje) prezentirali su **Android mobilnu aplikaciju za prikazivanje makedonske digitalizirane građe**. S istog fakulteta dolaze i Darko Martinovskij, Marija Mihova i već spomenuti Mile Jovanov s radom *Characteristic attributes for*

the recognition of traditional macedonian folk dances u kojem su prikazali **makedonski ples kroz matematički model**.

Drugi dan Konferencije otvorilo je predavanje *Joining Forces: Challenges and Approaches Towards a Brighter Future* Tatjane Aparac-Jelušić s Odsjeka za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru o **teoretskim i metodološkim pristupima strategijama digitalizacije i digitalizacijskoj građi**. Piotr Smoczyk, Poznan Supercomputing and Networking center (PSNC), predstavio je zajednički rad s Adamom Dudczakom, Cezaryjem Mazurekom i Marcinom Werlaom, *Accelerating Digitisation of Regional Cultural Heritage through open educational Content in the Frame of Access IT Plus Project* gdje su objasnili **razvoj, sadržaj i međunarodnu implementaciju dvaju online tečaja: Digital repositories for Small Memory Institutions i Cooperation with Europeana** razvijena unutar ACCESS IT i ACCESS IT Plus projekata utemeljenih kao dio kulturnih programa Europske unije.

Karolina Holub i Ingeborg Rudomiro izložile su iskustva selektivnog, sustavnog i tematskog prikupljanja i pohrane mrežne građe u **Hrvatskom arhivu weba** Nacionalne i sveučilišne knjižnice, dok su **digitalizirano kulturno nasljeđe grada Koprivnice** ilustrirale Dijana Sabolović-Krajina i Maja Gačan iz Gradske knjižnice „Fran Galović“ Koprivnica. Tomaž Erjavec iz Instituta „Jožef Stefan“ u Ljubljani predstavio je **IMP digitalnu knjižnicu** u kojoj se nalazi preko 650 jedinica slovenske pisane kulturne baštine od kraja 16 stoljeća do 1918. godine (pretežno od 1850. godine) i rječnik koji arhaični slovenski pretvara u moderan jezik. Emiliano Degl'Innocenti (Società internazionale per lo studio del medioevo latino, Firenze) u prezentaciji *Building effective digital tools for scholarly research in medieval culture* govorio je o **moogućnostima gradnje mreže i korištenja tehnologije u istraživanju srednjovjekovnih rukopisa**.

Rad Dimitra Poposkog s Filološkog fakulteta „Blaže Koneski“ iz Skoplja, *Digitisation of the Complete Literary Works of Blazhe Koneski for the Purpose of Creating Linguistic Corpora for the Macedonian language* predstavio je **digitalizaciju kompletnog literarnog opusa poznatog makedonskog pjesnika, pisca, književnog prevoditelja i lingvisti Blaže Koneskog**. *Digital Catalogue of Cultural Monuments in Serbia 2004-2012: An Overview and Highlights* rad je Marija Šegana, Miloša Milovanovića, Zoran Ognjanovića (MISANU) i Žarka Mijajlovića (Matematički fakultet Univerziteta u

Broj 59, lipanj 2013.

Beogradu) u kojem je predstavljen **digitalni repozitorij kulturnih spomenika i krajeva u Republici Srbiji**. S Matematičkog fakulteta Univerziteta u Beogradu dolazi i Nadežda Pejović kao i Žarko Mijajlović čiji nam je rad *Twenty-Four Manuscripts in the Virtual Library of the Faculty of Mathematics in Belgrade* ponudio na uvid **digitalizirane rukopise poznatih srpskih matematičara**. Ivan Kapec (NSK) predstavio je **digitalnu zbirku hrvatskih prvotisaka - Incunabula Croatica** iz fonda Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Zbirka je rezultat projekta digitalizacije provedene u okviru projekta Hrvatska kulturna baština, a najavljena je i izrada virtualne izložbe.

Kroz prvu **virtualnu izložbu Digitalne zbirke HAZU-a**, nastalu povodom 80. rođendana Pabla Picassa, provela nas je Jasenka Ferber Bogdan (Arhiv za likovne umjetnosti HAZU-a), dok nas je Koraljka Kuzman Šlogar (Institut za etnologiju i folkloristiku) uvukla u prošlost kroz **foto-album narodnih nošnji Franza Thiarda de Laforesta**. Kongres je okončan izlaganjem Vere Đukanović koja je predstavila projekt svojih kolega Jelene Đurović, Milorada Milovića i Nenada Jeremića o **digitalizaciji Crnogorske bibliografije 1494-1994**.

Nakon konferencije SEEDI, 17. svibnja 2013. godine, također u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, održan je **Treći festival hrvatskih digitalizacijskih projekata** na kojem su se okupili svi zainteresirani za digitalizaciju hrvatske kulturne i znanstvene baštine. Ove godine težište je stavljeno na **upravljanje i prezentaciju digitalnih projekata, te na izobrazbu svih uključenih u taj proces**.

Nakon pozdravnog govora članice programskog odbora Jasenke Zajec (NSK) uslijedila je prezentacija *Digitalizacija kao dio složenog informatičko-informacijskog ekosustava* Hrvoja Stančića s Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu u kojem analizira koja su to **znanja nužna za proces digitalizacije** i koliko su ona uključena u nastavni plan i program Odsjeka za informacijske znanosti u Hrvatskoj, koje su prednosti i nedostaci unutarinstitucionalne i izvaninstitucionalne digitalizacije, te kako pohraniti i pristupiti digitalnoj građi. Autor osobito naglašava važnost cjeloživotnog obrazovanja svih sudionika u tom procesu. Sofija Klarin Zadravec (NSK) u radu *Knjižnica kao tvornica digitalnih preslika* otvara niz pitanja o **utjecaju digitalizacije na preoblikovanje predmeta kulturne baštine**,

organizaciju informacija, pretraživanje i korištenje građe, uspostavu informacijskih sustava i održivost takvih projekata.

Mogućnosti analize glagoljičkih knjiga temeljenih na digitalnim fotografijama prezentirali su Damir Modrić i Miroslav Mikota s Grafičkog fakulteta u Zagrebu. Petra Milovac iz Muzeja za umjetnost i obrt bavila se **percepcijom i vjerodostojnošću digitalne boje**. *Knjižno blago Matice Hrvatske: digitalizacija izabranih izdanja Matice Hrvatske te novinske i dokumentarne građe* predstavili su Stjepan Sučić, dopredsjednik Matice hrvatske i Pavao Damjanović. Voditeljica Grafičke zbirke NSK-a, Mikica Maštrović, **govorila je o počecima i razvoju digitalizacije vizualne građe u NSK** – od 1995. godine i objavljivanja CD-ROM-a *Croatica: hrvatski tisak: hrvatski crtež*, koji je bio prva bibliografska i slikovna baza podataka NSK-a, do 2013. godine i objavljivanja interaktivnog DVD-a izložbe *Od Klovića i Rembrandta do Warhola i Picelja* koja je održana povodom devedesete obljetnice zbirke u Muzeju za umjetnost i obrt 2010. godine.

Digitalizacijski projekt Državnog arhiva u Sisku **Obrana Sisačke gospoštije od Turaka: projekt digitalizacije arhivskoga gradiva** predstavila je ravnateljica Nela Kušan. O digitalizaciji građe i **uspostavi sustava za upravljanje digitalnim preslikama** govorila je Alemka Belan Simić (KGZ) u izlaganju *Živa prošlost Zagreba u slici, tekstu i glazbi: održivost i poboljšana uporabljivost digitalizirane zagrebačke baštine*. O **digitalizaciji građe koja se odnosi na grad Zadar**, zadarsko područje i na čitavu Dalmaciju govorili su Miro Grubić i Igor Čolak iz Znanstvene knjižnice Zadar. Zadarska je knjižnica započela s procesom digitalizacije 2010. godine kako bi građa bila što dostupnija korisnicima uz istodobnu trajnu zaštitu izvornika.

Zoran Velagić s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku uputio nas je na **digitalnu zbirku Edicija** (<http://web.ffos.hr/EDICIJA>) koja je rezultat znanstvenog projekta *Digitalna knjižnica hrvatske baštine tiskane od 1800.: izvedbene pretpostavke* pokrenutog 2007. godine. Ta zbirka bi trebala biti dio jednog većeg **virtualnog referentnog centra za istraživanje povijesti knjige** koji bi na jednom mjestu okupio digitalizirane knjige i arhivske dokumente s poveznicama na srodne projekte, bibliografije radova odnosno tematike s poveznicama na tekstove i sl., a što bi uvelike koristilo istraživačima raznih profila.

Zanimljive **virtualne izložbe** u čijoj izradi sudjeluje Nacionalna

i sveučilišna knjižnica predstavile su Renata Petrušić u izlaganju *Znanosti i strojevi – virtualna izložba Europske knjižnice* te Sofija Klarin Zdravec, Matilda Hraste, Siniša Sambolić i Martina Pavec u izlaganju *Virtualna izložba digitalne zbirke djela Ruđera Boškovića*.

Festival je završio korisnim predavanjem Sonje Priščan o **moogućnostima prijave projekata u programe i fondove Europske unije** za programsko razdoblje 2014-2020. godine.

Oba skupa, konferencija SEEDI i digitalizacijski festival, predstavila su nam brojne projekte digitalizacije kulturne i

znanstvene baštine na europskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Međusobna razmjena informacija o projektima i stečenim znanjima i iskustvima, korištenju tehnologije, izradi metapodataka, primjeni normi, pravnim pitanjima povezanim s digitalizacijom i dr. trebala bi imati za cilj unapređenje postojećih i stvaranje novih kvalitetnih digitalizacijskih programa sljedećih godina.

Više informacija o ovogodišnjoj konferenciji i festivalu možete saznati na internetskim stranicama <http://seedi.nsk.hr/> i <http://dfest.nsk.hr/>.

Okrugli stol Nova Gradska knjižnica u Zagrebu i ulazak u Razvojnu strategiju Grada Zagreba – ZagrebPlan 2020.

ZgForum, Zagreb, 25. veljače 2013.

Ivančica Đukec Kero

Knjižnice grada Zagreba – Gradska knjižnica

ivancica.dukec@kgz.hr

Gradska knjižnica, središnjica Knjižnica grada Zagreba, najveće zagrebačke ustanove u kulturi, svojim radom doprinosi ugledu i prepoznatljivosti Zagreba kao grada kulture. Stogodišnji osmišljeni razvoj zbirke knjižnične građe, stalne inovacije i poticanje razvoja novih službi i usluga za korisnike, uvrstili su je među njegove ključne kulturne ustanove.

Upravo to **značenje knjižnice u doprinosu prepoznatljivosti grada i njezinoj ulozi u razvoju**, otvorilo je put plodnoj suradnji

između Gradske knjižnice i Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada u čijoj su nadležnosti upravo strateški razvojni projekti.

Unatoč bogatstvu usluga, raznovrsnosti knjižničkog fonda, stručnosti djelatnika te kvaliteti programa namijenjenih svim građanima, Gradska knjižnica je i u 106. godini djelovanja **smještena u neodgovarajućem i premalom prostoru** (deset puta manjem od potrebnog). U zgradi staroj više od 120 godina ne mogu se osigurati osnovni uvjeti potrebni za

kvalitetno pružanje usluga kao ni za zaštitu i čuvanje vrijedne i raritetne građe. Gotovo 70% fonda smješteno je u spremištu izvan Knjižnice. S obzirom na broj korisnika (svaki šesti građanin Zagreba član je KGZ-a), stalni rast knjižničnih zbirki, nove usluge i zadaće suvremene središnje knjižnice, **Gradska knjižnica umjesto sadašnjih 2 600 m² treba prostor od oko 20 000 m²**.

U ponedjeljak, 25. veljače 2013. u ZgForumu, prostoru gradskog ureda Grada Zagreba za strategijsko planiranje i razvoj grada, održan je **okrugli stol pod nazivom Nova Gradska knjižnica u Zagrebu**. Dio je to **kampanje Knjižnica grada Zagreba za novu zgradu središnje knjižnice** u centru grada. Na navedenu temu u istom je prostoru tijekom veljače bila postavljena i izložba kojom je prikazan rad, brojni programi te bogata povijest djelovanja Gradske knjižnice.

Na okruglom stolu su sudjelovali predstavnici Grada Zagreba, Ministarstva kulture te arhitektonske, urbanističke i knjižničarske struke. Ravnateljica KGZ-a Davorka Bastić predstavila je središnju knjižnicu KGZ-a –

Gradsku knjižnicu, njezin neadekvatan smještaj i problem nedostatka prostora). Pročelnica Ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada Zagreba Jadranka Veselić Bruvo navela je **nekoliko konkretnih lokacija** u gradu Zagrebu koje bi mogle doći u obzir prilikom odabira.

Tijekom rasprave najviše se razmatrala tzv. **centralna (kulturalna) os grada** – od željezničkog kolodvora prema jugu (od Paromlina preko prostora uz zgradu Gradskog poglavarstva, do površina nasuprot NSK-u te u blizini MSU-a).

Broj 59, lipanj 2013.

Prisutni su se složili da bi na tom potezu lokacija za novu zgradu Gradske knjižnice bila najpoželjnija, jer bi se takvim smještajem ključnih gradskih kulturnih institucija i realizirala centralna kulturna os.

Naglašeno je i da se nova lokacija ne bi smjela previše udaljiti od postojeće jer središnja knjižnica, s obzirom na svoje funkcije, treba imati i centralnu poziciju u glavnome gradu.

Izazovne su i atraktivne ideje o novoj zgradi na jednoj od spomenutih čistih lokacija, kao i mogućnost korištenja EU fondova za projektiranje, primjerice, „zelene zgrade“. Većina se sudionika složila da bi se revalorizacijom i revitalizacijom nekog od objekata postojeće zapuštene industrijske arhitekture (poput Paromlina ili Gredelja) vjerojatno znatno poskupio cijeli projekt. No, istovremeno, zaštitom i revitalizacijom industrijske arhitekture otvorile bi se nove mogućnosti korištenja sredstava iz EU fondova.

Spomenuta je i mogućnost kombinacije djelatnosti, pa bi se tako uz novu zgradu Gradske knjižnice mogla naći (gradu nužno potrebna) kongresna dvorana što bi pridonijelo i samoodrživosti novog objekta.

Zaključci – korak naprijed

Rasprava je u ugodnoj i optimističnoj atmosferi urodila važnim zaključcima koji će zauzeti značajno, možda i povijesno mjesto u kampanji za novu zgradu središnje zagrebačke knjižnice:

1. **Strateški ciljevi Gradske knjižnice – razvoj usluga i programa namijenjenih svim građanima Zagreba, od dostupnosti različitih vrsta građe i informacija do tribina, izložbi, radionica, programa poticanja svih vrsta pismenosti, socijalne integracije, multikulturalnosti, cjeloživotnog učenja, uklapaju se u strateške razvojne ciljeve Grada Zagreba. Stoga je odluka o trajnom smještaju tako važne kulturne ustanove grada, pretočena u strateški razvojni projekt, dobila svoje mjesto u Razvojnoj strategiji Grada Zagreba – ZagrebPlan 2020, koju izrađuje Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada.**
2. **Prisutni na okruglom stolu imenovani su članovima Povjerenstva za odabir najpogodnije lokacije za izgradnju i trajni smještaj nove Gradske knjižnice.** Zadatak Povjerenstva bio bi u kratkom roku predložiti lokaciju, uvažavajući sve na raspravi izrečene detalje i sugestije, poštujući zahtjeve i potrebe arhitektonske, urbanističke i knjižničarske struke. Isto Povjerenstvo dobilo je u zadatak za predloženu lokaciju izraditi i studiju izvodljivosti (*feasibility*).

Zaključci okruglog stola najavljuju daljnju uspješnu suradnju Knjižnica grada Zagreba i Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj grada koja će, nadamo se, u skoroj budućnosti otvoriti građanima Zagreba novi prostor druženja, čitanja, istraživanja i uopće javnog života.

25. proljetna škola školskih knjižničara: Komunikacija u školskoj knjižnici – ukorak s vremenom

Vodice, 14. – 17. travnja 2013.

Dejana Kurtović

Knjižnica IV. osnovne škole Bjelovar

dejana.kurtovic@knjiznicari.hr

Jubilarna, 25. proljetna škola školskih knjižničara, sa središnjom temom **komunikacija u školskoj knjižnici – ukorak s vremenom**, održana je od 14. do 17. travnja 2013. godine u Vodicama u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje.

Zahvaljujući različitim metodama poučavanja i oblicima rada (plenarna izlaganja, okrugli stolovi i stručne radionice, frontalni i rad u grupama...) u trodnevnom programu tristotinjak knjižničara osnovnih i srednjih škola i učeničkih

domova usvojili su nove sadržaje iz knjižnično-informacijskog obrazovanja kako bi ih mogli primijeniti u svojoj praksi. Nažalost, ove godine su izostali gosti iz drugih zemalja (osim dviju kolegica iz Slovenije i dviju iz BIH) te je prvi put Proljetna škola održana bez međunarodnih sudionika.

Škola je svečano otvorena u nedjelju 14. travnja 2013. kulturno-umjetničkim programom učenika OŠ Smiljevac i Gimnazije Ivana Pavla II iz Zadra, a pozdravni je govor održao Vinko Filipović, ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje. U

povodu četvrt stoljeća rada Proljetne škole školskih knjižničara, knjižničarka koja je sudjelovala na svim dosadašnjim Školama, Jadranka Groza, prof. i dipl. knjižničarka OŠ „Braća Bobetko“ iz Siska, podsjetila je sve kako je škola nastajala i razvijala se u proteklih 25 godina. Vizualno, videoisječkom dočarala je važnost Proljetnih škola, osobito za školske knjižničare.

U ponedjeljak, 15. travnja 2013. **poticajna predavanja o tome kako komuniciramo**, na koji način možemo poboljšati komunikacijske vještine održali su renomirani stručnjaci iz područja komunikacijskih znanosti: Pavao Brajša (predavanje o komunikacijskim bipolaritetima u našim razgovorima), Željko Kostelnik (predavanje pod nazivom *Slušam ali ne čujem!*), Dragan Knežević (*Komunikacija, dalje od mog nosa*) i Melita Schmitz, knjižničarka iz OŠ Slatine (predavanje naslovljeno *To smo mi, ljudi!*, u kojem je prezentirala rezultate nekoliko svjetskih istraživanja o tome kako stav o nečemu ili nekome utječe na naše ponašanje). Osobito valja istaknuti predavanje Dragana Kneževića, u kojem je predstavio četiri različita komunikacijska tipa i upozorio da je za uspješnu komunikaciju bitno prepoznati, uskladiti se i prilagoditi osobi s kojom komuniciramo i prilici u kojoj komuniciramo.

Znanja s predavanja o preduvjetima uspješne komunikacije knjižničari su proširili na okruglim stolovima na kojima se raspravljalo kako komunicirati bez filtera i je li trema saveznik ili neprijatelj u komunikaciji, posebno u javnoj komunikaciji, te kako je suzbiti i nositi se s njom.

Informativna predavanja za prisutne knjižničare, u utorak 16. travnja, održale su profesorice iz Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara. **O pravima korisnika u digitalnom vremenu** govorila je profesorica Aleksandra Horvat; **tradiciju i suvremenost knjižničnih zbirki** NSK predstavila je Dunja Seiter-Šverko, ravnateljica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu; **o mogućnostima razvoja knjižnice i zadaćama NSK-a u odnosu na podsustav školskih knjižnica** govorila je Veronika Čelić-Tica; Mira Zovko, viša savjetnica za školske knjižnice Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, predstavila je

Standarde za školske knjižnice.

Isti dan na radionicama (pet za knjižničare osnovnih i pet za knjižničare srednjih škola) knjižničari su usvojili praktična znanja, među ostalim o tome kako kvalitetnom komunikacijom do uspješne suradnje, koji su to oblici poslovne komunikacije školskog knjižničara, kako vođenje debate može pomoći u vježbanju komunikacijskih vještina i razvijanju kritičkog mišljenja, i kako pisanje i čitanje mogu biti jedinstven užitek.

Sudjelovala sam na trima radionicama koje su vodili knjižničari: **Kulturna i javna djelatnost školske knjižnice kao strateški mehanizam komunikacije** (voditelji su bili Draženka Stančić i Robert Posavec), **Izrada kontakt obrazaca uz pomoć Google Docsa** (Josip Strija i Tanja Kolar Janković) i **Web 2.0 komunikacijski kanal u školskoj knjižnici** (Nataša Mesić Muharemi i Tihomir Dunđerović). Sve tri su bile profesionalne, zanimljive, strukturirano i praktično izvedene te će mi puno pomoći u poslu. Na prvoj radionici naučili smo raditi medijski plan i objave za medije, na drugoj informacijski upit u Google Docsu, a na trećoj blog i kako se koristiti Dropboxom, nezaobilaznim alatima u novom komunikacijsko-informacijskom dobu.

Na predavljanju primjera dobre prakse kolega knjižničara iz cijele Hrvatske treći dan Proljetne škole održano je 13 prezentacija. Zadnje je predavanje, pod nazivom **Čitanje za cijeli život** bilo moje. Govorila sam o **nacionalnom projektu**

Broj 59, lipanj 2013.

poticanja čitanja kod učenika trećih razreda i njihovih obitelji pod nazivom **Čitamo mi, u obitelji svi**. (O projektu više pročitajte u tekstu u ovom broju.)

Drugi su primjeri dobre prakse projekti Ivone Šimunović (*Učenicimenteri*), Anite Tufekčić (*Fantastična bića iz bajki*) i Sanje Nejašmić (*Zavičajna zbirka „Vladimir Nazor“: put do zavičajne zbirke, organizacija i korištenje*).

Pokazalo se da primjerima dobre prakse iz stručno-knjižničnog rada treba dati više prostora i da ih treba odvojiti od kulturno-javnog i odgojno-obrazovnog rada. Također, navedene bi primjere dobre prakse svakako trebalo uvrstiti u posebni odjeljak *Zbornika Proletne škole*, i to u digitalnom obliku jer su oni, po mojem mišljenju, uz radionice, najvažniji dio Skupa.

Na Proletnoj školi sudjelovala sam i na radnim sastancima HMŠK-a (Hrvatske mreže školskih knjižničara), ČDZ-a (projekta Čitanjem do zvijezda) i 11. skupštini HUŠK-a (Hrvatske udruge školskih knjižničara). Prisustvovala sam i svečanoj dodjeli godišnje nagrade „Višnja Šeta“ kolegicama zaslužnima za izniman rad u prethodnoj godini: Draženki

Stančić, knjižničarki OŠ Ivanec, Ines Krušelj-Vidas, knjižničarki OŠ Gornje Stubice i Ani Saulačić, višoj savjetnici za stručne suradnike školske knjižničare AZOO podružnice Split.

Ove su godine izostale kulturne aktivnosti i priredbe kojih je bilo prethodnih godina (kazališna predstava, razgledanje znamenitosti npr. Šibenika, izlet na Prvić, Zlarin ili Kaprije). Ali, družili smo se s

književnikom Brankom Čegecom i prisustvovali **predstavljanju knjige Školski knjižničar** autorica Jasmine Lovrinčević i Dinke Kovačević.

Više o navedenim izlaganjima, predavanjima i radionicama može se pročitati u Zborniku 25. proletne škole školskih knjižničara RH, koji će biti dostupan u digitalnome obliku preko Digitalne knjižnice Metel Pointa.

4. okrugli stol o zavičajnosti u knjigama za djecu i mlade Utjecaj hrvatske usmene tradicije u suvremenoj književnosti za djecu i mlade

Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu, 28. svibnja 2013.

Grozdana Ribičić, gribicic@gkmm.hr

Vesna Mihanović, vmihanovic@gkmm.hr

Gradska Knjižnica Marka Marulića Split

Prva dva okrugla stola o zavičajnosti u knjigama za djecu i mlade, održana u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu, imala su svrhu promišljati i učiniti vidljivom zastupljenost

zavičajnih splitskih tema u hrvatskoj dječjoj književnosti. Prvi okrugli stol posvetili smo temi Splita u knjigama za djecu i mlade, a drugi splitskim ilustratorima. Treći okrugli stol bio je posvećen širem zavičaju, tj. baštinskim temama Splitsko-dalmatinske županije. Prijavljena i pozvana izlaganja, primjeri dobre prakse, rasprave, prigodne izložbe knjižnične građe, popraćene stručnim katalogom, te promocija zbornika radova s prethodna dva okrugla stola, pokazala su se dobrim načinom promišljanja zavičajnih tema u knjigama za djecu i mlade.

Ove je godine Odjel za djecu i mlade Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu organizirao četvrti okrugli stol o zavičajnosti u knjigama za djecu i mlade na temu **Utjecaj hrvatske usmene tradicije u suvremenoj književnosti za djecu i mlade**.

Svjesni da djeca i mladi vole knjige s bajkovitim i fantazmagoričnim elementima, htjeli smo porazgovarati o

tome koliko su mitovi i legende iz naših hrvatskih krajeva, a posebno iz Dalmacije, prisutni u suvremenoj dječjoj književnosti, koliko je bogata usmena tradicija bila poticaj i inspiracija autorima, ilustratorima i izdavačima da je predstave u slikovnicama i knjigama za djecu i mlade, te koliko su takve knjige zanimljive i poticajne za čitanje našoj djeci i mladima danas. Još jednom smo htjeli osvijestiti čovjekovu potrebu za pričanjem i slušanjem priča i u današnje vrijeme, te razmotriti položaj usmene predaje u novom tehnološkom dobu.

Okrugli stol koncipirali smo u tri dijela. U prvom dijelu pokušali smo dati **teorijski i praktični prikaz narodne književnosti i njezino općedruštveno značenje**, kao i utjecaj na hrvatsko umjetničko stvaralaštvo za

djecu danas, s posebnim osvrtom na našu, dalmatinsku regiju. Izlagači su bili Marko Dragić (*Općedruštveni značaj usmene književnosti*); Diana Zalar (*Mitološka bića hrvatske umjetničke proze za djecu*); Mladen Vuković (*Usmena tradicija u knjigama za djecu pisaca iz Splitsko-dalmatinske županije*); Gita Dragičević (*Usmene predaje otoka Brača*); Iva Ciceran (*Bajka o potonulim zvonima – zavičajnost u slici i riječi*); Nataša Prkić (*Utjecaj usmene tradicije u Čudnovatim zgodama šegrt Hlapića*).

U drugom dijelu htjeli smo pokazati **položaj usmene tradicije u novom tehnološkom dobu**, te na koje se načine usmena tradicija i novo doba mogu sretno podupirati i nadopunjavati. Kao najbolja ilustracija teme bili su razgovori sa sudionicima Okruglog stola koje smo realizirali preko Skypea (Vedran Čačić i Zdenko Bašić). Izlagači u ovom dijelu bili su: Tea Tereza Vidović-Schreiber (*Suvremena predaja u Splitu*); Renato Baretić (*Pričigjin: iskonska čovjekova potreba za pričom*); Željka Alajbeg, Dragana Đurić (*Dječji Pričigjin u kontekstu predajne dalmatinske naracije*); Zdenko Bašić (*Sjeverozapadni vjetar – priča bez kraja*); Vedran Čačić (*Hrvatski mitovi i legende na web-portalu*); Grozdana Ribičić, Darinka Projić (*U potrazi za hrvatskim romanom: rezultati pilot-ankete Odjela za djecu i mlade Središnje knjižnice*

GKMM-a); Danijela Markotić, Vesna Mihanović (*Ono što je bilo i što još uvijek jest...*). Prijavljeni primjeri dobre prakse i izlaganja na posteru bili su: Renata Dobrić, GK Kaštela (*Nakladnička djelatnost GK Kaštela: promicanje zavičajnosti*); Ana Pavlinović (*OŠ Stjepana Ivičevića Makarska: pričom čuvamo baštinu*); Sanja Ujević (*Priče i legende iz Dalmacije*).

Treći dio posvetili smo **izdavačkoj djelatnosti Odjela za djecu i mlade**, koju su potaknuli, među ostalim, i ovi okrugli stolovi i njihovi zaključci. Riječ je o zborniku radova s prethodnog, trećeg okruglog stola o zavičajnosti u knjigama za djecu i mlade pod naslovom **Baština Splitsko-dalmatinske županije u knjigama za djecu i mlade**

(promotorica Katja Matković-Mikulčić, ravnateljica Gradske knjižnice Velika Gorica), potom o digitalnoj knjizi proznih i poetskih radova i fotografija naših sugrađana **Split u snigu 2012.** (promotor Tomislav Najev), kao i o nedavno tiskanoj knjizi **Slikovnica mojeg djetinjstva: knjiga sjećanja** (promotorica Diana Zalar).

(Sve su tri knjige dostupne online na adresama: http://issuu.com/gkmm/docs/14_zavicajnost_u_knj_za_dj_i_ml_3_-_zbornik_promo, http://issuu.com/gkmm/docs/split_u_snigu, http://www.gkmm.hr/dl/Slikovnica_mojeg_djetinjstva-m.pdf.)

Odjel za djecu i mlade i ove je godine postavio **tematsku izložbu knjiga** te **tiskao njezin katalog**, koji je dobio svaki sudionik okruglog stola.

Zanimljivost je naših okruglih stolova u tome što nam **u goste dolaze djeca i mladi, u pratnji svojih voditelja i mentora, koji su aktivni i kreativni sudionici projekata u svojim sredinama vezanih uz temu koja se obrađuje**. Tako smo ove godine ugostili klapu Luč OŠ Lučac (voditeljica Lidija Čujić-Živković), Dramsku grupu OŠ Marjan (voditelj Tomislav Najev), Nikolina Tunjić, polaznica Dramskog studija Theatar Theatron (voditeljica Andrijana Vicković, glumica HNK-a Split) i Ivona

Broj 59, lipanj 2013.

Pejaković i Flora Bašić (voditeljica Zvezdana Čagalj, odgojiteljica).

Pokazalo se da je iznimno važno organizirati ovakve skupove i javno govoriti o ovim temama. Stoga se Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu planira i idućih godina baviti temama zavičajnosti, te kroz različite oblike rada poticati i pozivati na suradnju i ostale srodne ustanove koje se bave odgojem i obrazovanjem djece i mladih, baštinske ustanove, te pisce i nakladnike, ne samo s područja užeg zavičaja, nego i iz cijele Hrvatske. Samo dobrim međusobnim poznavanjem i povezivanjem postajemo jači i prepoznatljiviji u novoj zajednici naroda, čiji članovi postajemo ove godine.

* * *

Zaključci s Okruglog stola

zaključke zapisala **Danijela Markotić**
Gradska knjižnica Marka Marulića Split
danielamarkotic@net.hr

1. Usmena književnost postoji otkad postoji i čovječanstvo te čini nematerijalnu kulturnu baštinu koja se stoljećima prenosi predajom. Baština je iznimno važna za očuvanje kulturnog identiteta naroda. Usmene predaje, priče, bajke, legende, basne i pjesme svojevrstne su čuvarice uspomena ili spomenari naših predaka predani nama za nadolazeće generacije. I naša bi djeca trebala biti čuvari tih spomenara tradicije.

2. Usmena baština postaje dijelom književne i stvarnosne suvremenosti. Starija, kao i suvremena hrvatska umjetnička fantastična proza, udomila je mnoštvo bića koja dolaze iz davnih mitoloških i pučkih priča. Motivi i likovi iz prošlosti stavljaju se u duh sadašnjeg vremena i mijenjaju se po potrebi.

3. Split je jako vitalan narativan prostor. U njemu su nastale

različite urbane legende, ali on se po tome nimalo ne razlikuje od drugih gradova, općina ili sela. Svako mjesto bilježi svoju suvremenu predaju i priča svoje priče.

4. Bez obzira na sva tehnološka dostignuća, potreba za slušanjem izgovorene riječi uvijek će biti živa. Djeca od najranije dobi vole slušati priče, vole bježati u svijet mašte, identificirati se s likovima iz knjiga i filmova. Ako ih upoznamo s likovima iz staroslavenske i starohrvatske mitologije, možda im naši najmanji udahnu dah života.

5. UNESCO je proglasio **narodnu ojkalicu, gangu i reru** svjetskom nematerijalnom kulturnom baštinom, što znači da je to nešto čega se ne treba sramiti niti ismijavati.

6. Premda Hrvatska ima bogatu usmenu tradiciju, djeca su s njom slabo upoznata. Nije dovoljno zastupljena u školskim programima, a izdavačke kuće tek povremeno, više slučajno nego planski, objavljuju slikovnice i knjige za djecu s temama i motivima iz usmene baštine.

7. Hrvatska usmena tradicija mogla bi biti i svojevrstni turistički promotor naše zemlje.

8. Potrebno je neprestano raditi na edukaciji obitelji o potrebi čitanja, jer čovjek se jedino čitanjem duhovno oplemenjuje i obogaćuje, spoznaje nove činjenice i uči.

9. Vrtići, škole i knjižnice najvažnije su institucije i istinski promicatelji zavičajnog stvaralaštva i nacionalne svijesti, te bi morale poticati mlade generacije na pisanje i proučavanje lokalne pisane riječi.

10. Imajući navedeno na umu, nadovezali bismo se na naziv izložbe knjiga *Ono što je bilo i što još uvijek jest i rekli Ono što je bilo, ono što još uvijek jest i što će uvijek i biti... Moramo to poznavati, čuvati za budućnost i u svijetu opće globalizacije odgajati mlađe naraštaje da budu svjesni svojih korijena, tradicije i posebnosti.*

Forum Tomizza 2013: Bolji život? Bolje življenje? Una vita migliore?

Trst, Kopar, Umag, 29. svibnja – 1. lipnja 2013.

Neven Ušumović
Gradska knjižnica Umag
neven@gku-bcu.hr

Međunarodni pogranični susreti Forum Tomizza, koji krajem svibnja u Trstu, Kopru i Umagu svake godine okupljaju kulturologe i umjetnike iz cijele regije ove su godine bili u znaku teme **Bolji život?** Inicijator manifestacije Milan Rakovac na sljedeći je način dao značaj ovom pitanju: *Tješi nas Fulvio Tomizza posmrtnim protokolarnim zapisima istarskih svećenika: passo a la miglior vita, prijeđe u Bolji život. No, od ove godine možda se Istra primiče boljem zemaljskom životu, ulaskom Hrvatske u EU?*

Forum Tomizza utemeljen je 2000. godine kao višekulturni i višejezični projekt, čiji je smisao **istraživanje, poticanje i realizacija društvenog i kulturalnog dijaloga u širem, nadnacionalnom pograničnom prostoru**. Oslanjajući se na ime i djelo **Fulvija Tomizze** (Materada, Umag, 1935. – Trst, 1999.), književnika koji je zbog svoje umjetničke i ljudske širine podjednako prihvatljiv za sve etnose sjevernoga Jadrana, ova manifestacija stavlja u prvi plan upravo one intelektualce, odnosno projekte koji danas ostvaruju europske vrijednosti suživota.

Gradska knjižnica Umag od početka je glavni organizator ove manifestacije (do 2006. godine bila je u sastavu Pučkog otvorenog Učilišta „Ante Babić“ Umag), kao i nakladnik desetak knjiga, većinom hrvatskih prijevoda djela Fulvija Tomizze, promoviranih na Forumu.

Trst, Kopar i Umag ove je godine svojim simpozijskim izlaganjima povezo talijanist **Christian Eccher**, koji je na

Forum Tomizza došao iz Novog Sada. Eccher je autor književnopovijesne monografije *Književnost Talijana iz Istre i Rijeke od 1945. do danas*, koju je 2012. godine na talijanskom jeziku izdala nakladnička kuća EDIT iz Rijeke. Eccher je otvorio umaški dio simpozija, koji se u petak, 31. 5. odvijao u Zajednici Talijana „Fulvio Tomizza“. Istakao je kako mu se osobito svidjela ideja, koju je variralo nekoliko sudionika, da se Forum Tomizza prezentira u europskim centrima političke moći, kao jedan od mogućih modela višejezične suradnje.

Aktualnu društvenu situaciju u Europi na uvjerljiv i studiozan način opisala je antropologinja **Uršula Lipovec Čebbron** iz Ljubljane na primjeru slovenskih demonstracija (na slovenskom: Vseslovenska ljudska vstaja) koje su početkom ove godine dovele do smjene slovenske vlade. Nakon nje, izlagala je kulturologinja **Nataša Petrinjak** iz Zagreba, dugogodišnja suradnica Foruma Tomizza, koja je danas gласnogovornica Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Na nekoliko je primjera, polazeći od globalne svjetske situacije, pokazala kako je moguće zaštititi i širiti europske vrijednosti.

Na simpoziju su govorili još i ravnatelj slovenske Narodne i studijske knjižnice u Trstu **Milan Pahor**, te mladi književni povjesničar **Boris Koroman** sa Sveučilišta Jurja Dobrile iz Pule.

Večernji program umaškog Foruma Tomizza započeo je u Galeriji Marin u staroj gradskoj jezgri. Kratkim multimedijalnim performansom svoj je projekt *Neistražena*, posvećen povijesti istarskih žena, predstavila **Iva Đorđević**. Nakon toga otvorena je izložba karikatura **Lorelle Fermo** iz Kopra, koja je za ovu priliku nacrta cijeli niz karikatura (!) glavnih aktera Foruma Tomizza.

Bogati umaški program svoj vrhunac imao je, po običaju, u Gradskoj knjižnici Umag, organizacijskom nositelju Foruma Tomizza. Publici su se predstavili finalisti i pobjednica **Međunarodnog književnog natječaja za kratku priču Lapis**

Broj 59, lipanj 2013.

Histriae 2013 s temom *Bolji život?* Ove godine pristiglo je rekordnih 160 radova na hrvatskom, srpskom, slovenskom, talijanskom i bosanskom jeziku. Nagradu Lapis Histriae 2013, ali i ovacije publike za izvrstan i duhovit nastup dobila je **Natalija Miletić**, mlada književnica iz Siska, koja je pročitala svoju priču pod nazivom *Bolji otrov*. Nagrada Lapis Histriae 2013 iznosi 8.000,00 kuna (donacija tvrtke Sipro d. o. o. iz Umaga).

Nakon nastupa Natalije Miletić, program je nastavljen koncertom **Miriam Monice** iz Pirana koja je pjevala i plesala u pratnji koparskog jazz-harmonikaša Marsella Marinšeka. Zatim je predstavljen kantautorski projekt MAER **Valtera Milovana** iz Pule, koji je nastupio s cijelim svojim pratećim sastavom. I Monica i Milovan otpjevali su po jednu pjesmu **Sergja Endriga** (1933-2005), slavnog

talijanskog kantautora koji je zajedno s mnogim sunarodnjacima napustio rodnu Pulu 1947. godine. Tako je i dan prije na velikom koncertu u Kazalištu Kopar predstavljen dvostruki CD **1947 - Hommage a Sergio Endrigo**, koji je, uz **Arsena Dedića**, okupio vrhunske pulske glazbenike.

Forum Tomizza svečano je završen, kao i svake godine, komemoracijom na grobu Fulvija Tomizze u Materadi, u subotu 1. lipnja.

Za više informacija, posjetite mrežnu stranicu www.forumtomizza.com.

Studentska konferencija infoDASKA – 2013:

Pristup informacijama u umreženome društvu

*Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti
Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, 17. i 18. svibnja
2013.*

Monika Berać, monika.berac@gmail.com

Sara Semenski, ssemensk@ffzg.hr

**Klub studenata informacijskih znanosti,
Filozofski fakultet u Zagrebu**

Na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu 17. i 18. svibnja 2013. održana je, u organizaciji Kluba studenata informacijskih znanosti, Studentska konferencija infoDASKA – 2013. Uz ovogodišnje domaćine, u programu su sudjelovali i studenti Odsjeka za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru te Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskoga

fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku.

Tema skupa bila je *Pristup informacijama u umreženome svijetu*, čime se želio naglasiti ubrzan razvoj mrežno dostupnih tehnologija, komunikacije, informiranja i mreže u najširem smislu. Izlaganjima su predstavljeni i problemi i dobrobiti koje se javljaju u umreženome svijetu te položaj korisnika, knjižničara, knjižnica i drugih informacijskih ustanova.

Osim studenata, svoja su izlaganja održale i profesorice s Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Ana Barbarić i Aleksandra

Horvat, te Marijana Glavica iz Knjižnice FFZG-a.

U predavanju *Što nakon MARC-a* profesorica Ana Barbarić iznijela je osnovne probleme hrvatske kataložne zajednice koji se

posebice odnose na korištenje dvaju formata za strojno čitljivo katalogiziranje: UNIMARC-a i MARC-a 21 te je predstavila ciljeve Bibliographic Framework Initiative.

Profesorica Aleksandra Horvat predavala je o zaštiti osobnih prava i podataka u umreženome svijetu te se osvrnula i na problem nemogućnosti zaborava određenih, često neželjenih, mrežnih sadržaja s kojim se suočava gotovo svaki korisnik mreže, posebice društvenih mreža.

Predavanje o projektu SERSCIDA održala je Marijana Glavica iz Knjižnice Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Cilj je ovog međunarodnog projekta stvaranje arhiva istraživačkih podataka iz područja društvenih znanosti od čega će koristiti imati svi oni koji se bave akademskim radom bilo koje vrste, znanstvenim istraživanjima i razmjenom znanja.

Studentska izlaganja općih i preglednih sadržaja bila su: *Digitalni jaz: informacijski izazov umreženog društva* (Kristina Gašpar, UNIZD i Katarina Mandić, UNIZD), *Knjiga u umreženome svijetu* (Valentina Namesnik, FFZG), te *Pravo na pristup informacijama* (Marko Rimac, FFZG).

Društvene mreže i korištenje baza podataka predstavljeni su izlaganjima: *Koliko su studenti upoznati s korištenjem baza podataka?* (Tina Gotovac, UNIZD i Zrinka Ivković, UNIZD), *Uloga i značaj društvenih mreža s aspekta etike i politike* (Martina Banić, FFZG), *Wikipedija u ocjenskim radovima studenata i očima nastavnika: pilot istraživanje na Sveučilištu J. J. Strossmayera u Osijeku* (Eleonora Đekić, FFOS i Anja Đurđević, FFOS). Društvene su mreže zaokupile studente i na radionici *Zaštite svoje profile na društvenim mrežama* (Damir Drašković, UNIZD i Sara Semenski, FFZG).

Izravne knjižničarske aktivnosti analizirane su u izlaganjima: *Knjigom do krova: umrežavanje knjižničara i beskućnika* (Kristina Videković, FFZG), *Internetska mreža: promjene u komunikaciji i izazovi za knjižnice* (Marijana Majić-Mazul, UNIZD i Roberta Šoletić, UNIZD) i *Analiza web 2.0 alata u okviru muzejskog i knjižničnog kataloga* (Ileana Kurtović, UNIZD).

Teme o specijaliziranim tehnologijama prikazane su i razrađene u izlaganjima *Print na zahtjev* (Antonela Bokan, UNIZD), *Računalne i video igre kao multimediji* (Adam Al-Hariri, FFZG) i *Mrežno dostupne tehnologije hrvatskog jezika* (Monika Berać, FFZG i Anđelka Golub, FFZG).

Konferencija je simbolično zaključena na Svjetski dan muzeja – 18. svibnja u Muzeju suvremene umjetnosti gdje su sudionici i gosti uživali u stalnome postavu uz stručno vodstvo te iskusili spuštanje Dvostrukim toboganom, Carstena Höllera.

Više informacija dostupno je na službenoj stranici konferencije: <https://www.facebook.com/infodaska.zagreb2013>.

IZ INOZEMSTVA

Godišnja skupština i konferencija EBLIDA-NAPLE

Milano, 14. – 15. svibnja 2013.

Marijana Mišetić

predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva

mmisetic@ffzg.hr

Dana 14. i 15. svibnja 2013. g. u Milanu (Italija) se održala 21. konferencija Europskog ureda za knjižnične, informacijske i dokumentacijske udruge (EBLIDA) i 11. Konferencija NAPLE na temu *Ready? Read 'e'. E-services in Libraries, from European Thinking to Local Actions* u organizaciji EBLIDA-e i Talijanskoga knjižničarskog društva (Associazione Italiana Bibliotecari – AIB). Utemeljena 1992. g., **EBLIDA djeluje kao spona između europskih institucija i europskih knjižničarskih zajednica.** U središtu su njezina interesa pitanja europskog informacijskog društva, posebice teme autorskih prava, licenciranja i digitalizacije u sferi kulture i obrazovanja s jedne, i zajedničkog europskog zakonodavstva s druge strane. Uz primjereno informiranje i educiranje knjižničarskih zajednica, djelovanja EBLIDA-e usmjereno je prema brizi za knjižnice i knjižničarstvo u europskom zakonodavnom prostoru.

21st EBLIDA Annual Council and Conference Feedback

Around 50 members (not all in the photos) attended the 21st EBLIDA Annual Council. In addition to the traditional presentation of the membership report, annual report and financial report, there were active discussions in sub groups about the EBLIDA Strategy 2013-2016 and the work programme for 2013-2014 (look at the Flickr account of EBLIDA on the website). Since then, the Annual Report and the Strategy have been published at <http://>

Godišnji sastanak Vijeća EBLIDA-e održan je dan prije godišnje skupštine i konferencije EBLIDA-NAPLE, i na njemu su sudjelovali i hrvatski predstavnici. U sklopu opsežnog

dnevnog reda predstavljeno je EBLIDA-ino godišnje izvješće o radu te izvješća pojedinih ekspertnih grupa: EGIL-a (Expert Group on Information Law), EGIS-a (Expert Group on Culture and Information Society), a posebno je zanimanje pobudilo izlaganje Geralda Leitnera, u ime **Task force on e-books.**

Na Vijeću se raspravljalo o **financijskom izvješću za 2012. g.**, a poseban blok izlaganja uz zajedničku raspravu bio je posvećen novoj **EBLIDA-inoj Strategiji 2013. - 2016.** te **Akcijskom planu 2013. - 2014.** Aktivnosti iz Akcijskog plana usmjerene su na tri ključna područja: povezivanje europskih knjižnica, poboljšavanje pristupa informacijama te osiguravanje održivosti resursa, infrastrukture, projekata i alata. Za povezivanje europskih knjižnica predviđene su različite aktivnosti zagovaranja, lobiranja, monitoringa i umrežavanja za poboljšanje pristupa informacijama.

Središnja tema ovogodišnje EBLIDA-ine konferencije bila je **uspostava i koordinacija raznih oblika djelovanja europskih knjižnica u zajedničkom pravcu spram e-knjiga u europskim knjižnicama.** Plenarni predavači bili su Luigi Berlinguer, član Europskog parlamenta, i Gino Roncaglia, sveučilišni nastavnik, osnivač projekta *Manuzio* te jedan od osnivača Italian Association for Digital Humanities and Digital Culture.

U raspravi koja je slijedila nakon izlaganja, a koju je moderirao Bas Savenije, ravnatelj Nizozemske nacionalne knjižnice, raspravljalo se o **pravu na e-čitanje te tretiranju e-knjige kao proizvoda** na koji je primjenjivo načelo iscrpljenja prava distribucije, što je temelj za zakonitu nabavu knjiga u knjižnicama te njihovu posudbu. Zaključeno je da je potrebno donijeti moderan zakonski okvir koji bi knjižnicama olakšao kupnju e-knjiga i omogućio bolji pristup i širi izbor zakonitih načina korištenja e-knjiga u knjižnicama.

U drugom dijelu konferencije održane su tri paralelne sesije s raspravom te interaktivne radionice s panel-diskusijom na temu **kulturnog duha Europe, kulturnih akcija u Europi te**

vidova mogućeg lokalnog djelovanja.

Raspravljalo se o izazovima u pristupu e-sadržajima, e-knjigama i **pravnim pitanjima povezanim s djelovanjem knjižnica u novom, digitalnom okruženju**. Također se raspravljalo o tomu kako sudjelovati te izvući najbolju moguću korist za knjižnice u okviru programa *Kreativna Europa* te kako na političkom planu **ukazati na važnost kulturnih mreža, udruga u kulturi i knjižnica**.

Na konferenciji je predstavljeno EBLIDA-ino stajalište o načinu postupanja s e-knjigama za europske knjižnice oblikovano u tekstu pod nazivom **Pravo na e-čitanje**, a nacionalna su knjižničarska društva zamoljena da ga što skorije prevedu na svoje nacionalne jezike. (Prijevod na hrvatski jezik možete pročitati u ovome broju, op. ur.)

Najavljena je **nova faza EBLIDA-ine kampanje za e-knjige u knjižnicama**, koja će u sljedećim mjesecima iziskivati velik angažman nacionalnih knjižničarskih udruženja-članova EBLIDA-e.

Godišnja skupština i konferencija EBLIDA-NAPLE održana je dijelom u središnjoj milanskoj gradskoj knjižnici smještenoj u palači Sormani Andreani, spomeniku kulture iz 17. stoljeća, i to u dvorani Grechetto, ukrašenoj dojmivim slikarskim platnima s temom mita o Orfeju, a dijelom u zgradi Palazzo Reale, kulturnom, muzejskom i izložbenom središtu Milana. EBLIDA-ina konferencija okupila je više od 130 sudionika iz cijele Europe, i to ne samo knjižničara nego i političara, nakladnika i knjižara.

Talijansko knjižničarsko društvo za sudionike je skupova organiziralo zanimljiv kulturni program, koji je uključio posjete knjižnici Trivulziana (Biblioteca Trivulziana), Povijesnom arhivu grada Milana (Archivio storico civico) te Pinakoteci (Pinacoteca del Castello Sforzesco), smještenima u dvorcu obitelji Sforza u središtu Milana (Castello Sforzesco). Knjižnica

je znamenita ne samo po velikom broju svezaka građe koje posjeduje (180 000), nego još više i po svojoj zbirci inkunabula i starih knjiga (1 500), a posebice po čuvenom manuskriptu *Božanske komedije* Dantea Alighierija iz 14. stoljeća, koje su prisutni imali prilike vidjeti. Također u sklopu posjeta Pinakoteci, koja suprotno imenu nije galerija nego muzej, bio je organiziran posjet, razgledavanje i predavanje o četvrtoj Michelangelovoj Pietà, Pietà Rondanini, posljednjem remek-djelu na kojemu je umjetnik radio do same smrti.

Ovogodišnja konferencija imala je i osobit značaj za hrvatske knjižničare, jer je u više navrata **spomenuta dobra suradnja hrvatskih knjižničara s EBLIDA-om i njezinim stručnim skupinama**, te je najavljeno da će se **sljedeći sastanak EBLIDA-inog Izvršnog odbora, održati u studenome upravo u Hrvatskoj**, u organizaciji Hrvatskoga knjižničarskog društva, a u čast ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije.

(Najnoviji EBLIDA-in newsletter možete pročitati ovdje: http://www.eblida.org/Newsletter%20folder%20%28uploaded%20files%29/Newsletters-2013/2013_06_June_EBLIDA-Newsletter.pdf)

Sastanak EBLIDA-ine Stručne skupine za informacijsko pravo (EGIL) i IFLA-inog Odbora za autorsko pravo i druga pravna pitanja (CLM)
Haag, 10. – 12. travnja 2013.

Aleksandra Horvat

članica EGIL-a i CLM-a, Filozofski fakultet u Zagrebu

ahorvat@ffzg.hr

U Haagu je 10. travnja 2013. održan sastanak EBLIDA-ine **Stručne skupine za informacijsko pravo (EGIL)**, a 11. i 12. travnja polugodišnji sastanak **IFLA-inog Odbora za autorsko pravo i druga pravna pitanja (CLM)**, kojemu su prisustvovali i članovi EGIL-a.

Sastanak EGIL-a vodila je nova predsjednica Ulrika Domellöf-Mattsson iz Švedskog knjižničarskog društva. Razgovaralo se o tome **kako rad EGIL-a učiniti djelotvornijim i povezati njegovo djelovanje s djelovanjem drugih udruga** koje, kao i EBLIDA, zagovaraju interese knjižnica. Jedna je od njih

Information Sans Frontières, osnovana u rujnu 2011, s ciljem da zastupa javne baštinske ustanove poput knjižnica, muzeja, filmskih instituta i audiovizualnih arhiva u Europi. Istaknuto je i da su EBLIDA-ina prirodni saveznici udruge za zaštitu potrošača. Posebno važna tema za EGIL u ovom je času **inicijativa Europske komisije Licencije za Europu (Licences for Europe)**. Njezina se važnost može očitati i iz činjenice da su za provedbu zajednički zaduženi povjerenici za unutarnje tržište i službe (M. Barnier), obrazovanje, kulturu, višejezičnost i mladež (A. Vassiliou) i digitalizaciju (N. Kroes).

Europska komisija želi brzo i praktično rješenje koje će omogućiti **neometano korištenje online sadržaja u digitalnoj sredini**. Inicijativa Licencije za Europu trebala bi riješiti pitanje prekograničnog korištenja digitalnih sadržaja, jer su državne granice danas još uvijek ozbiljna prepreka neometanom širenju tih sadržaja, licenciranja rudarenja tekstova i podataka (eng. *text and data mining*) potrebnoga znanstvenoj zajednici, licenciranja audiovizualnoga sektora i korištenja sadržaja koje stvaraju korisnici-pojedinci (eng. *user generated content*). Treba, međutim, imati na umu da sklapanje licencija knjižnicama oduzima vrijeme i ipak ne pruža zakonsku sigurnost. Većinu članova EGIL-a **zabrinjava činjenica da se korištenje digitalnih sadržaja u Europskoj uniji očigledno želi riješiti isključivo licenciranjem**, pri čemu se nikako ne spominje mogućnost prilagodbe postojećih zakonskih propisa, prije svega osuvremenjivanje **Direktive o nekim aspektima autorskog prava i srodnih prava u informacijskom društvu** iz 2001. godine. Djelotvornost Direktive umanjuje izbornost u nju ugrađenih iznimki i ograničenja od zaštite, što je u konačnici dovelo do toga da se današnji zakoni pojedinih zemalja članica razlikuju upravo u odabranim iznimkama i ograničenjima, a ta različitost onda otežava širenje digitalnih sadržaja. Knjižnicama i arhivima koje žele digitalizirati građu i pružati službe i usluge u skladu s mogućnostima koje nudi suvremena informacijska i komunikacijska tehnologija danas su sigurno potrebne još neke iznimke, koje dakako, trebaju biti potpuno u skladu s testom u tri koraka Bernske konvencije (više o testu u tri koraka v. knjigu Horvat, Živković, Knjižnice i autorsko pravo, http://darhiv.ffzg.hr/2002/3/Knjiznice_i_autorsko_pravo.pdf, op. ur.). Činjenica da o uvjetima licencije najčešće odlučuje samo jedna strana, koja pritom vodi računa o svojim trgovačkim interesima, a samo

iznimno o zakonom utvrđenim iznimkama i ograničenjima, opterećuje knjižnice i otežava im rad. Udruge za kolektivno ostvarivanje prava trebale bi olakšati knjižnicama rad pružanjem standardnih licencija. **Članovi EGIL-a drže da knjižnice ne bi trebale pristajati na to da nakladnici i distributeri digitalne građe ugovore o licenciranju proglašavaju poslovnom tajnom koju kupci, odnosno knjižnice ne smiju otkriti.**

Na sastanku se razgovaralo i o EBLIDA-inoj strategiji prema e-knjizi. EBLIDA-ine primjedbe odnose se na to što se ne zna može li se na e-knjigu primijeniti **zakonski koncept prava iscrpljenja nakon prve prodaje** koji se inače primjenjuje na tiskanu knjigu. Zbunjujuće su i neke od dosad donesenih sudskih presuda, odnosno pravnih mišljenja vezanih uz e-knjigu. Ta se mišljenja, naime, razlikuju, što onemogućuje oslanjanje na sudsku praksu. Nakladnici nude e-knjige uz različite uvjete i nejednako postupaju s kupcima. Istaknuto je da nakladnici dobivaju subvencije na mnoge načine, ponekad izravnom novčanom pomoći, ali se država za njih brine i kad smanjuje PDV ili uvodi carinske olakšice i sl. Zato je nerazumljivo njihovo odbijanje da dopuste nabavu i posudbu e-knjige knjižnicama. Istaknuto je da se **pravni okvir treba prilagoditi tako da se knjižnicama omogući nabava i posudba e-knjiga**, odnosno, riječima jednog člana EGIL-a, knjižnice bi kao kupci e-knjige ipak trebale imati neka prava. Pravo nabave trebalo bi postati jedno od novih prava u digitalnom svijetu. Pravni okvir gradi se u velikoj mjeri i na praksi sudova pa tek treba vidjeti koje će presude biti donesene u nekoliko sudskih slučajeva koji se tiču e-knjige, a tek su započeti.

Članovi EGIL-a razgovarali su i o **prijedlogu Direktive o kolektivnom ostvarivanju prava (Collective Management Directive)** iz srpnja prošle godine. Knjižnice se u toj Direktivi javljaju u kategoriji korisnika čiji je položaj vrlo slab. Jedan je od prigovora da se Direktiva potpuno jednako odnosi prema svim udrugama, iako se sustavi kolektivnog ostvarivanja prava u raznim zemljama članicama uvelike razlikuju. Nejasno je dakle kako se zamišlja suradnja među neravnopravnim partnerima kakve su danas udruge za kolektivno ostvarivanje prava. U nekim zemljama, kao npr. u Hrvatskoj, udruge moraju dobiti dopuštenje od države za svoj rad, o čemu Direktiva uopće ne vodi računa.

O reviziji **Direktive o ponovnoj uporabi Informacija nastalih u javnom sektoru** rečeno je da je tekući prijedlog poboljšana

odnosu na prvotni te da se knjižničari načelno slažu da **slobodna građa treba biti besplatno dostupna**. Ipak, ostaju nedoumice oko plaćanja naknade knjižnicama, trajanja javno-privatnog partnerstva i moguće retrospektivne primjene Direktive.

Razgovaralo se i o reorganizaciji EGIL-a, koji mora brže i djelotvornije reagirati na zakonske prijedloge i inicijative koji se tiču knjižnica.

I EGIL i CLM pomno prate zbivanja u Svjetskoj organizaciji za intelektualno vlasništvo u kojoj se upravo raspravlja o **Ugovoru za slijepe** kojim bi se utvrdile iznimke i ograničenja od zaštite za slijepe i slabovidne osobe. Računa se da u svijetu živi oko 280 milijuna slijepih i slabovidnih osoba koje ovog časa imaju pristup tek neznatnom broju naslova u za sebe prikladnom formatu u usporedbi s osobama koje nemaju poteškoća s vidom. Iako načelno svi žele pomoći slijepima i pedesetak zemalja u svijetu već ima ozakonjenu neku iznimku koja tim osobama olakšava korištenje autorskih

djela, o prijedlogu Ugovora za slijepe dugo se raspravljalo i konačan tekst još uvijek nije utvrđen, upravo zbog interesa nakladnika. Oni se, naime, boje da bi uvođenje iznimki za slijepe, čiji je cilj olakšati kolanje naslova ne samo u pojedinoj zemlji, već i preko državnih granica, lako moglo otvoriti put zloporabi. Strahuje se zato da bi Ugovor za slijepe mogao doživjeti sudbinu **Ugovora za izvođače u filmskim i zvučnim djelima (AV Performances Treaty)** o kojemu se pregovaralo 12 godina i koji je prihvaćen tek prošle godine. O konačnoj sudbini Ugovora za slijepe odlučit će se na Diplomatskoj konferenciji u Marakešu u lipnju ove godine. Ako se Ugovor prihvati **Svjetska bi organizacija za intelektualno vlasništvo mogla staviti na dnevni red i prijedlog Ugovora za knjižnice i arhive koji je pripremila IFLA**.

Najavljeno je i da će CLM u suradnji s EBLIDA-om u kolovozu 2014, uoči IFLA-ine konferencije u Lyonu, organizirati popratni skup pod nazivom *Copyright and Beyond*. Skup će se održati u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Strasbourgu.

Sajam dječje knjige u Bologni: uz 50. obljetnicu

Bologna, 25. – 28. ožujka 2013.

Ranka Javor

Knjižnice grada Zagreba – Hrv. centar za dječju knjigu

ranka.javor@kgz.hr

Najstariji i najpoznatiji sajam dječje knjige u svijetu ove godine obilježio je 50 godina svoga neprekinutog trajanja. Ovogodišnji *Fiera del libro per ragazzi* održan je u Bologni od 25. do 28. ožujka u četiri izložbena paviljona na 20 000 m², a sudjelovalo je 1 200 izlagača iz 66 zemalja. Sajam u Bologni najveće je svjetsko okupljalište ljudi i organizacija profesionalno vezanih uz dječju knjigu. Ove godine Sajam je posjetilo oko 5 000 sudionika: izdavači, literarni agenti, pisci, ilustratori, prevodioci, knjižari i knjižničari. U ime Knjižnica grada Zagreba Sajam su posjetile knjižničarske savjetnice Hela Čičko i Ranka Javor.

Hrvatski nastup na Sajmu organizirala je Zajednica nakladnika dječje knjige (predsjednik Kašmir Huseinović) pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Svojim izdanjima predstavilo se šest nakladnika uz vrlo uspješan katalog čiji dizajn

potpisuje umjetnik Saša Jantolek. Hrvatski štand bio je opremljen umjetničkim instalacijama knjiga najznačajnijih hrvatskih gradova u izvedbi Saše Jantoleka, Margarete Peršić, Zdenke Bilušić, Zdenka Bašića, Andree Petrlík Huseinović, Ivane Guljašević, Ane Kadoić, Hane Lukas Midžić, Irene Jukić Pranjić, Jelene Brezovac i Maje Vrban, koji su kao autori bili predstavljeni u katalogu, uz pisce Zvonimira Baloga, Miru Gavrana, Kašmira Huseinovića, Sanju Pilić i Luka Paljetka. U prostoru *Authors Caféa* organizirano je predstavljanje Hrvatskog biennala ilustracije koje je pripremila kustosica Galerije Klovićevi dvori Koraljka Jurčec Kos.

Na Sajmu je održana uobičajena konferencija za tisak IBBY-ja (The International Board on Books for Young People) na kojoj su predstavljeni IBBY-jevi projekti, časopis *Bookbird*, međunarodna zbirka knjiga *Outstanding Books for Young People with Disabilities* te upućen poziv IBBY-jevima predstavnicima na 34. međunarodni kongres u Meksiku 2014. godine. Na IBBY-jevu štandu postavljene su izložbe knjiga s IBBY-jeve **Časne liste** (na kojoj su i knjige hrvatskih autora) te prethodno spomenuta izložba knjiga za djecu i mlade s posebnim potrebama. Posebno su nas zanimale **taktilne slikovnice za slijepu i visoko slabovidnu djecu i**

Broj 59, lipanj 2013.

mladež budući da se Odjel za djecu i mlade Gradske knjižnice već nekoliko godina bavi izradom takvih slikovnica u okviru projekta Knjižnica širom otvorenih vrata mreže Knjižnica grada Zagreba.

Slikovnice hrvatskih autora mogle su se vidjeti na štandu Internationale Jugendbibliothek iz Münchena na poznatoj izložbi *The White Ravens* za koju lektori između doniranih knjiga pojedinih zemalja izabiru ono najbolje. Ove godine izabrane knjige su slikovnice *Ljubav* Andree Petrlik Huseinović i *Emilijina sasvim neobična pustolovina* Pike Vončine.

Od 1967. svake se godine **na prestižnoj izložbi natječu umjetnici iz cijelog svijeta**, ove godine natjecalo ih se 3 147, a odabrano je 385 umjetnika u dvije kategorije, *fiction* i *non-fiction*, te predstavljeno u prigodnom katalogu. Posebna izložba pripremljena je dobitniku Andersenove nagrade za 2012., Peteru Sis. U prostoru *Illustrators Caféa* cijelo su se vrijeme sajma održavali susreti s umjetnicima, predstavljanja i dodjele nagrada.

Već tradicionalna *BolognaRagazzi Award* svake godine dodjeljuje se u četiri kategorije: *fiction*, *non-fiction*, *Opera prima* (prvijenac) i *New Horizons*. *New Horizons* je posebno priznanje koje se dodjeljuje za nakladništvo u Arapskim zemljama, Latinskoj Americi, Aziji i Africi.

Od prošle godine tradiciji nagrađivanja najboljih pridružena je nova nagrada *Bolognaragazzi Digital Award* za najbolje digitalne sadržaje namijenjene djeci od 2 do 15 godina. U dvije kategorije *fiction* i *non-fiction* biraju se pobjednici i dodjeljuju još četiri posebna priznanja među sadržajima u najužem izboru. U kategoriji *fiction* dobitnik nagrade je digitalna knjiga *Četiri mala kvadrata (Four Little Corners)*, tekst i ilustracije Jerome Ruillier izdavača DADA Company Edutainment iz Madrida. U kategoriji *non-fiction* nagrada je pripala digitalnom sadržaju nastalom prema romanu *Ratni konj (War Horse)* Michaela Morpurga, izdavača Touch Press/Egmont/Illumination iz Londona. Uz izvornu priču Michaela Morpurga (koju je na filmu ostvario Steven Spielberg) niže se obilje edukativnih sadržaja o Prvom svjetskom ratu, prikaza bojišta, uniformi i oružja, kao i isječci dokumentarnih filmova iz toga vremena. Tu je i tekst romana u interpretaciji samog autora, kao i autorov glazbeni performans budući da je Michael Morpurgo sjajan *story teller* i interpretator.

Zemlja gost ovogodišnjeg sajma bila je Švedska s temom

Pravo djece na kulturu. Predstavili su suvremenu švedsku ilustraciju te brojne pisce i ilustratore na sajmu i na brojnim drugim mjestima u gradu Bologni. U izvrsno opremljenom izložbenom prostoru, gdje je svaki autor predstavljen na panou u obliku velike knjige, prezentirana su djela 31 ilustratora uz raskošan prigodni katalog.

Kao i svake godine, događaj koji na sajmu plijeni pozornost posjetitelja i novinara iz cijelog svijeta **dodjela je nagrade ALMA (Astrid Lindgren Memorial Award)**.

Nagrada ALMA utemeljena je 2002. godine nakon smrti znamenite spisateljice za djecu. Ovu međunarodnu nagradu utemeljila je švedska vlada, a vodi je Švedsko umjetničko vijeće iz Stockholma. Nagrada se svake godine dodjeljuje jednom živućem piscu, ilustratoru ili promotoru čitanja za ukupni doprinos na području književnosti za djecu i mlade i iznosi pet milijuna švedskih kruna. Dodjeljuje se za visoke umjetničke domete i humanističke vrijednosti kakve je u svojim djelima njegovala Astrid Lindgren, a ima za cilj jačati interes za dječju knjigu u svijetu te promicati dječja prava.

Pravo nominacija imaju ustanove i organizacije pojedinih zemalja koje odabere žiri. Među njima je i Hrvatski centar za dječju knjigu – Hrvatska sekcija IBBY-ja u Knjižnicama grada Zagreba (u Hrvatskoj su to još Hrvatsko knjižničarsko društvo i Gradska knjižnica Rijeka koji uz našu nominaciju šalju pisma potpore).

Na sajamskoj konferenciji za tisak uobičajeno je da se svečanost proglašenja dobitnika prenosi videolinkom iz Vimerbija, rodnog mjesta Astrid Lindgren. **Ovogodišnja dobitnica nagrade ALMA je poznata argentinska ilustratorica Isol**. Rođena i školovala se u Buenos Airesu, Isol je poznata kao ilustratorica, animatorica, slikarica, grafičarka, pjesnikinja, pjevačica i kompozitorica.

Među dosadašnjim su dobitnicima svjetski poznati autori kao Philip Pullman, Christine Nostlinger, Katherine Paterson i Maurice Sendak.

Hrvatska sekcija IBBY-ja do sada je za nagradu ALMA kandidirala Zvonimira Baloga, Vjekoslava Voju Radoičića, Svetlana Junakovića, Miru Gavrana i Luku Paljetka.

Prema propozicijama nagrade, kandidatura se prijavljuje e-mailom prema priloženom obrascu i sadrži obrazloženje, biografiju, opširan prikaz rada i djela autora te prevedene tekstove (sve na engleskom jeziku).

Ove smo godine kandidirali Luku Paljetka, pjesmama i pričama koje je preveo Graham McMaster 2008. godine za kandidaturu za Andersenovu nagradu te ih dopunili nekim novim prijevodima. Esej o životu i djelu Luke Paljetka napisala je Andrijana Kos Lajtman, a prevela Nina Helen Antoljak. Igrokaz Luke Paljetka *Bajka o kraljevima trešnjama* za ovu je nominaciju također preveo Graham McMaster. Uz tekstove, članovima smo žirija poslali i šest knjiga Luke

Paljetka trenutno dostupnih na tržištu, kao i dokumentarni film o njegovom životu i djelu.

Više informacija dostupno je na internetskim stranicama Sajma knjige u Bologni, <http://www.bookfair.bolognafiere.it/home/878.html>, i stranici nagrade ALMA, <http://www.alma.se/en/>.

Elektronička slikovnica na Sajmu dječje knjige u Bologni

Kristina Čunović

predsjednica Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež

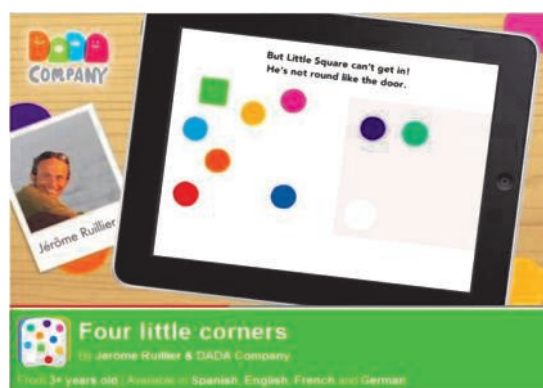
kristina@gkka.hr

U svijetu se sve češće izrađuju elektroničke slikovnice koje uz likovnu i tekstualnu komponentu uključuju i primjenu novih tehnologija. Bitni aspekti e-slikovnice su **multimedijalnost**, **interaktivnost** i **hipertekstualnost**. Dijete u e-slikovnici prati priču i putem rješava različite zadatke, primjerice, slaže slagalicu, spaja točke, pronalazi razlike na slikama i slično, te ima i nove dodatne mogućnosti poput zvuka, animacije i hipermedija. Danas je mnogo brže i jeftinije izraditi interaktivnu dječju e-knjigu nego ikada ranije jer nije potrebno poznavanje programiranja, već se ona može izraditi izravno na internetskoj stranici, primjerice na <http://www.kidsbookmaker.com/home>.

Sajam dječje knjige u Bologni, nastojeći pratiti trendove u izdavaštvu dječje knjige, uveo je 2012. godine **Bologna Ragazzi Digital Award** u dvije kategorije: fikcija (djela koja sadrže fantastiku, knjige priča ili ilustrirane bajke) i publicistika (informativne e-publikacije o svemu korisnome i vrijednome učenja). Ocjenuju se elektroničke knjige i aplikacije za djecu

od 2 do 15 godina starosti.

Dobitnik ovogodišnje nagrade u kategoriji fikcije je **Četiri mala kvadrata** (*Four Little Corners*, (<http://www.dadacompany.com/story/four-little-corners-best-interactive-book-app/>), interaktivna aplikacija za iPad i iPhone koju je napisao i osmislio Jérôme Ruillier, a prilagodio Dada Company.

Pripovijedanje se sastoji od jednostavnih i kratkih fraza, što ga čini idealnim za čitatelje koji tek počinju čitati. Jednostavni oblici se koriste za izražavanje vrijednosti kao što su prijateljstvo, timski rad, sudjelovanje, jednakost i socijalna integracija. U kategoriji publicistike nagrađena je aplikacija **War horse**, povijesna interpretacija Prvog svjetskog rata po romanu Michaela Morpurga. Aplikacija stručno kombinira tradicionalni tekst, glazbene izvedbe i fotografske tehnike. Djeca i mladi mogu na različite načine istraživati kompliciranu društvenu temu kao što je svjetski rat, bilo sa savezničkog ili njemačkog gledišta. Aplikacija je dostupna na <http://www.egmont.co.uk/ebooks-and-apps.asp?item=war-horse>.

U *Digital Caféu* bolonjskog sajma svakodnevno su se

Broj 59, lipanj 2013.

održavale promocije e-slikovnica i susreti autora i izdavača s publikom, kolegama, kritičarima. Tvrtka Kindoma Storytime predstavila je aplikaciju koja kombinira utjecajnu ulogu obitelji i slikovnice na poticanje učenja kod djece. Potvrđuju to rezultatima istraživanja koja dokazuju povezanost uspjeha u školi i čitanja naglas djeci do treće godine starosti. Uzimajući u obzir da u SAD-u jedno od troje djece živi odvojeno od jednog roditelja, te da su obitelji koje žive zajedno također odvojene tijekom godine zbog posla jednog od roditelja, tvrtka Kindoma osmislila je aplikaciju koja uz elektroničku slikovnicu sadrži i mogućnost videorazgovora djeteta i udaljenog roditelja ili drugog člana obitelji. Zajedničko čitanje slikovnice smanjuje utjecaj razdvojenosti jer omogućuje razdvojenim obiteljima dužu i međusobno bogatiju interakciju. Aplikacija je dostupna na <http://kindoma.com/>.

No bez obzira na porast i jednostavnost proizvodnje e-slikovnica i aplikacija, rezultati istraživanja tvrtke Bowker o

američkim čitateljskim i kupovnim navikama pokazuju da od 43% roditelja predškolske djece koji čitaju e-knjige, njih 69% ipak preferira čitati svojoj djeci slikovnicu u papirnatom izdanju. Kao glavne razloge navode da se dijete bolje fokusira na priču, manje je sadržaja koji mu odvlače pažnju (poveznice na videoisječke, igrice...) i lakše im je razmijeniti takvu slikovnicu s drugim obiteljima (<http://www.slideshare.net/PubTrack/dbw-childrens-monday-2012-final>).

Možemo reći da su **ciljevi elektroničke slikovnice obrazovanje, kreativnost i zabava, a ciljevi klasične slikovnice u papirnatom izdanju stvaranje bliskosti između roditelja i djece rane dobi i razvoj prvih predčitalačkih vještina kod djece**. S obzirom na različite ciljeve svaka od tih vrsta slikovnica može biti zanimljiva nakladnicima, dječjim spisateljima i ilustratorima, a time će biti i predmet interesa budućih Sajmova dječje knjige u Bologni.

Prva međunarodna konferencija o poticanju rane pismenosti Prepare for Life! – Raising Awareness for Early Literacy Education; predstavljen projekt Knjige za bebe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“, Koprivnica

Leipzig, 12. – 14. ožujka 2013.

Danijela Petrić, danijela@knjiznica-koprivnica.hr

Jasminka Vajzović, jasminka@knjiznica-koprivnica.hr

Knjižnica „Fran Galović“, Koprivnica

U njemačkom gradu Leipzigu od 12. do 14. ožujka 2013. održana je prva međunarodna konferencija o ranoj pismenosti pod nazivom *Prepare for Life! – Raising Awareness for Early Literacy Education*. Organizator konferencije bila je **njemačka zaklada za poticanje čitanja**

„Stiftung Lesen“, suorganizatori Goethe Institut i Lajpciški sajam knjiga, a pokrovitelj Ministarstvo obrazovanja SR Njemačke. Konferencija je okupila preko 130 stručnjaka različitih profila iz 35 zemalja. Na poziv organizatora, kao jedine predstavnice iz Hrvatske, sudjelovale su i koprivničke

knjižničarke Jasminka Vajzović i Danijela Petrić s lokalnim projektom **Knjige za bebe**. Konferencija je bila organizirana u tri dana. Prvi dan bio je namijenjen svim stručnim posjetiteljima, dok su drugi i treći dan Konferencije bili namijenjeni samo pozvanim stručnjacima. Težište je bilo na poticanju čitanja kod djece od najranije dobi i to s različitih aspekata te socijalizacija kroz čitanje.

Prvog dana su pozvani izlagači iznosili različite aspekte koji utječu na razvoj rane pismenosti i cjelokupan razvoj djeteta. Konferencija je započela s predavanjem ekonomskog stručnjaka **Erica A. Hanusheka** s Hoover Instituta, Sveučilišta Stanford iz Sjedinjenih Američkih Država koji je govorio o **povezanosti rane pismenosti i gospodarskog razvoja**. Profesor Hanushek iznio je statističke analize kojima je dokazao isplativost investiranja u obrazovanje. Samo mali **porast bodova PISA** neke zemlje (eng. Programme

for International Student Assessment, međunarodna su istraživanja pod pokroviteljstvom OECD-a. Provode se svake tri godine, a njima se ocjenjuje razina obrazovanja petnaestogodišnjaka, op. ur.), može donijeti dugoročno veći porast BDP-a te zemlje. Predškolsko obrazovanje ima veliki utjecaj te se ono mora integrirati u školski sustav u što ranijoj dobi i biti dostupno svoj djeci. Osim kvalitetnog školskog sustava, vrlo je bitno i poticajno okruženje za razvoj pismenosti u svim segmentima društva. Izlaganje **Susan B. Neuman** sa Sveučilišta Michigan bilo je usmjereno na **pojam rane pismenosti**, zašto je važna i kako se razvija. Uspješna rana pismenost temelji se na zdravom razvoju djeteta. Zato se može reći da su temelji uspješne budućnosti u ranom djetinjstvu kada se djeca najbrže razvijaju i najbrže uče. Za razvoj pismenosti potrebno je bogato jezično okruženje u kojem dijete raste, a tu je svakako vrlo važna uloga roditelja. Rizični faktori koji negativno utječu na razvoj rane pismenosti su siromaštvo, obitelji u kojima se govori drugim jezikom u odnosu na službeni jezik zemlje te niža razina obrazovanja roditelja. **Eve V. Clark** sa Sveučilišta Stanford govorila je o

jezičnom razvoju djeteta u ranoj dobi te istaknula važnost poticanja interakcije između djeteta i odraslih osoba što znači da je pored čitanja važno govoriti djetetu o svemu što ga okružuje. **Renate Zimmer** sa Sveučilišta Osnabrück u Njemačkoj u svom je izlaganju govorila o **važnosti motoričkog razvoja djeteta** koji je povezan s razvojem govora. U svojem istraživanju dokazala je kako su djeca koja su bila svakodnevno fizički aktivna pokazala bolje rezultate.

Izlaganje **Christophera J. Longina** iz istraživačkog centra za čitanje u Floridi bilo je usmjereno na **važnost stjecanja čitateljskih vještina u djetinjstvu** za cjelokupni uspjeh u kasnijoj dobi. Istraživanja koja su proveli dokazuju da djeca kojoj se čita od najranije dobi postižu bolje rezultate u školi i uspješnija su.

Drugi dan Konferencije bio je posvećen **primjerima iz prakse te izložbi Bookstart over the world**. *Bookstart* je projekt kojim se svakom

djetetu već od najranije dobi želi pružiti jednaku mogućnost za stvaranje temelja potrebnih za stjecanje i razvoj znanja i kompetencija tijekom cijelog života. U okviru izložbe *Bookstart over the world*, gdje je Hrvatsku predstavljao koprivnički projekt **Knjige za bebe**, prikazan je ukupno 21 projekt iz 15 zemalja: Australije, Austrije, Belgije, Kanade, Hrvatske, Danske, Francuske, Njemačke, Velike Britanije, Italije, Japana, Nizozemske, Portugala, Švicarske i Sjedinjenih Američkih Država. Većina predstavljenih projekata provodi se više godina na nacionalnoj razini za razliku od Hrvatske koja je tek ove godine započela s nacionalnim projektom za poticanje čitanja djeci rane dobi *Čitaj mi!*

Na panel diskusijama i okruglim stolovima razgovaralo se o sljedećim temama: utjecaju obitelji i odgojno-obrazovnih ustanova na razvoj rane pismenosti, o knjižnicama kao mjestima razvoja rane pismenosti, ulozi volontera, razvoju kampanja i njihovoj promociji, kulturnim i socijalnim parametrima te o integraciji programa razvoja rane pismenosti u obrazovni sustav. Zaključeno je da su knjižnice

Broj 59, lipanj 2013.

poticajna mjesta za razvoj rane pismenosti. Dokazano je da djeca koja se učlane u knjižnicu u ranoj dobi, ostaju članovi i kasnije. U njemačkim knjižnicama zahvaljujući kampanji za čitanje od naranjije dobi, **Lesestartu**, povećao se broj učlanjenih beba. U evaluaciji programa sudjelovalo je 200 obitelji koje su izjavile da je dijete uključeno u program pokazuje veću inicijativu da mu se čita te češće poklanja knjige i drugoj djeci. U knjižnicama se sve više organiziraju kutci za bebe, a mnogi roditelji kažu da bez ove inicijative ne bi počeli tako rano čitati svojoj djeci. U Meksiku se otvaraju **Bebetece** – knjižnice za bebe i malu djecu opremljene košarama, jastučićima i kvalitetnim slikovnicama. Knjižničari roditeljima pružaju informacije o dobrim knjigama i potiču

da se takva atmosfera napravi i kod kuće. U poticanju rane pismenosti izuzetno je važna uloga roditelja. Dijete prve spoznaje o životu dobiva od roditelja i najbližih koji ga okružuju u vlastitom domu. Roditelji mogu na svoju djecu prenijeti kako pozitivna tako i negativna iskustva vezana uz čitanje. Kako bi ohrabрили roditelje i podučili ih kako poticati djecu na čitanje pokrenuta je međunarodna inicijativa **HIPPY International** (Home Instruction for Parents and Preschool Youngsters, <http://www.hippy-international.org/>). Cilj je podučiti roditelje nižeg obrazovanja i iz socijalno depriviranih sredina vještinama potrebnim za podučavanje rane pismenosti u vlastitom domu. Provodi se u nizu zemalja.

Treći dan održana je **panel rasprava na kojoj je istaknuta važnost uvrštavanja strategije za poticanje rane pismenosti u nacionalni obrazovni program**. Političari bi trebali osigurati primjerena i dugoročna novčana sredstva za sve ključne partnere, uključujući i knjižnice. Završni govor održala je **Ulrike Hanemann** iz UNESCO-ova – Instituta za cjeloživotno učenje koja je istaknula da problem nepismenosti nije prisutan samo u nerazvijenim zemljama. Rezultati istraživanja su zabrinjavajući kada se uzme u obzir da oko 60 milijuna djece ne pohađa školu, 120 milijuna nije završilo ni osnovno obrazovanje, a 775 milijuna odraslih u svijetu je nepismeno.

Veća pismenost društva u konačnici donijet će socijalne koristi (manja smrtnost djece, zdravlje, bolje ponašanje); ekonomske (veća zarada, ekonomski rast) i političke (razvoj demokracije, sudjelovanje u društvu).

Pored poticajnog okruženja kod kuće vrlo je važno kreiranje pozitivnog okruženja za poticanje čitanja i u cijeloj zajednici. Poticanje rane pismenosti izazov je za cijelo društvo. Treba

započeti rano, s djetetovim rođenjem, obuhvatiti što je moguće više djece i voditi ih prema naprednijim oblicima razvoja pismenosti. Napredak društva uvelike ovisi o pismenosti pojedinaca. Stoga je potrebno da se u poticanje rane pismenosti uključe svi partneri – roditelji, zdravstveni djelatnici, odgojno-obrazovne ustanove, stručnjaci različitih profila,

donatori, volonteri, a nadasve potrebna je podrška političara na lokalnoj i nacionalnoj razini. Sudionici konferencije razvili su cijeli **komplet preporuka kako poboljšati sustav podučavanja rane pismenosti (Early literacy Education - ELE)** pod nazivom *Lajpciške preporuke za podučavanje rane pismenosti* (eng. *Leipzig Recommendations on Early Literacy Education*), koji je dostupan na <https://www.readingworldwide.com/index.php?id=51648>.

* * *

Projekt Knjige za bebe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ iz Koprivnice namijenjen je roditeljima male djece s ciljem poticanja rane pismenosti, a provodi od 1999. godine u suradnji s Neonatološkim odjelom koprivničke bolnice. Sastoji se od paketića koji dobivaju novorođene bebe u koprivničkom rodilištu u kojem se nalazi prva slikovnica za bebu, letak za roditelje o važnosti poticanja čitanja od najranije dobi te informacije o dostupnim knjižničnim uslugama za djecu i njihove roditelje, s pozivom na učlanjenje u knjižnicu. Od 1999. do 2003. godine u projekt su bile uključene bebe rođene u tjednu obilježavanja Međunarodnog dana pismenosti, dok od 2003. pa nadalje, zahvaljujući sredstvima koprivničke Podravke, Koprivničko-križevačke županije i

grada Koprivnice, u projekt su uključene sve bebe rođene u koprivničkom rodilištu i njihovi roditelji. Ovaj projekt inspiriran je britanskim projektom Bookstart čije je provođenje započelo 1992. godine.

Svi slični projekti poticanja čitanja od najranije dobi sastoje se od informativno-edukativnih paketa koji sadrže slikovnice i informativne materijale kako čitati djeci od najranije dobi. **Cilj je svakome djetetu od najranije dobi pružiti jednaku**

mogućnost za stvaranje temelja za stjecanje znanja tijekom cijelog života.

Sudjelovanje koprivničkih knjižničarki na ovoj konferenciji financijski su omogućili Goethe Institut Kroatien, njemačka organizacija Bibliothek & Information Deutschland (BID) i Koprivničko-križevačka županija.

Međunarodna radionica Djeca i knjige

Sarajevo, 14. – 15. lipnja 2013.

Mario Kolar

Knjižnica Osnovne škole Gola (Prekodravlje)

mario.kolar@gmail.com

U organizaciji Goethe instituta iz Zagreba, Sarajeva i Beograda u Sarajevu je 14. i 15. lipnja održana međunarodna radionica **Djeca i knjige: koncepti i ideje za poticanje čitanja namijenjeni djeci do 13 godina.**

Na radionici su sudjelovali knjižničari i učitelji iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine te Crne Gore, a među desetak knjižničara iz Hrvatske bilo je i troje knjižničara iz Podravine: Ana Škvarić, ravnateljica Narodne knjižnice Virje, Antonija Šikulec, knjižničarka u OŠ Koprivnički Bregi i OŠ „Ivan Lacković Croata“ Kalinovac te Mario Kolar, knjižničar i učitelj u OŠ Gola i OŠ Ferdinandovac.

Voditeljica radionice bila je Ute Hachmann, ravnateljica Gradske knjižnice njemačkog grada Brilona, koja je sudionicima na teorijskoj i praktičnoj razini predstavila strategije i ideje kojima njezina, ali i ostale njemačke knjižnice, **pokušavaju probuditi interes za čitanje kod djece osnovnoškolske dobi.** Na početku radionice predavačica je istaknula da Njemačku, kao i zemlje jugoistočne Europe, a vjerojatno i ostatak svijeta, muči problem sve manjeg

interesa djece za čitanje, što knjižnice nastoje promijeniti na različite načine. Svjesni da jednokratne manifestacije ne daju željeni učinak, njemački su knjižničari osmislili „spiralni kurikulum“ kojem je cilj povezivanje knjižnica i obrazovnih institucija u svrhu poticanja čitanja. U tom smislu njemačke su knjižnice u novije vrijeme sve više postale **mjesto izvanškolskog učenja, odnosno partneri u obrazovanju**, koji djeci nude atraktivne programe sa svrhom da ih približe knjigama i čitanju. Dio tih iskustava predavačica je podijelila sa sudionicima radionice.

Ne ulazeći u detaljnije obrazlaganje svih programa koje provode njemačke knjižnice, u ovom ću ih kratkom osvrtu spomenuti samo nekoliko. Brigu oko čitalačkih navika njemačke knjižnice posvećuju djeci od najmlađe dobi, kroz projekte kao što su *Knjige za bebe*, *Knjižnice za čekaonice* i sl. Posebno bih istaknuo projekt **Metar za čitanje**. Radi se doslovno o metru na kojem se pored određene visine nalaze savjeti što i kako djetetu te visine dati za čitanje.

Sličan projekt je i **Medijski metar** na kojem se također kod određene visine nalaze savjeti koje bi medije (knjiga, računalo, televizija, mobitel), kako i koliko dijete te visine trebalo koristiti. Među zanimljivijim projektima istaknuo bih i **Kino sa slikovnicama**. Radi se o interaktivnim slikovnicama (tj. prezentacijama) koje imaju filmski učinak: dijete pritiskom na određene dijelove prezentacije upravlja njezinim pokretanjem, čime stvara svojevrsni film. Vrlo je zanimljiv i projekt **Kasting za knjige** u sklopu kojeg djeca glasuju za

Broj 59, lipanj 2013.

najljepše korice, naslove i sadržaje knjiga. Projekt **Šokiraj učitelja – pročitaj knjigu** sastoji se u tome da djeca preko ljetnih praznika pročitaju knjige koje nisu za lekturu, o tome od knjižnica dobiju potvrde te im njihovi učitelji to vrednuju kao dodatnu aktivnost iz njemačkog jezika i književnosti.

Predavačica je spomenula i predstavila još mnogobrojne

programe i ideje kako učinkovitije poticati čitanje kod djece, a većinu tih radionica sudionici su i sami prošli. Osim njezinih prijedloga, sudionici su i međusobno razmijenili iskustva i ideje o poticanju djece na čitanje te su svi sa sobom ponijeli mnoštvo ideja koje će moći primijeniti u svojem radu.

Studentska konferencija BOBCATSSS 2013: From collections to connections: turning libraries inside-out

Ankara, Turska, 23. - 25. siječnja 2013.

Denis Kos

Filozofski fakultet u Zagrebu

dkos@ffzg.hr

Ankara, glavni grad Republike Turske, ugostila je od 23. do 25. siječnja 21. međunarodnu studentsku konferenciju BOBCATSSS. Ovogodišnji BOBCATSSS organiziran je u suradnji studenata i profesora Odsjeka za upravljanje informacijama turskoga sveučilišta Hacettepe i danske Kraljevske škole za knjižničarstvo i informacijske znanosti, pod naslovom *From collections to connections: Turning libraries inside-out*.

Sveukupno su prihvaćena 53 rada, 30 postera i 11 radionica. Kao novost uvedene su dvije sesije: **pecha-kucha prezentacije** i **specijalna LIS schools sesija**. Pecha-kucha je kratka, usmjerena, vizualno dojmljiva prezentacija koja traje 6 minuta i 40 sekundi. Na ovaj su način prezentirana četiri rada. U LIS schools sesiji 17 predstavnika škola ili odjela za knjižničarstvo i informacijske znanosti pomoću pecha-kucha modela predstavili su svoje kurikulume, studijske programe, projekte, programe razmjene i drugo. Putem ove sesije namjera organizatora bila je informirati i potaknuti suradnju između škola i odjela za knjižničarstvo i informacijske znanosti, odnosno njihovih studenata i profesora. Kao dio te sesije predstavljena su i dva posebno zanimljiva programa: *Digital Library Learning* (DILL) te *IFLA New Professionals Special Interest Group* (NPSIG). DILL je dvogodišnji međunarodni diplomski studij digitalnih knjižnica organiziran

u suradnji sveučilišta iz Norveške, Estonije i Italije. NPSIG je predstavljen kao globalna mreža koja okuplja nove profesionalce i studente knjižničarstva i informacijskih znanosti te koja organizira različite sesije i radionice na IFLA-inim kongresima i drugim događajima. Kao radna grupa, NPSIG djeluje u okviru IFLA-ine sekcije MLAS (Management of Library Associations Section).

Temu konferencije pojasnilo je dvoje pozvanih predavača – Lorcan Dempsey i Ragnar Andreas Audunson. Lorcan Dempsey, potpredsjednik OCLC-a, predstavio je **inside-out model knjižnice kao suprotnost tradicionalnom outside-in modelu**. U kontekstu promijenjenog informacijskog okruženja, preobilja i niskih troškova prijenosa informacija nužno je redefinirati klasično shvaćanje knjižnice. Naime, takav kontekst pomiče fokus s lokalno oformljenih zbirki na upravljanje novim oblicima podataka koje knjižnice stvaraju u vlastitome procesu učenja te koje žele podijeliti s drugima. Ragnar Andreas Audunson, profesor knjižničarstva i informacijskih znanosti (Oslo University College, Faculty of Journalism), u svome je izlaganju postavio pitanje: **imaju li knjižnice i knjižničarstvo budućnost?** Odgovor na to pitanje pružio je referirajući se na podnaslov konferencije. U svome izlaganju naglasio je kako organizaciju zbirki kao temelj knjižnice trebamo shvatiti kao alat, dok **poslanje knjižnice čine društveni procesi povezani s dijeljenjem znanja i kulturnih iskustava**. Pomak sa zbirki na odnose (i. e. *from collections to connections*) definira profesionalnu ulogu knjižnice u digitalnoj eri.

Na konferenciji su sudjelovali i studenti Sveučilišta u Zadru i Sveučilišta u Zagrebu. Studenti sveučilišta u Zadru pod vodstvom profesorice Tatjane Aparac Jelušić sudjelovali su s posterima pod naslovom *Usage and perception of Facebook, Twitter and Moodle in higher education: comparison between students and teachers* (Luka Bratović, Marina Orlić, Martina

PONEŠTO O BIBLIOTERAPIJI ILI VOĐENOM ČITANJU

Dragija Ivanović, Boris Badurina i Mate Jurić te *Library 2.0 – Wish or reality?: analysis of public library websites of Croatian and neighboring countries* (Matija Sovulj i Josip Sovulj). Znanstveni novak Mate Jurić kao dio LIS schools sesije predstavio je Odjel za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru. Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zagrebu sudjelovao je u programu konferencije s dva znanstvena rada. Prvi rad pod naslovom *Providing access to textual and image resources: analyzing tagging practices* (Tomislav Ivanjko, Sonja Špiranec) izložio je znanstveni novak Tomislav Ivanjko, a drugi rad *Information literacy in the context of student activism* (Denis Kos, Jagoda Mesić, Sonja Špiranec) izložio je Denis Kos predstavivši rezultate istraživanja provedenog pod mentorstvom profesorice Sonje Špiranec.

Predstavljen je i rad pod naslovom *The changing role of the*

manager in the digital era: findings from Erasmus IP LibCMAS project 2012 (Tania Todorova, Denitsa Dimitrova, Kristina Videković, Ipek Şencan, Pascaline Milliat) koji je sudionike konferencije upoznao s ostvarenjem druge godine projekta ERASMUS IP LibCMAS održanog na Sveučilištu u Zagrebu.

Ove godine **nagradu BOBCAT of the year** dobio je Jelke Nijboer. Todd Soumela i Suzie Allard dobili su nagradu za najbolji rad pod naslovom *Libraries as centers for science literacy and public science*. Poster *FaBio – Mannheims library on a bike* proglašen je najboljim posterom.

22. BOBCATSSS održat će se u Barceloni u Španjolskoj od 29. do 31. siječnja 2014. godine na temu *Library (r)evolution: promoting sustainable information practices*.

Uvod u biblioterapiju

Ljiljana Sabljak

Knjižnice Grada Zagreba – Gradska knjižnica

ljiljana.sabljak@kgz.hr

Za početak pojasnimo da **biblioterapija nije alternativna terapija**. Pod biblioterapijom danas podrazumijevamo svaku planiranu i unaprijed pripremljenu upotrebu književnih djela, bilo koje vrste, kao **pomoćnu metodu u psihoterapiji – tretmanu psihičkih poremećaja** i tada je provode psiholozi i psihijatri, najčešće u kliničkim uvjetima. Kod nas se dulje vrijeme biblioterapija, kao jedna od art-terapija, provodila u Psihijatrijskog bolnici Vrapče u Zagrebu. Biblioterapija koju radije nazivamo **ciljanim, vođenim čitanjem**, preventivno i rekreativno može se ugraditi u niz čitateljskih programa za široku populaciju, onu izvaninstitucionalnu, nekliničku i na taj način može biti pomoć u stresnim situacijama. Takvo vođeno čitanje najčešće provode knjižničari, bilo kao dio tima ili samostalno.

Tijekom Domovinskog rata pod okriljem UNICEF-a u hrvatskim

narodnim knjižnicama uspješno je provoden **projekt Korak po korak do oporavka** u sklopu kojega su održavani kreativni susreti s djecom, ali i odraslima, u ratnim i neposredno poslijeratnim vremenima. Kasnije su elementi biblioterapije ugrađeni u mnoge knjižnične i čitateljske projekte, te primijenjeni i u miru.

Danas u okviru Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara (NSK) prema potrebi i zahtjevima organiziraju se predavanja i radionice za vođeno, ciljano čitanje. Vođeno ciljano čitanje za korisnike knjižnica uspješno se već pola stoljeća provodi u mnogim engleskim i američkim knjižnicama.

Kako **teorijsku osnovu biblioterapije čini psihoanalitička teorija**, knjižničar, ukoliko nije istovremeno psiholog ili psihijatar, mora se dodatno educirati ili raditi u multidisciplinarnom timu.

Prema psihoanalitičkim pretpostavkama, čitanje literarnih tekstova pobuđuje kod čitatelja procese u četiri koraka kojima se **otvara određeni problem, razrađuje i ponovno zatvara**. Dobra literatura za upoznavanje s biblioterapijom jest knjiga Ofre Ayalon *Spasimo djecu* koja je u nas

prevedena.

Biti bibliofil svakako nije dostatno za vođenje ciljanog čitanja, ali nam valja naglasiti da se gore spomenuti procesi učinka čitanja mogu i najčešće se spontano odvijaju kod čitača koji ih je nesvjestan, ali osjeća da mu je određena knjiga u datom trenutku puno značila, odnosno pomogla. Svaki čovjek u filmu ili u knjizi traži sebe, svoju priču. Uvijek sebe stavljamo u središte priče uživljavajući se u nju kroz lik ili situaciju sličnu našoj, a to je prvi i glavni ulazni korak u proces terapijskog djelovanja čitanja.

Pristup problemima je ili individualan ili zajednički svim članovima skupine. Glavne teme koje se obrađuju uvijek su suprotstavljene arhetipske vrijednosti čiji je cilj da se dobrim savlada loše: primjerice, snaga – nemoć, smisao – besmisao, povjerenje – sumnja, blagost – srdžba, sigurnost – strah, nedužnost – krivnja, radovanje – tugovanje, pjesništvo života i smrti, pravda – osveta, cilj – budućnost, ljubav - prijateljstvo.

Svaku radionicu vođenog, ciljanog čitanja valja započeti **psihološkim igrama, vizualizacijom zadanog nam problema i uvođenja u pripremu za čitanje** kako bismo se isključili iz vanjskog svijeta (gužva u tramvaju, nervoza zbog kašnjenja i ostale brige i problemi) jer moramo osigurati vrijeme opuštanja i maštanja. Nakon toga razgovaramo na određenu temu iz našeg osobnog iskustva. Primjerice, ako smo odabrali temu „pravda i nepravda“, usredotočili smo se na osvetu kao izrazito destruktivan pojam kojim ne razrješavamo nepravdu. Voditelj ciljanog čitanja potiče razgovor o tim pojmovima pitanjima kao što su: što je za tebe pravda, tko je sve pravedan, kako doživljavaš nepravdu prema drugima/sebi, jesi li pokušao ispraviti nepravdu i kako, znaš li za neku nepravdu u svojoj okolini, kako bismo je po tvom mišljenju mogli ispraviti? Potom slijedi čitanje ulomka odabranog djela u ugodnoj atmosferi, primjerice *Domaća zadaća* Ivana Kušana. Zatim slijedi razgovor o djelu potaknuti pitanjima kao što su: da si ti dječak iz romana, ili da se to tebi dogodilo, što bi napravio, jesi li doživio sličan slučaj nepravde u školi, tko je tu nepravdu ispravio i kako, da si u ulozi dječakovog suučesnika iz romana, s kime bi razgovarao o nepravdi, kome bi se obratio za pomoć, što bi rekao ili napisao kao poruku svom prijatelju – dječaku iz romana? Sljedeći je korak pisanje pisma/poruke dječaku iz romana, potom čitanje svih tih pisama/poruka u grupi u smislu **dijeljenja zajedničkog uvida u problem i njegovo rješenje**.

Vođeno, ciljano čitanje pretpostavlja i kod djece i kod odraslih prvo **probuditi proces identifikacije**. Čitatelj sebe i druge njemu značajne osobe identificira s likovima iz literature. Djeca se osobito lako identificiraju s likovima, brzo se uključe u priču i radnja ih odmah ponese, pa na taj način dožive čitav niz različitih emocija i **proširuju svoj repertoar mehanizama sučeljavanja sa stresom i opasnošću**. Identifikacija je najvažniji od svih procesa jer ako do nje ne dođe, ne mogu se izazvati ni ostali procesi, primjerice projekcija: čitatelj sebe i svoje osjećaje projicira u lik s kojim se identificirao i tada njegovim očima ispituje vlastite stavove i reakcije drugih ljudi. Potom će, kroz dijeljenje emocija s likom s kojim se identificirao, čitatelj doživjeti emocionalno rasterećenje i olakšanje, katarzu. **Na kraju uslijedi** ono najvažnije: **uvid** do kojeg čitatelj dolazi kroz konflikte u priči a koji mu pomaže u rješavanju vlastitog problema.

Pisana riječ oduvijek je imala namjeru postići katarzu u pravom aristotelovskom smislu, što vođeno čitanje želi slijediti i ostvariti, bilo da autor sam želi kroz ispričanu priču pokazati čitatelju svoje viđenje rješenja određenog problema ili želi to predstaviti čitavoj zajednici preko dramskog teksta. Otuda antička tragedija koja je prije svega imala masovni terapijski učinak na društvo, a otuda i sve narodne i umjetničke priče i bajke čije je pričanje i čitanje imalo učinak sličan današnjim biblioterapeutskim susretima.

Danas se u biblioterapiji koriste posebno pisana terapijska književna djela i knjige samopomoći. Knjige samopomoći mogu biti od koristi ukoliko imamo povjerenje u autora koji nam se obraća i već izgrađeno čitateljsko iskustvo. Puno su učinkovitije bajke, romani, poezija, pripovijetke, pa i basne, pomno odabrane uz određene probleme, uzraste i čitalačko iskustvo.

Knjiga je intiman i dragocjen predmet koji se ipak ne može poistovjetiti s lijekom. *Knjigu kao lijek* trebamo promatrati znatno kompleksnije nego kao *čarobnu pilulu*. Naravno da ćemo paziti da izrazito depresivnoj osobi ne dajemo knjige koje pobuđuju i produbljuju taj osjećaj, ali isto tako nećemo dati toj osobi niti nešto duhovito i šaljivo ili prelagano da ne uvrijedimo njezin osjećaj tuge. Biblioterapija je „dobra škola“, pomaže čitateljima u približavanju već pomalo zaboravljene funkcije knjige i čitanja i u osvještavanju svoje potrebe za pričom koja je toliko ljudska da je svojstvena svim civilizacijama i društvima.

O biblioterapiji smo razgovarali s Ivanom Bašić

*** kreativna energija se uvijek oslobađa za nešto, ona ne smije ostati u zraku, bez uporišta – kad je već oslobodimo, moramo znati što s njom dalje, gdje je uložiti... otvaranje je uvijek dvosjekli mač... čitanje nije samo vještina, to je i način razmišljanja i komunikacije...

pitanja pripremila Tea Čonč,

HKD Novosti

tconc@ffzg.hr

Novosti: Za početak, molim Vas da nam ukratko opišete jednu aktivnost/vježbu koju provodite s djecom na svojim radionicama. Koja je svrha ove aktivnosti?

Ivana Bašić: Jedna od aktivnosti koje sam provela u nizu radionica ove i prošle godine, u sklopu nastave i izvannastavnih aktivnosti, radionica je koju sam nazvala **Poetski kolaž** zbog tehnike stvaranja koja se primjenjuje u radu na tekstu. Osnovni cilj radionice je smanjiti udaljenost od teksta kao ekspresivnog izraza i ojačati samostalno izražavanje. Princip je jednostavan: učenici se koriste pjesmama predodjenima na kopiranom materijalu (po izboru voditelja radionice) kako bi stvorili vlastite pjesme. Iz

ponuđenih pjesama biraju stihove koji im se iz nekog razloga sviđaju te od njih stvaraju samostalne radove. Iako djeluje vrlo jednostavno, na ovaj način se oslobađa stvaralačka energija i oblikuje osobni iskaz.

Novosti: Sada kada smo dobili prvi neposredni uvid u primjenu biblioterapije, molimo Vas da nam se predstavite. Znamo da ste magistrica hrvatskog jezika i osnivačica udruge Balans Centar te autorica knjige Biblioterapija i poetska terapija. Znamo i da održavate biblioterapijske radionice za djecu i za odrasle, kao i predavanja na ovu temu. Molimo, popunite praznine!

Ivana Bašić: Osim niza predavanja i seminara održanih u knjižnicama diljem Hrvatske, na brojnim županijskim stručnim vijećima za profesore književnosti i knjižničare predstavila sam i nekoliko radionica (uključujući i gore spomenutu) kao neke od **moćnosti primjene interaktivne biblioterapije u nastavi književnosti i u radu s korisnicima knjižnice**. To je, na primjer, jedan od načina kako svoja iskustva dijelim s drugima. Drugi oblik rada je **vođenje čitateljskih grupa**. Jedan od ciljeva **udruge Balans centar** je razvijanje i održavanje ovakvog oblika druženja, što je izuzetan način da se dijele iskustva i preispituju spoznaje. Kad je razgovor usmjeren na likove, njihove motivacije i način rješavanja problema, dolazi do izražaja **identifikacija**, što je osobito važan element biblioterapije. **Da bi tekst djelovao terapijski, važno je da ga se promatra kao komunikacijsko sredstvo, ne kao književno-povijesnu ili teoretsku činjenicu.**

Niz predavanja i radionica održala sam u suradnji s udrugama koje su usmjerene na pomoć drugima (Sirius, Sjaj, CAMPH) ili na razvijanje pripovijedanja (Pusti priču). U sklopu njihovih projekata, namijenjenih uglavnom adolescentima i odraslima, ovakve radionice pokazale su se kao visoko motivirajuće za **stvaranje pozitivnih ljudskih odnosa i za jačanje kreativnosti i samopouzdanja**.

Novosti: Što je to biblioterapija? Odakle potječe Vaš interes za biblioterapiju?

Ivana Bašić: Riječ biblioterapija složenica je od riječi *biblion* - knjiga i *therapeia* - liječenje. Doslovno prevođenje dovodi nas do termina **liječenje knjigom**. Gledano mnogo

šire, biblioterapija je vrlo stara, slobodno mogu reći drevna disciplina, ako je promatramo kao jedan od **tradicionalnih načina liječenja govorenom ili pisanom riječi**. Ne trebamo otići daleko u prošlost da bismo došli do tradicijskog pričanja priča koje je našim precima bilo vrlo važno emotivno, spoznajno i estetsko iskustvo. Ako posegnemo malo dublje u povijest ljudske civilizacije, pronaći ćemo podatke o propisivanju riječi-lijekova za pojedine tipove bolesti (u staroj Grčkoj i Egiptu, na primjer) ili o šamanskim obredima liječenja u kojima priča izgovorena nad bolesnikom ima jednaku vrijednost kao i propisani lijek.

Kao profesoricu književnosti **tekst** me prvenstveno zanimao kao **moгуćnost komunikacije s drugim ljudima i sa samim sobom**. Da parafraziram Borgesa, tekst vidim kao priliku za ljepotu, ne kao svetinju. Tragom takvog doživljaja u prvim godinama rada u nastavi tragala sam za načinima da svojim učenicima pružim

iskustvo teksta koje ne mogu doživjeti u samoći, nego jedino u dijeljenju s drugima. Često sam se osjećala profesionalno osamljeno jer sam izabrala takav pristup. Istražujući, pronašla sam cijelu zajednicu profesionalaca (psihologa, psihijataru, pedagoga, socijalnih radnika, profesora književnosti, knjižničara...) koji razmišljaju na sličan način. Posvetila sam se prevođenju stručnih tekstova, metodičkih priprema i projekata nastalih na podlozi takvog pristupa. Svi su imali zajednički nazivnik - **biblioterapija**. Tako sam zapravo pronašla znanstveno i praktično utemeljenje za svoje principe rada i osnažila svoje stavove. U Hrvatskoj je zajednica ljudi koji se bave biblioterapijom mala, ali kroz brojne susrete s knjižničarima i profesorima književnosti na skupovima i seminarima upoznala sam ljude koji rade na isti ili sličan način, pa se usuđujem reći da ta zajednica polako nastaje i na ovim prostorima. Svima nam je zajedničko da osjećamo veliko olakšanje što postoji puno širi kontekst u koji se naš način razmišljanja i rada prirodno uklapa.

Novosti: Kada i gdje se razvila suvremena biblioterapija? S

obzirom da riječ terapija priziva asocijacije na liječenje bolesti, zanima nas primjenjuje li se samo na ljudima s nekom vrstom bolesti ili poremećaja ili mogu sudjelovati i potpuno zdravi ljudi? Zašto se onda i dalje zove isključivo biblioterapija?

Ivana Bašić: **Suvremena biblioterapija** počinje se razvijati u Americi u drugoj polovici 19. stoljeća. Utemeljili su je psihijatri koji su primijetili da njihovim pacijentima razgovor o tekstu i stvaranje samostalnih pjesama i priča izuzetno pomaže u liječenju. Tako je razgovor o knjizi ili pjesmi postao pomoćna

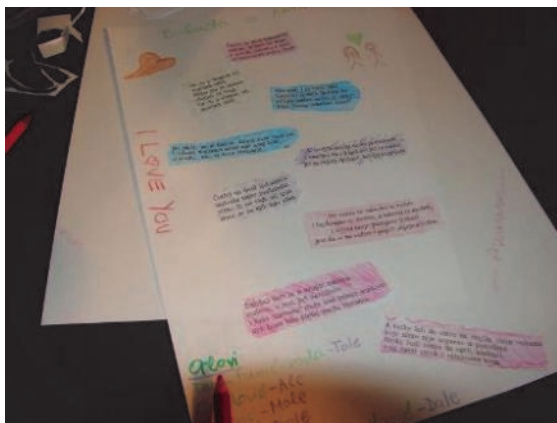
disciplina u psihijatrijskom liječenju. Kao i sve ostale umjetničke terapije, znanstveno je praćena i sustavno procjenjivana, na osnovu čega su nastajale i još uvijek nastaju **studije slučaja, znanstvena istraživanja, statistike učinkovitosti**. Za odgovor na drugo pitanje moram uvesti razlikovanje između **kliničke biblioterapije** kao pomoćne discipline u psihijatrijskom liječenju i **interaktivne**

biblioterapije koja se primjenjuje u radu sa zdravom populacijom u ustanovama ili udrugama koje se bave osobnim razvojem ili obrazovanjem. U radu sa zdravom populacijom razgovor o tekstu koristi se kao poticaj za stvaranje, oslobađanje emocija, stvaranje međuljudskih veza, motivacije za čitanje, govornu i pisanu ekspresiju. Drugim riječima, termin se može u ovakvim slučajevima preoblikovati u **motivacijsko čitanje ili iskustvenu nastavu**, ako se radi o nastavi književnosti - nije nužno upotrebljavati termin biblioterapija da bi se biblioterapijski principi uveli u način rada s tekstem ili pričom.

Novosti: Tko su biblioterapeuti? Postoji li nekakva vrsta specijalizirane edukacije, jesu li u nekoj zemlji biblioterapeuti certificirana struka? Koje su njihove kompetencije? Je li nužan interdisciplinarni pristup? Moraju li njihova znanja sezati i u područje psihologije?

Ivana Bašić: Najvišu razinu profesionalne edukacije pruža **NAPT (National Association of Poetry Therapy)**, krovna

organizacija za poetsku terapiju i biblioterapiju. Postoje i druge organizacije koje nude neke oblike profesionalnog usavršavanja. Na našim prostorima još uvijek ne postoji takav sustavan i dobro iskušan sistem obrazovanja. Znanja biblioterapeuta moraju biti dosta široka, ali prije svega on treba dobro poznavati **principe odabira teksta za pojedinu skupinu**. Naravno, poželjno je da je to osoba koja poznaje principe individualnog i grupnog rada, ali to su sve vještine koje stječe tijekom edukacije, na osnovu čega se u praksi provjeravaju kompetencije. Nije nužno poznavanje psihologije u smislu odabira jednog terapijskog pristupa jer **biblioterapeut ne postavlja**

dijagnoze niti određuje terapiju. Njegovo područje djelovanja je **osmišljavanje rada na tekstu koji potiče na ekspresiju, djelovanje i razmišljanje** – u tom smislu, kad se radi o kliničkoj biblioterapiji, nužno je biti u suradnji sa stručnjakom koji osmišljava terapiju i donosi procjene o pacijentu. U nekim zemljama, na primjer u Engleskoj, zdravstvene ustanove, kao što su domovi zdravlja, surađuju s knjižnicama tako što svoje korisnike, uglavnom osobe koje pate od blažih depresija ili blažih poremećaja u ponašanju, upućuju na čitateljske grupe koje postoje u lokalnim knjižnicama. U takvim se slučajevima organiziraju i posebne radionice ili se osmišljavaju nove čitateljske grupe, ovisno o potrebama. Kod nas još ne postoji ovakva praksa **suradnje zdravstvenih ustanova i knjižnica**, ali to nije razlog da se tome ne možemo nadati i raditi na stvaranju sličnih projekata. Pokazalo se, naime, da je biblioterapija u knjižnicama, u opisanom obliku, izuzetno efikasno sredstvo u smanjenju blažih depresija i u jačanju socijalnih vještina.

Novosti: Koristi li se u biblioterapiji samo beletristika?

Ivana Bašić: Jedna od vrlo važnih obilježja beletristike koja je u praksi stavlja na prvo mjesto je njezina **metaforičnost** iz koje nastaje „**istovremena bliskost i distanca**“. Svi smo osjetili da govoreći o likovima i njihovim postupcima zapravo uvijek govorimo o sebi i o svom doživljaju svijeta. Ali isto tako smo osjetili da se u takvim razgovorima osjećamo sigurnije iznositi misli i osjećaje za koje smatramo da bi ih okolina mogla

osuditi ili krivo protumačiti. Kad govorimo iz priče o nekome drugome možemo **slobodnije govoriti o sebi** jer nismo izloženi direktnom utjecaju drugih i njihovih procjena. Zato je beletristika još uvijek, što je vrlo dobro istraženo u znanstvenoj literaturi, poželjniji izbor u biblioterapijskom radu od literature samopomoći (eng. *self-help*).

Novosti: Podrazumijeva li biblioterapija i fizički doticaj s knjigom kao sredstvom smirenja? Što je s elektroničkom građom?

Ivana Bašić: U biblioterapijskom radu jako je **važan element čitanja teksta**. S kojeg će medija biti čitan, nije toliko važno. Papirnati materijali praktičniji su jer je puno jednostavnije kopirati za cijelu grupu nego nabaviti svakome njegovo osobno računalo s kojeg će čitati tekst. Druga je posebnost papirnato materijala što njega možete u naletu neke snažne emocije **baciti, zgužvati ili na bilo koji drugi način upotrijebiti za iskaz svog trenutnog raspoloženja**, ako do takvih trenutaka dođe, a moguće je i svakako treba predvidjeti i tu mogućnost. Međutim, u nekom individualnom radu **moguće je koristiti sve medije** da bi se potaknuo razgovor o priči koja može postati komunikacijski most između korisnika biblioterapijskih usluga i voditelja. Sve to ovisi o dobi i komunikacijskim navikama osobe s kojom se radi. U biblioterapijskom radu koriste se i filmovi, stripovi, grafičke novele, tekstovi popularnih pjesama, videoisječci, scenariji i slično. Knjiga je samo jedan od medija kojim se prenosi priča. Drugim riječima, moderno shvaćanje teksta u biblioterapijskom radu prošireno je na pojam priče – **svi mediji koji prenose priču mogu poslužiti za razgovor i stvaranje**.

Novosti: Kako biblioterapeut odabire pristup skupini kojom će se baviti? Postoje li na početku zadani ciljevi? Kako se ocjenjuje uspješnost radionice?

Ivana Bašić: Naravno, kao i u svakoj pripremi, **za svaku grupu ili pojedinca pripremamo se posebno**. Potrebno je unaprijed dobro poznavati razna obilježja skupine s kojom radimo. U suradnji s liječnicima ili drugim stručnjacima (socijalnim radnicima, na primjer) biblioterapeuti određuju ciljeve prema ciljevima terapije, usklađuju ih s terapijom. U nastavi

Broj 59, lipanj 2013.

književnosti **ciljeve postavljam iz razvojnih potreba učenika**, pri čemu mi dobro poznavanje psihologije adolescencije uvelike pomaže. Biblioterapija je uvijek proces koji traje i kroz koji voditelj upoznaje svoje korisnike i njihove potrebe. U skladu s tim promišlja se odabir teksta i smisao takvog rada u procesu. Kad odabirem tekst za rad i osmišljam način rada, imam uvijek u vidu sljedeće korake, kako će to utjecati na sljedećih tjedan ili mjesec dana nastave. Drugim riječima, **kreativna energija se uvijek oslobađa za nešto. Ona ne smije ostati „u zraku“, bez uporišta** – kad je već oslobodimo, moramo znati što s njom dalje, gdje je uložiti.

Uspješnost radionica ili nastave zasnovane na biblioterapijskim principima možemo procijeniti **klasičnim evaluacijskim upitnicima**, ali su u profesionalnom smislu puno bolji pokazatelji uspješnosti **osobni iskazi polaznika**, kao i **studije slučaja** u koje su uključeni elementi samopromatiranja polaznika. Jako je važan element procjena uspješnosti odabira teksta. Postoje već gotovi obrasci za takve procjene koji se vrlo jednostavno koriste. Ono što je nama u Hrvatskoj potrebno to je sustavno procjenjivanje biblioterapijske vrijednosti literature, kakvo postoji u nekim drugim zemljama, jer se tako zainteresiranim stručnjacima može olakšati traganje za dobrim materijalom za rad.

Novosti: Nama knjižničarima biblioterapija je zanimljiva metoda poticanja čitanja, osobito kod djece i mladih. Kako biblioterapijske metode potiču djecu na čitanje? Kakve ste rezultate kroz svoj rad postigli? Kakve ste promjene kod djece primijetili u njihovom odnosu prema tekstu?

Ivana Bašić: **Čitanje nije samo vještina, to je i način razmišljanja i komunikacije.** Ako zajednica ne podržava čitanje kao važno iskustvo, teško da bilo kakva motivacija može potaknuti ljubav prema samostalnom čitanju teksta. Ali čak i u slučajevima kad radim s mladim ljudima koji imaju izuzetno slabo čitateljsko iskustvo, **primjećujem pojačani interes za ekspresiju osobnih doživljaja i misli**, što je važan korak u stvaranju čitateljskog iskustva. Kod ljudi koji su razvili čitateljske vještine može se postići jako puno, jer je to samo **element nadogradnje kroz koji se ventiliraju i uobličavaju osobna iskustva čitanja** - misli, osjećaji, slike, asocijacije. Većina mladih ljudi nije zainteresirana za čitanje školske lektire, što ne znači da ne čitaju ono što ih zanima. Primijetila sam da su u oba slučaja više zainteresirani jedni za druge,

snažnije se povezuju i više dijele, postaju otvoreniji i počinju govoriti bez straha od osude, imaju više ideja za koje traže konkretna rješenja i podršku, **imaju više povjerenja u sebe i u svoje snage.** To se isto događa i u radu s odraslima.

Novosti: Možete li nam navesti omiljeno djelo (ili nekoliko njih) koje koristite u svojim radionicama?

Ivana Bašić: U posljednje vrijeme s adolescentima često održavam radionicu u kojoj koristim roman **Lovac u žitu J.D.Salingera** jer je jedno od rijetkih djela koje u potpunosti odgovara uzrastu kojem je ponuđen u školskim lektirama (prvi razred srednje škole). Koristila sam se pričama **Naomi Rachel Remen iz knjige Priče koje iscjeljuju**, u radu s odraslima i pričama **Julijane Adamović iz knjige Kako su nas ukrali Ciganima** u radu s ljudima treće životne dobi. Nemam omiljeno djelo, procjenjujem po potrebi svake grupe i dugo tragam za pravim tekstom koji pogađa osnovno raspoloženje grupe. U odabiru mi često puno znače iskustva kolegica, profesorica književnosti i knjižničarki, koje su neke tekstove više puta uspješno koristile u radu s mladima. Jako mi je važno to što dijelimo informacije i iskustva, bez toga bih vjerojatno puno teže dolazila do pravog odabira.

Novosti: Molim Vas da nam ukratko opišete svoju dosadašnju suradnju s knjižnicama i knjižničarima. Provode li knjižnice same neke slične aktivnosti?

Ivana Bašić: Surađujem s Knjižnicom Ivane Brlić Mažuranić iz mreže Knjižnica grada Zagreba u kojoj sam, u suradnji s kolegicom Mirtom Šimić pokrenula **čitateljsku grupu Opstanak**. Suradnja je počela u listopadu prošle godine i nastavit će se nakon ljetnih praznika. Posebno mi je drago da se od tada javilo još zainteresiranih pa razmišljamo o pokretanju još jedne čitateljske grupe. U posljednje dvije godine intenzivno surađujem s kolegicom Alkom Stropnik iz **knjižnice Medveščak u kojoj smo proveli niz radionica poetskog kolača i pripreme za državnu maturu** osmišljene po principima kreativnog istraživanja teksta. U knjižnicama u Bjelovaru, Karlovcu, Čazmi, Križevcima, Zadru i u drugim hrvatskim gradovima koje sam imala priliku posjetiti postoje aktivnosti sličnog karaktera i svrhe. U svakoj je knjižnici koju sam posjetila barem jedan, a ponekad i više knjižničara koji rade na osmišljavanju sličnih aktivnosti. Uglavnom su te **aktivnosti usmjerene na djecu** – ono što nam svakako svima treba predstavljati izazov je **osmišljavanje takvih sadržaja za adolescente i ljude starije životne dobi.**

Novosti: Mogu li se u primjeni biblioterapijskih metoda pojaviti negativne posljedice? Jeste li se vi možda s njima susreli?

Ivana Bašić: Negativne posljedice mogu se pojaviti ako je odabir teksta/priče loš, ako nije ugođen s raspoloženjem pojedinca ili grupe. Postoji mogućnost koju ne možemo uvijek predvidjeti, a to je da nam netko dolazi u radionicu s **popudbinom snažnih osjećaja** koje u određenom trenutku ne može kontrolirati. O nama ovisi kako ćemo se nositi s takvom situacijom. Kako radim sa zdravom populacijom, nisam doživjela ništa posebno neugodno. Znalo se dogoditi da neka verbalna ekspresija zađe u područje koje treba kontrolirati, ali nikad nisam doživjela nešto što bi me šokiralo toliko da se upitam trebam li zatražiti pomoć stručnjaka kompetentnih za neki problem. Upravo suprotno, na radionicama gotovo uvijek **vлада pozitivno ozračje** jer se oslobodi velika količina energije koja se usmjeri na konstruktivno izražavanje osjećaja. Vještina voditelja presudna je u stvaranju takvog ozračja, a to se postiže iskustvom i dobrom metodičkom pripremom.

Novosti: Jeste li ikada neko dijete sa svoje radionice uputili psihologu ili psihoterapeutu? Koje su bile indikacije? Mogu li u tom smislu biblioterapijske vježbe ukazati na određeni psihički ili socijalni problem?

Ivana Bašić: Uglavnom sam se u radu susretala s problemima koje bih, osobito što radim uglavnom s adolescentima, nazvala mjestima za mogućnost snažnog razvoja. Imala sam samo jedan slučaj koji ne spada u ovu kategoriju i zahtijevao je suradnju sa stručnjacima koji ga mogu preuzeti i dovesti do zdravog ishoda. Radilo se o učenicima koja je stvarala posesivne fantazije o meni kao o osobi koja prema njoj treba imati neke posebne odgovornosti. Ali taj se slučaj riješio pozitivno jer je stručna služba u školi reagirala profesionalno i djetetu je omogućena pomoć. Vjerujem da bi život te djevojčice danas izgledao puno drugačije da nije bilo tog otvaranja kroz literaturu. Ali isto tako, moram to naglasiti, i moj bi život izgledao drugačije da nije bilo stručne pomoći koja je njezin bijes na majku koja ju je ostavila preusmjerila na mene kao na zamjensku figuru kojoj te osjećaje smije pokazati. Otvaranje je zato uvijek dvosjekli mač i uvijek nam se može dogoditi da doživimo nešto slično u radu s ljudima. Zato je potrebno surađivati sa stručnjacima raznih struka koji mogu pravovremeno pomoći kad nastane ovakva situacija.

Novosti: I na kraju molim Vas da nam opišete još jednu aktivnost/vježbu koju provodite s djecom na svojim radionicama, i ukazete na njezinu svrhu.

Ivana Bašić: Posljednja radionica koju sam osmislila zove se **Put kojim se vraćamo kući**. U prvom dijelu radionice odabiremo junaka, svog omiljenog lika, i opisujemo njegove osobine, s naglaskom na onima kojima se divimo ili ih obožavamo. U drugom dijelu polaznici rade zajedno – odabiru jedan problem iz svoje uže ili šire okoline koji smatraju gorućim i vrijednim pažnje. Svatko osmišljava kako bi njegov lik/junak riješio opisani problem. Iskustva s ovom radionicom su izuzetno pozitivna, a primjenjiva je u radu sa svim dobnim skupinama.

N: Profesorice Bašić, zahvaljujem na razgovoru.

Dodatne primjere radionica i kontakt potražite na internetskoj stranici udruge Balans Centar, <http://balanscentar.blogspot.com/>. Čitatelje koji žele nešto više saznati o biblioterapiji upućujemo na sljedeću literaturu na hrvatskom i slovenskom jeziku:

BAŠIĆ, Ivana

Biblioterapija i poetska terapija : priručnik za početnike / Ivana Bašić. - Zagreb : Balans centar, 2011. - 153 str. ; 21 cm
ISBN 978-953-56583-0-6

PESKE, Nancy

Bibliotherapy : the girl's guide to books for every phase of our lives / Nancy Peske, Beverly West. - New York : Dell Publishing, 2001. - XII, 257 str. : ilustr. ; 23 cm
ISBN 978-0-440-50897-5

BARATH, Arpad

Korak po korak do prava djeteta : priručnik za kreativne susrete s djecom u radionicama dječjeg odjela narodne knjižnice / Arpad Barath, Ljiljana Sabljak, Daša Matul. - Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, Gradska knjižnica, 1999. - 63 str. : ilustr. ; 28 cm
ISBN 953-6499-10-X (KGZ)

REŠČIČ Rihar, Tatjana

Biblioterapija / Tatjana Reščič Rihar, Jože Urbanija. - Ljubljana : Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, 1999. - 82 str. ; 23 cm.
ISBN 961-227-048-1

TEMA BROJA: PROGRAMI I USLUGE ZA DJECU I MLADE // POTICANJE ČITANJA

O nacionalnoj strategiji poticanja kulture čitanja

Zoran Velagić,
Filozofski fakultet u Osijeku
zvelagic@ffos.hr

Brojni kvalitetni projekti promicanja kulture čitanja koji se već godinama provode diljem Republike Hrvatske nisu objedinjeni i vrednovani, nisu povezani s rezultatima znanstvenih istraživanja o problematici čitanja, niti su detaljnije propitane mogućnosti primjene inozemnih postignuća u nacionalnom kontekstu. Takvi projekti, kao i iskustva pojedinaca koji ih organiziraju i realiziraju, nameću se kao **ishodišta razvoja jedinstvene, učinkovite i koordinirane nacionalne strategije poticanja čitanja** koja se, slijedom spoznaja o kontinuiranom slabljenju interesa za čitanje, posebice literarnih djela, nameće kao jedan od prioriteta i nadležnih institucija i šire kulturne javnosti.

Stoga su u listopadu 2012. godine predstavnici knjižničarskih, sveučilišnih i nakladničkih ustanova pokrenuli **inicijativu za osnivanje radnog tijela za izradu navedene nacionalne strategije** oko koje je daljnju brigu preuzelo Ministarstvo kulture. Radno se tijelo usuglasilo o kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim zadaćama prilikom realizacije strategije. Kao najvažnija kratkoročna zadaća, koja je ujedno i polazište za daljnje aktivnosti, upravo je navedeno objedinjavanje dosadašnjih iskustava. S tim je ciljem pripremljen **upitnik za one ustanove koje su provodile programe poticanja čitanja**, a očekuje se da će prikupljeni rezultati olakšati kako prepoznavanje kvalitetnih projekata tako i stvaranje učinkovitog partnerstva za provedbu same strategije. Usto, cilj je identificirati reakcije različitih dobnih i društvenih skupina na provedene programe.

Planiranim srednjoročnim zadaćama temeljni je cilj **osmisliti i izraditi mehanizam praćenja čitatelja/nečitatelja radi evaluacije primijenjenih programa** i trajnog praćenja kulture čitanja u Republici Hrvatskoj. Drugim riječima, cilj je osigurati mjerljivost provedenih aktivnosti, te su u tom smislu planirana istraživanja kojima će se steći uvid u demografsku

strukturu čitatelja/nečitatelja (dob, obrazovanje, profesija, geografska disperzija i sl.), uvid u korelacije čitanja/nečitanja s ostalim aktivnostima slobodnog vremena, uvid u korelacije čitanja/nečitanja s profesionalnim aktivnostima, uvid u različite poticaje za čitanje i sl.

Naposljetku, očekuje se da stečene spoznaje rezultiraju temeljnom, dugoročnom zadaćom, tj. izradom nacionalne strategije za promicanje kulture čitanja općenito i poticanje navika čitanja među građanima svih dobi. Strategija se u tom smislu mora temeljiti na **trajnoj skrbi o kulturi čitanja** u smislu redovite analize promjena društvenog konteksta čitanja, dosljedne izrade novih nacionalnih projekata te osiguranja, koordinacije i evaluacije njihove provedbe.

Može se reći da se ovakvim aktivnostima u praksu provode i neke od **temeljnih odrednica niza strateških dokumenata** Republike Hrvatske, Europske unije i međunarodnih organizacija (primjerice *Hrvatskog i Europskog kvalifikacijskog okvira, Nacionalnog okvirnog kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, UNESCO Convention on cultural diversity, A Digital Agenda for Europe* itd.) u kojima su promicanje pismenosti općenito, cjeloživotno učenje, poticanje kulturne raznolikosti, osiguranje pristupa kulturnim dobrima i sl. istaknuti kao prioriteta.

No još su važnije spoznaje koje proizlaze iz rezultata projekta PISA i longitudinalnih istraživanja provedenih u nekim europskim državama, koje ukazuju na **izravnu korelaciju razvijene vještine čitanja i općeg profesionalnog uspjeha pojedinca**, i koje svjedoče o tome da ljudi razvijenijih čitateljskih vještina uspješnije rješavaju ostale profesionalne izazove. Zaključno se dakle može reći da se nacionalnom strategijom poticanja čitanja smjera kako na razvoj jedne konkretne aktivnosti tako i na podizanje kulturne i obrazovne razine društva u cijelosti.

(Više o Inicijativi na <http://web.ffos.hr/poticanjecitanja/>.)

Čitaj mi!: prva nacionalna kampanja za promicanje čitanja naglas djeci od rođenja

Kristina Čunović
predsjednica Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež HKD-a, koordinatorka kampanje Čitaj mi!
kristina@gkka.hr

Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež djeluje od 1999. godine u okviru Sekcije za narodne knjižnice. Ciljevi rada Komisije su provođenje istraživanja u području dječjeg knjižničarstva te poduzimanje konkretnih akcija na unapređivanju službi, usluga i programa namijenjenih djeci u narodnim knjižnicama.

Tijekom 2011. godine Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež provela je **istraživanje o knjižničnim uslugama za djecu rane dobi i roditelje** koje se provode u hrvatskim narodnim knjižnicama. Podatci su prikupljeni u 61 narodnoj knjižnici od kojih gotovo polovica provodi navedene usluge. Knjižnične usluge za bebe i njihove roditelje razvijaju se i sve više ulaze u redovne knjižnične programe što dokazuje podatak da čak 62,3% narodnih knjižnica planira uvesti neku od knjižničnih usluga za

bebe koje se do sada nisu provodile (besplatno članstvo za bebe, povremena predavanja za roditelje, igroteku, letke o važnosti čitanja naglas i dr.). Istraživanje je pokazalo da u Hrvatskoj nema kampanje za poticanje ranog glasnog čitanja djeci na nacionalnoj razini u koju bi bili uključeni svi dječji

odjeli u narodnim knjižnicama te nema sustavne suradnje knjižničara sa zdravstvenim centrima i pedijatrima, ali bi iskustva i primjeri dobre prakse mogli dobro poslužiti za osmišljavanje ovakve kampanje u koju bi uz knjižničare valjalo uključiti pedijatre i medije.

Potaknuti rezultatima istraživanja, Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež HKD-a predlaže potencijalnim

partnerima da se povodom Europske godine čitanja naglas, 2013., pokrene **prva nacionalna kampanja za promicanje čitanja naglas djeci od rođenja**. Inicijativa je prihvaćena i Komisija zajedno s Hrvatskim

pedijatrijskim društvom, UNICEF-om (Hrvatska), Hrvatskim čitateljskim društvom, Hrvatskom udrugom istraživača dječje književnosti pokreće kampanju *Čitaj mi!* Kampanja ima za cilj **poticanje roditelja i uopće odraslih da s čitanjem naglas djetetu započnu već od njegova rođenja** kako bi čitanje postalo dio svakodnevnog ugodnog druženja roditelja i djece, te kako bi se stvorila posebna emocionalna veza između djeteta i odraslog koji čita. Jednako je važan cilj i poticanje na **što raniji dolazak najmlađe djece i roditelja u lokalnu narodnu knjižnicu** i upoznavanje s dobrobitima čitanja naglas, kada i kako čitati djeci najranije dobi, što je vrijedna slikovnica i kako se ona mijenja s djetetovim odrastanjem.

Tijekom ove godine u akciji *Čitaj mi!* provodit će se nekoliko ključnih aktivnosti. **Plakati i letci** koji ističu važnost čitanja

naglas djeci od rođenja (kako i kada čitati djeci, što je slikovnica i kako izgledaju slikovnice za pojedinu dob) bit će postavljeni u knjižnicama, **pedijatrijskim ordinacijama, rodilištima, domovima zdravlja**. Pojedine će knjižnice u suradnji s ograncima Hrvatskoga čitateljskog društva **dijeliti informativno-educativne pakete za**

novorođenčad i njihove roditelje. Ti će paketi sadržavati informativni letak o potrebi čitanja djeci od njihove najranije dobi, kratki popis kvalitetnih slikovnica za djecu od rođenja do tri godine te slikovnicu koju mogu „čitati” i bebe. Ured UNICEF-a u Hrvatskoj, u nastojanju da dopre do najranjivijih skupina djece, podržat će **podjelu slikovnica *Gledaj ova mala slatka lica*** na redovitim sistematskim pregledima u

Broj 59, lipanj 2013.

pedijatrijskim ambulantama, uz prethodno zajedničko čitanje roditelja, djece i pedijatra. Ove će se godine slikovnice dijeliti u trima hrvatskim županijama – Karlovačkoj, Sisačko-moslavačkoj i Virovitičko-podravskoj županiji.

Pojedini će nakladnici sniziti cijene slikovnica za najmlađu djecu kako bi roditelji u vrijeme krize mogli kupiti slikovnicu. Kampanju će podržati i Prvi program Hrvatskoga radija svojom emisijom *Priča za laku noć*, sadržajem i trajanjem prilagođenoj najmlađoj djeci. Povodom Međunarodnoga dana pismenosti (8. rujna), u organizaciji Hrvatskoga čitateljskog društva održat će se **okrugli stol Čitanje naglas** koji će okupiti stručnjake iz područja čitanja i

poticanja čitanja djeci od najranije dobi, kako bi se društvo u cjelini još jedanput upozorilo na važnost čitanja naglas.

Knjižnice pozivamo da se pridruže kampanji Čitaj mi! i organiziraju pričaonice za najmlađu djecu i njihove roditelje pod nazivom Čitam ti priču. Organizirati se mogu i izložbe kvalitetnih slikovnica na dječjim odjelima, čitanje priče za laku noć na lokalnoj radiopostaji i mnoge druge aktivnosti koje u obiteljima razvijaju svijest o važnosti čitanja od najranije dobi. U sklopu kampanje *Čitaj mi!* pokrenuta je i internetska stranica www.citajmi.info, posvećena roditeljima i svima koji su svjesni važnosti čitanja djeci od rođenja, a sadržava informacije o tome zašto je važno djeci čitati naglas, materijale (plakat, letak, logo) koje mogu preuzeti svi koji žele promovirati čitanje naglas djeci od rođenja, nagradni natječaj koji podržavaju nakladnici svojim izdanjima za najmlađu djecu, listu vrijednih slikovnica za pojedinu dob djeteta i mnoge druge korisne sadržaje.

Kampanja *Čitaj mi!* organizirana je u nadi da će se sljedećih godina čitanje naglas promovirati u svim županijama u suradnji s ministarstvima nadležnima za poticanje čitanja i rane pismenosti i pod njihovim pokroviteljstvom.

Programi za poticanje rane pismenosti Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica

Danijela Petrić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

danijela@knjiznica-koprivnica.hr

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica provođenjem programa za djecu najranije dobi *Knjige za bebe* i *Pričaonica za bebe i malu djecu do tri godine* već dugi niz godina **potiče ranu pismenost na području grada**

Koprivnice, ali i šire okolice. Već ranije u ovome broju predstavljen je projekt *Knjige za bebe* koji se provodi u kontinuitetu još od 1999. godine po uzoru na britanski *Bookstart*, a u suradnji s Neonatološkim odjelom županijske Opće bolnice „Dr. Tomislav Bardek“ (više u prethodnome tekstu).

Pričaonica za bebe i malu djecu do tri godine program je knjižnice koji se održava od listopada 2008. s namjerom pružanja stručne i savjetodavne pomoći roditeljima u kvalitetnom provođenju vremena s djetetom te stjecanja navike dolaska u knjižnicu od najranije dobi. Održava se svake treće subote u mjesecu, a

pored knjižničara suradnici u održavanju pričaonica su odgajateljice te stručnjaci za određena područja. Ono što je bitno za ovaj program je da je istovremeno namijenjen i djeci i roditeljima, kao i sustavan pristup ranom odgoju. Teme o kojima se razgovara predlažu i sami roditelji. Na susretu knjižničari preporučuju roditeljima literaturu na određenu temu, kao i slikovnice za mališane. U 2012. godini održano je deset takvih programa i zabilježeno je 935 posjeta. Najveći interes kod roditelja izazvale su pričaonice na temu higijene zubića, koje je vodila liječnica stomatologinja, zatim uloga scenske lutke u razvoju djeteta, dijete i tjelesna aktivnost te igre čitanja od najranije dobi. Osim u knjižnici, pričaonice se održavaju i u koprivničkom Gradskom parku.

Dva do tri puta godišnje izlazimo izvan knjižnice, pričamo priče u parku. Popularne teme su i brojalice, pjesmice uz pokret, zdrava prehrana,

kreativne aktivnosti. Ideje, teme, pjesmice, brojalice, aktivnosti i preporuke za čitanje na održane teme mogu se pronaći i u priručniku *Igrajmo se! Čitaj mi!: priče, igre i*

pjesmice za bebe i malu djecu: preporuke roditeljima za poticanje rane pismenosti koji je nastao na temelju provođenja ovih pričaonica i u suradnji vrtića i knjižnice. Voditeljice programa Pričaonice za bebe i malu djecu, ujedno su i autorice priručnika u kojem se na jednostavan i sažet način, uz mnoštvo primjera i fotografija koje su nastale tijekom pričaonica, ističe važnost

stvaranja okruženja u kojem će dijete zavoljeti knjigu i čitanje od najranije dobi.

Kontinuiranim provođenjem ovih projekata roditelji sve više prepoznaju značaj poticanja rane pismenosti koja je temelj cjeloživotnog učenja. Tako je u 2012. godini **primijećen značajan porast učlanjene djece u dobi od 0-6 godina**, čak 55% više u usporedbi s 2011.

godinom (zastupljenost djece u dobi od 0-3 godine u ukupnom članstvu Dječjeg odjela je 8,5%, a djece u dobi od 4-6 godina 8,8%). U poticanju roditelja i djece da koriste knjižnicu od najranije dobi svakako doprinosi i besplatno učlanjenje za svu djecu i odrasle građane Koprivnice.

Manifestacija Hlapić 2013.

Ivana Faletar

tajnica manifestacije Hlapić 2013., Knjižnica Centra za ljudska prava i Ureda pučkog pravobranitelja
ifaletar@gmail.com

Šegrt Hlapić općeprihvaćeni je junak djetinjstva hrvatske nacije, a *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* najobjavljiviji hrvatski dječji roman (i, vrlo vjerojatno, ne samo dječji). Početkom lipnja 2013. navršit će se **sto godina od prvoga objavljivanja Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića** i ta će se obljetnica na dostojan način obilježiti nizom znanstvenih, kulturnih, obrazovnih i kreativnih događanja tijekom cijele

2013. godine, pod zajedničkim imenom *Hlapić 2013.*

Ideja o obilježavanju stogodišnjice *Šegrta Hlapića* došla je od **Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti**, kojoj su se pridružili brojni partneri: Hrvatski školski muzej, Tiflološki muzej, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Hrvatska akademija znanosti i umjetnost, Hrvatsko društvo likovnih umjetnika, Ogranak Matice hrvatske – Slavonski Brod, Državni arhiv Slavonski Brod, Društvo hrvatskih književnika, Agencija za odgoj i obrazovanje, Učiteljski fakultet u Osijeku i Rijeci, Filozofski fakulteti u Rijeci i Zagrebu, Hrvatski centar za dječju knjigu,

Broj 59, lipanj 2013.

potaknuti daljnja znanstvena istraživanja djela i njegovih konteksta; afirmirati vrijednosti Šegrta Hlapića te ukazati na njegovu prisutnost u međunarodnom kontekstu zahvaljujući prijevodima.

Manifestacija *Hlapić 2013.* i udruga HIDK tijekom ove posebne godine bili su dio i nekih manifestacija koje su se održale ili još uvijek traju – poput manifestacije *U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić* koja se održala u Slavenskom Brodu 14. - 20. travnja, manifestacije *Noć knjige* koja se održala 23. travnja diljem Hrvatske, *Festivala dječje knjige* koji se održava od 18.

travnja do 22. svibnja u parku Stara Trešnjevka u Zagrebu te kampanje *Čitaj mi!* koja je posvećena poticanju čitanja naglas djeci od rođenja. Međunarodnu dimenziju manifestacija je dobila u suradnji s hrvatskom nastavom u Švicarskoj i Njemačkoj, koje uključuju desetke škola u tim državama.

Samom manifestacijom želi se odati priznanje djelu koje je tako dugo prisutno i značajno za hrvatsku, no i za europsku i svjetsku kulturu baštinu. Ovisno o mogućnostima pojedinih sredina, stogodišnjica će se obilježiti na najrazličitije načine: od izložbi do kazališnih predstava, školskih i predškolskih radionica do znanstvenih konferencija, od revija na ledu do promocija novih izdanja Šegrta Hlapića. Bit će tu i različitih načina obrade lektire, poput *Online zgodica šegrta Hlapića* i stručnih skupova za učitelje i prevodioce u Villi Ružić u Rijeci. Manifestacija će

Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež HKD-a, Hrvatsko čitateljsko društvo, dječji časopis *Prvi izbor*, narodne knjižnice, osnovne škole i vrtići diljem Hrvatske te brojni drugi. Ciljevi su obilježavanja obljetnice Šegrta Hlapića ukazati na nedovoljno prepoznati temelj hrvatske kulture;

obuhvatiti događanja u Hrvatskoj i drugim zemljama tijekom 2013. godine, s time da bi vrhunci trebali biti u travnju (rođendan Ivane Brlić-Mažuranić), lipnju (mjesecu kad je objavljen *Šegrt Hlapić*), te listopadu (Ivana Brlić-Mažuranić dovršila je pisanje romana 13. listopada 1912., pa je to svojevrsni rođendan *Šegrta Hlapića*).

U prvih nekoliko mjeseci održalo se više od sto aktivnosti, dok ih je još dvadesetak najavljeno za sljedeće mjesece. Središnja točka manifestacije bila je **međunarodna znanstvena konferencija *Od čudnovatog do čudesnog*** pod pokroviteljstvom predsjednika Ive Josipovića koja se održala u Slavenskom Brodu 18. - 20. travnja, a svečano je otvorena u HAZU-u u Zagrebu pred brojnim uvažanim gostima. Od drugih aktivnosti, u akciji prikupljanja starijih izdanja romana u organizaciji Gradske knjižnice Rijeka u **Lovranu je**

pronađeno najstarije – prvo izdanje romana, što je tek drugi sačuvani primjerak uopće u Hrvatskoj. Prvi se nalazi u Hrvatskom centru za dječju knjigu u Zagrebu i trenutačno se može pogledati na izložbi u auli Gradske knjižnice u Zagrebu, te na portalu *Digitalizirane zagrebačke baštine* na mrežnim stranicama Knjižnica grada Zagreba (<http://.kgzdz.arhivpro.hr>). U drugoj polovici godine očekuje nas podjednak broj aktivnosti, budući da se organizatori mogu prijaviti do prosinca 2013. godine.

Informacije o svim aktivnostima – prošlim i nadolazećim, mogu se naći na službenoj Facebook stranici manifestacije,

<https://www.facebook.com/pages/Hlapi%C%87-2013/257213737740477>.

Na istome je mjestu moguće i pregledati albume s fotografijama provedenih aktivnosti, koje izazivaju radost i veselje kod čitatelja svih uzrasta.

U manifestaciji mogu sudjelovati pojedinci i ustanove koji aktivnosti mogu prijaviti Ivani Faletar, tajnici manifestacije, na mail: hlapic2013@gmail.com. Sve

aktivnosti bit će objedinjene na mrežnim (www.hidk.hr) i Facebook stranicama manifestacije, te prezentirane uživo na završnom zajedničkom druženju u Kazalištu Trešnjava povodom Hlapićevog rođendana. No ovdje radosti nije kraj – nastavljamo 2016. godine s obilježavanjem još jedne stote godišnjice pa stoga pažljivo pratite naše stranice!

Čitamo mi, u obitelji svi: nacionalni projekt poticanja čitanja kod učenika trećih razreda osnovnih škola

Zaboraviš li tri dana uzeti knjigu u ruke, tvoje će riječi izgubiti ljepotu. (kineska poslovica)

Dejana Kurtović
Knjižničarka IV. OŠ Bjelovar,
voditeljica projekta za 2012./2013.
 dejana.kurtovic@knjiznicari.hr

U organizaciji Hrvatske mreže školskih knjižničara pokrenut je 2011. nacionalni projekt *Čitamo mi, u obitelji svi*, koji ima elemente školskog i razrednog projekta. U njemu su 2011/12. sudjelovale 124 škole i njihovi knjižničari, a 2012/13. 126 škola. Oni su suradnjom s više od 200 učitelja trećih razreda projektom obuhvatili oko 5 000 učenika i 25 000 članova njihovih obitelji. Ovaj projekt je školski jer **obuhvaća zajednički rad učitelja i knjižničara na promociji školske knjižnice i razvijanju tehnike čitanja.** Razredni je jer uključuje sudjelovanje svih učenika jednog trećeg razreda u zajedničkoj aktivnosti – čitanju.

Cilj je projekta **ukazati na važnost svladavanja tehnike čitanja kod učenika**

kao predujeta za njegovo daljnje cjeloživotno učenje, potom na **važnost roditelja kao uzora u procesu čitanja** i na **važnost školske knjižnice** kao informacijskog središta škole koja promiče kulturu čitanja. Ovim se projektom kod učenika nastoji razviti čitateljske navike, ljubav prema čitanju kao kvalitetnom načinu provođenja slobodnog vremena i interes za knjigu. Roditeljima pokazujemo načine kako mogu pomoći svojoj djeci u svladavanju čitanja. Istodobno, senzibiliziramo ih za suradnju sa školom i knjižnicom i uključujemo ih u konkretne aktivnosti. Svaki knjižničar se afirmira u svojoj lokalnoj i školskoj zajednici ojačavajući trokut obitelj – učenik – škola. Cilj projekta je i **nabava novih neelektirnih naslova za školske knjižnice** po povoljnim cijenama.

Projekt poticanja obiteljskoga čitanja provodi se već drugu godinu zaredom prema unaprijed isplaniranim i vremenski točno određenim fazama. U svakoj školi knjižničar planira i vodi projekt, a na nacionalnoj razini paralelnom provedbom projekta koordinira glavna voditeljica projekta. Školski knjižničari provode projekt u školi suradnjom s glavnom voditeljicom projekta, dobivajući od nje sve upute, kao i sve potrebne materijale.

Knjižničari se prvo prijavljuju, zatim dobivaju upute za razgovor s ravnateljem, učiteljima i roditeljima, potom održavaju roditeljski sastanak na kojem ih upoznaju s etapama projekta. Odabiru osam naslova za naprtnjaču/e birajući iz ponuđenih popisa po jednu knjigu iz svake skupine. Za kupnju svih osam knjiga u naprtnjačama knjižničari sami pronalaze sredstva (od osnivača škola, od škole, donacijom, roditeljskim prilozima...). Bilježnice dojmova i bedževe dobivaju besplatno. Kad dobiju sav potreban materijal za

provedbu projekta (naprtnjače, bilježnice dojmova i knjige), svi knjižničari uključeni u projekt istog dana započinju provedbu. Tijekom šk. g. 2012/13. prve naprtnjače su počele „putovati“ u dva navrata – u prosincu 2012. i u siječnju 2013. godine. Školski knjižničari su obavijestili lokalne medije, a voditelj projekta nacionalne. Većina medija izvijestila je o projektu, uključujući i HRT. Knjižničar po završetku projekta knjige stavlja na police

knjižnice tako da budu dostupne svim korisnicima. U završnoj fazi pravi se izvješće, izrađuje evaluacija provedbom ankete među roditeljima i učenicima te se izabiru najljepši učenički radovi s dojmovima. Na kraju se dijele nagrade, pohvalnice i zahvalnice svim sudionicima.

Projekt je osmišljen po načelu „**putovanja**“ **knjižnične naprtnjače od jednog do drugog učenika 3. razreda.** Svakog petka jedan učenik nosi knjižničnu naprtnjaču doma i zadržava je pet dana. U njoj se nalazi osam novih neelektirnih knjiga tako da svaka knjiga pokriva jednu od osam različitih predmetnih skupina za rekreativno čitanje: beletristika (poezija, proza i strip) i nebeletristika (popularno-znanstvena knjiga, priručnik za slobodno vrijeme, knjiga o povijesti i

Broj 59, lipanj 2013.

tradicipiji, priručnik za odgoj djeteta); knjige za djecu i knjige za odrasle čitatelje. Izborom različitih knjiga skrećemo pozornost na to da se u školskoj knjižnici nalazi mnoštvo drugih knjiga, a ne samo lektira. Roditelji i djeca odvajaju za čitanje svaki dan barem 15 minuta. Važno je da se druže u intimnoj aktivnosti zajedničkog čitanja. Svoje lijepe doživljaje zajedničkog čitanja zapisuju u priloženu bilježnicu dojmova, a mogu se izraziti i crtežima ili fotografijom. Petog dana dijete knjižničnu naprtnjaču donosi u školu i nekoliko minuta prezentira svom razredu, učitelju

(ici) i knjižničaru(ki) svoje doživljaje i na taj način se uči usmenom izražavanju i potiče svoje razredne kolege na izgradnju pozitivnog stava prema čitanju. Također se istodobnom cirkulacijom naprtnjače u više razreda i od jednog do drugog učenika stvara pozitivno i zdravo natjecateljsko ozračje.

Projekt je osmišljen na ovaj način jer učenici nižih razreda osnovne škole uče najprije oponašanjem, a sve do puberteta glavni su im uzori njihovi roditelji. Ako učenici u nižim razredima ne usvoje dovoljno dobro tehniku čitanja, kasnije je vrlo teško nadoknaditi propušteno te redovito imaju problema s učenjem, a ne samo s čitanjem. Djeca u 3. i 4. razredu počinju čitati dugačka djela ili romane. Stoga u projektu sudjeluju upravo učenici trećih razreda i njihovi roditelji.

Evaluacija 2011/12. je pokazala da od 2 600 roditelja 2011/12. njih 64,68 % bilo je izrazito zadovoljno projektom, a 71% je reklo da ih je projekt uvjerio u važnost obiteljskog čitanja. Na daljnje čitanje na obiteljski način, sudjelovanje u projektu potaknulo je 63,77 % roditelja.

Primjedbe roditelja oko provedbe projekta vrlo su ohrabrujuće: „Tek sad vidimo koliko je važno čitati i što nam sve naš knjižničar nudi i za što se sve zalaže u svojoj struci.

Sve pohvale!“; „Poticanje djece da čitaju zajedno s roditeljima je odličan način realizacije projekta, jer je tada djeci zanimljivije čitati.“

I dojmovi učenika su jako pozitivni: „Tako smo svaku večer nešto svi skupa pročitali, jer preko dana imamo puno obaveza pa ne stignemo biti svi skupa. Mislim da su nas ove knjige još više zbližile ovih nekoliko večeri.“; „Zadnju večer mi je mama prije spavanja čitala knjigu Priča o jabukama. Uživala sam u maminom čitanju i dogovorile smo se da ćemo za vikend napraviti kolač od jabuka, jer me ova priča podsjetila na to.“

U mnogo slučajeva roditelji su na javnim mjestima zaustavljali knjižničare i čestitali im na provedbi projekta, ohrabivali ih da projekt provode sa svim generacijama trećih razreda. Na mrežnim forumima su roditelji spominjali važnost čitanja u obitelji na temelju informacija koje su dobili od školskih knjižničara te temeljem sudjelovanja u projektu.

Projekt su poduprli Filozofski fakulteti u Zagrebu i Zadru, Hrvatsko čitateljsko društvo, Društvo hrvatskih književnika, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo kulture, Agencija za odgoj i obrazovanje, a financirali Pliva Hrvatska, PBZ Card te niz drugih donatora. Više o projektu može se saznati na mrežnoj stranici www.knjiznicari.hr/ruksak ili Facebooku: www.facebook.com/cmuos.

Zaključno možemo reći, doživimo li ovaj projekt kao jedan od načina kako poboljšati cjelokupnu društvenu pismenost i čitalačku kulturu, onda će ovakva nastojanja postati obveza stručnih suradnika i učitelja, a ne samo entuzijizam i dobra volja. Veliku ulogu u promicanju obiteljskog čitanja imaju upravo školski knjižničari. Vjerujemo da će ovaj projekt potaknuti obiteljsko čitanje i motivirati roditelje za poticanje čitanja kod djece. I nadamo se da će zaživjeti i očvrnuti tanke niti između obitelji i školstva te stvoriti kvalitetnije i bolje čitalačko društvo sada i ubuduće.

Čitamo mi, u obitelji svi u Osnovnoj školi Mitnica

Jelena Cvrković

Knjižnica Osnovne škole Mitnica, Vukovar

jcvrkovic@gmail.com

„Pohvala ovom projektu, svi u obitelji bili su oduševljeni“, rekla je Ivana Cindrić, učenica 3. a razreda Osnovne škole Mitnica u Vukovaru, nakon što je prva sudjelovala u provedbi projekta Čitamo mi, u obitelji svi.

Osnovna škola Mitnica, pod vodstvom školske knjižničarke, ove školske godine se prvi put uključila u projekt koji organizira Hrvatska mreža školskih knjižničara. Projekt se ostvaruje **putovanjem knjižnične naprtnjače među učenicima trećih razreda**. Učenici svakog petka doma nose knjižničnu naprtnjaču s osam naslova koja namijenjenih zajedničkom listanju i čitanju u obitelji. Peti dan kada učenik donese natrag knjižničnu naprtnjaču, ukratko svoje prijatelje u razredu izvještava kako je proteklo čitanje u njegovoj obitelji i

upisuje svoje dojmove u knjigu dojmova. Detaljnije o projektu može se pročitati u prethodnome tekstu (op. ur.)

Navedenim projektom i u suradnji s učiteljicama trećih razreda želi se potaknuti na čitanje ne samo učenika nego i cijele obitelji, jer obitelj je pokretač čitanja kod svakog djeteta.

Učiteljica 3. a razreda, Božena Ursa Starc, potaknuta navedenim projektom i bajkama koje kako kaže, žive u njoj i s njom, osmislila je **scenski nastup učenika 3. a razreda pod naslovom Potraži me u knjizi**, te ga hvalevrijedno predstavila učenicima, roditeljima, učiteljima naše škole. Učenici su pozvani i na gostovanje u Gradsku knjižnicu Vukovar gdje su svoj scenski nastup izveli pred učenicima ostalih osnovnih škola grada Vukovara. Knjižničari Gradske knjižnice Vukovar pohvalili su odličan scenski nastup učenika i uspješnu suradnju sa školskom knjižničarkom. *Potraži me u knjizi* priča je o likovima iz bajki koji su zbog nepažnje jednog učenika, koji je potrgao stranice knjige, pobjegli u druge knjige. No uz pomoć pomalo smiješnog čarobnjaka likovi su uspjeli vratiti se u svoje knjige. Čarobnjak je upozorio dječaka i pozvao ga da i dalje čita knjige.

Učiteljica 3. a razreda osmislila je i priredbe *U svijetu bajki* te *Slušamo i pričamo* bajke u sklopu obilježavanja 200 godina bajki braće Grimm.

Navedeni su projekt, ostvaren u suradnji učiteljica i školske knjižničarke, učenici i roditelji prihvatili s velikim oduševljenjem. Nadamo se da će projekt biti široko prihvaćen kao dio nastavnog i obrazovnog procesa.

Blogovska oaza za mlade čitatelje

Žozefina Žentil Barić, Gradska knjižnica Zadar

zozefina@gkzd.hr

Alica Kolarić, Gradska knjižnica Rijeka

alica.kolaric@gkri.hr

Vjeruška Štivić, Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

vjeruska.stivic@knjiznica-bjelovar.hr

Većina djece danas velik dio svojeg slobodnog vremena provodi na internetu pa **knjige, književnost i knjižnice trebaju pronaći način da budu dio njihovog virtualnog svijeta.**

Stoga su, na temeljima višegodišnjeg rada klubova čitatelja za djecu narodnih knjižnica iz Bjelovara, Rijeke,

Vinkovaca i Zadra, u prosincu 2011. godine pokrenuti Tragači: dječji čitateljski blog (<http://traganje.wordpress.com/>), a nešto kasnije i Knjiški frikovi: čitateljski blog za tinejdžere (<http://frikovi.wordpress.com/>). Više o osnivanju, ciljevima i načinu rada dječjeg bloga možete pročitati u članku *Tragači u potrazi za dobrim knjigama i dobrim društvom* objavljenom u Novostima broj 55 u ožujku 2012. godine (<http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/531>).

Poticanje čitanja kod djece i mladih, kao i odgajanje cjeloživotnih čitatelja, davno su prepoznate zadaće knjižnica za djecu i mlade. U ovom članku donosimo nekoliko primjera kako, primjenjujući višegodišnje iskustvo i uobičajene oblike rada s mladim korisnicima, spomenute knjižnice promiču kulturu čitanja i pisanja u virtualnom svijetu.

Na blogu *Tragači* većinu sadržaja osmišljavaju knjižničarke, no djeca često imaju zanimljive ideje koje samo treba tehnički podržati. Među aktivnostima izdvajamo:

- Čitanje **Knjige mjeseca** (<http://traganje.wordpress.com/category/9-vjestice/>), rješavanje tjednih zadataka, promišljanje na neku temu iz knjige te povezivanje pročitano s doživljajima iz vlastitog života, središnje su

aktivnosti bloga *Tragači*.

- Čitanje i pismeno komentiranje knjiga potaknulo je djecu na kolaborativno pisanje priča. Pod motom **Pišem ti priču** (<http://traganje.wordpress.com/category/pisem-ti-pricu/>) nastala je prva priča *Vidi! Duh!* (<http://traganje.wordpress.com/2012/12/18/vidi-duh/>) kojoj je pridonijelo šesnaestero Tragača iz Bjelovara, Rijeke, Splita, Vinkovaca i Zadra. Djeca su isplela priču nadovezujući odlomak na odlomak prethodnog Tragača i tako ispisala 19 kartica teksta. Isprintana u obliku bookleta priča je izložena u knjižnicama pa djeca koja doma nemaju pristup internetu također mogu u svojoj knjižnici pročitati priču svojih vršnjaka.

Mala grupica Tragača, obožavatelja serijala knjiga *Warrior Cats*, također je samoinicijativno počela pisati pustolovnu priču u kojoj su glavni likovi mačke, odnosno sami Tragači. Naime, svaki je sudionik stvorio svoj lik preko kojeg i sam sudjeluje u priči.

Djeca su također osmislila i *Natjecanje u pisanju priča* u sklopu kojeg su nastala prava mala umjetnička djela, a pobijedila je djevojčica iz Bjelovara i osvojila počasnu titulu *Tragača pričopisca*.

- **Vi pitate, pisac odgovara** (<http://traganje.wordpress.com/category/vi-pitate-pisac-odgovara/>) naziv je tragačkih asinkronih književnih susreta. Odgovarajući na dječja znatiželjna pitanja led je probio Mladen Kopjar, Tragače je zatim nasmijao Darko Macan, a svoja je razmišljanja nedavno s njima podijelila i Đurđica Stuhleiter.

Vodeći se sintagmom S njima, a ne za njih, knjižničarke svim zainteresiranim sudionicima bloga *Knjiški frikovi* nude mogućnost pisanja tekstova za blog, ali i samostalnog uređivanja i objavljivanja vlastitih postova. U skladu s trendovima u načinu provođenja slobodnog vremena mladih, uz blog je nastala i prateća Facebook stranica koju administriraju dvije članice bloga iz Rijeke i Zadra. Na blogu izdvajamo:

- U kategoriji **A neka nova knjiga???** (<http://frikovi.wordpress.com/category/a-neka-nova-knjiga/>)

objavljaju se osvrti na književna i publicistička djela koje mladi sami pišu. Na ovaj način s vremenom je stvorena zanimljiva lista preporuka knjiga mladih za mlade koja se stalno dopunjuje. Upute kako napisati osvrt također se nalaze na blogu pod nazivom **A kako napisati preporuku za čitanje??** (<http://frikovi.wordpress.com/2012/10/23/a-kako-napisati-preporuku-za-citanje/>)

- Još je mnogo tema i načina kako mladi na ovom blogu izražavaju svoju kreativnost i ljubav prema kulturi čitanja. Postove često uređuju svojim autorskim fotografijama, u kategoriji **Malo, ali mudro** (<http://frikovi.wordpress.com/category/malo-ali-mudro/>) razmjenjuju citate, otkrivaju nam da poezija (<http://frikovi.wordpress.com/2013/04/12/poezija-u-travnju/>) ima svoje obožavatelje i među mlađim generacijama, iznose svoje stavove o e-knjigama (<http://frikovi.wordpress.com/2013/03/09/e-knjiga-ili-pozutjeli-listovi/>) i novim tehnologijama...
- Mladi autori, oni koji su već objavili knjigu poput Vinkovčanke Ane Benačić (<http://frikovi.wordpress.com/2013/04/25/halo-frikovi-ovdje-ana-benacic/>), jednako kao i oni koji prvi put javnosti pokazuju svoje uratke, u rubrici **Pišem, čitajj :-)** (<http://frikovi.wordpress.com/category/pisem-citajj/>) imaju priliku o svojim djelima dobiti objektivnu povratnu informaciju vršnjaka.

Nažalost, prečesto se mladi čitatelji u našem društvu osjećaju poput članice bloga *Knjiški frikovi* iz Vinkovaca koja je u jednom komentaru napisala: „Likovi u pričama su moji najbolji prijatelji. Ljudi me ne vole jer čitam. (...) Voljela bih da ima više ljudi poput mene!”

Odgovor je stigao iz Zadra: „Ima ljudi poput tebe! Ovdje na *Knjiškim frikovima*, u knjigama, svugdje! Samo ih trebaš pronaći. (...) Ali znaj nikad nisi sama, uvijek će biti netko sličan tebi, a nas možeš naći ovdje.”

Stoga **pozivamo knjižničare** (<http://traganje.wordpress.com/2012/01/01/za-knjiznicare/>) koji rade s djecom i mladima da nam se priključe i ponude svojim korisnicima blogovsku oazu za ljubitelje knjiga!

godina od prvog objavljivanja *Čudnovatih zгода šegrt Hlapića*. Tijekom tjedna, koji je započeo Danom hrvatske knjige, održan je niz susreta s piscima, ilustratorima i strip-crtačima. Ovogodišnji projekt ostvaren je u suradnji s Knjižnicom Savski Gaj (KGZ), Centrom za kulturu Novi Zagreb, Kulturnim klubom O'grada, učenicima i učiteljicama nižih razreda OŠ Matka Laginje i OŠ Ivana Merza te predškolicima i članovima Knjižnice Medveščak.

Školarci su na radionicama koje su vodili poznati strip-crtači Milan Trenc, Sven Nemet, Stjepan Bartolić, Davor Šunk i Jurica

Medveščak čita – 2013

Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Medveščak, 22. – 27. travnja 2013.

Alka Stropnik

Knjižnice Grada Zagreba – Knjižnica Medveščak

alka.stropnik@kgz.hr

Ove je godine u Knjižnici Medveščak po drugi put održan projekt za poticanje čitanja djece predškolske i mlađe školske dobi pod nazivom *Medveščak čita*. Cjelokupni program ostvaren je na Dječjem odjelu Knjižnice Medveščak od 22. do 27. travnja 2013. godine, čime se i Knjižnica Medveščak pridružila manifestaciji **Hlapić 2013.** (<http://www.hidk.hr/>) i obilježavanju sto

Broj 59, lipanj 2013.

Radoš čitali odlomke iz knjige *Čudnovate zgode šegrta Hlapića*, odabirali poglavlja te ih pretvarali u stripove.

Tijekom tjedna u kojem se održavala manifestacija *Medveščak čita* u deset termina jutarnjih i poslijepodnevni igraonica čitali su mame, tate, bake, djedovi, članovi Odjela za mladež i knjižničari. U svim druženjima s autorima te čitanjima ukupno je sudjelovalo 242

djece, od toga 48 djece predškolske i 194 školske dobi.

Prostor i izlozi Dječjeg odjela bili su prigodno uređeni dječjim radovima. Poticanje čitanja kod djece nastaviti će se tijekom godine kontinuiranim druženjima i čitanjima u prostoru knjižnice.

Knjigozemlje – nova akcija u sklopu projekta

KLJUČ do znanja

Majda Bakić

voditeljica projekta, Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica

Dugave

majda.bakic@kgz.hr

Uz postojeće akcije (*Recenzije* i *Nagovor na čitanje*) koje se provode u sklopu projekta *KLJUČ do znanja*, osmišljena je nova akcija za promociju knjige i poticanje čitanja pod nazivom *Knjigozemlje*.

Knjigozemlje je zajednički naziv za različite kreativne radionice koje mogu biti originalne ili preuzete iz domaćih ili stranih izvora. Cilj je akcije ponuditi raznovrsne i maštovite načine analize književnih djela i time pobuditi kod učenika interes za nove pustolovine čitanja, te za otkrivanje novih uzbudljivih dimenzija koje skrivaju knjige. To je naglašeno i u nazivu akcije koji je asocijacija na svima poznato Međuzemlje i Prstenovu družinu.

Do sad su održane dvije radionice. Radionica *Cookin Up Books* preuzeta je iz knjige *The Creative Teacher*, skupine autora: Steve Springer, Brandy Alexander, Kimberly Persiani. Održana je na inicijativu učiteljice iz OŠ Dugave, Ksenije Adamović. Radionica je ponudila *kuhanje* tada aktualne lektire *Durica - male ljubavi* Ivce Bednjanca, u trajanju od dva

školska sata. Strip, koji inače učenici rado čitaju, ali nerado ispisuju u formi koja je propisana za lekturu, dobio je svoj recept i na taj način se odmah zadobila pozornost, znatiželja i dobra volja učenika, koju je teško dobiti kad se radi o klasičnoj obradi lektire. Dakle, potrebno ih je samo malo zavarati, pa umjesto pisanja ponuditi *kuhanje lektire*, i eto odmah pregršt novih, veselih kuhara.

Radionica *Mudar kao knjiga, dobar kao sunce* osmišljena je povodom stote godišnjice objavljivanja romana Ivane Brlić Mažuranić *Čudnovate zgode šegrta Hlapića*, kojom se knjižnica Dugave pridružila manifestaciji *Hlapić 2013*. na poziv Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti. Za cijelu je radionicu potrebno izdvojiti dva puta po dva školska sata, no ona se može, po želji, odraditi i djelomično.

U prvom dijelu razgovaramo o romanu na način da iz kape, nalik na Hlapićevu, izvlačimo papiriće na kojima su ispisana njegova dobra djela i mudre izreke i misli iz romana. Na taj se način uključuju svi učenici, pa i oni kojima inače nedostaje samoinicijative, u promišljanje i razgovor o djelu s posebnim naglaskom na njegove

etičke odrednice. Na kraju ispisujemo sve na plakat i prigodno ga ukasimo otiscima svojih ruku, čime se simbolično pridružujemo Hlapiću u želji da stvorimo bolju i tolerantniju zajednicu u kojoj živimo.

To je i glavni motiv drugog dijela radionice u kojoj djeca

anonimno ispisuju probleme koje imaju oni ili njihovi prijatelji ili pak, one probleme za koje su čuli da postoje u njihovom susjedstvu i šire, a ne znaju ili nisu sigurni kako ih riješiti. Zatim iste nasumično podijelimo i ponudimo rješenja i to na način da zamislimo kako bi ih riješio Hlapić, a kakva bismo rješenja mi ponudili. Na kraju sve pročitalo i zajednički prodiskutiramo.

Preostale dvije točke radionice su izborne. Prva se odnosi na promišljanje etičke dileme koja je ostala otvorena u romanu, a ukratko glasi: Zašto oni koji pošteno i vrijedno rade ne mogu od svoga rada i živjeti, te su često i najsiromašniji u društvu? Drugom i završnom točkom

radionice pozivaju se djeca da napišu nešto o Hlapiću u formi koju sama izaberu.

Ovaj kratki pregled završit ću duhovitim rješenjem jednog učeničkog problema: „Mene muči lektira!” - „Hlapić bi olakšao lektiru, a ja bih je ukinuo!”

Pozivamo vas da pročitate na našim internetskim stranicama kako nas je sve Hlapić nadahnuo i da nam se pridružite u otkrivanju *Knjigozemlja*, s posebnim naglaskom na moguće Hlapićevo rješavanje problema, pa i

onih s lektinom (<http://www.kgz.hr/default.aspx?id=7209>).

Kviz Kroz knjižnicu do mature

Knjižnice grada Zagreba – Gradska knjižnica, veljača-travanj 2013.

Ivana Fištrek

Knjižnice grada Zagreba – Gradska knjižnica

ivana.fistrek@kgz.hr

S obzirom na rezultate hrvatskih učenika iz posljednjega istraživanja PISA, međunarodne procjene znanja i vještina petnaestogodišnjih učenika u zemljama članicama Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i partnerskim zemljama, prema kojem su hrvatski učenici zauzeli ispodprosječno 36. mjesto iz čitalačke pismenosti, kao i na probleme koji su se javljali prilikom polaganja ispita državne mature iz hrvatskoga jezika

2012. godine, u

Knjižnicama grada Zagreba – Gradskoj knjižnici osmišljen je **program namijenjen upravo učenicima srednjih škola, posebno maturantima.**

U veljači 2013. godine započelo se s provođenjem kviza za srednjoškolce u okviru **pilot projekta Kroz knjižnicu do mature.** Ciljevi toga kviza su provjera znanja učenika iz područja hrvatskoga jezika, pripremna vježba putem odgovaranja na pitanja u obliku u kojem bi se ona mogla pojaviti na ispitu državne mature, usporedba vlastitoga

znanja sa znanjem učenika iz drugih škola te uočavanje gradiva koje bi trebali ponoviti, odnosno, bolje naučiti. S druge strane, održavanjem kviza u knjižnici nastoji se dodatno približiti prostor knjižnice, a time i usluge koje se u knjižnici nude.

Kviz se sastojao od pitanja

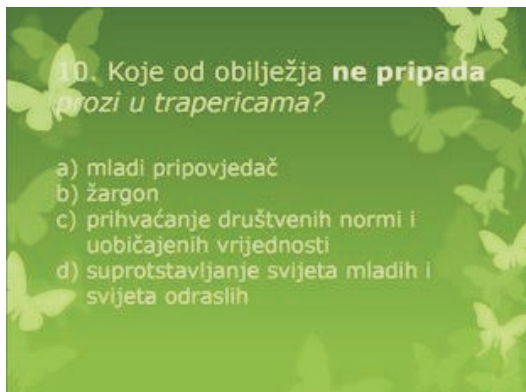
Broj 59, lipanj 2013.

iz područja hrvatskoga jezika, hrvatske i stranih književnosti, kao i opće kulture, sastavljenih po uzoru na pitanja iz priručnika za pripremu ispita državne mature. Sadržavao je četrdeset pitanja, po deset u svakoj kategoriji – **hrvatski jezik, hrvatska i svjetska književnost te opća kultura**. Na svako od tih pitanja odgovarali su učenici u timovima do šestero. Na sastavljanju pitanja, kao i provođenju cjelokupnog programa radile su četiri diplomirane knjižničarke Informativno-posudbenog odjela Gradske knjižnice iz mreže Knjižnica grada Zagreba, od kojih je jedna talijanistica, dvije kroatistice i rusistica - Maja Bodiš, Kristina Prusec, Isabella Mauro te Ivana Fištrek, voditeljica projekta.

Gradska je knjižnica ovim programom započela **suradnju s učeničkim domovima grada Zagreba**, točnije njih šest: Učeničkim domom Tehničke škole, Učeničkim domom Ivana Mažuranića, Učeničkim domom Ante Brune Bušića, Domom

učenika srednjih škola Antuna Gustava Matoša, Učeničkim domom Dore Pejačević te Učeničkim domom Športske gimnazije. Od veljače do travnja održala su se tri kviza, po jedan mjesečno, u kojima je sudjelovalo ukupno trideset i šestero učenika iz već spomenutih zagrebačkih učeničkih domova, okupljenih u nekoliko timova. Rezultati sa svakog održanog kviza zbrajali su se te je nakon posljednjega kviza proglašen pobjednički tim.

Ovime su udareni temelji jednoga, prema evaluacijama učenika i djelatnika učeničkih domova, korisnog i zanimljivog programa pa se očekuje nastavak suradnje u novoj školskoj godini.

Noć s Andersenom

Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar, 5. travnja 2013.

Romana Horvat

Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar

pkic@bj.t-com.hr

U petak 5. travnja 2013. godine povodom obilježavanja rođendana slavnog danskog dječjeg pisca H. Ch. Andersena po drugi je put Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar organizirala *Noć s Andersenom*. *Noć s Andersenom* je međunarodna manifestacija koja se ove godine održala trinaesti put. Prva *Noć s Andersenom* održana je u Češkoj Republici u jednoj narodnoj knjižnici, čiji su knjižničari i začetnici te poznate manifestacije.

Naime, svake godine posljednjeg petka u ožujku (ove godine

iznimno u travnju zbog Uskrsa) uoči Andersenovog rođendana, **djeca noće u knjižnicama u vrećama za spavanje**. Manifestacija je u europskim zemljama vrlo popularna te se knjižnicama priključuju i škole, vrtići, učenički domovi, vatrogasne postrojbe, i dr., a naravno svakom je donatoru i sponzoru u interesu sudjelovati u ovoj zanimljivoj manifestaciji. Treba spomenuti da je i interes medija na zavidnoj razini. U Europi su davno prepoznali važnost formiranja čitateljske publike od malih nogu, te značaj projekata kroz koje se javnost informira o važnosti poticanja čitanja od najranije dobi.

Kada smo sredinom listopada pretprošle godine dobili dopis iz Ministarstva kulture o ideji sudjelovanja u **Projektu sestrinskih knjižnica** (povezivanje i suradnja narodnih knjižnica u svijetu), nismo ni sanjali da ćemo već za mjesec dana naći svoju sestrinsku knjižnicu. Naša sestrinska knjižnica, **Gradska knjižnica Češki Tešín**, nalazi se u Češkoj Republici. Prva suradnja koju smo ostvarili sa sestrinskom

knjižnicom bila je upravo manifestacija Noć s Andersenom.

Ove je godine naših petnaest korisnika u dobi od sedam do jedanaest godina prespavalo u knjižnici u našoj višenamjenskoj dvorani među policama s knjigama. Ovogodišnja tema Noći bila je Ivana Brlić Mažuranić, poznata kao *hrvatski Andersen*. U medijima smo nekoliko tjedana ranije čitali Brlićkine bajke za laku noć i pozivali djecu na noćenje te da nam donesu sastavke o njezinim najdražim bajkama po svojem izboru. Već nakon nekoliko dana grupa je bila popunjena. Roditelji su potpisali suglasnost radi naše i njihove sigurnosti. Tu je noć višenamjenska dvorana bila premala za sve one znatiželjnike koji su došli vidjeti naš program.

Program je vodila naša volonterka, gimnazijalka odjevena u Ivanu Brlić Mažuranić. Na samome početku sudionicima je podijelila pristupnice te predstavila život Ivane Brlić Mažuranić. Tu smo noć, kao i tijekom noćenja prethodne godine, razgovarali Skypeom i sa sudionicima noćenja naše sestrinske knjižnice. Jezične barijere nije bilo, budući da je Daruvar središte češke

manjine, a treba spomenuti i da je u našoj knjižnici smještena Središnja knjižnica za češku manjinu u RH.

Zahvaljujući Skypeu naši su prijatelji iz sestrinske knjižnice, ali naravno i naša djeca, sudionici noćenja, mogli pogledati predstavu *Ružno pače* na češkom jeziku koju su

pripremili učenici Češke osnovne škole Jana Amosa Komenskog iz Daruvara. Nakon predstave djeca su izrađivala razglednice i poruke o važnosti čitanja. Razglednice smo potom odnijeli do poštanskog sandučića, a poruke vezali za ogradu stepeništa koje vodi do poznatog daruvarskog dvorca grofa Jankovića. Ispred dvorca djeci smo pročitali ulomak iz priče *Šuma Striborova*.

Nakon povratka djeca su večerala te pogledala petnaestominutni film *Šuma Striborova*. Dojmovi nakon odgledanog filma bili su snažni pa su djeca vrlo lako izradila slikovnicu na tu temu. Budući da je već bilo pola noći, djeca su krenula na spavanje.

Ujutro nakon doručka djeca su kući ponijela zahvalnice, straničnike i fotografije na CD-u, a u srcima im je ostala uspomena na jedno lijepo druženje u knjižnici.

I na kraju, treba reći da smo ovim programom privukli mnoštvo novih, malih korisnika Knjižnice, jer medijski interes nije izostao ni ovaj put.

Kad procvjeta proljeće – radionica Odjela za djecu i mladež u sklopu programa *Đački proljetni dani 2013.*

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

Dubravka Vaštuka

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

dvastuka@gkka.hr

Dok nas je duga, snježna zima, podsjećala da još nije otišla, na Dječji odjel naše knjižnice stiglo je proljeće – kroz pjesničke i kreativne radionice, u svim duginim bojama i sa puno mašte.

Program *Đački proljetni dani 2013.* i ove je godine ponudio djeci niz edukativnih, literarnih i likovno-kreativnih radionica.

Biti sudionikom jedne ili više radionica bio je osobni izbor svakog pojedinog djeteta sukladno vlastitim interesima i

Broj 59, lipanj 2013.

željama. U svaki stih ili likovno-kreativni rad utkali su dio sebe i to na svoj jedinstveni način.

Jedna od ponuđenih bila je i likovno-kreativna radionica *Kad procvjeta proljeće*.

Od krep-papira raznih boja izrađivali smo ruže, velike i male. Ruže smo zaljepili na kartonske podloge te su nastali naši viseći, cvjetni aranžmani. Njima smo ukrasili Dječji odjel. Male, crvene ruže ukrasile su i našu veliku „proljetnu tortu”, kojom smo proslavili dolazak proljeća, dok smo velike ružičaste i crvene ruže smjestili u

košaricu.

Proljeću su se posebno veselile naše visibabe koje smo izradili od bijelog krep-papira, cvječarske žice te zelene cvječarske trake.

Radovi nastali na svim radionicama u sklopu programa *Đački proljetni dani 2013.* izloženi su na našem Odjelu. Učenici će ih kasnije ponijeti svojoj kući, kao uspomenu na proljetno druženje u kojem su zajedno uživala djeca i voditelji radionica.

Anketa Najdraža knjiga iz djetinjstva

Narodna knjižnica i čitaonica „Vlado Gotovac“

Sisak

Iva Dužić

Narodna knjižnica i čitaonica „Vlado Gotovac“ Sisak

childrensbook.id@gmail.com

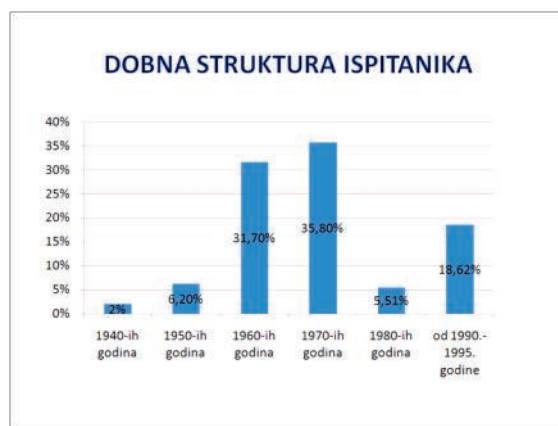
Obilježavanje 100. obljetnice izdavanja *Čudnovatih zgoda šegrtu Hlapića* Ivane Brlić-Mažuranić potaknulo je ideju o anketi *Najdraža knjiga iz djetinjstva*. Anketa je provedena u tri odjela Narodne knjižnice i čitaonice „Vlado Gotovac“ Sisak: Dječjem odjelu, Središnjem odjelu i Ogranku Caprag od listopada 2012. godine do ožujka 2013. godine. Cilj ankete bio je **doznati koja je knjiga većini Sišćana-ispitanika ostala u sjećanju kao najdraža knjiga iz djetinjstva**. Anketni listići raspodijeljeni su po odjelima Knjižnice, a anketu su ispunjavali zainteresirani korisnici. Anketa je bila anonimna, a od ispitanika se tražilo neka navedu godinu svoga rođenja i naslov najdraže knjige iz djetinjstva.

Ukupno je popunjeno 165 anketnih listića, ali je redigiranjem odgovora došlo do eliminacije 20 listića (zbog nečitljivosti, pogrešnog popunjavanja ili dobi korisnika) što je dovelo do uzorka od **145 važećih anketnih listića**.

Anketirani su kategorizirani prema dobi, pri čemu je donja

dobna granica bila 18 godina. Najmlađi ispitanik koji je ispunio anketu imao je 19 godina, a najstariji 69 godina.

Najveći broj anketiranih, čak 68,50 %, rođen je 1960-ih i 1970-ih godina. Cjelokupnu dobnu strukturu ispitanika možete vidjeti na sljedećem grafikonu.

Anketa je bila otvorenog tipa što znači da ispitanici nisu birali između ponuđenih odgovora, već su sami birali što će napisati. Spomenuto je ukupno **63 naslova knjiga** pa je stoga i obrada dobivenih rezultata bila složena.

Rezultate navodimo od naslova koji su samo jednom spomenuti do naslova koje je spomenulo najviše ispitanika, stoga favorite možete pronaći na kraju.

43 ispitanika (29,65%) navelo je **43 različita naslova:** Andersen, Hans Christian: *Djevojčica sa šibicama*, Andrić, Ivo: *Na Drini ćuprija*, Antić, Miroslav: *Plavi ćuperak*, Antić, Miroslav: *Prva ljubav*, Bach, Richard: *Galeb Jonathan Livingston*, Baum, Lyman Frank: *Čarobnjak iz Oza*, Blyton, Enid: *Pet prijatelja*, Brashares, Ann: *Sestre po trapericama*, Carrol, Lewis: *Alisa u Zemlji čudesa*, Chrichton, Michael: *Jurski park*, Collodi, Carlo: *Pinocchio*, Ćopić, Branko: *Magareće godine*, *Danske bajke*, Dumas, Alexandre: *Grof Monte Christo*, Hermann, Kai: *Mi, djeca s kolodvora Zoo*, Hitrec, Hrvoje: *Smogovci*, Horvat, Joža: *Crvena lisica*, Horvat, Joža: *Waitapu*, Horvatić, Dubravko: *Stanari u slonu*, Hugo, Victor: *Cosette*, Jelačić-Bužimski, Dubravko: *Sportski život letećeg Martina*, Kolarić-Kišur, Zlata: *Moja zlatna dolina*, Kušan, Ivan: *Zagonetni dječak*, London, Jack: *Zov divljine*, Matošec, Milivoj: *Dječak sa Sutle*, Matošec, Milivoj: *Strah u ulici lipa*, Milčec, Zvonimir: *Zvižduk s Bukovca*, Mitchell, Margaret: *Prohujalo s vihorom*, Pavličić, Pavao: *Trojica u Trnju*, Rodari, Gianni: *Čipolino*, Seliškar, Tone: *Družina Sinjeg galeba*, Smith, Betty: *Jedno drvo raste u Brooklynu*, Stowe, Harriet Beecher: *Čiča Tomina koliba*, Kruss, James: *Timm Thaler: ukradeni osmijeh*, Tolkien, John Ronald Reuel Tolkien: *Gospodar prstenova*, Townsend, Sue: *Adrian Mole*, Travers, Pamela Lyndon: *Mary Poppins*, Truhelka, Jagoda: *Zlatni danci*, Twain, Mark: *Pustolovine Hucklberyja Finna*, Verne, Jules: *20 000 milja pod morem*, Vidović, Gabro: *Kurir sa Psunja*, Voltaire: *Candide*, Zlatar, Pero: *Bitange, mirno*.

Joža: *Crvena lisica*, Horvat, Joža: *Waitapu*, Horvatić, Dubravko: *Stanari u slonu*, Hugo, Victor: *Cosette*, Jelačić-Bužimski, Dubravko: *Sportski život letećeg Martina*, Kolarić-Kišur, Zlata: *Moja zlatna dolina*, Kušan, Ivan: *Zagonetni dječak*, London, Jack: *Zov divljine*, Matošec, Milivoj: *Dječak sa Sutle*, Matošec, Milivoj: *Strah u ulici lipa*, Milčec, Zvonimir: *Zvižduk s Bukovca*, Mitchell, Margaret: *Prohujalo s vihorom*, Pavličić, Pavao: *Trojica u Trnju*, Rodari, Gianni: *Čipolino*, Seliškar, Tone: *Družina Sinjeg galeba*, Smith, Betty: *Jedno drvo raste u Brooklynu*, Stowe, Harriet Beecher: *Čiča Tomina koliba*, Kruss, James: *Timm Thaler: ukradeni osmijeh*, Tolkien, John Ronald Reuel Tolkien: *Gospodar prstenova*, Townsend, Sue: *Adrian Mole*, Travers, Pamela Lyndon: *Mary Poppins*, Truhelka, Jagoda: *Zlatni danci*, Twain, Mark: *Pustolovine Hucklberyja Finna*, Verne, Jules: *20 000 milja pod morem*, Vidović, Gabro: *Kurir sa Psunja*, Voltaire: *Candide*, Zlatar, Pero: *Bitange, mirno*.

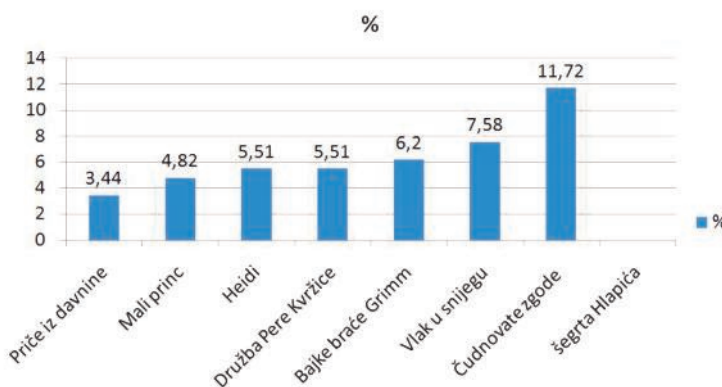
Po dvoje ispitanika navelo je sljedeće naslove: Najljepše bajke svijeta, Ćopić, Branko: *Orlovi rano lete*, Ćopić, Branko: *Ježeva kućica*, Barrie, James: *Petar Pan*, Hitrec, Hrvoje: *Eko eko*, Zvrko, Ratko: *Grga Čvarak*, Sigsgaard, Jens: *Pale sam na*

svijetu, May, Karl: *Winnetou*, Kušan, Ivan: *Lažeš, Melita*, Kušan, Ivan: *Koko u Parizu*.

Po troje ispitanika navelo je sljedeće naslove: Lindgren, Astrid: *Pipi Duga Čarapa*, Salten, Felix: *Bambi*, Nazor, Vladimir: *Bijeli jelen*.

Prema značajnijem broju navođenja pojedinih naslova izrađen je i sljedeći grafički prikaz:

SIŠČANIMA NAJDRAŽE KNJIGE IZ DJETINJSTVA

Petero anketiranih (3,44%) navelo je knjigu *Priče iz davnine* Ivane Brlić-Mažuranić, **sedmero anketiranih** (4,82%) knjigu *Mali princ* Antoine de Saint Exuperyja, **osmero anketiranih** (5,51%)

knjigu *Heidi* Johanne Spyri, osmero anketiranih (5,51%) knjigu *Mate Lovraka Družba Pere Kvržice*.

Treće na listi najdražih naslova anketiranih su bajke braće Grimm koje je navelo **devetero anketiranih** (6,2%). Drugo mjesto pripalo je knjizi *Vlak u snijegu* Mate Lovraka koju je navelo jedanaest anketiranih (7,58%), a **najveći broj anketiranih** (njih sedamnaest ili 11,72%) kao najdražu knjigu iz djetinjstva navelo je, vrlo prigodno, *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* Ivane Brlić-Mažuranić.

Rezultati ankete proglašeni su u Dječjem odjelu Narodne knjižnice i čitaonice „Vlado Gotovac“ Sisak 2. travnja 2013. godine, na rođendan Hansa Christiana Andersena i Međunarodni dan dječje knjige, a u sklopu izložbe *Priča o Ivani i Hlapiću* kojom Dječji odjel Narodne knjižnice i čitaonice „Vlado Gotovac“ Sisak obilježava 100. obljetnicu izdavanja *Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića* Ivane Brlić-Mažuranić. I ovom anketom Knjižnica želi, baš kao i hrvatski Andersen 1913. godine, poslati poruku od koje, možda, i nema ljepše: *Sjednite, dakle, na prag i čitajte!*

Projekt Poezija u pokretu Gradske knjižnice i čitaonice Pula predstavljen na 78. IFLA-inoj konferenciji u kolovozu 2012. godine

Nadia Bužleta
Gradska knjižnica i čitaonica Pula
nadia.buzleta@gkc-pula.hr

IFLA-ine godišnje konferencije iznimna su prilika sudionicima da postanu dijelom aktualnih zbivanja u knjižničarskom i informacijskom okruženju, otvaraju prostor za profesionalni razvoj, razmjenu ideja, promicanje međunarodne suradnje, susrete i druženja knjižničara i informacijskih stručnjaka iz svih dijelova svijeta. Sedamdeset i osma generalna konferencija i skupština IFLA

-e, održana u Helsinkiju od 11. do 17. kolovoza 2012. godine, okupila je oko 4000 sudionika iz 114 zemalja svijeta. Tijekom pet radnih dana Konferencije niz je programa (izlaganja, radionice, izložbe, stručni sastanci, panel rasprave i dr.), podijeljenih unutar 218 odvojenih sesija, razmatralo sve aspekte knjižničarstva i informacijskih znanosti. Glavni slogan i tema Konferencije **Knjižnice sada! Nadahnjuju, osnažuju, iznenađuju** ujedno je dio izjave o viziji razvoja finskih narodnih knjižnica.

Gradska knjižnica i čitaonica Pula prvi je put aktivno sudjelovala u radu IFLA-e **izlaganjem na posteru pod nazivom**

Project "Poetry in motion": how to promote the reading of poetry in the local community. Izlaganjem je predstavljen jednomjesečni projekt Poezija u pokretu koji je Gradska knjižnica i čitaonica Pula realizirala 2011. godine u okviru nacionalne kulturne manifestacije *Mjesec hrvatske knjige*, učinivši odmak od tradicionalnog načina komunikacije s čitateljskom publikom i sugrađanima. Projekt se sastojao od **izložbi plakata sa stihovima najznačajnijih hrvatskih pjesnika**

postavljenih na nekoliko najfrekventnijih mjesta u gradu Puli tijekom *Mjeseca hrvatske knjige*. Plakati na gradskom trgu Portarata, unutar zgrade gradske tržnice te u svim gradskim i prigradskim autobusima prenosili su glavnu poruku projekta - *Čitajmo poeziju i pjesnike*. Cilj projekta bio je senzibilizirati širu javnost o

važnosti čitanja u svakodnevnom životu pojedinca, lokalne zajednice i društva u cjelini, pridonijeti boljoj čitateljskoj recepciji poezije te na zanimljiv način odati počast hrvatskim pjesnicima.

Alternativan i neformalan način promoviranja poezije privukao je brojnu publiku svih dobnih skupina, a glavnu gradsku knjižnicu učinio vidljivom i izvan fizičkog prostora knjižnice.

Projekt - koji je ostvaren zajedničkim radom knjižničara

Gradske knjižnice i čitaonice Pula (izbor poezije, dizajn plakata, postavljanje plakata i dr.) - na IFLA-inoj konferenciji je predstavila Nadia Bužleta, inicijatorica projekta.

Šesti sesvetski pjesnički maraton

Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Sesvete, 18. travnja 2013.

Ivan Babić

**voditelj tribine Kulturni četvrtak u Sesvetama, Knjižnice
Grada Zagreba - Knjižnica Sesvete**

ivan.babic@kgz.hr

Kulturni četvrtak u Sesvetama održava se u Knjižnici Sesvete svaki drugi četvrtak i jedinstvena je tribina u istočnom dijelu grada Zagreba. Pokretač i voditelj tribine već **dvanaestu** godinu zaredom je knjižničar i književnik Ivan Babić.

Cilj pokretanja tribine je zadovoljavanje raznovrsnih kulturnih potreba svih građana, kako prebacivanjem dijela ozbiljnih kulturnih događanja iz strogog centra na gradsku periferiju, tako i snažnim povezivanjem s lokalnim obrazovnim i kulturnim ustanovama, osnaživanjem prisutnosti knjižnice u kulturnom životu građana, stvaranjem jake kulturne jezgre, u kojoj će se oni međusobno poticati i pomagati (osobito mlade nadarene autore).

Raznovrsnost i širenje suradnje Knjižnice s drugim kulturnim čimbenicima posebice je došla do izražaja u jednom od zasebnih projekata tribine - **Sesvetskom pjesničkom maratonu**. Na Maratonu svake godine sudjeluje prosječno 70-80 pjesnika različita uzrasta (od srednjoškolaca do najstarijih), različitih književnih poetika, od nepoznatih do vrlo poznatih i priznatih autora na hrvatskoj književnoj sceni.

Ove godine, u četvrtak, 18. travnja 2013., uoči Dana hrvatske knjige te Noći knjige, održan je **6. sesvetski pjesnički maraton**.

Kako se svake godine kao suorganizator pridružuju i poznata

pjesnička imena, udruge ili društva, ove godine je to bilo **Društvo hrvatskih književnika**, koje na Dan hrvatske knjige slavi i dan svojega osnutka. Uz prezentaciju fotografija s prethodnih maratona, svoje stihove je čitalo, recitalo i pjevalo 75 relevantnih zagrebačkih i hrvatskih pjesničkih imena. Pjesnici su pristigli i iz Siska, Ivanić Grada, Knina i Osijeka. Uz vrlo značajna imena na hrvatskoj pjesničkoj sceni, kao što su Krešimir Bagić, Davor Šalat, Evelina Rudan, Kemal Mujčić Artnam, Gojko Polegubić, Fikret Cacan, Frano Vlatković itd., predstavilo se i mnoštvo manje poznatih i pjesnika i autora-početnika, te nekoliko pjesničkih udruga i grupa (Sesvetski oblok iz Sesveta, Vjekoslav Majer, Pegaz iz Novog Zagreba i Klub – Pacijent bolnice Jankomir. Još se jednom pokazalo da je moguć „suživot“ pjesnika raznih uzrasta, poetika, karizmi i dosega. U pauzama smo se družili uz bogat domjenak, koji su osigurali Knjižnica i stalni donatori maratona (sesvetska pekarna Dinara i slastičarnice Martina, Sesvete i Tom & Ana). Glazbenu potporu pružila je izvrsna jazz-grupa Ivan Kapec band, predvođena poznatim sesvetskim jazz-gitaristom i knjižničarom Ivanom Kapecom.

Namjera organizatora (na inicijativu sudionika) je okupiti pročitane radove i sabrati ih u jedan zbornik, nalik „kvartovskoj antologiji“ *Sesvetski oblok*, zborniku sesvetskih pjesnika iz 2006. godine, kojega je uredio Ivan Babić.

Tako je nakon **Malog sesvetskog pjesničkog maratona** iz 2008., kada se okupilo 50 pjesnika, ovaj projekt zaživio i postao pravi maraton, zasigurno najmasovnije pjesničko okupljanje u Hrvatskoj. I bez velike medijske podrške ili marketinških

zahvata prepoznati su trud i namjera organizatora, pa je zagrebačka gradska četvrt Sesvete postala svojevrsnim simbolom pjesničkog stvaranja, a Knjižnica Sesvete središte pjesničkog okupljanja i kulturnog života.

Broj 59, lipanj 2013.

Zadar čita 2013.

Gradska knjižnica Zadar, 15. – 20. travnja 2013.

Ante Kolanović

Gradska knjižnica Zadar

ante.kolanovic@gkzd.hr

Zadnjih pet godina kulturna scena u Zadru i Zadarskoj županiji svako proljeće obilježena je manifestacijom *Zadar čita*. Glavni organizator manifestacije i idejni pokretač je Gradska knjižnica Zadar, koja u suradnji s ostalim organizacijama, ustanovama i pojedincima iz područja kulture, umjetnosti i obrazovanja (ali ne samo njima) osmišljava program kojim nastoji **promicati kulturu, umjetnost i pisanu riječ**.

Peti po redu Zadar čita okupio je 65 organizacija koje su stremile istom cilju – popularizaciji knjige i čitanja. Ono što posebno veseli i što daje poseban značaj ovoj manifestaciji je uključenost raznih ustanova iz cijele Zadarske županije, čime se manifestacija razgranala i doprla do šire zajednice.

Ovogodišnja manifestacija je kao i uvijek održana od 15. do 20. travnja 2013. godine. Programski je bila na tragu prijašnjih, pa smo tako imali razne radionice, čitanja, književne susrete, izložbe, kviz...

Iako je riječ o manifestaciji koja promiče kulturu čitanja uopće, u užem su fokusu bila djeca. Korisne navike koje služe čovjeku kroz cijeli život, kao što je čitanje, treba usadivati u djecu još od najranije dobi. Kasnije kroz odrastanje, a pogotovo u zreloj dobi, teško je mijenjati već ustaljene navike ili dodavati nove. Zato su kroz cijeli tjedan dječji vrtići organizirano posjećivali Gradsku knjižnicu Zadar i njezine ogranke, glumice iz Kazališta lutaka Zadar čitale su im ulomke priče Božidara Prosenjaka *Divlji konj*, a Ljiljana Festini vodila je kreativne i edukativne radionice. Bibliobus Gradske knjižnice Zadar također je organizirao čitanja priča na svojim

stajalištima. Dramska radionica Sveučilišta u Zadru izvela je u Arheološkom muzeju Zadar čitanje *Sto godina šegrta Hlapića*, Opća bolnica Zadar na Odjelu za pedijatriju imala je redovita čitanja priča, dok je udruga Žene u Domovinskom ratu – Zadar u Muzeju antičkog stakla održala čitanje autorskih priča svojih članica.

Slične radionice i programe imale su i ostale organizacije, nositeljice manifestacije *Zadar čita* u svojim sredinama.

Važan dio programa bile su i **izložbe**. U ponedjeljak, prvog dana manifestacije, Državni arhiv Zadar otvorio je izložbu *Što se čitalo u Zadru prije 100 godina – tiskovine od 15. do 20. travnja 1913.*, dok je Znanstvena knjižnica Zadar dva dana poslije otvorila izložbu *20 godina Zadarske županije u fondu Znanstvene knjižnice*. U Ogranku Arbanasi Gradske knjižnice Zadar postavljena je izložba nakita *Knjižnice u knjižnici*.

Zanimljiva je bila **akcija studenata Odjela za informacijske i komunikacijske tehnologije Sveučilišta u Zadru**, koji su pronašli originalan način da se uključe u manifestaciju. Pripremili su fotokopirane ulomke raznih klasika svjetske književnosti te ih ostavljali po klupama na Novom kampusu Sveučilišta u Zadru. Tako su u pauzama između predavanja studenti čitali, raspravljali...

Onima koji nisu bili u mogućnosti doći do neke lokacije gdje se odvijao

Zadar čita, *Zadar čita* došao je k njima. Tako su članovi Književne udruge ZaPis otišli u Dom za starije i nemoćne Zadar, te štitičenicima doma čitali humorističnu prozu i poeziju.

Okosnica programa zasigurno su bile **književne večeri i književni susreti**. Na prvoj književnoj večeri, u ponedjeljak 15. 4. 2013., u Multimedijalnoj dvorani Gradske knjižnice Zadar gostovao je vrlo zahvalan sugovornik Veljko Barbieri, književnik, gastronom, TV-voditelj. Dvorana je bila dupkom ispunjena posjetiteljima raspoloženim za pitanja, a voditelj večeri ravnatelj Knjižnice Sali, Ante Mihić.

Druga je večer bila rezervirana za domaće snage, predstavljanje Književne udruge Zadarski pisci (skraćeno ZaPis). Kako ta udruga redovito sudjeluje u programima

Gradske knjižnice Zadar, ovo predstavljanje bilo je svojevrsna kruna dosadašnjih zajedničkih pothvata. U sklopu večeri predstavljeni su svi članovi udruge, te njihova prva zajednička zbirka priča, netom objavljena u nakladi Gradske knjižnice Zadar. Iznimno pozitivna reakcija publike na ovu večer pokazala je da suradnja Knjižnice i ZaPisa ima pozitivan odjek u javnosti.

Književni kviz *Knjigoteka*

održao se u srijedu, 17. 4. 2013. Kao i uvijek, na preliminarnom natjecanju, tjedan prije, između prijavljenih natjecatelja došli smo do četvorice finalista. To su bili Ana Majčica, Igor Eškinja, Valter Šarović i Marin Božajić. Knjigoteka se sastoji od šest igara u kojima natjecatelji osvajaju bodove. Na kraju je pobjednik ovogodišnjeg kviza postao Marin Božajić.

Četvrtak 18. 4. 2013. bio je rezerviran za jednu od najistaknutijih domaćih književnica, Milanu Vuković-Runjić. Voditelj Ante Mihić ovaj put mikrofon je prepustio Ivi Pejković, istaknutoj članici Književne udruge ZaPis i urednici web-portala *eZadar* koja je pred prepunom Multimedijalnom dvoranom održala izuzetnu večer, punu smijeha i raznovrsnih

tema.

Posljednji dan manifestacije zatvorio je jedan od najtraženijih domaćih pisaca, autor iznimno popularne knjige *Kalendar Maja*, **Zoran Ferić**. Voditeljski mikrofon ponovno je preuzeo Ante Mihić, otvorivši večer duhovitim skečom u kojemu je prikazao Zorana Ferića kao pacijenta koji dolazi kod njega, doktora, na pregled. Čitajući Ferićevu *povijest bolesti*, ustvari njegovu bibliografiju, dobro je nasmijao publiku i time najavio da će ovo biti večer smijeha i šale. Ferić je raznim

anegdotama iz svog profesorskog zanimanja, spisateljskoga rada te odnosa s kolegama piscima konstantno izazivao salve smijeha u publici.

Na koncu, *Zadar čita 2013*. ispunio je očekivanja. Broj organizacija i suradnika i dalje je u porastu, a gostiju koji mogu i žele doći ne nedostaje. Rasponom i dislociranošću suradničkih organizacija koje u sklopu manifestacije nude svoje programe pokrivena je cijela Zadarska županija, tako da je manifestacija vrlo brzo prešla okvire samog Zadra i Gradske knjižnice Zadar, postavši brend koji ima izvrsne temelje za daljnji razvoj u budućnosti.

Projekti koji promiču sustavno poticanje čitanja u Dječjoj knjižnici mira u Vinkovcima *Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci*

Sonja Šimić

Dječja knjižnica mira, Gradska knjižnica i čitaonica

Vinkovci

sonja@gkvk.hr

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci – Dječja knjižnica mira svakodnevno u neposrednom kontaktu s korisnicima nastoji

promovirati dječju knjigu i čitanje, ali paralelno osmišljava i posebne projekte u koje su uključeni i građani koji nisu članovi knjižnice, a sa svrhom da se što bolje senzibilizira šira javnost o važnosti čitanja od najranije dobi, kao i na neophodnu povezanost odgojno-obrazovnih i kulturnih ustanova u gradu.

Projekti koji se provode:

Kolektivna iskaznica starije vrtičke skupine

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci ostvaruje dobru suradnju s Centrom za predškolski odgoj Vinkovci, kao i s vjerskim i privatnim vrtićima. Nakon uspješno provedenog

Broj 59, lipanj 2013.

projekta *Knjižnica u gostima*, Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci – Dječja knjižnica mira započinje s projektom *Kolektivna iskaznica starije vrtičke skupine*. Svrha projekta je produbiti suradnju Knjižnice i vrtića, u projekt uključiti roditelje, i postići to da je svaki prvašić i član knjižnice.

S projektom se započelo 2009. godine, a provodi se na sljedeći način: početkom školske godine odgajatelji upoznaju roditelje s ciljevima projekta, načinom realizacije te važnosti suradnje vrtića i kulturnih ustanova. Potom svaki tjedan jedna obitelj bude zadužena za izbor slikovnica koje će djeca čitati u vrtiću tijekom idućeg tjedna. Dijete s roditeljem dolazi u knjižnicu (najčešće petkom poslijepodne), vraća posuđene slikovnice te zajedno s roditeljem i knjižničarem bira nove.

U prve tri godine pokazalo se da se u vrtiću čitaju uvijek nove i aktualne slikovnice, da je odgajateljima olakšana realizacija obrazovnih sadržaja te da roditelji na drugačiji način percipiraju dječju knjižnicu. Zahvaljujući ovoj akciji i kolektivne posjete vrtića su češće, a u knjižnici se na ovaj način prezentira i rad vrtića (izložbe, obilježavanje značajnih datuma...).

Besplatan upis prvašića

Ovaj projekt je svojevrsna nadogradnja na projekt *Kolektivne iskaznice starije vrtičke skupine*. Prema preporukama Europske unije sva bi djeca trebala imati besplatan upis u knjižnicu, a kako to još uvijek nije moguće u našim uvjetima, knjižnica nastoji besplatnim upisom svih učenika prvih razreda učiniti korak bliže u ostvarenju ovoga cilja.

Cilj je projekta djeci približiti knjižnicu kao mjesto ugone na kojem će osim posuđene knjige naći još niz zanimljivih sadržaja.

Uručenje iskaznica organizira se kao mala svečanost na kojoj iskaznicu uručuje poznati dječji pisac. I u ovom projektu

važna nam je suradnja s roditeljima za koje smo oformili posebnu zbirku psihološko-pedagoške literature pod nazivom **Kutić za roditelje**.

Nakon dvije godine vidljivo je da najveći broj djece obnavlja svoju iskaznicu te da su kod neke djece njihova mlađa braća i sestre dobili priliku ranije se upoznati sa dječjom knjižnicom.

Danas čita moja mama, a sutra tvoj tata

Gradska knjižnica i čitaonica Vinkovci aktivno se uključila u kampanju pod nazivom *Čitaj mi!*

Kako se u Dječjoj knjižnici mira svakodnevno provode igraonice kao poticaj ulaska najmlađih u knjižnicu, kroz ovu kampanju aktivnije smo uključili roditelje. Tijekom svake igraonice u sklopu projekta *Danas čita moja mama, a sutra tvoj tata* jedan roditelj čita slikovnicu o kojoj se poslije zajednički razgovara, likovno izražava, a na kraju slijedi fotografiranje za album koji dobivaju svi sudionici. Djeca i roditelji su s velikim veseljem prihvatili ovaj projekt, a mnoštvo pozitivnih emocija odražava se i u dječjim likovnim radovima.

Kampanju *Čitaj mi!* provodimo i

na Odjelu pedijatrije Opće bolnice Vinkovci gdje smo oformili kutić za čitanje. Podršku je dalo osoblje Pedijatrijskog odjela te se aktivno uključilo u ovu akciju čime je intenzivirana naša suradnja koja je započela 2006. godine.

Uz sve navedeno **kampanju smo obilježili javno u gradskom parku 15. svibnja na Međunarodni dan obitelji**. Na javnom obilježavanju kampanje okupilo se mnoštvo djece predškolske dobi, učenika prvih razreda, njihovih roditelja, učitelja, odgajatelja, baka, djedova kao i mnogobrojni gosti među kojima su bili gradonačelnik, šumar, poštar, medicinska sestra, klaun i mnogi drugi.

Svi navedeni projekti su redovito medijski popraćeni od strane lokalnih medija.

Poticanje čitanja u Češkoj

Mira Barberić

Češka osnovna škola J. A. Komenskog, Daruvar

mira.barberic@skole.hr

Narod koji malo čita, malo zna. Narod koji zna malo, donosi loše odluke – kod kuće, u poslovanju, na sudu, na biralištu. Neobrazovana većina može nadvladati obrazovanu manjinu – to je vrlo opasni aspekt demokracije. (Jim Trelease, The Read-Aloud Handbook)

Testiranje PISA (2009), koje je ispitivalo čitalačku pismenost petnaestogodišnjaka, dalo je zabrinjavajuće rezultate za učenike u Češkoj (kao i u Hrvatskoj). Rezultati su znatno ispod prosjeka zemalja članica Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i partnerskih zemalja.

U Republici Češkoj rezultati i ostali pokazatelji istraživanja PISA iskorišteni su kao pokazatelji potrebe za poduzimanjem i provođenjem akcije i projekata za poticanje čitanja. Za promicanje i razvoj čitanja neophodne su institucije koje mogu u znatnoj mjeri utjecati na čitatelje. U Republici Češkoj nositelji akcija i projekata poticanja čitanja su knjižnice i knjižničarske udruge, ali vrlo velika važnost pridaje se utjecaju obitelji, školama, izdavačima i – medijima. Profesionalna knjižničarska udruga SKIP (Svaz knjižničara i informacionih radnika – Udruga knjižničara i informacijskih stručnjaka) promicanju čitanja posvećuje kontinuiranu pozornost organiziranjem niza akcija na nacionalnoj razini kojima nastoje utjecati na širu javnost. Neke od tih akcija istovjetne su onima koje se organiziraju i kod nas, ali u Češkoj su daleko brojnije: *Tjedan knjižnica*, *Veliko listopadsko zajedničko čitanje* (Velké říjnové společné čtení - VŘSČ) koje se provodi na način da se određenog dana u listopadu organizira zajedničko čitanje u

knjižnicama diljem Češke, *Ožujak – mjesec čitatelja* u okviru kojeg se obilježava i *Tjedan čitanja* (u knjižnicama dominiraju akcije čitanja naglas), *Moja knjiga* – projekt odabira najpopularnije knjige na temelju anketiranja čitatelja iz cijele zemlje, obilježavanje obljetnica značajnih književnika...

Najznačajnija akcija SKIP-a i njegovog ogranka KDK-a (Klub dětských knihoven – Klub dječjih knjižnica) i ujedno najveća akcija poticanja dječjeg čitanja u Češkoj je *Noć s Andersenom* (Noc s Andersenem). Proviđi se od 2001. godine na dan rođenja H. Ch. Andersena (2. travnja), a cilj ovog netradicionalnog projekta je da korisnici knjižnica na zabavan način provedu noć u knjižnici uz zajedničko

čitanje i razne druge aktivnosti povezane uz knjigu. Akcija se provodi i u drugim zemljama (Poljska, Slovenija, Slovačka) i u nju se svake godine uključuje sve veći broj čitatelja.

SKIP i KDK zajednički provode niz projekata usmjerenih na mlađe čitatelje s ciljem poticanja čitanja, razvijanja mašte i kreativnost te stvaralaštva kod djece i mladeži: organiziraju razne literarne, dramske i likovne radionice na zadanu temu, literarne natječaje te kvizove.

Vrlo zanimljiv projekt SKIP-a na razini cijele države s ciljem populariziranja čitanja poznatih književnih djela je i onaj iz 2005. u okviru kojeg je tiskana serija plakata *Pročitajte to prije Hollywooda* – (*Přečtete si to dřív než Hollywood*). Plakati prikazuju provokativne fotografije fiktivnih filmskih adaptacija kojima se duhovito kritizira degradiranje poznatih književnih djela kada ih se pretvara u proizvod masovne zabave. Plakati su popraćeni sloganom: *Pročitajte to prije Hollywooda jer nakon filmske adaptacije roman postaje neprepoznatljiv* (slika).

Na ovaj projekt nadovezao se projekt *Čtu* (po uzoru na američki projekt Read) na kojima poziraju javne osobe čitajući omiljenu knjigu. U Češkoj je na plakatu pozirao pjevač, sudionik prvog godišta showa *Češka traži zvijezdu* i na taj način se kampanju usmjerilo prema mlađoj populaciji.

Broj 59, lipanj 2013.

Jaki utjecaj medija (kao što su televizija, radio i internet) iskorišten je u projektu *Cijela Češka čita djeci* (*Celé Česko čte dětem*) čiji su pokrovitelji Ministarstvo kulture, Ministarstvo školstva, mladeži i sporta te UNICEF. Individualni pokrovitelj bio je i Václav Havel sve do svoje smrti 2011. godine. Iz projekta *Cele Česko čte dětem* izrasla je neprofitna organizacija čija je misija učvršćivanje i jačanje odnosa unutar obitelji svakodnevnim čitanjem djeci barem 20 minuta. Redovito čitanje djeci vrlo je važno za emocionalno zdravlje djece, razvijanje pamćenja i mašte, razmišljanja te za stvaranje čitateljskih navika kod djece. Zajedničko čitanje ujedno jača vezu između djece i roditelja. Popularnosti i uspjehu projekta uvelike je pridonijela

Češka televizija (ČTV) koja se 2009. godine uključila kao partner u kampanju svakodnevnim emitiranjem televizijskih spotova u kojima se ističe važnost glasnog čitanja djeci. Spotovi su emitirani na sva tri programa Češke televizije tijekom cijele godine. Medijsko podupiranje ideje redovitog čitanja djeci jedan je od glavnih ciljeva nacionalne kampanje *Cele Česko čte dětem*, a cijelu kampanju prati i Češki radio. Nacionalna knjižnica je web-stranicu www.celeceskoctedetem.cz izabrala kao relevantan izvor informacija, arhiviran kao dio kulturne baštine Republike Češke. S ciljem propagiranja kampanje tiskan je kalendar s motivima bajki u kojima su poznate ličnosti iz javnog života pozirale sa svojom djecom u ulozi likova iz bajki, zatim plakati s motivima iz poznatih bajki s duhovitim natpisima (Princ na slici: „Za vaše dijete poljubiti ću i žabu!“ Vi možete učiniti puno više. Čitajte svojoj djeci barem 20 minuta – svaki dan.)

Vrlo su bile zanimljive i popularne akcije javnog čitanja, koje su se također provodile u okviru ovog projekta, u kojima poznate osobe iz javnog i kulturnog života čitaju pred okupljenim čitateljima – slušateljima. Ovaj oblik populariziranja knjige i čitanja čest je i omiljen pa je tako tijekom akcije *Ožujak - mjesec čitatelja* organiziran *Maraton čitanja* u okviru kojeg su upriličeni susreti s autorima koji su čitali naglas svoja djela publici. Kao jednu od aktivnosti koja bi trebala poprimiti šire razmjere je i organiziranje Međunarodnog tjedna čitanja djeci. Suorganizator projekta je

sestrinski projekt *Cała Polska Czyta Dzieciom* iz Poljske. Cilj je ove akcije započeti trajnu suradnju s međunarodnim organizacijama čije aktivnosti njeguju ljubav prema književnosti i potiču čitanje kao način njegovanja obiteljskih vrednota. Međunarodni tjedan čitanja planira prerasti u međunarodni projekt na europskoj razini, pod nazivom *All of Europe Reads to Kids*.

Osim navedenog, u Češkoj su se kao jedan od načina upoznavanja književnih klasika, pojavile audioknjige. Na internetskoj stranici Češkog radija duhoviti natpisi Nosi Boženu u metro ili *Povezi Aloisa na biciklu* zapravo propagiraju klasike češke književnosti (Božena Němcová, Alois Jirásek) koji se mogu presnimati u mp3

formatu s internetskog portala. Radi se o vrlo kvalitetnim zvučnim snimkama u kojima su sudjelovali poznati glumci. (Na slici reklamni banner *Povezi Aloisa na biciklu*.)

Udruga knjižara i nakladnika i češka udruga Svijet knjige također su inicijatori kampanje poticanja čitanja knjiga u Češkoj u okviru projekta *Rastemo s knjigom* (*Rosteme s knihou*). Kampanja se obraća uglavnom djeci predškolske i školske dobi, a o njihovim aktivnostima je šira javnost informirana putem internetske stranice www.rostemesknihou.cz.

Internet kao medij također je dobro iskorišten u Češkoj i za ljubitelje knjiga, kao i za one koji će to tek postati. Njima su na raspolaganju brojne internetske stranice s vrlo kvalitetnim sadržajima koji populariziraju knjigu i čitanje i potiču čitanje kroz razne natječaje i kvizove.

Navodeći samo neke od brojnih oblika poticanja čitanja u Češkoj, htjela sam informirati svoje kolege knjižničare i navesti ih na razmišljanje o tome što se sve kod nas u Hrvatskoj poduzima u cilju promicanja čitanja, a što bi se još moglo poduzeti – i eventualno potaknuti na neki novi projekt kojim bismo knjigu, čitanje, knjižnice i knjižničare široj javnosti predstavili ne samo kao potrebnima u društva koje teži napretku – već i neophodnima.

Književnost i dijete – novi časopis Društva hrvatskih književnika

Dubravka Težak

članica uredništva časopisa Književnost i dijete

dubravka.tezak@ufzg.hr

Društvo hrvatskih književnika u 2012. godini pokrenulo je časopis *Književnost i dijete*, kao odgovor na dugogodišnju potrebu za časopisom koji će kritički i stručno promišljati raznorodna pitanja iz područja književnosti za djecu i mladež te drugih umjetnosti povezanih s književnošću za djecu.

Časopis izlazi četiri puta godišnje. Urednički tim čine: književnik Božidar Prosenjak, Dubravka Težak, profesorica dječje književnosti na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu i Diana Zalar, također profesorica dječje književnosti na istome fakultetu.

Časopis ima pet rubrika: u rubrici *Književno pero*

objavljaju se još neobjavljeni književni radovi naših renomiranih književnika, ali se daje prilika i početnicima da predstave svoje literarne mogućnosti. Unutar te rubrike književnik Josip Laća ima kolumnu pod nazivom *Suputnici i usputnici* u kojoj u anegdotskoj formi evocira trenutke provedene s poznatim dječjim piscima na putovanjima pri obilasku škola po Hrvatskoj.

U rubrici *Stručno pero* objavljuju se stručna i znanstvena promišljanja o problemima dječje knjige, radovi iz teorije i povijesti dječje književnosti te metodički radovi o primjeni književnosti u nastavi. Svaki broj donosi književni portret jednoga suvremenog književnika čiji je opus značajan za razvoj hrvatske dječje književnosti.

S obzirom da se danas u tiskovinama vrlo rijetko objavljuju osvrti na nove dječje knjige, smatramo osobito značajnom rubriku *Kritički prozor* koja objavljuje prikaze i kritike djela suvremene književne produkcije za djecu.

Rubrika *Kronologija* prati sva značajna događanja vezana uz dječju knjigu, a rubrika *Nove knjige* obavještava o novoobjavljenim dječjim knjigama.

Časopis je namijenjen učiteljima, nastavnicima, odgojiteljima, studentima učiteljskog studija, odgojiteljskog studija te studija hrvatskog jezika i književnosti, bibliotekarima, pedagogima i svima onima koji su bilo profesionalno bilo osobnim odabirom vezani uz dječju knjigu.

Libri & Liberi - novi znanstvenostručni časopis o dječjoj književnosti

Ivana Milković

tajnica Uredništva časopisa Libri & Liberi

ivana.milkovic@ufzg.hr

Publikacijsku prazninu u području znanstvenoga istraživanja dječje književnosti i kulture popunila je Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti – HIDK (www.hidk.hr) pokrenuvši časopis *Libri & Liberi*. Osnivanjem HIDK-a 2010. godine obogaćen je prostor hrvatske znanosti u kojemu je dječja književnost, a pogotovo hrvatska, bila gotovo zapala u akademski i istraživački zaborav, nemar i nebrigu. Od naoko neostvarive ideje nekolicine znanstvenika i stručnjaka koji su

svojim radom najuže povezani s područjem dječje književnosti, časopis danas, nakon objavljenoga prvoga godišta (2012), uspješno djeluje oslanjajući se na zanimanje stručnjaka i istraživača zainteresiranih za bavljenje dječjom književnošću iz raznih aspekata.

Časopis *Libri & Liberi* od samog početka ima veliku podršku ne samo hrvatske već i međunarodne znanstvene zajednice. To se vidi već i po tome što su članovi uredništva, recenzenti i suradnici, redom renomirani istraživači dječje književnosti iz Hrvatske i svijeta.

Libri & Liberi izlazi dva puta godišnje u tiskanom i elektroničkom obliku na svojim mrežnim stranicama (www.librietliberi.org). Objavljuje znanstvene i stručne radove o svim temama koje se tiču dječje književnosti, književnosti za mladež i njihovoga kulturnog konteksta, a potiče i

Broj 59, lipanj 2013.

podržava interdisciplinarnost i intermedijalnost. Radovi se objavljuju na hrvatskom, engleskom ili njemačkom jeziku, uz sažetke na svim trima spomenutim jezicima, što ga čini dostupnim većem broju čitatelja.

Sadržaj časopisa čine stalne i povremene rubrike. U redovite rubrike ubrajaju se *Studije*, *Prikazi* i *Kronika*. Rubriku **Studije** čine znanstveni i stručni članci, a pod podnaslovom Prvi rad objavljuju se prvi radovi mladih znanstvenika koji prolaze isti rigorozni recenzentski postupak kao i svi ostali radovi.

Među studijama prvoga broja prvoga godišta časopisa ističe se rad Berislava Majhuta o prvom visokoškolskom kolegiju o dječjoj književnosti u Hrvatskoj, te studije koje se bave njemačkom dječjom književnošću (rad Sebastiana Schmidlera o utjecajnom njemačkom piscu iz 19. st. Gustavu Nieritzu, koji je danas gotovo zaboravljen), kao i prijevodnom književnošću iz talijanske perspektive (rad Rowene Coles o odomaćivanju ratne traume kao prevoditeljskoj strategiji). Tako osim tema relevantnih istraživačima hrvatske dječje književnosti, među koje ubrajamo i članke mladih autorica, Corinne Jerkin o suvremenoj hrvatskoj djevojačkoj prozi u prvom broju i Marice Perić o pjesništvu Zvonimira Baloga u drugom broju, časopis redovito objavljuje studije s temama iz svjetske dječje književnosti. Drugi broj sadrži također i radove Nade Kujundžić o vrstama i žanrovima pripovijetki u zbirci *Kinder- und Hausmärchen braće Grimm*, koja je 2012. godine imala dvjestotu obljetnicu, Marijane Hameršak o recepciji i prisutnosti braće Grimm u hrvatskom političkom, književnom i znanstvenom kontekstu, kao i radove Anne Wing Bo Tso o predstavljanju „čudovišno-ženskoga” u djelima suvremene engleske književnosti, Kristine Lareau o odraslom pogledu na dijete i adolescenta u nekolicini američkih romana za mladež, te rad Cynthie McDermott o mogućnostima primjene književnih djela u nastavi u svrhu razvijanja osjećaja za pravdu.

Rubrika **Prikazi** donosi kritičke osvrtne na nove znanstvene i stručne publikacije relevantne i zanimljive kako domaćem, tako i inozemnom čitateljstvu, a **Kronika** sadrži prikaze raznih znanstvenih i stručnih događanja. U časopisu *Libri & Liberi* do sada su objavljeni prikazi ukupno šesnaest hrvatskih i inozemnih studija, te osamnaest prikaza različitih skupova i projekata.

Prva dva objavljena broja sadrže i povremene rubrike:

Razgovor, *Nanovo*, *Baština* i *Građa*. U drugom broju časopisa, u rubrici **Razgovor**, časopis je donio razgovor s profesorom Jožom Skokom, čije je djelovanje na više načina obilježilo prostor istraživanja i općenito bavljenja dječjom književnošću u hrvatskoj sredini. Nanovo donosi starije relevantne, a teško dostupne članke zanimljive istraživačima dječje književnosti. Tako su četiri članka Mate Lovraka o fantastičnoj književnosti iz 1930-ih godina nanovo objavljena u prvom broju, a članak nedavno preminule Maje Bošković Stulli O bajci nanovo je objavljen u drugom broju časopisa. **Baština** sadrži starije tekstove prvenstveno hrvatske dječje književnosti, ili prijevodne književnosti, poput Vranićevoga prijevoda *Mlajšega Robinzona* iz 1796., koji je izišao u prvom broju. Drugi broj donosi pretiske prvih hrvatskih prijevoda Grimmovih bajki i priča, koji su uglavnom bili objavljeni u starim dječjim časopisima. U rubrici **Građa** objavljuju se materijali, dokumenti, kronologije, bibliografije, biografije i druga građa.

Drugi broj časopisa djelomično je posvećen braći Grimm, njihovom djelovanju i utjecaju u Hrvatskoj. Stoga su, osim dviju studija neposredno povezanih uz tu tematiku, i rubrike *Baština* i *Građa* tematski bile usmjerene upravo na braću Grimm. U rubrici *Građa* objavljeni su tako popisi prvih članova hrvatskoga *Društva za jugoslavensku povjestnicu i starine*, iz kojih se vidi da su braća Grimm od početka bili počasni članovi društva iz kojega su izrasle najviše hrvatske znanstvene institucije i prvi znanstveni časopisi.

Glavna urednica, Smiljana Narančić Kovač, u uvodnicima obaju brojeva poziva na suradnju sve zainteresirane autore. Uredništvo posebno želi ohrabriti mlađe stručnjake i znanstvenike da svoje istraživačke interese usmjere i prema području dječje književnosti i kulture, te da s časopisom na taj način uspostave suradnju.

Časopis poput *Libri & Liberi* dugo je nedostajao u hrvatskoj kulturnoj i znanstvenoj javnosti. Njegova je orijentacija dvostruka, tj. s jedne strane upućen je na poticanje istraživanja dječje književnosti i kulture u hrvatskom kontekstu, a s druge je strane usmjeren prema međunarodnoj akademskoj javnosti. Time, a i kvalitetom prvih dvaju brojeva, daje nadu da će se uvriježiti kao forum za razmjenu spoznaja i ideja između hrvatskih i međunarodnih znanstvenika, i tako pridonijeti i promociji same hrvatske dječje književnosti na međunarodnoj sceni.

PREDSTAVLJAMO

Knjižnica i književno svratište Zvona i nari u Ližnjanu

istražile i četveroručno napisale Nives Franić i Tea Čonč

Čovjek ono što želi može napraviti gdje god se nalazio.

Knjižnicu i književno svratište Zvona i nari u Ližnjanu kod Pule osnovali su na ljeto 2011. godine Natalija Grgorinić i Ognjen Rađen, spisateljski i bračni par te američki studenti književne teorije, koji su se nakon povratka u Hrvatsku željeli **umrežiti s kolegama piscima i svima onima koji žive od knjige i za knjigu**. Tragom te ideje odlučili su urediti svoje imanje i ljudima od knjige ponuditi smještaj na određeno vrijeme te najširu moguću platformu za kulturnu suradnju i javno djelovanje, kao i interakciju sa stanovnicima Ližnjana i okolice, mjesta koje je ovime dobilo i svoju **knjižnicu**.

Knjižnicu i svratište, odnosno njihove vlasnike i utemeljitelje, Nataliju i Ognjena, posjetili smo krajem travnja 2013. godine kako bismo ih predstavili čitateljima *Novosti*. Nakon početnih orijentacijskih problema, koje su nam prouzročile stranputaste ližnjanske ulice, pronašle smo njihov rajski vrt u kojemu pored jabuka rastu masline, kruške, šljive, višnje, trešnje, mandarine, marelice, breskve i, jasno, nari.

Cijelo je popodne ončas proletjelo u razgovoru o različitim temama, od financijske održivosti projekta preko karakteristika knjižničnog fonda koji posjeduju i knjižnice kakvom žele biti pa sve do njihovih kreativnih ideja, načina pisanja i stavova o književnosti i umjetnosti uopće.

Od Zimmerfreia...

Iako ih je kuća ispred koje smo sjedili i razgovarali školovala u Americi, zahvaljujući nepogrešivoj turističkoj oplodnji, Ognjen i Natalija nisu željeli biografiju svojeg imanja u Ližnjanu svesti samo na priču iz turističkog letka niti sebe na turističke djelatnike (tim više što ni bavljenje turizmom nije donosilo egzistencijalni mir pa, rekoše, ako se oko nečega mora brinuti, bolje je brinuti se oko onoga što im je istinski važno). Razlog je, naravno, bio puno dublja i žilavija **potreba za pisanjem i stvaranjem** koja se nije mogla ostvarivati uz turističke zahtjeve.

Ta potreba svoje podrijetlo vuče još iz sredine 1990-ih godina kada su oboje bili suradnici studentskog književnog lista *Homo volans* i tako se upoznali. Ubrzo su počeli pisati skupa i istovremeno učiti o suradničkom autorstvu – i teorijski i praktično. Nakon dvije objavljene knjige u Hrvatskoj, krenuli su na studij u SAD gdje su doktorirali (treba li napomenuti – četveroručno!) na teoriji suradničkog autorstva.

Broj 59, lipanj 2013.

*U ljeto 2003. godine objavili smo u Hrvatskoj roman Gdje se noga spaja s drugom nogom. Vrlo brzo nakon toga otišli smo u Ameriku gdje smo objavili dva romana na engleskom. Očekivali smo vatromet, no Amerikancima je bilo svejedno što smo objavili ovdje, a našima što smo objavili u Americi. Poučeni tim iskustvom razdvojenosti, razjedinjenosti, sada razvijamo dijalog i potičemo otvaranje na razini našeg sela, Istre, Hrvatske, svijeta... **Mnogi su tu zidovi koje treba srušiti.***

Osim što su pisali, u Americi su, naravno, i radili. No, s vremenom su uvidjeli da je posao predavača *kreativnog pisanja* – najviše čemu se pisci u SAD-u u smislu egzistencijalne sigurnosti mogu nadati – vrlo teško dobiti, dok poučavanje studenata pisanju sastavaka na srednjoškolskoj razini nije bilo ono čemu su težili. Pritom, gdje god radili, uz američki dnevni ritam, ostajalo je vrlo malo vremena za pisanje i za obitelj. A nakon rođenja sina Ljubomira počeli su im nedostajati i djedovi i bake, a sve više i dimenzija postojanja u materinjem jeziku. Prekooceanska su iskustva, naravno, mudro arhivirali, dopuštajući da ih nauče svemu što mogu i sami u svojim projektima primijeniti i da jasnije vide „našu” situaciju.

*Mi smo djeca socijalizma (rođeni 1974. i 1975.), čiji se repovi kod nas još vuku, kao i stare paradigme poslovanja. U Americi smo vidjeli kako funkcionira kapitalizam u svojem najrazrađenijem obliku. Kod nas je sva kultura državna, skoro sva, kao što je bila u socijalizmu; naslage masti iz socijalizma se još troše, osobito u nakladništvu, jer gotovo da nema knjige za koju sredstva ne dolaze iz javnih izvora financiranja. U Americi je suprotno, država daje mizerne novce; tamo sva sredstva koja dolaze za kulturne potrebe dolaze iz privatnih sredstava, od ljudi i institucija koji imaju puno novca, ali i određeni osjećaj da dio tog novca moraju vratiti zajednici. Tu **osobnu odgovornost pojedinca prema zajednici** treba probuditi i u Hrvatskoj jer kultura ne može opstajati na isključivo tržišnim principima, ali ni na potpunom oslanjanju na javne izvore financiranja.*

Osam godina Amerike ih je poprilično umorilo; kako putovanja tako i stalno kretanje iz početka. Da završe s tom opetovanošću, vratili su se doista na svoju početnu/izvornu točku (zapravo Natalija, koja je tu odrasla) - u Ližnjan.

*Kad smo se vratili, prvo što nam je falilo, bili su kontakti s kolegama i knjižnica, zato smo osnovali svratište. Sada gradimo drugačiju pripadnost, **pripadanje prostoru kreacije, umjetničke korespondencije, otvaranja, umrežavanja, i kroz kulturni rad, i kroz knjižnicu i kroz pisanje.***

... do knjižnice...

Na pitanje koje je nas knjižničarke osobito zaintrigiralo, zašto na prvome mjestu knjižnica, pa tek onda svratište, spremno odgovaraju da prvenstveno **žele biti knjižnica za Ližnjan** s obzirom da su jedina knjižnica u toj općini, a gravitira im oko 5 000 ljudi iz Općina Ližnjan i Medulin. Želja im je da se u njihovoj knjižnici svi osjećaju kao doma. Komoditet ove slike upotpunjuje i veliki vrt gdje se može sjesti i u miru čitati.

Otvorena u listopadu 2011. godine, a prostorno nadograđena u listopadu 2012., ova mala privatna knjižnica zapravo želi biti *knjižnica za sve (i svakoga)*. Fizički je smještena u malu, novoizgrađenu dvoranu i u sve četiri kuće/apartmana. **Svaka kuća sadrži po nekoliko knjižničnih zbirki** koje su redom: zbirka dječjih knjiga, zbirka stranih književnosti, hrvatske književnosti i književnosti na hrvatskom jeziku, publicistike, filozofije, povijesti, zbirka o socijalizmu, o moru, zbirka književne teorije, povijesti umjetnosti, dramaturgije i filma. Svojevrsni polog za knjižnicu činilo je njihovih oko 2 000 knjiga, od kojih su dobar dio donijeli iz Amerike. Sada ih, zahvaljujući donacijama, imaju – 10 000! Osobito su ponosni na svoju veliku zbirku knjiga (vjerojatno najrecentniju u Hrvatskoj) iz područja teorije autorstva i teorije suradničkog autorstva. (O suradničkom autorstvu tekst je niže.).

Naše iskusno knjižničarsko oko odmah je procijenilo da se radi o biblioteci kućnoga tipa fizički raspršenoj na nekoliko mjesta, koja je, zbog predanog rada svojih vlasnika i njihovog neprestanog umrežavanja, širenja djelokruga i upoznavanja novih ljudi, narasla do veličine **omanje stručne biblioteke**. Unatoč tome što se **fond gradi samo donacijama**, priljev je vrlo velik pa se već sad osjeća potreba za sređivanjem prema načelima knjižničarske struke. Tim bi se korakom, s jedne strane, omogućilo lakše snalaženje u fondu, a s druge bi strane podaci o fondu bili javno dostupni što bi fond dodatno otvorilo i prema novim potencijalnim korisnicima.

Što se donatora tiče, široke su ruke bili mnogi pojedinci i institucije iz Hrvatske i inozemstva. Zvona i nari zasad prihvaćaju sve donacije i ne razmišljaju još o odabiru i strukturiranom razvoju fonda (na ovome mjestu nisu mogli izbjeći naše sućutne knjižničarske poglede jer tko bolje od knjižničara zna kako se teško snaći u „samo“ nekoliko tisuća naslova!). Prva se uvođenja reda prihvatila volonterka Tamara Pavunc koja im je računalno obradila jedan dio knjiga, ali najveći dio još je neobrađen.

Osim knjiga, ljudi im donose i arhivske materijale: fotografije, stare prigodne tekstove, letke... Ponosni su da u neku ruku *postaju memorija Ližnjana*.

Knjižnica se, dakle, kontinuirano širi pa je moguće da je do zaključenja broja nastala još koja zbirka, a knjižnica narasla za nekoliko stotina naslova i pokojeg stalnog korisnika. Članstvo u knjižnici je besplatno, a *rok posudbe 15 dana oficijelno, a neoficijelno ki kako more i riva*.

... i književnog svratišta...

Danas neuobičajeni i pomalo *retro* termin *svratište* Natalija i Ognjen odabrali su za svoju „kuću za pisce“ prvenstveno u značenju **susretišta**, mjesta gdje su ljudi pozvani da rade zajedno na projektima kako bi se međusobno inspirirali.

lako je danas sve dostupno online, u svojoj osnovi književnost opstaje samo ako su ljudi u fizičkom kontaktu. Pisci bestsellera susreću se s čitateljima svakodnevno, zato i prodaju knjige. U Hrvatskoj se za tu namjenu ne dodjeljuje ni približno dovoljno sredstava, zato se pisci sve više zatvaraju, nedostaje im mobilnosti i interakcije. I zato smo pragmatično odabrali naziv svratište – pisci se mogu tu zatvoriti, ali ako žele mogu i komunicirati, surađivati s drugim piscima i s lokalnom zajednicom – to je plodno tlo za nastanak ideja i tekstova.

Svratište je otvoreno cijele godine; može primiti više gostiju istovremeno jer je na raspolaganju nekoliko odvojenih kuća. Ukupno su u dvije godine ugostili 50 pisaca, prevoditelja, urednika, znanstvenika... Svatko može boraviti od jednog dana do čitavog mjeseca ili duže (i povesti članove svoje obitelji), a u pravilu gosti ostaju desetak dana. Pritom,

Broj 59, lipanj 2013.

za one koji su već bili gosti Svratišta, nema prepreke da dođu opet. Gostima je osiguran smještaj, a za hranu se trebaju pobrinuti sami.

U Ližnjan dolaze i afirmirani i neafirmirani pisci. Domaćini svakom gostu organiziraju susret u vidu predstavljanja knjige ili naprosto javnog nastupa, razgovora, druženja...

Unatoč tome što su kod nas uglavnom dosad boravili pisci, želimo naglasiti da nismo otvoreni samo za pisce, već su dobrodošli svi oni koji se bave knjigom na bilo koji način: ilustratori, prevoditelji, znanstvenici, studenti, knjižničari, likovnjaci koji se zanimaju medijem knjige i tekstem i svi ostali koje vuče tekst ili knjiga. Svatko tko poželi, može nam se javiti.

Ne postoji programski odbor: razgovor ili prepiska s Natalijom i Ognjenom sva je procedura vezana uz prijavljivanje. Doista je idealno, osim za pušače: jedino ograničenje koje se mora poštivati (a zbog kojeg su doista neki gosti odustali od dolaska) stroga je nepušačka politika u objektima i vrtu. Izgleda da je na djelu dekonstrukcija umjetnika kao prikaze koja stvara u oblaku dima (!), u korist pastoralne slike pisca koji stvara u suglasju sa svojom okolinom i okolišem – što nam se svidjelo.

... ili kako se što bolje umrežiti

Kao što vidimo iz svega opisanog, Natalija i Ognjen potiču interakciju na više razina. U prvome redu, tu je **interakcija u samom procesu pisanja** i nastajanja knjige što je danas najvećim dijelom zanemareno i obesmišljeno, i to upravo od ljudi koji bi na tome trebali raditi.

*Da bi pisac bio pisac mora pratiti svoj tekst i nakon što ga preda nakladniku, razmišljati o uredničkim primjedbama i o tome kako će sve zajedno izgledati. Jednostavno, na drugi način pišeš kada ti je jasna kompletna slika knjige. Sve manje ljudi, nažalost, radi na jednoj knjizi, potisnuta je uloga urednika, zanemaruje se da je rad na knjizi work in progress koji podrazumijeva to da sam se ja kao autor pred nekim razgolitio i to nešto golo vučem i iz tebe, kao recipijenta, čitatelja. **Važno je priznati tu nedovršenost, nedorečenost kao legitiman dio procesa stvaranja** koji upravo otvara prostor za interakciju, zajedničko komuniciranje, nadograđivanje, mogućnost da utječeš na tekst, prostor za komunikaciju, reakciju čitatelja, poziv na kreaciju, suradništvo.*

*Pored toga, važna je i **interakcija pisaca međusobno**, što bi trebao biti i dio opisanog procesa, ali i **interakcija sa zajednicom**. Ideja je da ih se predstavi zajednici, da se spoje gosti s domaćinima, da se istraže načini na koje bi zajednica trebala osjetiti tu individu u svom prostoru. Gost Svratišta, dakle, nema formalnih obaveza. Sanja Lovrenčić je, primjerice, održala predstavljanje u ližnjanskoj osnovnoj školi.*

*Nadalje, ono što mi kao udruga potičemo je da naši gosti šire vijesti o Ližnjanu. **Ližnjan je time dobio puno dobrog publiciteta**; naravno, zaslužno. Zauzvrat, lokalna nas je zajednica jako dobro primila, djelomičan je razlog vjerojatno i to što je Natalija rođena Ližnjanka pa kažu to delaju naši, gremo pomoći jeni druge.*

Manifestacije koje delaju naši održavaju se na nekoliko mjesta: u vrtu, općinskoj dvorani u Ližnjanu, u prostorima Istarskog ogranka Društva hrvatskih književnika u Puli, a na početku su se susreti održavali i u ližnjanskoj gostionici Poli Čeha. **Specijaliziranu dvoranu za razne manifestacije** u Svratištu uredili su nedavno.

Prema posjećenosti manifestacija i dojmovima koje posjetitelji iskazuju, može se reći da se Svratište dobro uklopilo u lokalnu zajednicu. Zajednica se, naime, nije samo naviknula na taj, za njih donekle novi književni svijet, već je svoje u početku možda i sumnjičave poglede počela mijenjati u proaktivna i kooperativna nastojanja. Upravo bi tu kooperativnost Natalija i Ognjen željeli proširiti i na slične institucije i udruge, rezidense i kuće za pisce, od kojih su s nekima već u dobrim odnosima, primjerice s pazinskom Hižom od besid.

Umrežavanje u pisanju: suradničko autorstvo u teoriji i praksi

Kako je sve kod ovog osebnog para povezano i umreženo, a ideje proizlaze jedna iz druge, tako je sadržaj ovog poglavlja logički gledano zapravo trebao biti na početku. Naime, **četveroručno je pisanje ili pisanje u paru** koje Natalija i Ognjen prakticiraju gotovo otkad su se upoznali, ishodište cijele priče. Pisanje i suradnja kroz pisanje njihova je glavna djelatnost.

Zanimalo nas je kako ta suradnja *tehnički* izgleda, kako dvije osobe dogovore teme o kojima će pisati, kako artikuliraju i zapisuju jednu misao, kako usklađuju misaone procese...

*Naše pisanje jest četveroručno, ali mi ne idemo za jednim glasom. Koristimo sve varijante zajedničkog pisanja: **kritiziranje, nadopunjavanje, mijenjanje...** Ono o čemu želimo pisati, naravno, dogovorimo na početku. Dobar dio vremena, da tako kažemo, hrpimo tekst, onda ga tek organiziramo. Prije smo imali svaki svoj kompjuter, ali otkad smo postali roditelji stignemo koristiti samo jedan pa pišemo na smjene. Mjerna jedinica u tom pisanju nije ni poglavlje ni paragraf. Postoje dijelovi teksta koji sami diktiraju tko će više raditi, predstavljaju jednom veći izazov nego drugom, to dođe spontano, prirodno... Na kraju, više ne znamo tko se čega sjetio, bacimo ideju pa krenemo u realizaciju; sve se ispreplete.*

*Jedno drugom smo i pisci i kritičari i ghost writeri, urednici... Takav proces pokazuje da **nismo samodovoljni**. Tekst treba dodatne partnere jer, zapravo, tekst ne postoji ako nema tog odnosa – pisca i čitatelja. Naši tekstovi nastaju između ta dva elementa, naš stvaralački proces ih povezuje. Danas su, nažalost, čitanje i pisanje jako podijeljeni. A da ne govorimo o tome da prevladava stav da se može pisati bez čitanja!*

Nas je, naravno, bez obzira što smo također kao i naši domaćini djeca socijalizma (više Nives, nešto manje Tea), zanimalo postoji li tu opasnost od gubljenja autorske i svake druge individualnosti?

Pisanje u dvoje za nas nije kompromis već izazov da budemo što slobodniji. Sva podloga ovakvog autorstva je u suradničtvu, čime se opet vraćamo na priču s početka da je važno moći čuti drugi glas, refleksiju o svom pisanju i znati mu napraviti mjesta u procesu stvaranja. U tom smislu naše pisanje je potpuno: svatko piše za sebe, ali puno razgovaramo i slobodni smo jedno drugom intervenirati u pisanje, ali i odintervenirati. Da bi se pisalo zajedno mora

Broj 59, lipanj 2013.

*doći do dogovora, ali iako je čest stav da pisati zajedno mogu samo osobe koje nemaju jaki osjećaj sebstva, da bi se navodno mogle dovoljno saviti, naše je mišljenje upravo suprotno. Kako su to rekli Carlo Fruttero i Franco Lucentini, najpoznatiji talijanski spisateljski tandem, **moraš imati snažan osjećaj samopoštovanja da bi surađivao, da bi otprio kritiku drugoga i da se ne bi osjetio ugroženim.***

Ima puno primjera autorskog suradništva, nisu to samo čudaci, suradništvo je, zapravo, dio identiteta svakog pisca. Važno je da kroz zajedničko izražavanje jedno drugo potičemo. Tako je i u drugim stvarima.

Praksa je ovdje prethodila teoriji, a kad su se teorije dohvatili, dogurali su do kraja: doktorirali su s temom suradničkog autorstva i to, naravno, u paru. Međutim, američka kao niti hrvatska sveučilišta ne priznaju suautorstvo u doktorskim radovima pa je *na papiru* doktorirala samo Natalija. Ognjenova žrtva, u ovome slučaju, nije samo danak krutosti birokracije, već prije svega potvrda, bez papira, međusobnog povjerenja i predanosti što je vjerojatno najčvršća karika njihova složenog stvaralačkog identiteta.

Školovanje pisaca

Njihova želja za pisanjem, daljnjim usavršavanjem u pisanju i dijeljenjem svega toga s drugima ne staje samo na njihovom pisanju. Iz toga se pojavila **ideja o studiju pisanja i nakladništva** koju su, osmišljenu u suradnji s piscem i profesorom na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Marinkom Koščecom, ponudili na realizaciju Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli. Natalija i Ognjen nevoljko su nam priznali da su se nasukali na izrazito sporu i novim, svježim idejama nenaklonjenu birokraciju koja je u potpunoj suprotnosti s njihovim aktivnim i agilnim pristupom stvarima i kao takva, njima dvojima, sasvim neshvatljiva. Jedna je od njihovih želja da taj program za studente bude besplatan ili barem stoji što manje.

Ovakav program ne bi bio konkurencija postojećim programima, već njihova nadopuna i pomogao bi u jačanju profesije pisca koja bi tako ušla u visokoškolski sustav. Inicijativa u potpunosti korespondira s činjenicom da je pisac odnedavno i zakonski prepoznat kao zvanje. Naravno, ne bi svi polaznici ovakvog studija nužno postali pisci, ali bili bi ljudi koji razumiju književnost i aktivni sudionici književne scene na najrazličitije moguće načine, usvojili bi set vještina (od kojih je pisanje samo jedna, a druga je, primjerice, sposobnost koncentracije) potrebnih za baratanje tekstom s različitih aspekata. U program bi bili uključeni kolegiji koji bi se bavili poezijom, prozom, kritikom, filmom, kratkim filmom, tv-scenarijem itd.

Za kraj

I tako je imanje koje je Natalija dobila u nasljedstvo promijenilo svoju svrhu, ali je očuvalo, a čak i ojačalo temeljnu ideju te primopredaje – **da se s ljubavlju širi ono što je s ljubavlju i primljeno.** To je ujedno glavni pokretač priče o svratištu, njezina sve gušćeg grananja, ostvarivanja i sve snažnije društvene vidljivosti: toliki i takav rad, potpuno volonterski, moguće je ostvariti doista jedino uz silnu ljubav i predanost, ali i uz jasnu viziju i svijest o misiji.

Natalija i Ognjen sa svojim nastojanjima, knjižnicom i svratištem, žele postati **platforma za širu umjetničku zajednicu**, mjesto za stvaranje projekata kojima, kako kažu, ne moraju nužno oni biti inicijatori. To im, već sada, polazi za rukom. U zajednicu su se inkorporirali, prihvaćeni su i osjećaju potrebu toj zajednici i uzvratiti. U njihovom vrtu, osobito za ljetnih mjeseci, česta su zbivanja, čitanja, razni hepeninzi, a tu je i nova dvorana za zimske manifestacije.

Pored toga, žele pojačati međunarodnu suradnju, a otvoreni su i za sve vrste volontiranja (samo se javite, mailom ili telefonom!). S iskustvom američkog načina života, prema kojem kultura i bez života na državnim jaslama ima važnu društvenu ulogu i utjecajnu vidljivost, i kao djeca socijalizma, koja nisu izgubila osjećaj za zajedničko i vrijedno, spojili su, izgleda, najbolje od obojega i ližnjanskim apartmanima udahnuili život koji doista zaslužuje ulazak u literaturu.

Izdvojeno:

Biografska bilješka

Rođeni su 1974. u Puli (Natalija) i 1975. u Slavanskom Brodu (Ognjen). Pišu zajedno. Školovali su se na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Otis College of Art and Design u Los Angelesu (MFA iz kreativnog pisanja) te na Sveučilištu Case Western Reserve u Clevelandu, u SAD-u (PhD iz književnosti).

Radili su kao suradnici i/ili urednici u *Vijencu*, *Homo volansu*, *Studentskom listu*, *Arkzinu* te u *Glasu Istre*, *Večernjem listu*, *Jutarnjem listu*, *Zamirzinu*, kao i na Radio Maestralu. Objavljivali prozu u *Vijencu*, *Republici*, *Novoj Istri*, *Mogućnostima*, *Tragovima*, *Plimi* i drugdje. Pokrenuli i uređivali *Admit Two*, internetski časopis za književnu suradnju (www.admit2.net). Previde s engleskog jezika i na engleski jezik.

Do sada su objavili dva romana na hrvatskom jeziku (*Raj*, 2001. i *Gdje se noža spaja s drugom nogom*, 2003.), dva romana na engleskom jeziku (*Mr. & Mrs. Hide*, 2009. i *69,70*, 2010.), te dvije zbirke priča na hrvatskom (*Utjeha južnih mora*, 2009. i *Poljubac žene-vješalice*, 2011.). U pripremi im je novi roman, *Putanje*.

Praktična (financijska) razina

Zanimala nas je, naravno, i financijska konstrukcija koja stoji iza ovog osebujnog projekta s jasnom vizijom. Kuća je obiteljsko nasljedstvo, a od financijske potpore izdvajaju sredstva od iDEMO fondacije i Instituta za otvoreno društvo koja su dobili u prvoj godini. Sredstva su utrošili za nabavu polica, projektora, razglasa, opremu, a dostajalo im je i za jedan dio režija. Uključili su se i Ministarstvo kulture RH, Istarska županija, Općina Ližnjan, a od ove godine i Grad Pula.

Komentar Tamare Bakran

Moje ime je Tamara Bakran, pišem poeziju i poeziju u prozi, radim kao knjižničarka u Knjižnici Filozofskog fakulteta. Za „Zvona i nare“ sam čula preko jedne poznanice koja je kod njih provela nekoliko dana i priča mi se učinila jako zgodnom pa sam ih potražila na netu i oduševila se njihovom idejom i entuzijazmom koji je potreban da bi ta ideja doista zaživjela. Ljubav prema književnosti i nesebično širenje prostora za književnost, dovođenje književnosti (i knjiga) pred sam prag ližnjanskih kuća, a i mogućnost za sve nas koji pišemo da proživimo jedno autentično iskustvo (što je inspirativno), jako su plemeniti ciljevi. Javila sam se Nataliji i Ognjenu mailom da bih rado došla i pavela svoju obitelj. Komunikacija je tekla glatko i srdačno. Jedino što smo trebali jest javiti datume koji nam pašu da ne dođe do nekih preklapanja, gužve i naravno trebala sam priložiti svoju bio-bibliografsku bilješku. Posjet je dogovoren u lipnju 2012, ostali smo 5 dana. Čak nam je i put bio plaćen. Apartman u kojem smo bili smješteni je bio divan, čist, s velikim terasama na kojima smo mogli i jesti i ja pisati. Jedino što smo trebali donijeti su ručnici i hrana, sve ostalo je već bilo tamo. Apartman je čak imao i dječju knjižnicu i mnoštvo igraćaka što je bilo idealno za Idu koja je tada imala tri godine. I dvorište je jako lijepo, travnato, prostrano, iz njega puca pogled na zelenilo i zvonik ližnjanske crkve. Ližnjan, iako jako malen, ima

Broj 59, lipanj 2013.

neke svoje dražesne točke, ja sam recimo bila oduševljena njihovom kavanom, a svud naokolo računaju se puteljci za šetnju. Rasterećujuće je mirno i tiho tamo.

Samo druženje s Natalijom i Ognjenom je izrazito ugodno i korisno, razmjenjuju se iskustva, priča se o književnosti. Oni imaju dva sata dnevno za razgovore, ostatak vremena su zaokupljeni svojim poslom i ne očekuju od gostiju niti da silom nešto tamo pišu niti da se orijentiraju na njih. U apartmanu do našega bili su smješteni Sanja Lovrenčić, Ludwig Bauer i Lidija Dujić. I to je fantastični dio priče jer se ljudi mogu družiti ako žele, upoznati nove ljude s kojima dijele slične strasti. Imali smo jedno popodne kratko dvorišno čitanje svojih pjesama što je za mene bilo prvo takvo iskustvo, istovremeno neobično, lijepo i neopterećeno.

Iako Natalija i Ognjen ne uvjetuju boravak u književnom svratištu pisanjem na licu mjesta, ipak očekuju da apartman bude otvoren za eventualne korisnike knjižnice (u svaki apartman od tri smješten je dio njihove ne tako male zbirke) nekoliko sati dnevno i da gošća ima predstavljanje svog rada, a koje oni organiziraju u Klubu hrvatskih književnika u Puli. Za mene je i to je bilo jedno ugodno iskustvo, a i oduševilo me koliko su se Natalija i Ognjen angažirali da taj događaj bude dobro medijski popraćen pa je vijest o mom gostovanju bila objavljena na nekoliko portala, a i izašla je i kao mali prilog u Glasu Istre.

Kada smo se rastajali rekli su nam da smo uvijek dobrodošli i ja ću svakako rado ponoviti ovaj doživljaj.

Komentar Marinka Koščeca

(ulomci su preuzeti iz teksta koji je prije dvije godine napisan za Jutarnji list)

Pripala mi je povlastica da, u srpnju ove godine, među prvima boravim u svratištu Zvona i nari. Kao pisac, pri obilasku mjesta predstavljen sam prodavačici novina i dvjema poštaricama - glavnim osobama od pisane riječi u Ližnjanu. Na književnoj večeri među mladim stablima nara ipak se prikupila pristojna gomilica, uglavnom osoba treće dobi. Natalija je održala nadahnut govor, uslijedila je debata. Rijetko sam u publici na kulturnim zbivanjima zapazio toliku posvećenost trenutku. Osobitu pozornost osjetio sam u pogledu jedne gospođe; poslije sam doznao da je iz Nikaragve i ne razumije ni riječ našeg jezika.

Od vas neće očekivati ništa osim otvorenosti prema okruženju, odnosno da u njega pošaljete eventualnu dobru vibru. *Ako netko baš želi kositi travu, može, smijulji se Ognjen, a mi ćemo u svakom slučaju počistiti. Turisti su nešto drugo, ali za piscima nije nam teško ribati klozete.*

Ciničan kakav nažalost jest, namjernik će se na to zabrinuti za svoje slušne organe, ali slijedi hladnokrvno pojašnjenje: *Mi ovime iznimno profitiramo, premda ne u novcu; čak bi se moglo reći da smo svojevrsni tajkuni. Obogaćuju nas kontakti s ljudima koje ugošćujemo.*

Ispod tih prozračnih riječi skrivaju se bar dva krupna postulata. Prvi je da pisca ne čini povlačenje u oazu vlastite intime nego povezivanje i razmjena, dijalog s tuđim glasovima. Drugi je

odbijanje usredotočenosti na stvaranje novca, odnosno prepoznavanje najvećeg blagostanja upravo u izbjegavanju grčevite trke za zaradom.

Usto će napomenuti: *Zvona i nari nisu nikakva hippie-komuna, niti smo mi mecene. Svjesni smo svoje privilegiranosti i želimo je podijeliti s drugima. A da bi to bilo moguće, moramo osigurati bar minimalna sredstva za pokrivanje materijalnih troškova. Zato osmišljam projekte i prijavljujemo se na natječaje svih ustanova koje podupiru kulturne sadržaje. Ono što nedostaje hrvatskom zakonodavstvu, ističu, jest poticaj imućnima da dio svoje zarade preusmjere u neprofitne aktivnosti i tako dođu do poreznih olakšica, a ujedno uzvrate zajednici za ono što su stekli zahvaljujući njoj.*

Uostalom, rezultati književnog aktivizma već su zamjetni u Ližnjanu: *Domaći ljudi prilaze nam sa svojim pričama, kaže Natalija, očito željni pokazati kako i oni u sebi nose književnost, onu usmenu, koja putuje kroz generacije. Ako neki odmahuju rukom, ima i takvih koji pitaju kako bi konkretno mogli pomoći. Htjeli bi aktivno sudjelovati u tom duhovnom strujanju koje se osjeća u zraku. U tome je ujedno jedan od odgovora na pitanje što će nam to piskaranje. Katkad se događa da u nama razbudi osjetila i želju za komunikacijom, da nas podsjeti kako postojimo u konkretnom, živom prostoru, kao izdanak tla pod nogama, kao tek jedna karika bezbrojnih, ulančanih generacija.*

IZ RADA HKD-a I REGIONALNIH DRUŠTAVA

Sjednice Glavnog i Stručnog odbora HKD-a; nova stručna tajnica HKD-a

3. sjednica Glavnog odbora HKD-a održala se 26. veljače 2013. godine. Predsjednica Marijana Mišetić Odboru je predstavila novu stručnu tajnicu Dunju Holcer, koja po funkciji ulazi i u uredništvo HKD Novosti. Od Odbora se oprostila dosadašnja stručna tajnica Nevia Raos. Predsjednica je podnijela izvješće o radu HKD-a za 2012. godinu. Usvojen je financijski plan za 2013. godinu. Odboru su se predstavile Draženka Stančić, nova predsjednica Knjižničarskog društva Varaždinske županije te nove glavne urednice HKD-ovih nizova i izdanja.

3. sjednica Stručnog odbora HKD-a održala se 9. travnja 2013. godine. Usvojen je *Pravilnik nakladničke djelatnosti Hrvatskoga knjižničarskog društva, Plan nakladničke djelatnosti HKD-a za 2013. te Strategija razvoja narodnih knjižnica Republike Hrvatske 2013.-2015.* Izabrani su članovi Povjerenstva za dodjelu priznanja Knjižnica godine i

raspisivanje natječaja za dodjelu toga priznanja. Predsjednici sekcija HKD-a koji su održali sjednice podnijeli su o tome izvještaje.

4. elektronička sjednica Glavnog odbora HKD-a održala se od 23. do 27. svibnja 2013. Na dnevnome je redu bilo usvajanje *Pravilnika o nakladničkoj djelatnosti HKD-a*, usvajanje *Prijedloga plana nakladničke djelatnosti HKD-a za 2013. godinu*, imenovanje članova Ocjenjivačkoga odbora za dodjeljivanje priznanja Knjižnica godine za 2013. godinu te imenovanje članova Povjerenstva za organizaciju obilježavanja Dana hrvatskih knjižnica 11. studenoga 2013. godine.

4. sjednica Stručnog odbora HKD-a održat će se 2. srpnja 2013. godine.

Zapisnici sa sjednica Glavnog odbora bit će dostupni na http://www.hkdrustvo.hr/hr/dokumenti/kategorija/zapisnici_glavnog_odbora_2012/, a Stručnog odbora na http://www.hkdrustvo.hr/hr/dokumenti/kategorija/zapisnici_strucnog_odbora_2012/.

31. godišnja skupština Društva knjižničara

Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja i

predstavljanje novog broja Sveska

Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma, 17. svibnja 2013.

Lucija Miškić

tajnica Društva knjižničara Bilogore, Podravine i

Kalničkog prigorja

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

lucija.miskic@gmail.com

2013. bila je domaćin 31. godišnje Skupštine Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. U Čazmi se okupilo šezdesetak knjižničara iz tri županije (Bjelovarsko-bilogorske, Koprivničko-križevačke i Virovitičko-podravске). Nakon okupljanja uslijedila je šetnja do Centra za kulturu Čazma.

Nakon prigodnog kulturno-umjetničkog programa u organizaciji Osnovne škole Čazma, pozdravne riječi sudionicima uputili su predsjednica Društva i ravnateljica Gradske knjižnica Slavka Kolara, Vinka Jelić Balta i Elvira Babić Marković, pročelnica Upravnog odjela za društvene djelatnosti i unutarnji nadzor Grada Čazme.

Na početku Skupa, knjižničari su minutom šutnje odali počast nedavno preminulim kolegama - kolegici Ljiljani Orlić iz Bjelovara i kolegi Krunoslavu Vađuncu iz Koprivnice.

Gradska knjižnica Slavka Kolara u Čazmi u petak 17. svibnja

Broj 59, lipanj 2013.

Uslijedio je **stručni dio skupa** u kojem je prvo izlaganje na temu *Knjižnice u virtualnom svijetu* održao Krešimir Macan, jedan od najpoznatijih hrvatskih PR-stručnjaka. Krešimir Macan je predstavio nove tehnologije i medije koji mogu biti od višestruke pomoći knjižnicama. U predavanju iznosi da se knjižnice približavaju točki preokreta – ili će se uspješno prilagoditi digitalnoj revoluciji i postati nezaobilazna stanica i budućim generacijama ili će možda uistinu prestati postojati u obliku u kojem ih danas poznajemo.

Nakon toga uslijedilo je izlaganje Lucije Miškić pod nazivom *Knjižnice našeg društva i društvene mreže* u kojemu iznosi rezultate provedene ankete o korištenju društvenih mreža u knjižnicama Društva Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. Anketa je pokazala da je većina anketiranih knjižnica prepoznala prednosti društvenih mreža i da ih koristi u svakodnevnom radu kao važne alate za komunikaciju s korisnicima i zainteresiranom javnošću.

Maja Gačan i Petar Lukačić u izlaganju *Pinterest – virtualna polica knjižnice* predstavili su profil Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ na društvenoj mreži Pinterest te su iznijeli nekoliko primjera knjižnica iz svijeta koje su prisutne na toj mreži. Posebno su naglasili da je ovo još jedan oblik komunikacije kojim se može korisnike i širu javnost upoznati s fondom knjižnice.

Dejana Kurtović i Marijana Pađen predstavile su Facebook grupu *Knjižničari* u kojoj knjižničari iz cijele Hrvatske mogu komunicirati, surađivati, razmjenjivati ideje i iskustva. Dostupnost informacija je brza i jednostavna, a grupa omogućuje i promociju knjižničarske struke.

Antonija Šikulec je u izlaganju *Školska lektira u virtualnom svijetu* iznijela nekoliko primjera kako se alatima Weba 2.0 može popularizirati školska lektira. Naglašava da školski knjižničar mora plasirati knjigu među učenike kao vrijednu i nezamjenjivu, a tu su svoju ulogu pronašli alati Weba 2.0. Predstavila je nekoliko takvih alata Weba 2.0: Mindomo, Glogster, ToonDoo, Storybird i Kubbu.

Josip Strija je predstavio izradu mrežno dostupnog obrasca za informacijski upit uz pomoć Google Docsa. Istaknuo je da je prednost ovakvog obrasca u tome što korisnicima omogućava postavljanje upita iz vlastitog doma u vrijeme koje njima odgovara te im ostavlja dovoljno vremena za promišljanje i oblikovanje svih elemenata.

Snježana Berak je predstavila kampanju **Čitaj mi!** koju provodi Hrvatsko knjižničarsko društvo – Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež u suradnji s Hrvatskim pedijatrijskim društvom, Hrvatskim čitateljskim društvom, Hrvatskom drugom istraživača dječje književnosti i Uredom UNICEF-a u Hrvatskoj, a pod pokroviteljstvom Ministarstva socijalne politike i mladih. (Više o kampanji u članku Čitaj mi!)

Ljiljana Vugrinec predstavila je međunarodnu nagradu koju je kao jedna od pet nagrađenih ustanova iz cijelog svijeta dobila Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica za program potpore romskoj djeci i mladima. (Više o nagradi u tekstu Međunarodna nagrada koprivničkoj knjižnici.)

Novi, 15. broj **Sveska** (http://www.drustvo-knjiznicara-bpkp.hr/svezak/svezak15/svezak%2015_2013.pdf), glasila Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, predstavila je Vinka Jelić-Balta, predsjednica Društva i urednica teme broja. Izložila je novosti i promjene u *Svesku*, a svi su prisutni dobili po primjerak. Tema broja ovaj put razmatra knjižnice u virtualnom svijetu. Svezak ponovno **donosi niz članaka s informacijama o radu knjižnica na području Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, prenosi znanja stečena na mnogobrojnim stručnim skupovima, a daje i pregled zavičajnog nakladništva** za proteklu godinu. Valja istaknuti kako su financijskom podrškom izdavanje *Sveska*, kao i uvijek do sad, podržali gradovi Koprivnica, Bjelovar i Virovitica, te Koprivničko-križevačka i Bjelovarsko-bilogorska županija, kao i sponzori - tvrtke Point iz Varaždina, Šareni dućan iz Koprivnice i Veda iz Križevaca.

Nakon podnesenih i prihvaćenih **izvješća o radu i programa rada** za iduće jednogodišnje razdoblje, koje su priredile tajnica Društva Lucija Miškić, predsjednica Vinka Jelić Balta i blagajnica Jelena Dvekar-Kovačić, uslijedio je najsvečaniji dio skupštine – **odjela godišnjih priznanja za najknjižničare**.

Za dugogodišnji uspješan rad u knjižničarstvu te aktivno promicanje ciljeva Društva ovom prigodom nagrađeni su: Ljiljana Budja, knjižničarka u Pučkoj knjižnici i čitaonica Daruvar, Snježana Berak, knjižničarka u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar, Damir Balković, školski knjižničar Srednje škole „Marko Marulić“ iz Slatine te Mladen Tudić, knjižničar u bibliobusu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica.

Druženje knjižničara završilo je zajedničkim ručkom u ugodnoj atmosferi u organizaciji domaćina.

Djelovanje Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskoga knjižničarskog društva i suradnja s IFLA-inom Sekcijom knjižnica za djecu i mladež

Dajana Brunac

Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež,

Gradska knjižnica Zadar

dajana@gkzd.hr

Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež osnovana je 1999. godine u okviru Sekcije za narodne knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva na poticaj Ivanke Stričević, u to vrijeme djelatnice Knjižnice Medveščak, koja je osmislila plan i program Komisije i u suradnji s Helom Čičko, tada koordinatoricom Odjela za djecu i mladež Gradske knjižnice u Zagrebu, započela mnogobrojne programe i aktivnosti koje su zajednicu dječjih knjižničara učinile prepoznatljivom u hrvatskim i svjetskim okvirima. Članice Komisije odabrane su iz narodnih knjižnica različitih dijelova Hrvatske, kako bi donijele iskustva iz matičnih ustanova i specifičnosti okruženja u kojima djeluju.

Komisiji je cilj praćenje zbivanja u području knjižničnih usluga i programa za djecu i mladež u Hrvatskoj i svijetu, sudjelovanje u radu svih stručnih tijela i skupina stručnjaka koji utječu na razvoj dječjih knjižnica, u svrhu unapređivanja službi, usluga i programa namijenjenih djeci i mladeži u narodnim knjižnicama. Također, Komisija surađuje s drugim komisijama i sekcijama koje djeluju u HKD-u.

Jedna od kontinuiranih aktivnosti Komisije je **organiziranje godišnjega stručnog skupa u suradnji s Knjižnicom Medveščak**. Pozvanim izlaganjima domaćih i inozemnih stručnjaka te primjerima dobre prakse predstavljaju se usluge i programi za djecu i mlade u skladu s temom skupa,

prezentiraju inovacije i iskustva, potiče suradnja te daju smjernice za budući rad. Od početka održavanja do danas skup se bavi uslugama za sve dobne skupine korisnika, od beba i djece rane dobi do roditelja te programima poticanja čitanja, novim tehnologijama i pismenostima 21. stoljeća.

Svake godine članice Komisije izrađuju **Listu dobrih knjiga** (http://www.hkdrustvo.hr/hr/strucna_tijela/17/publikacije/) objavljenih u Hrvatskoj, pri čemu su zastupljeni hrvatski i strani autori. Biraju se **slikovnice, knjige za djecu, knjige za mlade i stručna literatura za roditelje** u okviru deset kategorija, počevši od slikovnica za bebe i djecu rane dobi. Lista se objavljuje na mrežnoj stranici HKD-a i predstavlja u medijima, a knjižničari je mogu upotrebljavati kao smjernicu za preporuke u radu s korisnicima, nabavi građe ili za programe poticanja čitanja poput čitateljskih klubova. Mrežna stranica Komisije redovito se nadopunjava stručnim

sadržajima, a broj posjetitelja najbolji je pokazatelj da ispunjava svoju svrhu. Osim *Liste dobrih knjiga* obnavljaju se popisi zanimljivih mrežnih stranica, CD-ROM-ova i zvučnih knjiga, a započelo se i s izradom liste preporuka stripova za djecu i mlade.

Komisija sudjeluje u programu Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara; njezine članice realiziraju dvije radionice: *Rad s djecom i mladima u narodnim i školskim*

knjižnicama i Uvođenje i razvijanje usluga za bebe, djecu rane dobi i njihove roditelje u narodnim knjižnicama.

Promicanje čitanja u ranoj dobi jedna je od stalnih aktivnosti Komisije. Po uzoru na talijanski program *Nati per leggere* i engleski *Born to Read*, 2004. je godine pokrenut projekt *Čitajmo im od najranije dobi* koji se provodio u nekoliko hrvatskih gradova. Ove je godine pokrenuta kampanja *Čitaj mi!*, prva nacionalna kampanja, posvećena poticanju čitanja naglas djeci od rođenja. Komisija je kampanju osmislila u

Broj 59, lipanj 2013.

suradnji s drugim institucijama, a započela je i organizaciju projekta *Čitanje naglas*.

Važan čimbenik u radu Komisije i njezinoj prepoznatljivosti u međunarodnoj knjižničarskoj zajednici kontinuirana je **suradnja s IFLA-inom Sekcijom za djecu i mladež** (Libraries for Children and Young Adults Section) u čijem su Stručnom odboru (Standing Committee) i članice Komisije (Ivanka Stričević kao tajnica Sekcije od 2001. do 2003., zatim kao predsjednica Sekcije u dva mandata od 2003. do 2007., Verena Tibljaš kao članica od 2007. do 2011. i Dajana Brunac kao članica od 2011. do danas).

Uloga je Sekcije omogućavanje dostupnosti knjižničnih usluga djeci i mladima cijeloga svijeta, te promicanje čitanja, kao i promicanje međunarodne suradnje u području knjižničnih usluga za djecu i mlade. Glavne aktivnosti Sekcije jesu razmjena iskustava, edukacija, osposobljavanje i istraživanje u svim aspektima rada te suradnja s drugim IFLA-inim sekcijama i međunarodnim udrugama kao što su International Reading Association (IRA), International Board on Books for Young People (IBBY) i druge.

Suradnja Komisije i IFLA-ine Sekcije realizira se dvosmjerno: kontinuiranim informiranjem knjižničara u Hrvatskoj o radu IFLA-e te u informiranju članova Sekcije o hrvatskom knjižničarstvu za djecu i mlade. Komisija je zaslužna za prijevod IFLA-inog dokumenta – *Izjava o djeci i internetu* te za prijevod triju IFLA-inih Smjernica (*Smjernice za knjižnične usluge za djecu*, *Smjernice za knjižnične usluge za bebe i djecu rane dobi* te *Smjernice za knjižnične usluge za mladež*, u kojima su programi za mlade riječke i zadarske knjižnice navedeni kao primjeri dobre prakse zajedno s drugim programima iz cijeloga svijeta).

Sekcija organizira i provodi mnogobrojne programe u koje se

možu uključiti sve knjižnice na međunarodnoj razini. Opće informacije o projektima dostupne su na mrežnoj stranici <http://www.ifla.org/libraries-for-children-and-ya/projects>. Projektu *Sister Libraries* cilj je izgradnja partnerstva, razmjena mišljenja i iskustava, suradnja i razvijanje zajedničkih programa za djecu i mlade, a do sada je uključeno 48 zemalja. Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež sudjeluje u projektu *The World Through Picture Books* čiji je cilj kreiranje liste najkvalitetnijih slikovnica iz zemalja cijelog svijeta po izboru knjižničara, u svrhu promoviranja jezika, kulture i izdavaštva za djecu i nabave knjiga iz drugih zemalja.

Pri formiranju liste najkvalitetnijih slikovnica iz zemalja cijelog svijeta članice Komisije HKD-a odabrale su deset slikovnica hrvatskih autora dostupnih na tržištu za djecu u dobi do 11 godina, čija se kvaliteta procjenjuje uspješnim prožimanjem teksta i ilustracija te odgovarajućim tehničkim karakteristikama (primjerice, veličinom i primjerenošću slova, kvalitetom papira i dr.). K tome, slikovnice trebaju nositi pozitivnu poruku.

U projekt je uključeno više od trideset zemalja. U suradnji s izdavačima koji su ih distribuirali, odabrane slikovnice predstavljene su na izložbi u sklopu IFLA-ine godišnje konferencije u Helsinkiju (slika) te na izložbama u knjižnicama Engleske, Japana i Francuske.

Na ovogodišnjoj IFLA-inoj konferenciji u Singapuru članica Komisije predstaviti će programe za bebe i djecu rane dobi koji se provode u hrvatskim knjižnicama.

Djelovanje Komisije za čitanje HKD-a

Davorka Semenić-Premec

Komisija za čitanje HKD-a, Knjižnica Novi Zagreb –

Knjižnica Savski Gaj (KGZ)

davorka.semenic.premec@kgz.hr

Komisija za čitanje HKD-a osnovana je 2003. godine kao Radna grupa za čitanje na prijedlog Ljiljane Sabljak, a na temelju Statuta i Pravilnika o radu Hrvatskoga knjižničarskog društva. Djeluje u okviru Sekcije za narodne knjižnice, u sastavu od deset članova kandidiranih od strane regionalnih društava HKD-a. Komisijom je postala na Skupštini HKD-a 2008. godine u Puli.

Osnovna je djelatnost Komisije za čitanje **promicanje i poučavanje metoda čitanja, razvoj i podizanje praga pismenosti posebnim programima za sve socijalne i dobne strukture korisnika knjižnica**. S tim u vezi, Komisija je u svom radu usko povezana s Komisijom za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama HKD-a.

IFLA-ina Sekcija za čitanje (*Section on Reading*) na svojoj je konferenciji u Berlinu 2003. godine donijela *Smjernice za programe opismenjivanja u knjižnicama*. Tijekom 2004. godine u okviru svog programa rada, Radna grupa za čitanje prevela je *Smjernice*, a 2005. godine one su tiskane u izdanju HKD-a kao Smjernice za građu laganu za čitanje.

Na **14. europskoj konferenciji čitanja u Zagrebu 2005.** godine predstavljeni su rezultati ankete o čitateljskim navikama u hrvatskim narodnim knjižnicama. Iste godine na IFLA-inoj konferenciji u Oslu predstavljen je poster o čitateljskim kompetencijama u hrvatskim narodnim knjižnicama i ulozi knjižnica u pripremi i informiranju građana o važnosti ulaska Hrvatske u EU.

Komisija za čitanje u suradnji s Komisijom za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama organizirala je do sada **sedam okruglih stolova povodom Svjetskog dana pismenosti**. Na tri stručna skupa sudjelovala je kao suorganizator zajedno s Komisijom za knjižnične usluge za djecu i mlade HKD-a, te Komisijom za školske knjižnice. Komisija svake godine obilježava Svjetski dan pismenosti u suradnji s Hrvatskim, odnosno Zagrebačkim čitateljskim društvom i Zagrebačkim knjižničarskim društvom.

Članovi Komisije za čitanje aktivno sudjeluju na europskim konferencijama o čitanju i drugim stručnim skupovima.

Od stručnih skupova na kojima je Komisija sudjelovala i bila suorganizator, izdvojila bih skup održan u Gradskoj knjižnici u sklopu mreže Knjižnica grada Zagreba ***Iskorak knjižnica u organiziranju posebnih knjižničnih programa za osobe s demencijom***. Taj je skup važan zbog toga što je pokazao da je knjižničarska struka uočila problem širenja demencije kao jedna od prvih u Hrvatskoj.

Dana 12. listopada 2012. održan je u Gradskoj knjižnici u Zagrebu okrugli stol na temu ***Darovita djeca u knjižnici i knjižnica za darovitu djecu***. Ovaj skup vrijedi izdvojiti između ostalog zato što je pokazao da postoje skupine djece i mladih, ali i odraslih kojima se ne posvećuje dovoljna pozornost zbog uobičajenog mišljenja da oni pozornosti imaju dovoljno. Osim toga, skup je pokazao i da rad na motivaciji za čitanje i knjigu seže u različite segmente društva. Na istom je skupu predstavljen i prijevod IFLA-ih smjernica *Primjena istraživanja u promicanju čitanja u knjižnicama*, autorica Lesley Farmer i Ivanke Stričević, s dodatkom istraživanja o pismenosti i čitanju u hrvatskim knjižnicama, koji je priredila Komisija za čitanje.

U listopadu 2012. godine održana je u Goethe institutu u Zagrebu konferencija na temu ***Poticanje čitanja: njemačka iskustva i hrvatske perspektive***, na kojoj su, uz Sabine Uehlein koja je predstavila projekte poticanja čitanja u Njemačkoj, sudjelovali stručnjaci iz Hrvatske koji su govorili o poticanju čitanja i trenutačnom stanju u našoj zemlji.

U završnom dijelu Konferencije sudionici i izlagači zajedničkim razgovorom i razmjenom iskustava o razvoju programa poticanja čitanja u Hrvatskoj oformili su radnu grupu za **iniciranje Zahtjeva za osnivanje službenog tijela Republike Hrvatske sa zadaćom poticanja čitanja** (tekst u ovom broju: *O nacionalnoj strategiji poticanja kulture čitanja*). Kao supotpisnik zahtjeva sudjelovala je između ostalih i Komisija za čitanje. U ožujku ove godine održan je stručni skup ***Dječja knjižnica dostupna svima*** (tekst u ovom broju) na kojem su Komisija za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama i Komisija za čitanje predstavile zajedničko preliminarno istraživanje o dostupnosti knjižničnih usluga ***Pregled razvoja i knjižničnih usluga i programa na dobrobit djece i mladih koji ne mogu koristiti standardne knjižnične usluge***. Komisije će istraživanje proširiti na sve korisnike.

Broj 59, lipanj 2013.

U rujnu će Komisija za čitanje zajedno s Hrvatskim čitateljskim društvom obilježiti Svjetski dan pismenosti, a bit će, s Komisijom za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama i suorganizator 10. okruglog stola istog naziva.

Komisija za čitanje podržava suradnju s drugim tijelima HKD-

a i srodnim organizacijama, ali također mišljenja je da bi ta suradnja trebala biti na višoj razini. Poticanje čitanja svima nam je prioritet koji će dati više rezultata ako u radu budemo bolje usklađeni.

Predstavljanje KaLibra, stručnog časopisa Društva knjižničara Karlovačke županije

Gradska knjižnica i čitaonica Ivana Belostenca, Ozalj, 14. ožujka 2013.

Uredništvo KaLibra
kalibar@gkka.hr

Društvo knjižničara Karlovačke županije objavilo je krajem 2012. godine novi, peti broj stručnog časopisa *KaLibra*. Predstavljanje je održano u Gradskoj knjižnici i čitaonici Ivana Belostenca u Ozlju, 14. ožujka 2013., čime smo nastavili realizaciju ideje da se svaki idući broj predstavi u jednoj od knjižnica diljem županije.

Ravnateljica Gradske knjižnice i čitaonice Ivana Belostenca u Ozlju Zdenka Stupić pokazala se izvrsnom „domaćicom“, sve je bilo besprijekorno organizirano, a ujedno je goste provela kroz novouređeni prostor u koji je ozaljska knjižnica preseljena 2011. godine (o čemu više možete pročitati u ovom broju *KaLibra*).

Predstavljanju su od strane Hrvatskoga knjižničarskog društva prisustvovala predsjednica Marijana Mišetić i potpredsjednica Katja Matković Mikulčić, a poseban gost bio je i dr. Josip Stipanov, umirovljeni glavni ravnatelj NSK. Među ostalim nazočnima bili su knjižničari školskih i narodnih knjižnica u Karlovačkoj županiji, ravnateljica karlovačke Gradske knjižnice "Ivan

Goran Kovačić" Frida Bišćan, uredništvo *KaLibra*, te predstavnici medija.

Nakon uvodnog obraćanja i pozdravnog govora ravnateljice Stupić, nazočnima se u ime izdavača obratila Astrid Grobenski-Grgurić, predsjednica Društva knjižničara Karlovačke županije, koja je govorila o **povijesti i današnjoj ulozi regionalnoga knjižničarskog društva**, te je zahvalila lokalnoj zajednici na financijskoj potpori, kao i matičnoj ustanovi – Gradskoj knjižnici „I. G. Kovačić“ i njezinoj ravnateljici, kolegama u uredništvu i svima koji su na bilo koji način pridonijeli realizaciji ovoga broja.

O ulozi i značaju stručnoga časopisa, povijesti nastanka i izlaženja, kao i strukturi *KaLibra*, govorila je urednica

Jasmina Milovčić, te izrazila nadu u daljnje kontinuirano jednogodišnje izlaženje časopisa. **Kroz sadržaj nas je ukratko proveo** član uredništva Željko Mavretić, naglasivši da i ovaj broj slijedi već ranije zacrtane tematske cjeline (*Intervju, Predstavljamo, Iz knjižnica: školske knjižnice, Iz knjižnica: narodne knjižnice, Prikazi i vijesti*). Nametnula se tako ideja o sadržaju i koncepciji sljedećeg broja. S obzirom na obilježavanje višestrukih obljetnica Gradske knjižnice „I. G. Kovačić“ kao matične županijske knjižnice tijekom 2013. godine (175. godišnjica knjižnice „I.G. Kovačić“, 50. godišnjica osnutka ogranka Švarča, deset godina djelovanja Knjižnice za mlade), tome posvećen tematski broj *KaLibra* bio bi prikladan doprinos afirmiranju knjižničarstva u Karlovačkoj županiji.

VIJESTI I NAJAVE

Vijesti

U Trebinju (Republika Srpska, Bosna i Hercegovina) 17. – 19. travnja 2013. godine održan je međunarodni znanstveni skup pod nazivom *Izazovi i stranputice savremenog bibliotekarstva u organizaciji Društva bibliotekara Republike Srpske*. Posebna gošća bila je predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva Marijana Mišetić.

Okupljeni knjižničari su, između ostalog, iskazali negativan stav prema novom zakonu o knjižnicama u Republici Srpskoj (BiH) koji je na pomolu, a koji će dovesti do promjene načina financiranja javnih knjižnica. Složno su pozvali Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske na preispitivanje ove odluke.

Izvor: http://www.lokoportal.com/index.php?option=com_content&view=article&id=11111:naucni-skup-bibliotekara-u-trebinju&catid=39:vijesti2trebinje&Itemid=53

Krajem veljače 2013. godine otvoren je Hrvatski kutak u Gradskoj knjižnici Arlington (Croatian Corner in Arlington Public Library), u američkoj saveznoj državi Teksas. Svečanom otvorenju prisustvovao je hrvatski veleposlanik u SAD-u, Joško Paro. Policama Hrvatskog kutka virtualno možete pristupiti na adresi <http://library.arlingtonva.us/croatian-partnership/croatian-virtual-bookshelf/>.

Početak ožujka otvoren je peti američki kutak u Hrvatskoj, u Gradskoj knjižnici Vukovar. Svečanom otvorenju prisustvovao je veleposlanik SAD-a u Republici Hrvatskoj, Kenneth Merten. Prvi se put izvan knjižnice vukovarski Američki kutak javnosti predstavio u svibnju, na 4. sajmu informiranja mladih održanom u Perivoju Miše Barne u Borovu Naselju. Djelatnice Knjižnice demonstrirale su korištenje uređaja iPad2 što su posjetitelji Sajma mogli i sami isprobati. Više informacija možete pronaći na Facebook stranici Knjižnice <https://hr-hr.facebook.com/pages/Gradska-knji%C5%BEnica-Vukovar/221370497944563>.

Knjižničarka iz Gradske knjižnice u mreži Knjižnica grada Zagreba, Vesna Stričević, biciklirala je za knjižnice na međunarodnoj knjižničarskoj (ne)konferenciji *Cycling for libraries (C4L)* koja se održala 18. – 26. lipnja 2013. godine. Ovogodišnja, treća po redu knjižničarska avantura u lobiranju za knjižnice bila je duga 400 kilometara. Započela je u Amsterdamu, gdje su se sudionici susreli s članovima Europskog parlamenta i uručili im proglas o važnosti narodnih knjižnica pod nazivom *The declaration for the regulation of libraries at a European level*, a završila je u Bruxellesu, centru Europe, gdje su knjižničari posjetili Europski parlament i družili se sa zastupnicima.

Dnevni izvještaji dostupni su na Facebooku i Twitteru <https://www.facebook.com/#!/cyc4lib?fref=ts> i <https://twitter.com/cyc4lib>.

Službena stranica manifestacije je <http://www.cyclingforlibraries.org/>. Cjelovit izvještaj očekujte u sljedećem broju Novosti.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu proglašena je knjižnicom mjeseca na portalu Europske knjižnice (The European Library) povodom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. <http://www.theeuropeanlibrary.org/tel4/newsitem/1700>. Više informacija na internetskoj stranici NSK <http://www.nsk.hr/susret-s-novinarima-u-povodu-odabira-nsk-kao-knjiznice-mjeseca/>.

U proljeće 2013. godine održala su se dva velika svjetska sajma knjiga, u ožujku Lajpciški sajam knjiga, a u travnju Londonski sajam knjiga. Hrvatski autori i nakladnici u Leipzigu se predstavljaju već tradicionalno, dok su se u Londonu ove godine predstavili prvi put, i to u sklopu programa *Welcome Croatia*, osmišljenog u povodu Hrvatskog

Broj 59, lipanj 2013.

ulaska u Europsku uniju.

U sklopu Lajpciškog sajma održala se **Prva međunarodna konferencija o poticanju rane pismenosti Prepare for life! – Raising Awareness for Early Literacy Education** na kojoj je predstavljen projekt *Knjige za bebe* Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ iz Koprivnice (o Konferenciji vidi u posebnom tekstu u ovome broju).

Više o hrvatskom nastupu u Leipzigu možete pročitati na stranici <http://www.nsk.hr/sajam-knjiga-u-leipzigu/>, a u Londonu na stranici <http://www.kulturpunkt.hr/content/domaca-knjiga-putuje-u-london>.

Dana 4. ožujka 2013. godine održao se Dan muzejske solidarnosti u koji su se uključili mnogi svjetski muzeji, knjižnice i druge kulturne institucije kako bi iskazale solidarnost s kulturnim institucijama u Bosni i Hercegovini, u prvome redu sa Zemaljskim muzejom Bosne i Hercegovine u Sarajevu koji je zatvoren prije nekoliko mjeseci. I šest je drugih bosanskih kulturnih institucija, među kojima Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH, u opasnosti od zatvaranja: Zemaljski muzej, Historijski muzej, Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti, Umjetnička galerija, Kinoteka, Nacionalna i univerzitetska biblioteka i Biblioteka za slijepa i slabovidna lica. Kao vidljivi znak sudjelovanja u inicijativi, koju je pokrenula platforma **Cultureshutdown**, institucije su na svoja vrata i/ili izložbene predmete zalijepili dvije ukrštene žute trake. Više informacija o platformi i inicijativi na <http://www.cultureshutdown.net/>.

U Područnoj školi Roč 24. svibnja 2013. godine održao se znanstveni skup u povodu 530. obljetnice prve hrvatske tiskane knjige *Misal po zakonu rimskoga dvora iz 1483. godine*. Skup su organizirali Katedra Čakavkog sabora Roč i Pučko otvoreno učilište „Augustin Vivoda“ Buzet, a partneri su bili Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu koja u svojoj riznici čuva dva izvornika hrvatskog Prvotiska, od kojih je jedan za vrijeme skupa bio izložen u Roču. Program skupa dostupan je na <http://www.nsk.hr/wp-content/>

[uploads/2013/05/Vi%C5%A1e-pojedinosti-o-Skupu.pdf](http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2013/05/Vi%C5%A1e-pojedinosti-o-Skupu.pdf).

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac prigodnim je programom i stručnim skupom pod nazivom **Od ilirskih čitaonica do suvremenih knjižnica 1. ožujka 2013. godine proslavila 175. godišnjicu svojega djelovanja**. Više pročitajte na <http://www.culturenet.hr/default.aspx?id=51126>.

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 29. – 30. travnja 2013. godine održala se međunarodna konferencija **Digital Document and Society s temom Diversification and renewal of mediations**. Više o konferenciji možete pronaći na <http://doc-soc.sciencesconf.org/>.

U Opatiji se od 20. do 24. svibnja 2013. godine održala međunarodna konferencija MIPRO 2013 (*International Convention of Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics*). Nekoliko je radova s temama iz knjižničarstva bilo zastupljeno u sekciji Računala u obrazovanju (CE) kojoj je od ove godine jedna od podtema Računala u knjižnicama i izdavaštvu. Program sekcije CE dostupan je na <http://www.mipro.hr/MIPRO2013.CE/ELink.aspx>, a radovi u zborniku koji je od ove godine prvi put izašao samo u e-obliku, bez tiskane inačice.

Od 28. do 31. svibnja 2013. godine u njemačkom gradu Kölnu održala se godišnja konferencija IASSIST 2013. Ovogodišnja glavna tema konferencije bila je *Data Innovation: Increasing Accessibility, Visibility and Sustainability*. Jedna od podtema bavila se prikupljanjem, obradom i pohranom podataka te pripadajuće zakonske regulative u javnim uslužnim djelatnostima, posebno knjižnicama. Na konferenciji je sudjelovala Marijana Glavica iz Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu koja je predstavila međunarodni projekt SERSCIDA koji se bavi organizacijom prikupljanja i razmjene istraživačkih podataka u društvenim znanostima (<http://www.serscida.eu/hr/>). Više informacija o konferenciji na <http://www.iassist2013.org/iassist-2013-home>.

15. međunarodna konferencija EURASLIC (European

Association of Aquatic Sciences Libraries and Information Centres) održala se 13. svibnja 2013. u Varni u Bugarskoj s temom *World Ocean of Data & Information: Creating Value by their Organization and Management*. Program je dostupan na adresi <http://euraslic15.io-bas.bg/program.html>.

U Ženevi u Švicarskoj 19. – 21. lipnja 2013. održana je konferencija OAI8, točnije CERN-ove radionice o inovacijama u znanstvenoj komunikaciji. Više informacija na <https://indico.cern.ch/conferenceDisplay.py?oww=True&confId=211600> i <https://www.facebook.com/CERNoai8>.

U Münchenu u Njemačkoj 26. – 29. lipnja 2013. održava se 42. godišnja konferencija LIBER s temom *Research Information Infrastructures and the Future Role of Libraries*. Više informacija na <http://www.liber2013.de/index.php?id=19>.

Manifestacija *Noć knjige* održala se i ove godine 23. travnja povodom obilježavanja Svjetskog dana knjige i autorskih prava. 23. travnja proglašen je Svjetskim danom knjige i autorskih prava 1995. godine na Glavnoj skupštini UNESCO-a jer su na taj datum 1616. umrli Miguel de Cervantes, William Shakespeare i Inca Garcilaso de la Vega. Istog su datuma tijekom godina rođeni ili umrli ugledni autori kao što su Maurice Druon, K. Laxness, Vladimir Nabokov, Josep Pla i Manuel Mejía Vallejo. Od 1996. godine 22. travnja obilježava se i *Dan hrvatske knjige* u spomen na Marka Marulića, koji je toga datuma 1501. godine dovršio *Juditu*. Mnoge su se hrvatske knjižnice uključile u ovu manifestaciju svojim programima koje su provodile od 18 SATI do 1 poslije ponoći. Izvještaje iz nekih knjižnica pročitajte u ovom broju Novosti, a više o manifestaciji saznajte na <http://nocknjige.hr/>.

U travnju 2013. godine predstavljan je *Ruksak (pun) kulture*, pilot-projekt Ministarstva kulture i Ministarstva znanosti, obrazovanja, i sporta, koji bi trebao djeci od vrtićke do srednjoškolske dobi približiti umjetnost i kulturu. U prvoj fazi program je namijenjen djeci iz manjih sredina, u kojima često

nedostaje kulturnih i umjetničkih sadržaja. Programe će provoditi književnici, likovni i kazališni stručnjaci, glazbeni i plesni umjetnici, koji će zajedno s mladima čitati, slikati, svirati, kako bi pobudili njihovu interes za kulturne sadržaje, potakli slobodno izražavanje, maštu, kreativnost i učvrstili samopouzdanje.

U nekim je školama izvedena predstava *Lasica na tavanu* Studia Kubus, nakon koje su učenici na poklon dobili bojice i blokove sa zadatkom da ilustriraju svoj doživljaj predstave. U drugima je bila profesionalna pripovjedačica bajki i priča, Jasna Held, koja je djeci pričala bugarske, engleske, uzbekistanske i norveške bajke. Na festivalu dječje knjige Monte Librić u Puli pisac Miroslav Mićanović vodio je radionicu poticanja čitanja *Put u središte kratke priče*. To je tek početak bogatijeg programa, jer zasad je *Ruksak (pun) kulture* pilot-projekt, a natječaj za 2014. bit će raspisan u srpnju ove godine.

Voditeljica programa je Maja Zrnčić, a više informacija s popisom svih aktivnosti dostupno je na <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=8787> i <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=8816>. (Marija Ott Franić, marijaott@gmail.com)

Učenici 4. b razreda Osnovne škole Vladimira Nazora iz Pazina snimili su spot pjesme *Svi ko mi na znakovnome jeziku u suradnji s Gradskom knjižnicom Pazin i Društvom „Naša djeca“*.

Oni su se, naime, uz kolegu iz razreda koji prati nastavu na znakovnom jeziku senzibilizirali za osobe s drukčijim potrebama. „Otpjevati“ pjesmu na znakovnom

jeziku naučili su uz pomoć roditelja-suradnika i asistentice za znakovni jezik.

Inače, pjesma *Svi ko mi* nastala je još 2009. godine u sklopu projekta *Pazin i Pazinština – nekad i sada*.

Videospot se može

Broj 59, lipanj 2013.

pogledati na stranici <http://www.youtube.com/watch?v=cvYuSyhz3hk>. (Iva Ciceran, ivaciceran@yahoo.com, Marina Marušić, msironicus@yahoo.com)

U manifestaciji *Noć knjige* i obilježavanju *Dana hrvatske knjige* 22. i 23. travnja 2013. sudjelovale su i knjižnice uključene u projekt *Tulum s(l)ova*.

Učenici iz Industrijsko-obrtničke škole Sisak bili su u njihovoj Narodnoj knjižnici i čitaonici „Vlado Gotovac“ gdje su predstavili projekt. Gospodarska je škola povodom Dana hrvatske knjige posjetila Dječji vrtić Varaždin gdje su učenici čitali tiskane i digitalne slikovnice koje su objavili „tulumaši“ iz međimurske Tehničke škole Čakovec, pjevali su dječje pjesmice uz gitaru, zasladili se tortom, a djeca iz vrtića recitirala su im i plesali.

Tulum s(l)ova u Prvoj gimnaziji Varaždin trajao je cijeli tjedan zahvaljujući gostima učenicima i mentorima iz Portugala i Njemačke, koji su od 20. do 27. travnja u

sklopu Comeniusovog projekta boravili u školi. Učenici su čitali legende koje su sami napisali i preveli na engleski jezik te poeziju i odlomke iz romana, novela i putopisa hrvatskih autora. Čitanje tekstova raznih autora nastavilo se na različitim lokacijama, arheološkom lokalitetu Aqua lasae (Varaždinske Toplice), zagrebačkim i varaždinskim ulicama i trgovima, trakošćanskom jezeru, dvorcu Veliki Tabor, krapinskom Muzeju neandertalaca.

Pokretačka knjižnica OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog u Ivancu Noć knjiga je provela u ivanečkoj Gradskoj knjižnici i čitaonici „Gustav Krklec“. „Tulumaši“ su čitali djeci bajke i priče; Dramska grupa voditeljice Nataše Roginek izvela je predstavu Neobična knjižničarka; Učenička zadruga Ivančica voditeljice Melite Brodar učila je sudionike manifestacije kako raditi reciklirani papir; kreativnu radionicu pisanj pjesama na kajkavskom s motivima prirode i ekologije vodila je učiteljica Marija Videc; a obje povijesne skupine, voditeljica Suzane Jagić i Sonje Poljak, istražile su povijest pisma i povijest ivanečke gradske knjižnice i rezultate prikazale na dva

postera. Članovi Foto-kluba Deseti K, koji djeluje u ivanečkoj školi, pratili su događaje sa svojim fotoaparatom. Fotografije će biti izložene u Gradskoj knjižnici.

Program je predstavljen na međunarodnoj konferenciji u Dohi. U trećem se ciklusu planira širenje projekta i izvan hrvatskih granica, stoga je potrebno dokumentaciju prevesti na engleski jezik i napraviti vizualni redizajn. (Draženska Stančić, drazenka.stancic@gmail.com)

Nova biblioteka *Marulica* Odjela za djecu i mlade Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu pokrenuta je ove godine s namjerom objavljivanja sadržajno i tematski različitih publikacija, u klasičnom ili digitalnom obliku. Izdanja *Marulice* namijenjena su svim korisnicima Odjela za djecu i mlade: djeci, mladima, njihovim roditeljima, učiteljima i profesorima, stručnim suradnicima i knjižničarima. U skladu s misijom i vizijom Knjižnice, cilj je razvijanje ljubavi prema knjizi, poticanju čitateljskih navika, pismenosti i kreativnog stvaralaštva.

Prva knjiga objavljena u toj biblioteci jest *Slikovnica mojeg djetinjstva; knjiga sjećanja* (http://www.gkmm.hr/dl/Slikovnica_mojeg_djetinjstva-m.pdf). Riječ je o pričama, dojmovima i esejima poznatih i nepoznatih autora, ponajprije Splitskana, ali i mnogih iz drugih krajeva Hrvatske koji su se odazvali pozivu Knjižnice da se prisjete svoje najdraže slikovnice i napišu nam priču o tome. Uz priče, tu su današnje fotografije autora, kao i one iz djetinjstva, te njihovi kratki životopisi. Pogovore su napisale profesorica Diana Zalar i psihoterapeutkinja Branka Jakelić. Knjiga, koja je mnoge dirnula i oduševila, promovirana je u *Noći knjige*, a promotrice su bile Mirjana Nazor i Lucija Puljak. Voditeljica Hrvatskog centra za dječju knjigu Ranka Javor istaknula je da ovu knjigu smatra vrijednim kulturološkim dobrom.

Mirjana Nazor na predstavljanju se pitala zašto se vraćamo knjigama djetinjstva, je li

to nostalgija za mladošću jer se čovjek, optimizmom pamćenja, sjeća samo lijepih trenutka. Zaključila je da su priče i bajke ostavile snažan pečat na one koji su ih čitali, jer je nekad druženje s knjigom bio obiteljski događaj. Nadalje objašnjava da priče djetetu treba čitati s dušom, predanošću, veseljem, one pomažu da djeci prenesemo neke važne poruke, savjete koje će lakše prihvatiti kroz likove u priči, primjerice kako biti suosjećajan. I ono što je najvažnije, pričanje priča pomaže u razvoju govora, širi dječja znanja te

potiče maštu.

U drugoj knjizi, **Split u snigu 2012.**, izdanoj u digitalnom formatu, prikupljeni su prozni i poetski radovi, kao i fotografije naših sugrađana, malih i velikih, o prošlogodišnjem nezaboravnom snijegu u Splitu. Možete je pročitati na http://issuu.com/gkmm/docs/split_u_snigu. (Grozdana Ribičić, gribicic@gkmm.hr, Meri Butirić, mbutiric@gkmm.hr)

Najave

U Singapuru će se 17. – 23. kolovoza 2013. godine održati 79. IFLA-ina generalna skupština i konferencija. Tema ovogodišnje konferencije bit će *Future Libraries: Infinite Possibilities (Knjižnice budućnosti: beskrajne mogućnosti)*. Više informacija možete pronaći na službenoj stranici: <http://conference.ifla.org/ifla79/news>.

18. europska konferencija o čitanju održat će se 6. – 9. rujna 2013. godine u švedskom gradu Jönköpingu s temom *Novi izazovi – nove pismenosti (New Challenges - New Literacies)*. Više o konferenciji na http://www.scira.nu/index.php?option=com_content&view=article&id=71&Itemid=81.

U Istanbulu u Turskoj 22. – 25. listopada 2013. godine održat će se *Europska konferencija o informacijskoj pismenosti (ECIL)*. Organizatori su Odsjek za informacijski menadžment Sveučilišta Hacettepe iz Ankare i Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Više na službenim stranicama skupa: <http://www.arber.com.tr/ecil2013.org/index.php/home>.

Povodom Međunarodnoga dana pismenosti, 8. rujna, u organizaciji Hrvatskoga čitateljskog društva održat će se okrugli stol *Čitanje naglas* koji će okupiti stručnjake iz područja čitanja i poticanja čitanja djeci od najranije dobi.

U Termama Dolenjske Toplice u Sloveniji 16. – 17. rujna 2013. održat će se *Međunarodni stručni skup Knjižnica – središte znanja i zabave* u organizaciji Knjižnice Mirana Jarca Novo Mesto i Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ iz Karlovca. Tema ovogodišnjeg Skupa je *Knjižnica kao čimbenik društvenih promjena*, a više informacija možete pronaći na stranici <http://hkdrustvo.hr/hr/skupovi/skup/235/>.

9. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj održat će se od 9. do 11. listopada 2013. godine u Zadru. Tema je ovogodišnjeg savjetovanja *Narodne knjižnice kao treći prostor*. Zainteresirani se mogu prijaviti do 15. rujna ili najkasnije do 30. rujna 2013. Više informacija na http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2013/03/9-savjetovanje-za-narodne-knji%C5%BEnice_prva-obavijest_dopuna.docx.

IZ KNJIŽNICA

Na Dan hrvatskih knjižnica otok Vir (privremeno) dobio knjižnicu (bibliobus)

Vir, 11. studenog 2012.

*** zbog tehničkih problema ovaj članak nije objavljen u prethodnome broju, glavna urednica se ispričava autorici i čitateljima

Nada Radman
Gradska knjižnica Zadar
nada.radman@gkzd.hr

Uz to što je bila domaćin središnjoj svečanosti Dana hrvatskih knjižnica 2012. g. (nedjelja, 11. studenog 2012.), isti je dan zadarska Gradska knjižnica bila aktivan sudionik kampanje Hrvatskog knjižničarskog društva koja se provodi pod sloganom *Imam pravo znati, imam pravo na knjižnicu*. Cilj je ove kampanje jačanje javne svijesti o važnosti osnivanja knjižnica radi dostupnosti kvalitetnih usluga građanima svih dobnih skupina te značajne uloge koju knjižnice imaju u obrazovanju. Hrvatsko knjižničarsko društvo pozvalo je, stoga, knjižnice koje imaju bibliobusne službe da taj dan predstave svoje bibliobuse u gradovima ili općinama koje nemaju knjižnicu ni bibliobusno stajalište.

Zadarska županija administrativno je podijeljena na 34 jedinice lokalne samouprave (6 gradova i 28 općina). Među njima 24 općine i grada imaju narodnu knjižnicu i/ili bibliobusno stajalište, dok deset općina – od kojih je polovica otočkih – na svom području nema organizirani oblik narodne knjižnice.

Nakon intenzivnog razvitka mreže narodnih knjižnica 2007/08. godine, kada su u Zadarskoj županiji

otvorene čak tri narodne knjižnice i četiri knjižnična ogranka, razvoj županijske mreže knjižničnih usluga oslonjen je prvenstveno na bibliobus Gradske knjižnice Zadar. O tome

svjedoči i podatak da je bibliobus u početnoj 2006. godini imao 24 stajališta u 21 mjestu Zadarske županije, a danas, 2012. godine, ima 37 stajališta u 32 županijska mjesta. Premda je *Standardima za pokretne knjižnice – bibliobuse* predviđeno *opsluživanje korisnika u malim, razasutim naseljima ili u pravnim osobama gdje nema uvjeta za druge oblike djelovanja narodne knjižnice*, bibliobus je u ovo recesijsko doba postao jedini oblik knjižnične usluge u čak 11 općina kao (dugoročna) privremena zamjena stacionarnoj narodnoj knjižnici.

Jedna od općina koje nemaju narodnu knjižnicu je i Općina Vir na istoimenom otoku. Prema popisu stanovništva iz 2001. Godine, Vir je imao 1608 stanovnika. Zbog intenzivne izgradnje velikog broja kuća za odmor evidentan je stalan rast broja stanovnika pa je prema podacima Policijske uprave zadarske, na dan 31. ožujka 2010. godine na Viru evidentirano 4 480 osoba s prijavljenim prebivalištem.

Prateći razvoj ove općine, Gradska knjižnica Zadar se tijekom proteklog razdoblja više puta bezuspješno obraćala općinskim predstavnicima radi osnivanje narodne knjižnice. U međuvremenu je porasla javna svijest o potrebi pokretanja građanske inicijative za podizanje kvalitete života u zajednici pa je Knjižnici nedavno uručena Peticija za osnivanje narodne knjižnice na Viru koju su potpisala 373 njegova stanovnika. Slijedom ove inicijative i kampanje HKD-a *Imam pravo znati, imam pravo na knjižnicu*, Gradska knjižnica Zadar je u

suradnji s Općinom Vir priredila predstavljanje bibliobusa na Viru, kao svojevrsnog poticaja za ponovno razmatranje mogućnosti osnivanja knjižnice.

Bibliobus je bio parkiran na Trgu sv. Jurja, ispred zgrade općinske uprave, od 9 do 10:30 sati.

Djelatnici Gradske knjižnice Zadar upoznali su posjetitelje s fondom bibliobusa i načinom njegova rada. Posjet bibliobusa

najviše je zaintrigirao najmlađe za koje je organizirana i radionica. Među nedjeljnim posjetiteljima bilo je i onih s članskom iskaznicom Knjižnice pa su ovaj posjet iskoristili za posudbu knjiga. To ukazuje na postojanje virske čitateljske jezgre jer im ni prilična udaljenost do zadarske knjižnice ne

predstavlja prepreku za njezino korištenje.

Hoće li prvi boravak bibliobusa na Viru ostati i jedini ili će se Vir opredijeliti za knjižnicu, makar i pokretnu – opet ostaje na Općini. Mora li to doista biti tako?

Priprema, pozor... Svi u kazalište u Knjižnicu S. S. Kranjčevića!

Knjižnice grada Zagreba - Knjižnica S. S.

Kranjčevića, ožujak 2013.

Irena Bekić, irena.bekic@kgz.hr

Željko Vrbanc, zeljko.vrbanc@kgz.hr

Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Silvija Strahimira Kranjčevića

U Knjižnici Silvija Strahimira Kranjčevića u sklopu mreže Knjižnica grada Zagreba drugu godinu zaredom odvija se manifestacija pod imenom **Priprema, pozor ... kazalište!** Manifestacija je proizašla iz godinu ranijeg događanja kojim smo 2011. godine svečano proslavili **petnaest godina suradnje s lutkaricom Vandom Vilić** koja je sve ove godine redovito gostovala u Knjižnici svakog prvog četvrtka u mjesecu. Dvodnevni događaj sastojao se od smotre vrtičkih i školskih predstava s područja Peščenice (*Dani lutkarstva na Peščenici*) i svečanosti *Slavlje lutk(aric)* e kojom smo zahvalili Vandi Vilić.

Kako se taj događaj vremenski poklopio s važnim datumima za lutkarstvo i kazalište poput Svjetskog dana pripovijedanja (20. 3.), Svjetskog dana lutkarstva (21. 3.) te Svjetskog dana kazališta (27. 3.), rodila se ideja o redovitom obilježavanju tih dana, ne zbog forme i prigode već ponajviše stoga što **naš dječji odjel ima dugu povijest aktivnog bavljenja dječjim scenskim izričajem**. Često koristimo različite scenske forme da bismo

ispričali priču, predstavili knjigu ili jednostavno razveselili djecu koja nam dolaze u posjet. S malom glumačkom skupinom *Lift* osnovanom unutar knjižnice ostvarili smo nekoliko razigranih i vrlo dobro primljenih predstava te gostovali u školama i knjižnicama u Zagrebu i drugim gradovima: Bjelovaru, Sisku, Rijeci, na Ogulinskom festivalu bajke itd., a nekoliko je naših predstava nastalo u okviru redovnih radionica na dječjem odjelu. Zbog čestog „događanja kazališne igre“, na ovaj ili onaj način, u praksi dječjeg odjela, bilo je pitanje pogodnog trenutka kad će ona prerasti u nešto novo. Novo je bila ideja o projektu – koji bi našu dosadašnju praksu proširio i obogatio, ali i ideja o potrebi stalnog ukazivanja na vrijednosti pripovijedanja, kazališta i igre. Također je značajna ideja o uključenju i povezivanju svih onih koji se time bave, posebno naših kolegica i kolega iz drugih knjižnica. Dobru suradnju smo ostvarili s kolegicama iz Narodne knjižnice i čitaonice Vlade Gotovca iz Siska, Gradske knjižnice u Samoboru te zagrebačkih knjižnica, s Knežije i iz Sesveta. Na takvoj praksi i na tim idejama počiva naš projekt *Priprema, pozor... kazalište!*

Projekt smo razvili kroz tri modula: **središnju smotru dječjih amaterskih – školskih, vrtičkih i knjižničnih – kazališnih skupina, praktične radionice te teorijski aspekt u formi okruglog stola**. Manifestaciju redovito prati i izložba lutaka pa smo u svojem prostoru izložili lutke iz fundusa Zagrebačkog kazališta lutaka, kao i one Vesne Balabanić i Marijane Županić Benić.

Smotru dječjih amaterskih skupina smatramo najvećom vrijednošću projekta jer je usmjerena isključivo na djecu i omogućava im da bez opterećenja natjecanjem, utrkom za nagradom ili ikakvim mjerenjem uspješnosti pokažu što su naučila i što rade po

Broj 59, lipanj 2013.

svojim školama/
vrtićima/
knjižnicama. Isto
tako, u prilici su
vidjeti druge,
usporediti se,
družiti se. Pritom
su neadekvatnost
prostora koja

katkad dođe do izražaja ili tehnički nesavršeni uvjeti zanemarivi nedostaci u odnosu na dobrobit koju donose improvizacija, ležernost i dobra volja. Doista, u ukupno tri godine postojanja smotre kroz knjižnicu je prošlo tridesetak skupina i predstava u rasponu od dobre do izvanredne izvedbe, a ono što se pokazalo kao najvažnije je zadovoljstvo i dobro raspoloženje, mogućnost igranja predstava izvan svoje zatvorene zajednice ili nekog natjecateljskog konteksta.

Važno je naglasiti da su glumačke družine istovremeno jedni drugima publika i da se vrlo često ovdje ostvaruje zanimljiva i zabavna interakcija kroz koju jedni drugima pomažu graditi predstavu. Nadalje, ono što suptilno upisujemo u naš projekt je **dječja komunikacija kroz umjetničku formu**, sagledavanje života kroz simboličke oblike, primanje sadržaja koji su dio zajedničkog kulturnog naslijeđa i stvaranje novih. To nam je ujedno i krajnji cilj projekta.

Središnju formu smotre prate profesionalne predstave i praktične radionice što omogućuje **uvid u kazališnu proizvodnju kao proces**. Naime, kroz radionice djeca primaju informaciju da kazališna predstava kao predstavljajući događaj nije zatvorena cjelina nedodirnuti vanjskim utjecajima, već da je rezultat složenog procesa i višestruke komunikacije, a to je važno mjesto u edukaciji za buduću aktivnu participaciju u kulturnom životu uopće.

Ovogodišnji program uključio je **Radionicu pripovjednog kazališta** dramske umjetnice Jadranke Bargh za odrasle, a lutkarska radionica Natalie Murat Dean za osnovnoškolce nadovezala se na temu ovogodišnje manifestacije Dječje dramsko pismo jednako kao i radionica **Slušaonica radio igre**

za djecu. Slušaonica je inače projekt Hrvatskog radija i vodi ga Nives Madunić Barišić, urednica dječjeg dramskog programa na Hrvatskom radiju.

Zamišljeno je da programu manifestacije *Priprema, pozor... kazalište!*, u osnovi sačinjenom iz praktičnih formi predstava i radionica, damo teorijski okvir u formi **okruglog stola posvećenog aktualnoj temi manifestacije**. Tako su na prvom okruglom stolu posvećenom Vandii Vilić govorile Ana Kraljević i Livija Kroflin. O prošlogodišnjoj temi **Reci mi to lutkom** o ulozu lutke s pedagoškog i terapijskog aspekta govorili su psihijatar Zlatko Bastašić, lutkarica i umjetnička pedagoginja Marijana Županić Benić te glumac Pero Juričić. Ove smo se godine posvetili **dječjem dramskom pismu** pa su sudionici

okruglog stola bili teatrologinja Sanja Nikčević, književnica i urednica dječjeg dramskog programa na Hrvatskom radiju Nives Madunić Barišić i režiser Mario Kovač. Polazište za raspravu bila je konstatacija da se u hrvatskim kazalištima za djecu vrlo rijetko ili gotovo uopće ne igra originalni dramski tekst. Naglašeno je, međutim, da

produkcija nije zanemariva što potvrđuje praksa **Dječje radio drame** koja postavlja desetak novih dramskih tekstova godišnje. Nives Madunić Barišić skrenula je pozornost na nagradu Mali Marulić za dramski tekst za djecu, utemeljenu 2007. godine, upravo s namjerom da se stvori platforma za domaću dječju dramu. No od jedanaest do sada nagrađenih tekstova svega ih je pet postavljeno na pozornicu. Mario Kovač, koji režira u etabliranim dječjim kazališnim kućama poput Žar ptice, ali isto tako i na malim scenama u nezavisnoj

produkciji, naglasio je da mala kazališta ne mogu preuzeti rizik postavljanja nepoznatih tekstova odnosno autora, stoga se odlučuju za poznate tekstove poput *Čudesne šume* ili *Profesora Baltazara* koji će privući publiku. Iz istog razloga na dječju se scenu postavljaju adaptacije lektirnih naslova. Neprestano igranje istih naslova dovodi do toga da se, primjerice, u Zagrebu istovremeno igraju tri *Pinocchija* ili tri *Heidi*. **Sanja Nikčević tu je situaciju dijagnosticirala kao brodvejski sindrom**, tj. igranje hitova, koji se javlja u kazalištu za odrasle, ali i u onom za djecu. Zaključeno je da kazališta uglavnom nemaju osobu koja bi čitala nove tekstove, da

ravnatelji vrlo rijetko imaju jasne produkcijske strategije, a da ona izostaje i na razini šire kulturne politike. Dotiranja i financiranja ovdje su također vrlo bitna i pisci su nažalost prepušteni sami sebi i vlastitim marketinškim i menadžerskim sposobnostima. Zbog svega toga perspektiva domaćeg dramskog dječjeg teksta ne čini se blistavom, a pojedinačna nastojanja, među njima i ovaj naš projekt unutar kojega se rodila ideja i o budućim javnim čitanjima originalnih neobjavljenih dramskih tekstova, mali su, ali ne i zanemarivi pomoci ka njihovoj afirmaciji.

Noć knjige u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu

23. travnja 2013.

Meri Butirić

Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu

mbutiric@gkmm.hr

Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu izuzetno se potrudila u organiziranju raznovrsnih događanja na dan svetkovine knjige, u *Noći knjige* 23. travnja 2013., koja se po drugi put obilježava u Hrvatskoj.

Na Dječjem odjelu Centralne knjižnice u Depandansi od 18 sati do 22 sata trajali su multimedijalni programi: pričanje priča, radionice dramatizacije, likovne radionice. U programima su sudjelovali brojni splitski pisci, djeca-polaznici studija Theatar Theatron glumice Andrijane Vicković.

Program za odrasle bio je posebno zanimljiv: Ingrid Poljanić, voditeljica kulturnih programa, nadahnuto je organizirala

večernja događanja u knjižnici.

ČA u Nakladi Bošković u 18 sati otvorio je program za odrasle. Prema odabiru Zorana Boškovića predstavilo se 15 autora koji pišu čakavskim dijalektom, a uz glazbenu pratnju klape Friži.

Nakon čakavštine zaronili smo u knjigu uspomena, na predstavljanju *Slikovnice mog djetinjstva: knjiga sjećanja*, koju je uredila Grozdana Ribičić, knjižničarka Gradske knjižnice Marka Marulića i voditeljica Dječjeg odjela. Slikovnica je prva knjiga *Biblioteke Marulica*, Odjela za djecu i mlade GKMM-a. (Više o *Biblioteci* može se pročitati u ovome broju u Vijestima.)

Lucija Puljak podsjetila nas je da je *Noć knjige* organizirana na Dan sv. Jurja kada se poklanjaju ruže i knjige. Knjige iz djetinjstva prevažne su za oblikovanje dječje psihe i onaj, tvrdi Lucija Puljak, tko je otvoren svijetu bajki otvoren je svim svjetovima. Prema njezinim riječima nitko ne može proći kroz život i izvući se neokrnut ako *u džepu nema rep od miša, pero od ptice i krljušt ribe*. Naime, samo uz njihovu pomoć možeš učiniti nemoguće, a to zavređuješ jer si u nekom momentu pomogao mišu, ptici, ribi u nevolji što svi bajkoljupci znaju.

Nakon promocije uslijedila je mala modna revija Škole likovnih umjetnosti i modnog kreatora Josipa Đereka pod nazivom *Vinkovački orion - izazov danas*, a slikar Draženko Pačalat, koji već sedam godina živi i radi u Splitu, demonstrirao je tehniku slikanja vinom u izradi vinorela.

Velika dvorana odjednom je postala pretijesna kad je u 22

Broj 59, lipanj 2013.

sata u nju ušetala Mani Gotovac odlučna da nam priča o ljubavi. Predstavila je svoju zadnju knjigu *Fališ mi: u jesen, proljeću, ljeti i zimi*. Sve je za Mani tu noć bilo simbolično: i Bačvice, kvart njezinog djetinjstva u kojem je smještena GKMM, njezina kuća pored mora „raznesena valima i vjetrom“, Kino Bačvice, Judita koja je simbolično prati kroz život, neki daleki festival i Arsen koji pjeva: „od vremena poezije i mira, ostala je samo prazna kuća“.

U Hrvatskoj je najteže govoriti o ljubavi i zato je za Mani Arsen, koji pjeva o ljubavi, izgovarao ljubavne rečenice koje je

željela čuti od partnera ili pak sama izgovoriti. Nije, jer se stidjela, ali zato je Arsen govorio umjesto nje. Svoje knjige *Fališ mi: zima-proljeće* i *Fališ mi: jesen-ljeto* napisala je na poticaj Velimira Viskovića koji ju je nakon povratka iz Rijeke i umirovljenja nagovarao da piše kako bi je izvukao iz potištenosti. Visković je zagovarao memoare, ali Mani, vječni buntovnik, nije željela pisati o svojim karijerama intendantice i kazališne kritičarke, već je odlučila pisati o ljubavi, jer govoriti i pisati o ljubavi

Međunarodna nagrada koprivničkoj knjižnici

Maja Gačan

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

maja@knjiznica-koprivnica.hr

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica **jedna je od pet pobjednica međunarodnog natječaja za inovativne programe narodnih knjižnica** koji korištenjem informacijsko-komunikacijske tehnologije doprinose socijalnoj inkluziji. Nagradu dodjeljuje neprofitna organizacija EIFL (*Electronic information for Libraries*) osnovana 1999. godine s misijom da preko knjižnica u više od 60 zemalja u svijetu omogući dostupnost digitalnih informacija i znanja. Organizacija djeluje na nekoliko programskih područja, a jedno od njih je i Inovativni programi narodnih knjižnica (*Public Library Innovation Programme – PLIP*). Više informacija o organizaciji možete pronaći na poveznici <http://www.eifl.net>.

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica nagrađena je za programe u kojima korištenjem informacijsko-komunikacijske tehnologije i senzibiliziranjem javnosti **doprinosi socijalnoj inkluziji Roma**. Više informacija o nagrađenom programu na: http://www.eifl.net/eifl-plip-innovation-award/award-3-social-inclusion#europa_croatia.

Uz nagradu od 1500 \$, koja se **financira iz Zaklade Billa i Melinde Gates**, Knjižnici je na međunarodnoj konferenciji za inovatore u narodnim knjižnicama u danskom gradu Aarhusu u lipnju 2013. na *Next Library 2013 conference* (<http://www.nextlibrary.net/>) dodijeljeno priznanje i trofej.

Objavu pobjednika natječaja EIFL-PLIP i zanimljive priče nagrađenih možete pronaći na poveznici <http://www.eifl.net/news/five-libraries-win-eifl-plip-award-social-inc>.

Izložba Francontraste 2013

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 11. – 13. travnja 2013.

Vanja Kulaš

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu

vkulas@ffzg.hr

U razdoblju od 11. do 13. travnja 2013. godine, a povodom održavanja znanstvenog skupa **Francontraste 2013** u organizaciji Odsjeka za romanistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u **Knjižnici Fakulteta postavljena je izložba radova članova Katedre za francuski jezik i književnost**. U staklenim vitrinama na ulazu u Knjižnicu mogla se razgledati vrijedna, rijetka i starija građa, ali i recentna djela te separati. Izložene su bile publikacije s područja lingvistike, znanosti o književnosti, zatim rječnici, zbornici radova, prijevodi književnih naslova frankofonih autora, kao i udžbenici i priručnici za učenje francuskoga jezika te primjerci časopisa SRAZ (*Studia Romanica et Anglicana Zagrabienis*) zajedničkog izdanja triju odsjeka: za romanistiku, talijanistiku i anglistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Ova je izložba izborom najznačajnijih radova aktivnih i nekadašnjih djelatnika Katedre za francuski jezik i književnost nastojala dati uvid u bogato znanstveno i

publicističko djelovanje Katedre od samih njezinih početaka do danas.

Francontraste je najveći frankofoni znanstveni skup u zemljama u kojima francuski nikada nije bio službeni jezik. Tim se povodom na Filozofskom fakultetu i ove godine, po drugi put, okupilo stotinjak sudionika, redom uglednih međunarodnih i hrvatskih znanstvenika s područja jezične znanosti, didaktike, prevoditeljstva i znanosti o književnosti.

Službena stranica znanstvenog skupa: <http://www.ffzg.hr/francontraste>.

Popisi bibliografija radova bivših i sadašnjih članova Katedre za francuski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu dostupni su u katalogu Knjižnice: [Julije Adamović](#), [Ivana Batušić](#), [Vedrana Berlangi](#), [Niko Berus](#), [Gorana Bikić-Carić](#), [Marinka Brujić](#), [Blaženka Bubanj](#), [Darja Damić Bohač](#), [Jean Dayre](#), [Mirko Deanović](#), [Nataša Desnica Žerjavić](#), [Ivana Franić](#), [Sanja Grahek](#), [Petar Guberina](#), [Nenad Ivić](#), [Slavko Ježić](#), [Željko Klaić](#), [August Kovačec](#), [Marinko Koščec](#), [Evaine Le Calvé-Ivičević](#), [Helena Mandić-Pachl](#), [Vlasta Matić](#), [Predrag Matvejević](#), [Vanda Mikšić](#), [Klara Montani](#), [Lidija Orešković Dvorski](#), [Marija Paprašarovski](#), [Bogdanka Pavelin](#), [Antun Polanščak](#), [Josette Rakić](#), [Petar Skok](#), [Jere Tarle](#), [Dražen Varga](#), [Gabrijela Vidan](#), [Vojimir Vinja](#), [Yvonne Vrhovec](#), [Branko Vuletić](#), [Melita Wolf](#), [Ingrid Šafranek](#), [Sanja Šoštarić](#), [Maja Zorica](#).

BOOKtiga 2013.

Irides Zović

Gradska knjižnica Poreč

irides.zovic@knjiznicaporec.hr

Šesta BOOKtiga – festival pročitanih knjiga koji već godinama na poseban način promovira knjigu i čitanje i svakome pruža dobar razlog za ponovno vraćanje na porečki antički Trg Marafor – održala se 23. - 28. travnja 2013. godine.

Festival je otvoren u okviru nacionalne manifestacije **Noć**

knjige vrijednom izložbom fotografija iz Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu **Portreti umjetnika Toše Dapca** u Palači Zuccato, koja je bila otvorena sve do 15. svibnja. Mnoštvo posjetitelja potom je imalo priliku provesti ugodnu pjesničko-glazbenu večer uz **Arsena Dedića** i novoosnovani amaterski jazz-orkestar **Big Band Poreč** na Trgu Marafor.

Festivalski tjedan uz cjelodnevnu prodaju pročitanih knjiga, nastavljen je nizom književnih susreta i radionica. U **odgojno-obrazovnom projektu** djeca su se imala priliku upoznati s razvojem knjige od prvih pisama do srednjeg vijeka, a radionice je vodila Vesna Milanović, knjižničarka OŠ Poreč. Veliku pozornost privukla je **folklorna radionica Opsa-sa!** pod

Broj 59, lipanj 2013.

vodstvom Tatjane Tišma koja je plesu i pjesmi poučila brojne građane. **Promocija ekološko-edukativne slikovnice *Adrianin plavi svijet*** Mladena Kušeca okupila je brojnu djecu vrtičke i osnovnoškolske dobi, a jednako tako bilo je i na **susretu s književnicom** Željkom Horvat-Vukelja. Gosti ovogodišnje BOOKtige bili su književnici **Ante Tomić, Julijana Matanović i Zoran Ferić** koji su na književnim susretima oduševili vjernu publiku.

Ove je godine po četvrti put uručena **Nagrada BOOKtiga**, keramička skulptura u obliku stiliziranog glagoljskog slova „B“, rad umjetnice Melanije Krajina, najčitanijem autoru u gradskim knjižnicama Istarske županije u protekloj godini – **Anti Tomiću** za roman *Čudo u Poskokovoj Dragi*. Tomić je nagrađen i sedmodnevnim boravkom u **Kući za pisce – Hiži od besid** u Pazinu pa već na jesen Istrane ponovno očekuju novi susreti s najčitanijim autorom u Istri.

Završnicu Festivala obilježile su dvije akcije porečke knjižnice: vraćanje knjiga bez zakasnine, kao i mogućnost kupnje dviju pročitanih knjiga za cijenu jedne.

Sva su događanja na ovogodišnjoj BOOKtigi bila vrlo dobro posjećena što potvrđuje njezin značaj, ne samo za Gradsku knjižnicu Poreč već i za kulturni turizam grada Poreča. Knjigama na engleskom, njemačkom, danskom, talijanskom i slovenskom jeziku, BOOKtiga je i ove godine učinila korak prema turistima koji su u vrijeme tog neobičnog festivala

boravili u Poreču. Izbor naslova dodatno je bio obogaćen ponudom pročitanih knjiga gostujućih antikvarijata.

Knjižni sajam koji se paralelno s BOOKtigom održavao na Trgu Marafor bilo je mjesto na kojem se daruju, mijenjaju i kupuju pročitane knjige u **humanitarne svrhe**. Knjige su prodavane po simboličnim cijenama, a prikupljeno je 8 400 kuna **za nabavu pomagala za slijepe i slabovidne osobe** kojima se na taj način olakšava pristup informacijama u Gradskoj knjižnici Poreč.

Knjige za prodaju (4 000 svezaka) sakupljene su iz otpisanih zbirki knjiga knjižnica Istarske županije te donacijama građana. Dio knjiga s ovogodišnjeg Festivala **doniran je novootvorenom knjižničnom stacionaru u Červar Portu** koji je započeo s radom 15. svibnja ove godine.

Preostale knjige darovat će se **pulskoj zatvorskoj knjižnici** čime se nastavlja, po treći put, već započeta suradnja, uz podršku načelnice tretmana pulskog zatvora, gospođe Marize Šegota. Na ovaj način starim se knjigama udahnjuje novi život, ističe njihova (biblioterapijska!) vrijednost i potiče razvoj čitalačke kulture.

Više informacija o BOOKtigi na <http://www.knjiznicaporec.hr/prva.aspx?stranica=1669&pid=3543&j=CRO>.

Od zgrade kemije do Knjižnice Akademije: povijest nove zgrade Knjižnice HAZU-a na drugačiji način *Knjižnica HAZU, 18. 4. – 18. 5. 2013.*

Eliza Bertone

Knjižnica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

ebertone@hazu.hr

Naša se knjižnica 2009. iz potrebe za većim i adekvatnijim prostorom preselila iz palače Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u „novu“ zgradu na Strossmayerovu trgu 14, u

adaptirani prostor nekadašnjeg kemijskog laboratorija izgrađenog 1884. godine. Primijetili smo da sugrađani nisu dovoljno upoznati s time što se odvija na ovoj adresi u samom centru Zagreba, stoga smo im odlučili ispričati zanimljivu priču o povijesti naše zgrade i priključiti se **18. manifestaciji Muzejskih pričalica s ciklusom od četiri predavanja** pod nazivom *Od zgrade kemije do Knjižnice Akademije* u razdoblju 18. 4. – 18. 5. 2013.

S projektom smo započeli tri mjeseca ranije: istraživali smo građu koju posjedujemo u knjižnici, sakupljali zanimljive anegdote, fotografije i priče od sugrađana, akademika, bivših zaposlenika i studenata kemije te sakupljene materijale uklopili u *online*-prezentaciju na servisu Prezi.

RASPRAVA

Susreti su okupili oko 120 posjetitelja; tri su bila namijenjena gimnazijalcima (sudjelovale su V. i X. gimnazija), a jedan otvoren za građanstvo. Na njima su mogli saznati puno o **postanku naše zgrade, o njenom arhitektu Hermanu Bolléu, putu od laboratorija do knjižnice, važnijim predstavnicima** Ludžbenog zavoda, kasnije Zavoda za organsku kemiju i biokemiju PMF-a poput Gustava Janečka i Krešimira Balenovića, o knjižnici danas, a sve uokvireno **povijesnim kontekstom života u tadašnjem Zagrebu**. Da se predavanje ne bi pretvorilo u dosadno nabranje povijesnih činjenica sve je **začinjeno anegdotama, pričama i legendama** koje se vežu za ovaj prostor. Upoznali smo ih sa „strašnim“ *labatorecom* zbog kojeg su se djeca iz centra generacijama bojala zgrade, jer je on otimao djecu i u zgradi ih mučio na različite načine, npr. vežući ih za stol i škakljajući ih dok im pjena ne bi izlazila na usta te bi od nje kasnije radio pilule; prof. Balenovićem i

njegovom ljubavi prema mačkama i bizarnim „spačkama, štiklecima“ poput kapanja iznimno smrdljive maslačne kiseline oko zgrade kako se parovi ne bi ljubili u okolnom žbunju, mazanja ograde na koju su se studenti naslanjali mašču i sl.

Predavanja namijenjena učenicima završavala su **kvizom i nagradama** članovima najbolje ekipe. Nagrade, vrijedne knjige i epruvete, spajale su obje funkcije zgrade. Svi su sudionici nakon predavanja mogli razgledati prostor knjižnice te smo im pokušali dočarati kako je on izgledao nekada.

Kako bismo i široj publici predstavili ovaj prostor, planiramo navedene materijale u dogledno vrijeme predstaviti kroz virtualnu izložbu, u sklopu digitalne zbirke HAZU-a (<http://dizbi.hazu.hr/>) pa će ova zanimljiva priča biti uskoro dostupna i vama!

Sviđa ti se ili lajkaš?: računalno nazivlje u knjižničarstvu

Ana Borić

Filozofski fakultet u Zagrebu

aboric@ffzg.hr

Pojavom društvenih mreža u našem okruženju mnogo toga se promijenilo – od načina komuniciranja do poslovanja i povezivanja s drugim ljudima. U svakodnevnu uporabu tako su ušli izrazi koji izvorno potječu iz engleskog jezika, a s vremenom su svoje mjesto u hrvatskom jeziku pronašle i hrvatske inačice koje se koriste u žargonu. Više se nikome ne sviđa knjiga nego se *lajka*, ako se nešto želi podijeliti neće se samo napisati, već *tweetati*. Ovo su samo neke od riječi koje

su postale prisutne u svim područjima života te je danas skoro nemoguće pronaći osobu koja neće razumjeti da je nečije zanimanje *bloger* i da mu popularnost može rasti jednostavnim *sheranjem na Fejsu*.

No postavlja se pitanje koja je cijena globalizacije i ubrzanog tehnološkog razvoja za jezik? Antun Halonja u svojoj knjizi *Od računalnog žargona do računalnog nazivlja* navodi na koje načine internet utječe na hrvatski jezik: uvode se novi internetski nazivi poput *mail*, *site*, *monkey*, *lajkati* (najčešće anglicizmi ili izvorne engleske riječi). Potom, šire se anglicizmi, pokrate i kratice u općemu jeziku (npr. *tnx*, *pozz*, *CU* tj. *see you*), a u pisanome se tekstu emocije iskazuju pomoću emotikona. Već dugo engleske riječi ulaze u hrvatski jezik, a s razvojem informacijskih tehnologija one su sve brojnije. Još prije dvadeset godina ovu problematiku otvorila je Milica

Broj 59, lipanj 2013.

Mihaljević sa svojom knjigom *Hrvatsko računalno nazivlje: jezična analiza* kada je istraživala računalni jezični korpus u razdoblju od 1984. do 1990. godine. Prikazala je načine postanka računalnih naziva te zaključila da je gotovo svaki engleski računalni naziv potvrđen kao tuđica ili posuđenica u hrvatskom jeziku.

Jedan od uzroka ovakve situacije svakodnevna je pojava novih tehnologija i pojmova koji u hrvatskom jeziku ne pronalaze odgovarajući naziv pa je nerijetko jednostavnije prilagoditi postojeću riječ na engleskom jeziku, nego pronaći zamjenu na hrvatskom. Ukoliko je to neizbježno, preporučuje se grafijsko prilagođavanje riječi pod uvjetom da se zadovoljava jasnoća riječi. Takvu prilagodbu su prošle riječi poput hardvera i softvera te su svima razumljive i označavaju upravo ono što i trebaju. Strane su riječi poželjne u situacijama kad se ne može pronaći odgovarajući prijevod te ih je poželjnije pisati prilagođene nego manevrirati s izvornim oblikom. One se dekliniraju po pravilima hrvatskog jezika, no često se potkradaju greške poput korištenja crtice u deklinaciji. Pogrešno je napisati da se „kvarom *hard disk-a* gube datoteke” te je u ovoj situaciji bolje koristiti genitiv koji glasi „*hard diska*”, no potpuno je ispravno tek korištenje hrvatske sintagme *tvrdi disk*. Crtica se koristi isključivo pri deklinaciji kratica poput SMS-a i HTML-a. Ukoliko neka riječ nema smislenu verziju na hrvatskom jeziku, dopušteno je korištenje izvornog oblika, no on bi se u tekstu trebao označiti kurzivom.

U situacijama u kojima je to moguće, poželjno je koristiti hrvatske riječi. Anglizmi koji se teže prilagođavaju hrvatskom jeziku pružaju bolju priliku hrvatskim riječima jer se u takvim situacijama upornije traži riječ koja može zamijeniti izvornu. Svatko će razumjeti što je *environment* ili *development*, no i u računalnom žargonu ih je poželjno zamijeniti s riječima okruženje i razvoj. Korištenje hrvatskih riječi poželjno je, ali i profesionalnije. Forsiranje jezičnog purizma nije rješenje, no svakako je nužno njegovati jezik. Potrebno je pružiti mu priliku da se proširi novim hrvatskim riječima umjesto engleskim izrazima. Ovo su neki od primjera riječi koje su zaživjele u hrvatskom jeziku i mogu u potpunosti zamijeniti izvorni engleski oblik: poveznica (*link*); mrežna stranica (*web page*), mrežno mjesto (*web page*), privitak (*attachment*), čavrljanje ili časkanje (*chat*), poslužitelj (*server*). Pojmovi

mrežne stranice i mrežnog mjesta preporučuju se knjižničarima i u prijevodu *ISBD (ER): Međunarodni standardni bibliografski opis računalnih datoteka* još od 2001. godine. Jedna od riječi koja također pronalazi svoj put do hrvatske publike je dlanovnik te zamjenjuje ručno računalo, tj. *tablet*. Iako se u medijima još uvijek može čuti engleska verzija, nesumnjivo je da će osoba koja poznaje bar osnove terminologije računalnog nazivlja razumjeti riječ dlanovnik. Možda s vremenom i one riječi koje su donijele društvene mreže i informacijska tehnologija nađu svoju zamjenu u hrvatskom jeziku. Očekivano je da će određene skupine bolje razumjeti engleske nazive od hrvatskih koje manjina upotrebljava, no upornijim promicanjem hrvatskih izraza situacija bi se vjerojatno poboljšala. U već spomenutoj knjizi o računalnom nazivlju Antun Halonja donosi i rječnik hrvatskog računalnog žargona gdje su prikazani nazivi koji su postali dijelom jezika. Rječnik je nastao na temelju određenog korpusa građe: hakerskih priručnika, blogova, osobnih bilješki, informatičkih časopisa i *Rječnika hakerskoga žargona*.

Ne smije se zanemariti i činjenica da se računalna tehnologija sve češće pojavljuje u najranijem razdoblju obrazovanja, a učenici se susreću s raznim pojmovima računalnog nazivlja već od djetinjstva. O tome su Sanja Škifić i Emilija Mustafić pisale u svom radu *Anglizmi i hrvatsko računalno nazivlje kroz prizmu jezičnoga konflikta i jezične ideologije* objavljen u časopisu *Jezikoslovlje* 2012. godine (dostupan na http://hrca.k.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=140138 op. ur.) u kojem su predstavile istraživanje provedeno prošle godine među učenicima osnovnih škola u Zadarskoj županiji. Rezultati su pokazali kako ispitanici u većoj mjeri odabiru anglizme u onim slučajevima kada procjenjuju da su uporabno manje zahtjevni u usporedbi s hrvatskim izrazima te ih u većoj mjeri nude kao odgovore na ponuđene ilustracije računalne tehnologije kada procjenjuju da su se uspješno prilagodili zakonitostima hrvatskoga jezika. Ipak, istraživanje pokazuje kako je za sve ispitanike hrvatski nesumnjivo jezik identifikacije i komunikacije.

Pitanje računalnog nazivlja u hrvatskom je jeziku danas aktualnije no ikada te je nemoguće predvidjeti daljnji razvoj situacije i prilagodbe riječi. Neovisno o tome služite li se

OSVRT

računalom ili kompom, jeste li *gejmer* ili igrač video igara, knjižničar koji se svojim korisnicima pokušava približiti *sheranjem*, *twitanjem*, *fejsanjem* ili nečim trećim, na vama je da izaberete hoćete li prihvatiti engleske nazive, prilagođene

hrvatske inačice ili sasvim nove riječi u računalnom žargonu koje širenjem knjižničnih usluga na internetu nezaobilazno postaju i dijelom knjižničarskog nazivlja.

Kad tiskanje postane subverzivno: sajam knjiga Subversive Festivala

Mario Kikaš

urednik publikacija Subversive Festivala

mario.kikas@gmail.com

Čini se ponekad da većina pokušaja analize stanja i odnosa u knjižarstvu uvijek završi s jedne strane afirmacijom ili, pak s druge, nostalgičarskom kritikom tehnološkog napretka i novih načina distribucije pisane riječi. Bojim se da je zatečeno stanje u ovom polju ipak kompleksnije i ovisi o različitim silnicama kojima su podložni i neki drugi sektori. Ne mislim da su novi mediji i njihovo olakšano korištenje i širenje (ne i dostupnost s obzirom da sve ima svoju cijenu) jedini i isključivo odgovoran čimbenik u smanjenoj dostupnosti uvezane knjige. Iza ove poopćene dijagnoze kriju se određene politike i određene odluke, ili, ako hoćemo, opet poopćeno: određene doktrine koje ne zaobilaze ni naš svakodnevni životni prostor pa onda ni često sakralizirani knjižni prostor koji je doista kroz povijest bio jasno ograničen i nedostupan „širim masama“. Ono što pritom brine jest osjećaj povratka upravo u takvo stanje ograničenog pristupa informacijama, znanju koje služi općem ili umjetnosti koja o tom općem u konačnici progovara kroz različite forme pa i onu književnu.

Kad napustimo sferu općih dijagnoza političkog i ekonomskog stanja u globalnim i lokalnim razmjerima, onda je dovoljno samo registrirati političke odluke posljednjih godina koje su uvelike odredile sliku našeg knjižarskog sektora: od rasipništva, netransparentnosti i sumnjivih javno-privatnih dealova u nekim prošlim mandatima do mjera štednje i

povećanja stope PDV-a na knjigu u aktualnim postavama Ministarstva kulture. Prema ovome, knjiga nije samo (p)ostala mjesto bilješke o takvoj povijesti, nego bome i njena žrtva. A to pokušavamo izbjeći svake godine na **Subversive Festivalu koji je u svom šestom izdanju tijekom prve polovice svibnja ove godine, opet otvorio svoj program knjizi** i to na više razina.

Gore opisana **kriza u domaćem nakladništvu** odrazila se i na broj autorskih i prevednih knjiga na hrvatskom jeziku koje su **predstavljene tijekom Festivala**. Uz prijevode s francuskog jezika filozofa Bernarda Stieglera (*Prijeći na djelo*) i Maurizija Lazzarata (*Proizvodnja zaduženog čovjeka*), predstavili smo i dvije autorske knjige naših mladih autora Borisa Postnikova (*Nekoliko poruka naših sponzora*) i Tvrтка Jakovine (*Trenuci katarze: Prijelomni događaji XX. stoljeća*).

Jasan **deficit domaćih izdanja** nadoknađen je **predstavljanjem autorskih knjiga predavača konferencijskog dijela Festivala objavljenih na engleskom jeziku** što je, nažalost, uvijek dvosjekli mač – bez obzira na afirmaciju njihovih drugačijih pogleda na ekonomske globalne odnose (npr. Yanis Varoufakis, *The Global Minotaur: America, Europe and the Future of the Global Economy*) ili na aktualne narodne pobune i njihove filozofske artikulacije i eksplikacije (Costas Douzinas, *Philosophy and Resistance in the Crisis: Greece and the Future of Europe*), uvijek ostaje činjenica da time „povlađujemo“ jeziku Imperija i njegovoj izdavačkoj industriji koja nam što zbog obrazovnih politika (i dominacije engleskog jezika u njoj), što zbog svoje tržišne veličine, nekad biva prisutnija u kućnim bibliotekama od izdanja na domaćem i bliskim nam jezicima. Uz navedeno predstavljanje izdanja, ovogodišnji Subversive Festival je nastavio ustaljenu praksu

CENTAR ZA STALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE KNJIŽNIČARA

organizacije **sajma knjiga u predvorju Kina Europe** na kojem je sudjelovalo nekoliko manjih domaćih izdavača koji su najveće „žrtve“ postojeće nakladničke politike.

Ovogodišnja novina u programu, organizirana u suradnji s hrvatskim i flandrijskim PEN-klubovima, **konferencija je pod nazivom Subverzivna književnost** koja je nastojala potaknuti kritičko promišljanje o društvenoj i političkoj angažiranosti književnih autora i njihovih djela u svijetu koji se ubrzano mijenja. Autori iz regije i Europe su kroz tribine i rasprave

pokušali definirati ono što bi za njih predstavljala **angažirana književnost ili subverzija unutar književnog modusa**. Za kraj ovogodišnjeg festivala i njegovog „knjižnog“ dijela, ali i ovog teksta, nadaje nam se pesimističan zaključak da će u sve većoj mjeri u ovakvom društveno-političkom kontekstu uz takvu subverzivnu riječ, biti potrebno afirmirati i subverzivni tisak.

Više of Subversive Festivalu na <http://www.subversivefestival.com/txt/1/4/naslovnica>.

Planirane radionice CSSU-a u 2013. tematski vezane uz programe i usluge za djecu i mlade te poticanje čitanja

- II. 10 Pravo na razvoj pismenosti i građa lagana za čitanje
- II. 12 Rad s djecom i mladima i školskim i narodnim knjižnicama
- II. 13 Poticanje čitanja kod djece i mladeži
- II. 15 Uvođenje i razvijanje usluga za bebe, djecu rane dobi i njihove roditelje u narodnim knjižnicama
- II. 16 Taktilna slikovnica u narodnoj i školskoj knjižnici
- II. 17 Uloga školske knjižnice u programskoj diferenciranosti koja se odnosi na darovite učenike
- III. 3 Izgradnja i vođenje zbirke u školskih knjižnicama
- IX. 1 Uloga knjižnice u e-učenju

Programski odbor CSSU-a 2012.-2014.

- Dr. sc. Mihaela Banek Zorica
 - Dr. sc. Ana Barbarić
 - Prof. dr. sc. Aleksandra Horvat
 - Dr. sc. Tinka Katić
 - Dr. sc. Dijana Machala, voditeljica Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u RH
 - Marijana Mišetić, prof., viša knjižničarka
 - Tatjana Nebesny, prof., knjižničarska savjetnica
 - Zdenka Sviben, prof., knjižničarska savjetnica
- Cjelovit program CSSU-a i planirani raspored održavanja radionica za 2013. godinu dostupan je na <http://www.nsk.hr/>

Rad s djecom i mladima u školskim i narodnim knjižnicama: radionica CSSU-a Alke Stropnik i Dajane Brunac

Gradska knjižnica Zadar, 19. studenog 2012.

*** zbog tehničkih problema ovaj članak nije objavljen u prethodnome broju, glavna urednica se ispričava autorici i čitateljima

Nada Radman
Gradska knjižnica Zadar
nada.radman@gkzd.hr

Mladi sve manje čitaju! Kako lektiru učiniti zanimljivijom? Sve slabija kultura čitanja! Roditelji, čitajte svojoj djeci! Ispodprosječni rezultati čitalačke pismenosti hrvatskih 15-godišnjaka! – tek su neki od naslova koji se često mogu pronaći u tiskovinama i na internetskim portalima, ili teme o kojima se može čuti u tv-emisijama i radijskim, svakodnevnim razgovorima i dr.

Kako se knjižnice nose s ovim problemom, odnosno koje bi vještine knjižničari trebali imati (i koristiti) za rad s djecom i mladima, kako kreirati programe i usluge za njih i s njima te kako formirati knjižnične zbirke koje će djeca i mladi rado koristiti – osnovna su pitanja koja su činila okosnicu predavanja/radionice *Rad s djecom i mladima u školskim i*

narodnim knjižnicama.

Radionicu za knjižničare spomenutih tipova knjižnica zajednički su organizirali Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara i Gradska knjižnica Zadar, u kojoj je 19. studenoga 2012. i održana. Voditeljice radionice bile su Alka Stropnik iz Knjižnice Medveščak KGZ-a i Dajana Brunac iz Gradske knjižnice Zadar, i s t a k n u t e stručnjakinje u radu s djecom i mladima, osobito praktičnom. Obje predavačice već dugi niz godina rade na odjelima za djecu i mlade svojih matičnih ustanova. Uz to, obje su aktivne

članice domaćih stručnih i interdisciplinarnih udruženja (Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež, Hrvatskog čitateljskog društva), međunarodnih stručnih tijela – Stalnog odbora IFLA-ine Sekcije za djecu i mlade (D. Brunac) i Međunarodnog udruženja igroteka – International Toy Library Association (A. Stropnik), te aktivne sudionice ili predavačice na brojnim domaćim i stručnim skupovima.

Spomenute reference, ali i činjenica da je radionica bila namijenjena kolegama iz prakse, tj. knjižničarima koji rade na dječjim ili mješovitim odjelima narodnih knjižnica te školskim knjižničarima, zasigurno su pridonijele postavljanju sadržajne strukture ove radionice u kojoj su se na vrlo zanimljiv i

dinamičan način nadopunjavala **teorijska uporišta i najnovija stručna saznanja s primjerima dobre prakse iz hrvatskih i inozemnih knjižnica**. Polaznici su se tako mogli upoznati s konkretnim programima i uslugama drugih knjižnica koje bi u ponešto prilagođenom obliku mogli primijeniti u svojim uvjetima: od uređenja prostora, formiranja kvalitetnih

knjižničnih zbirki, prisutnosti na društvenim mrežama i korištenja novih tehnologija pri čemu se može primijeniti načelo **S njima, a ne samo za njih**, suradnje sa sestrinskim knjižnicama uključivanjem u projekt *Sister Libraries for Children's and Young Adult's Reading* i dr.

Za vrijeme radionice polaznici su sudjelovali u **rješavanju brojnih kreativnih zadataka**. Podijeljeni u grupe, igrali su književni kviz, slabijom rukom vizualno predočavali pročitane priče, izrađivali plakat za neki zamišljeni projekt te ga potom predstavljali, itd. Knjižničari su se tako mogli poistovjetiti sa svojim mladim korisnicima i sami doživjeti kreativni poticaj zanimljive i zabavne atmosfere jedne edukativne radionice. Voditeljice su na kraju uputile jasnu poruku polaznicima da je temeljni cilj svakog kreativnog rada s djecom i mladima u knjižnicama poticanje čitanja te da svaka takva radionica treba imati podlogu u književnome ili nekom drugom tekstu!

Planiranje i upravljanje zaštitom knjižnične građe: radionica CSSU-a Dragice Krstić

Znanstvena knjižnica Zadar, 10. svibnja 2013.

Željka Aleksić

Znanstvena knjižnica Zadar

zeljka.aleksic@zkzd.hr

Stručno predavanje i radionica *Planiranje i upravljanje zaštitom knjižnične građe* održana je 10. svibnja 2013. godine u Znanstvenoj knjižnici Zadar u organizaciji Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara, Društva knjižničara Zadar i Matične službe Gradske knjižnice Zadar. Predavačica Dragica Krstić, konzervatorica je savjetnica i voditeljica Odjela zaštite i pohrane knjižnične građe u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Radionici je prisustvovalo 22 knjižničara iz Znanstvene knjižnice, Sveučilišne knjižnice, specijalnih

Broj 59, lipanj 2013.

(Arheološki muzej u Zadru, Zavod za povijesne znanosti HAZU u Zadru), narodnih (Zadar, Biograd) i školskih knjižnica Zadarske županije te konzervatorica-restauratorica iz Državnog arhiva u Zadru.

Predavanje se sastojalo od sljedećih tematskih cjelina: **definicije temeljnih pojmova i načela u zaštiti, koncepti i pristupi u zaštiti građe, svojstva materijala knjižnične građe, uzroci i vrste oštećenja, metode i tehnike zaštite, kriteriji odabira građe za zaštitu, planiranje i upravljanje zaštitom, modeli upravljanja zaštitom, izrada programa i planova zaštite.** Poseban naglasak stavljen je na važnost dugoročnog i kontinuiranog motrenja stanja knjižnične građe i čimbenika

oštećenja / rizika temeljem kojeg bi se osigurala realna podloga za donošenje planova i strateških odluka u zaštiti. Predavačica je predavanje potkrijepila praktičnim primjerima iz rada Nacionalne i sveučilišne knjižnice, osobito Odjela zaštite i pohrane koji više od pola stoljeća skrbi o najvećem

i najvrednijem fondu pisane i tiskane kulturne baštine u Hrvatskoj. Stručnjaci Odjela spremni su pružiti informaciju, savjet ili uputu svima koji trebaju njihovu pomoć u nastojanju da očuvaju integritet hrvatskog kulturnog blaga. Predstavljen je i program *Održavanje knjiga čistima* u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Program detaljno opisuje aktivnosti koje NSK poduzima u svrhu poboljšanja okruženja u kojem se nalazi knjižnična građa kako bi se produžio njezin vijek trajanja i smanjila potreba za konzervatorsko-restauratorskim zahvatima.

U drugom dijelu radionice knjižničari su **razmijenili iskustva o zaštiti i pohrani građe.** U Zadarskoj županiji samo Znanstvena knjižnica i Državni arhiv u Zadru imaju knjigovežnice koje obavljaju izradu i popravak uveza i opreme knjižnične građe. Knjigovežnica Znanstvene knjižnice počela je s radom 1950. godine nakon što je Knjižnica dobila pravo na obvezni primjerak. Odjel za restauriranje, mikrofilmiranje i fotografiranje Državnog arhiva u Zadru osnovan je 1968. godine. Do tada je postojala samo radionica za izradu

zaštitnih kutija i mapa. Restaurira se uglavnom gradivo iz samog Arhiva, kao što su bilježnički spisi, zemljopisne karte, nacrti, grafike i pergamene, a po potrebi obavljaju se i usluge restauracije i uveza za druge ustanove. Najčešće se restaurira papir ručne izrade na kojem su pisali zadarski i dalmatinski bilježnici u srednjem vijeku, ručnom ili strojnom tehnikom.

Na primjerima nekoliko knjiga i pergamena pokazano je više vrsta oštećenja, svojstva materijala i odgovarajući načini zaštite. Osobita pažnja posvećena je biološkim oštećenjima. Eneida Škara, konzervatorica-restauratorica iz Državnog arhiva u Zadru, upoznala je polaznike radionice s prijenosnim

uređajem Veloxly (V_Ery Low OXYgen (<http://www.rgigenova.com/disinfestation.php>) koji pomoću inertnog plina dušika rješava probleme infestacije bez štetnih utjecaja na zdravlje ljudi i okoliš. Uređaj je izumio nuklearni fizičar Ercole Gialdi, a metodu je zajednički razvilo nekoliko zemalja (Italija, Velika Britanija, Španjolska i Švedska) u okviru projekta EU-a Save Art kao

alternativu fumigaciji štetnim i otrovnim plinovima. U zadnjih petnaestak godina sve više knjižnica koristi Veloxly, primjerice Biblioteca nazionale Marciana, Vatikanska knjižnica, švedska Kraljevska knjižnica, British Library, Library of Congress i druge (http://www.ifla.org/files/assets/pac/nieves_valentin_presentation.pdf).

Osim u knjižnicama, uređaj se uspješno koristi za dezinfestaciju slika, namještaja, kože i umjetnina općenito. Zaključeno je da je za potrebe knjižnica, arhiva i muzeja u Hrvatskoj potrebno nabaviti barem jedan uređaj. U završnom dijelu radionice polaznici su izrađivali strategiju i plan zaštite građe na temelju procjene potreba zaštite knjižnične građe/ zbirki u svojoj knjižnici.

Na kraju je iskazno zadovoljstvo organizacijom radionice koja će dodatno potaknuti knjižničare na odgovarajuću zaštitu i pohranu bogate i raznovrsne kulturne baštine koju čuvaju knjižnice Zadarske županije.

DOKUMENT

Pravo na e-čitanje (EBLIDA)

Način postupanja s e-knjigama za europske knjižnice (prijevod: HKD)

(originalni dokument dostupan je na <http://www.eblida.org/News/The%20right%20to%20e-read.pdf>)

Digitalno je doba za današnje društvo izazov i prilika. Danas na internetu postoje novi i inovativni načini pružanja, stvaranja, distribucije i prijenosa sadržaja, novi načini stvaranja vrijednosti, novi načini ustanovljavanja kvalitetno obrazovanoga europskog društva znanja, koje je preduvjet za konkurentnost i napredak.

Ipak, trenutačnu situaciju karakterizira nesigurnost. Da bi mogli zakonito kupiti e-knjigu online, kupci moraju potpisati licencije o uvjetima korištenja koje imaju i po 10 stranica, potrošačke udruge tuže nakladnike e-knjiga, a nakladnici e-knjiga odbijaju prodati e-knjige knjižnicama – što sve vodi do mnogih propuštenih prilika!

Donošenjem osuvremenjenog i modernog zakonskog okvira za reguliranje autorskog i srodnih prava, uklonila bi se postojeća nesigurnost te jamčilo učinkovito priznavanje i naknada autorima i drugim nositeljima prava. Korisnicima bi se također omogućio bolji pristup te zakonito korištenje i zadovoljstvo čitanja e-knjiga putem knjižnica.

Europski građani imaju pravo na e-čitanje! Stoga bi knjižnicama trebalo dati zakonito pravo posudbe e-knjiga. Knjižnice jamče slobodan pristup sadržajima, informacijama i kulturi svim europskim građanima. Ali postojeći zakonski okvir sprečava knjižnice da pružaju te osnovne usluge našem društvu u digitalnom dobu, posebice u vezi s pristupom e-knjigama.

1. Kada se iscrpi pravo distribucije nakon prve prodaje, knjižnica primjerke objavljenog djela, primjerice knjige, može kupiti od knjižara te ih posuđivati korisnicima knjižnice. Postupci knjižnice nisu u sukobu s pravima autora ili drugih

nositelja prava. Zato knjižnica u skladu s vlastitom nabavnom politikom odlučuje koje će knjige kupiti i koristiti za javnu posudbu.

2. U svojem tumačenju autorskog prava, nakladnici tvrde da je e-posudba usluga na koju se načelo iscrpljenja prava distribucije ne odnosi. Oni drže da nositelji autorskog i srodnih prava slobodno odlučuju hoće li dopustiti pristup nekom određenom djelu te određuju uvjete tog pristupa. Kad bi prevladalo ovakvo tumačenje, to bi značilo da bi o digitalnim zbirkama u knjižnicama odlučivali prvenstveno nakladnici, a ne sami knjižničari.

3. To bi bila važna, i po našem mišljenju neprihvatljiva promjena da o politici izgradnje zbirke u knjižnicama odlučuju nakladnici, a knjižnice više ne mogu jamčiti slobodan pristup sadržajima, informacijama i kulturi europskim građanima.

4. U srpnju 2012. Europski sud pravde presudio je da se načelo iscrpljenja prava distribucije kod kupnje računalnih programa odnosi jednako na elektronički preuzete kao i one na fizičkom mediju. Neki pravni stručnjaci tvrde da se ovom presudom načelo iscrpljenja prava distribucije primjenjuje i na e-knjige. Trenutačno se pred sudovima vodi nekoliko precedentnih parnica. Europskom će sudu pravde vjerojatno trebati nekoliko godina da donese presude.

5. Ova pravna nesigurnost onemogućuje knjižnicama da javnosti pružaju nove atraktivne usluge korištenja e-knjiga te da dalje razvijaju zakonite usluge na korist svih uključenih u proces.

Stoga EBLIDA poziva Europsku komisiju da izradi jasan zakonski okvir za autorsko i srodna prava koji bi omogućio knjižnicama da nabavljaju i korisnicima posuđuju e-knjige uz odgovarajuću naknadu autorima i drugim nositeljima prava, kao što je slučaj s tiskanim knjigama, kako bi na taj način i dalje mogle pružati svoje usluge na korist svih europskih građana.

EBLIDA je Europski ured za knjižnične, informacijske i dokumentacijske udruge, neovisno krovno udruženje nacionalnih knjižničnih, informacijskih, dokumentacijskih i arhivskih udruga i ustanova u Europi.

NOVA IZDANJA HKD-a

SMJERNICE za knjižnice tijela javne vlasti / Sekcija za knjižnice javne vlasti i Sekcija za informacije tijela javne vlasti i službene publikacije ; uredile Nancy Bolt i Suzanne Burge ; [s engleskog prevela Ana Jurinović]. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013. 71 str. ; 24 cm. (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Novi niz, ISSN 1334-7667 ; knj. 30)
Prijevod djela: Guidelines for libraries of government departments, 2008.
ISBN 978-953-6001-86-6

DANI specijalnih i visokoškolskih knjižnica. 12. 2011. Opatija. Knjižnice: kamo i kako dalje? : zbornik radova / 12. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica, Opatija, 11.-14. travnja 2011. ; [organizatori Hrvatsko knjižničarsko društvo, Sekcija za specijalne i

visokoškolske knjižnice, Sveučilišna knjižnica Rijeka] : uredile Alisa Martek i Elizabeta Rybak Budić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013. XIV, 453 str. : ilustr., graf. prikazi ; 24 cm. (Izdanja Hrvatskoga knjižničarskoga društva, ISSN 1846-5544 ; knj. 59)
ISBN 978-953-6001-89-7

STROPNIK, Alka. Knjižnica za nove generacije : virtualni sadržaji i usluge za mlade / Alka Stropnik. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2013. 163 str. : ilustr. ; 24 cm. (Niz Hrvatsko knjižničarstvo, ISSN 1848-493X ; knj. 2)
ISBN 9789536001859

Sva se izdanja mogu naručiti telefonski ili na stranici:
<http://www.hkdrustvo.hr/izdanja/drustvena>.

Tinejdžeri trebaju mjesto na kojem su dobrodošli, a ne....

Prikaz knjige Alke Stropnik, Knjižnica za nove generacije: virtualni sadržaji i usluge za mlade, Hrvatsko knjižničarsko društvo, Zagreb, 2013.

Tea Čonč
HKD Novosti
tconc@ffzg.hr

Najnovije izdanje HKD-a, stručna knjiga Alke Stropnik *Knjižnica za nove generacije*, već na prvi pogled korespondira

sa suvremenošću: vizualno je dojmiva i na dodir ugodna, s mnoštvom kvalitetnih fotografija u boji. Međutim, vrlo se brzo otkriva da je oprema knjige tek nadopuna ozbiljnog stručnog sadržaja, ali jednako tako recentnog. Naime, iako je autoričin stil jednostavan i pitak, nipošto se ne radi o lakome štivu, već o ozbiljnoj sintezi najnovijih znanstvenih i stručnih spoznaja o mladima (odnosno tinejdžerima), ovoj vrlo osjetljivoj društvenoj skupini, kao i o načinima na koje bi im knjižnice danas trebale pristupati.

Već nam sadržaj, koji se proteže na dvije stranice, pokazuje da je knjiga, koja broji ukupno 163 stranice, vrlo dobro strukturirana. Naslovi poglavlja i potpoglavlja asociraju na enciklopedijske natuknice, složene ne prema abecednome redu već prema logici priručničkoga tipa. Asocijaciju na priručnik potvrđuje i 141 stručna referenca te 183

bibliografske jedinice, kratki sažeci osnovnih teza nakon svakog poglavlja, kao i sjajno stručno kazalo. Svako je od sedam poglavlja oblikovano logički, od šireg pojma i definicija, prema užem i specifičnijem, s mnoštvom primjera kako bi se što šire obuhvatilo temu.

U *Uvodu* autorica objašnjava temu i doprinos knjige proučavanju i pružanju knjižničnih usluga za mlade. Prvo poglavlje, *Mladi kao korisnici knjižnica*, široko definira mlade i njihove generacijske karakteristike te posebnosti mladih kao korisnika knjižnica. Nastavlja kratkim pregledom povijesti knjižničnih usluga za mlade te njihovim suvremenim zadaćama.

Drugo poglavlje, posvećeno *Razvoju knjižničnih usluga u kontekstu novih tehnologija*, raspravlja o uvođenju novih tehnologija u knjižnično poslovanje što nužno rezultira uvođenjem novih knjižničnih usluga (za sve korisnike). Zanimljivo potpoglavlje *Pismenosti 21. stoljeća* ukazuje na novi način gledanja na pismenost, tradicionalni pojam koji se danas sve češće koristi u pluralu. Pa su tako pismenosti 21. stoljeća, osim knjižnične, informacijske i kritičke, još i tehnološka, informatička, medijska i web-pismenost. Autorica detaljno razlaže sve važne aspekte informacijske pismenosti s naglaskom na potragu za informacijama u digitalnom okruženju. Pritom se vješto služi teorijskim uporištima i mnoštvom primjera iz vlastitog praktičnog rada s mladima.

Poglavlje *Mladi i traženje informacija* osvjetljava jednu od središnjih tema knjige kroz nekoliko aspekata: autorica opisuje načine na koje se mladi koriste internetom i ukazuje na moguće opasnosti, ali i načine na koje se one mogu izbjeći. Zadaća je knjižničara, kao posrednika između korisnika i informacija, prilagoditi se novom tehnološkom okruženju i profesionalno se neprestano razvijati kako bi zadržali korak s razvojem i primjenom novih tehnologija. Ovo je osobito važno u radu s mladima koji su vrlo vješti u baratanju novim tehnologijama, ali u pravilu im nedostaje vještina odabira, kritičkog vrednovanja i interpretacije tih informacija, ukratko usluge koje im knjižničari mogu ponuditi. Knjižničari u tom smislu moraju korisnicima nuditi i obrazovanje u informacijskoj i kritičkoj pismenosti.

Dva iscrpna poglavlja o mrežnim stranicama, *Knjižnične mrežne stranice* i *Knjižnične mrežne stranice za mlade*, iznesena teorijska stajališta pretaču u sklop strukturiranih praktičnih savjeta vezanih uz sve važne aspekte izrade i karakteristike knjižničnih internetskih stranica. Autorica ukazuje na važnost internetskih stranica kao nositelja informacija i kao komunikacijskog kanala s jedne strane, ali i kao mjesto pristupa virtualnim uslugama, s druge strane. Nadalje, nudi literaturom potkrijepljeno mišljenje o tome kako treba pristupiti izradi knjižničnih mrežnih stranica, kako ih treba isplanirati i dizajnirati, kako oblikovati sadržaj te navigaciju. Upozorava da mrežne stranice moraju biti čitljive i uporabljive te ukazuje na druge važne tehničke aspekte. U posebnom potpoglavlju, posvećenom *Webu 2.0 u kontekstu knjižničnih mrežnih stranica*, detaljno opisuje internetske usluge

weba 2.0 koje su usmjerene na razmjenu znanja, iskustva, misli i ideja te omogućavaju jednostavniju komunikaciju i suradnju na stvaranju i uređivanju mrežnog sadržaja. Sukladno tome, prati se transformacija (ili nadogradnja) tradicionalne knjižnice u Knjižnicu 2.0 koja nije više ograničena zidovima, nalazi se posvuda i dostupna je svim korisnicima, neovisno o lokaciji. Autorica daje savjete kako implementirati web 2.0 usluge u knjižnicama s osobitim naglaskom na usluge za mlade te opisuje primjere takvih usluga: blog, wiki, trenutna razmjena poruka, RSS, podcast, društveno umrežavanje i društveno označavanje. Poglavlje o knjižničnim mrežnim stranicama za mlade sve spomenute aspekte dalje razrađuje s naglaskom na specifičnostima ove korisničke skupine. Pored toga, autorica je sve potkrijepila primjerima dobre prakse.

U šestom je poglavlju predstavljeno istraživanje koje je autorica provela na 65 knjižničnih mrežnih stranica da bi se dobio uvid koliko su hrvatske narodne knjižnice svoje usluge u mrežnom okruženju prilagodile korisničkoj skupini mladih. Detaljno je analizirala tri knjižnice koje jedine imaju posebne mrežne stranice samo za mlade korisnike. Rezultati istraživanja pokazali su da je virtualnih usluga ponuđeno vrlo malo.

U zaključku autorica donosi sintezu najvažnijih spoznaja iznesenih u prethodnim poglavljima. Ističe da su današnji mladi, rođeni i odrasli u digitalnom okruženju, najvažnija, ali i

KNJIŽNIČARI PREPORUČAJU

najzahtjevnija skupina korisnika kojoj knjižnice moraju ponuditi specijalizirane usluge i programe. Jedna je od najvažnijih uloga knjižnice informacijski ih opismeniti, naučiti vještinama pronalaska i kritičke valorizacije informacija. Jednako tako, trebalo bi im ponuditi više pravih virtualnih usluga; knjižnične mrežne stranice za mlade, naime, ne bi trebale preslikavati tradicionalnu knjižnicu kako je to zasad u Hrvatskoj uglavnom slučaj.

Dodatak knjizi je autoričin *Prijedlog Smjernica za knjižnične mrežne stranice za mlade*, svojevrsni katalog mrežnih sadržaja podijeljen na četiri cjeline: *Informacije – tradicionalne usluge*, *Informacije – virtualne usluge*, *Komunikacija* i *Kreativno izražavanje*. Unutar svake cjeline mrežni sadržaji su podijeljeni na obvezne i preporučene.

Zaključno valja reći da ova knjiga popisuje, opisuje i objašnjava suvremene trendove u radu narodnih (i ne samo narodnih) knjižnica s mladim korisnicima. Njezina je uloga dvojaka – s jedne strane nadopuniti i strukturirati već postojeća znanja knjižničara koji rade s mladima, ponuditi im

alat za samoprocjenu i prijedloge za daljnji osobni razvoj, a s druge bi strane trebala djelovati kao poticaj knjižnicama koje još uvijek ne nude sadržaje i usluge za mlade da ih uvedu. Naime, u ovu je osjetljivu skupinu korisnika neophodno ulagati, a često se dogodi da se u knjižnicama između usluga za djecu i usluga za odrasle nađe neki zrakoprazni prostor.

U tome je vrlo važno uzeti u obzir očekivanja mladih korisnika i njihov način života, osmišljavati programe i usluge s *njima*, a ne za njih, te pritom njihovu aktivnost i kreativnost staviti u službu obrazovanja. Naime, bez njihovog zadovoljstva uslugama, sve teorije gube na važnosti – teza je to koja se može iščitati u podtekstu cijele knjige. A što oni sami očekuju najbolje opisuje naslov ovoga prikaza, preuzet iz jednog tinejdžerskog odgovora u američkom istraživanju koji autorica donosi na str. 16 i koji u svojem punome obliku djeluje pomalo šokantno (stoga nemojte zamjeriti!), ali i iskreno: *Tinejdžeri trebaju mjesto na kojem su dobrodošli, a ne mrtvačnicu*.

Put oslobođenja započinje u krevetu

Sue Townsend, *Žena koja je legla u krevet na godinu dana, s engleskog preveo Ozren Doležal; Mozaik knjiga, Zagreb, 2013.*

Vanja Kulaš

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu

vkulas@ffzg.hr

Otključati teška ulazna vrata i ući u tihu unutrašnjost knjižnice dok jutarnje svjetlo kroz visoke prozore obasjava knjige koje čekaju, ispunjavao ju je takvim zadovoljstvom da

bi radila i besplatno. (str. 43) Subjekt uvodnog citata, ujedno središnja protagonistica romana, Eva Beaver, knjižničarka je – doduše s tek nekoliko godina staža, bez konkretnih kvalifikacija te, u trenutku kada je upoznajemo, već podavno nezaposlena. Radnja proze Sue Townsend nije ambijentirana u knjižnicu, ipak prijelomni životni trenuci njezine (anti) junakinje odigrat će se baš ondje. Na radnome mjestu, u maloj biblioteci u secesijskom stilu, Eva upoznaje supruga astronoma kad ovaj dođe reagirati na opomenu za nevraćenu knjigu. Upravo među policama znanstvene knjižnice on će se godinama kasnije, nakon što svoju ženu transformira u frustriranu kućanicu, uplesti u aferu s kolegicom s posla.

Iako o knjigama i knjižnicama na četiristotinjak humorističnih stranica nećemo puno naći, Evina, doduše bivša, profesija alibi nam je za odabir ovog neodoljivog knjižurka za prikaz u

DOKUMENT

ljetnom broju *Novosti*. Dok njezina majka drži da su knjige precijenjene i nehigijenske, ona je sama naprotiv njima opčinjena, što potkrepljuje konfesionalni odlomak u nastavku teksta, ujedno indikativno najavljujući sklop (tabu) tema, koje će nesumnjivo biti intrigantne pripadnicama naše dominantno ženske struke. *Otkako sam naučila čitati, služim se njima [knjigama] kao nekom vrstom anestetika. Uopće se ne sjećam rođenja blizanaca, samo knjige koju sam tada čitala... Bila sam sva ushićena što imam dvije bebe u naručju, ali nakon dvadesetak minuta jedva sam čekala da se vratim knjizi* (str. 110).

Fokus romana, dakle, na sredovječnoj je, poslovno nerealiziranoj, ovisnici o književnosti i skupoj kozmetici (*Chanel 5* koristi i kao antiseptik!) koja kreće na put oslobođenja i to – ne mičući se iz postelje. *Žena koja je legla u krevet na godinu dana* na nesvakidašnji način diže malu, privatnu pobunu protiv životarenja po tuđim pravilima; obaveza domaćice; udruženog „terorizma“ vlastite djece, muža preljubnika, kao i dviju sveprisutnih napasti – svoje majke te svekrve. Duhovita proza koja je pred nama dekonstrukcija je mita obitelji i majčinstva, uporno romantiziranog i nametanog kao ultimativno ispunjenje svake žene. Iako se ovaj *page turner* primarno čita kao neobavezno „štivo za plažu“, roman ima itekako ozbiljan, kritički podtekst koji promišljeno filtrira brojne anomalije suvremenog društva. Sue Townsend čitatelja smješta na emocionalni karusel: dok se identificiramo s junakinjom, sućutno hihoćemo, otiremo suze (češće ipak od smijeha, nego od ganuća), autorica nas bespoštedno konfrontira s licemjerjem srednje klase,

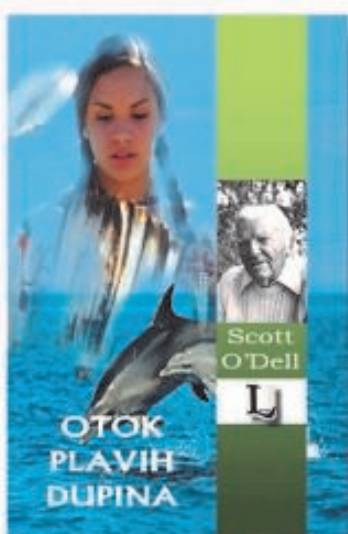
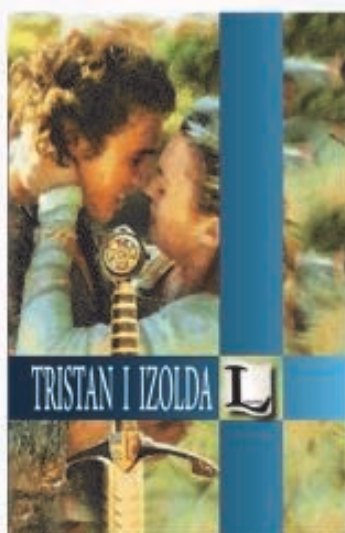
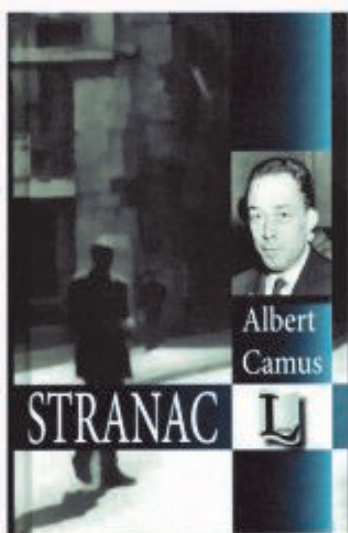
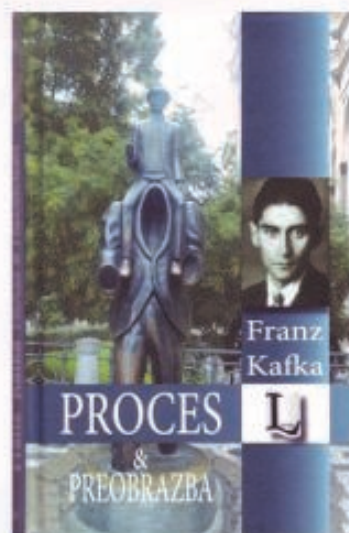
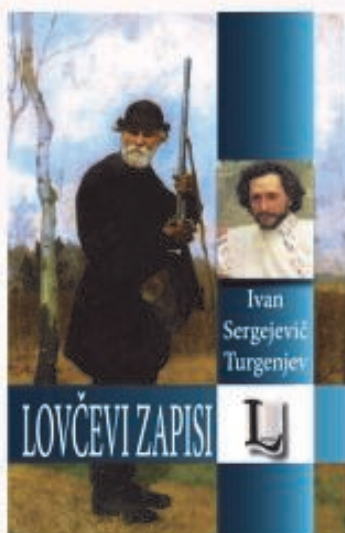
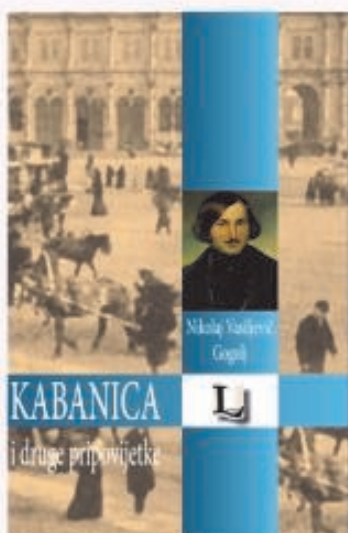
malograđanskom uskogrudnošću i predrasudama, rasizmom, problemom generacijskih jazova i socijalnih razlika, iščašenjima znanstvene zajednice... U napetosti nas drži rastuća zabrinutost kako će se ova komična drama okončati, kao i dinamična interakcija osebjunih likova. Poligon za parodiranje društvenih stereotipa živopisni je vrtlog individua oko Eve, polarizirajuće figure: tu su njezina djeca, genijalni, no teško neurotični matematičari te njihovi čudnjikavi kolege s fakulteta, infantilni i samoživ suprug koji u kulminaciji

posvemašnjeg kaosa svoju ljubavnicu useljava u obiteljski dom, ali i Evin udvarač... Townsend ovdje problematizira i bezumlje društvenih mreža te zastrašujuću moć senzacionalističkih medija koji deziluzioniranu ženu na rubu živčanog sloma protiv njezine volje proglašavaju guruom i sveticom slijedom čega joj pred prozorom stane kampirati gomila očajnika i ridikula. Oni od nje, koja do svoje pedesete nije bila kadra izmaknuti žrvnju nametnute joj životne kolotečine, očekuju da čudotvorno razmrsi njihove probleme ili barem nepogrešivo signalizira put kojim bi im valjalo krenuti u sretniju budućnost. Ta ista se nesretnica uspijeva emancipirati tek metodom

autodestruktivne pasivizacije iz koje je naposljetku, u pomalo neočekivanoj i, priznajmo, ne osobito uspjeljoj završnici, moraju izbaviti drugi.

Roman *Žena koja je legla u krevet na godinu dana* osviješteno je i oštroumno *light* feminističko pismo za guštanje i promišljanje pod suncobranom, iz pomaknute optike autorice koju volimo još od Adriana Molea.

Lektira d.o.o.
Sv. Lucija 51/B, Kostrena
Tel/Fax: 051/287-035
valter.lektira@ri.t-com.hr
facebook: Lektira d.o.o.

LEKTIRA d.o.o. Kostrena

**U ponudi 15000 knjiga iz svih područja!
U antikvarijatu i internetskoj trgovini.**

- ✘ stručna i popularna literatura
- ✘ fakultetski udžbenici
- ✘ srednjoškolski udžbenici
- ✘ lektira za osnovnu i srednju školu
- ✘ rasprodana izdanja
- ✘ rješke i stare knjige
- ✘ nove knjige po sniženim cijenama

Studio
antikvarijat-knjižara
IMA - B&R d.o.o.
OIB: 00441438470

Masarykova 20 - dvorište
10000 Zagreb / Hrvatska

01/4872 598
091/3872 598
01/4872 598
info@antikvarijat-studio.hr

www.antikvarijat-studio.hr

Obavijest o novom broju Novosti

Želite li da vas obavještavamo o izlasku novog broja Novosti, javite nam svoju e-adresu na tconc@ffzg.hr

Elektroničko izdanje dostupno je na

<http://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/>

Impressum

Nakladnik:

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Adresa HKD Novosti:

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Hrvatske bratske zajednice 4

10000 Zagreb

Tel./Fax +385 (0)1 615 93 20

E-mail: novosti@hkdrustvo.hr

<http://www.hkdrustvo.hr>

Glavna urednica i grafička priprema:

Tea Čonč (tconc@ffzg.hr)

Uredništvo:

Mira Barberić (mira.barberic@gmail.com)

Andrea Božić (andrea.bozic@saponia.hr)

Lektura: Nives Franić (nfranic@unipu.hr)

Mihaela Kovačić (mihaela@svkst.hr)

Marijana Mišetić (mmisetic@ffzg.hr)

Dunja Holcer (dunjaholcer@gmail.com)

Korektura: Alka Stropnik

(alka.stropnik@kgz.hr)

UPUTE AUTORIMA

Moto uredništva *Novosti HKD-a* jest

informirati, educirati, povezivati

U svrhu ostvarenja ovoga mota, prilozi u *Novostima* moraju biti informativni i sažeti, s jasnim ciljem i predmetom izvještavanja ili raspravljanja, čvrste strukture i bez nepotrebnih ponavljanja.

Vijesti su tekstovi duljine do pola kartice (900 znakova) s poveznicama na izvore gdje se može saznati nešto više o događaju koji se prati. **Foto-vijest** uključuje pola kartice teksta i fotografiju.

Najave su tekstovi duljine do pola kartice s poveznicama na izvore gdje se može saznati nešto više o najavljenoj manifestaciji.

Izveštajni su tekstovi od 1 do 3 kartice teksta. Pri izvještavanju s opsežnijih sastanaka i manifestacija molimo grupirajte teme i stavite naglasak na svrhu i zaključke.

Obrada teme broja podrazumijeva tekst izvještajnog ili raspravljačkog karaktera 1 – 4 kartice koji se tiče teme

istaknute za određeni tematski broj.

Tekstove je poželjno popratiti kvalitetnim fotografijama.

Uz tekst, molimo autore da navedu svoje **ime i prezime, e-adresu i instituciju kojoj pripadaju, odnosno dužnost koju obavljaju, a vezana je uz tekst koji su napisali.**

Uredništvo zadržava pravo kraćenja tekstova, a u slučaju potrebe za preoblikovanjem teksta, konzultirat će autora.

Rok za predaju tekstova je dva tjedna prije izlaska sljedećeg broja (bit će pravovremeno oglašeno).

Tekstove molimo slati elektroničkom poštom na tconc@ffzg.hr ili novosti@hkdrustvo.hr.

Svrha ovih uputa ujednačavanje je izgleda i kvalitete tekstova i poticanja autora da razvijaju vještine oblikovanja pismenih izvještaja. Cilj je dobiti jasno strukturiranu i sadržajnu publikaciju kao prepoznatljiv *brend* HKD-a.

Nadamo se da će nova koncepcija *Novosti* privući širu publiku unutar knjižničarske zajednice te donijeti veću vidljivost HKD-u, knjižničarskoj zajednici i cjelokupnoj struci u javnosti.

Sve vas pozivamo da nam svojim tekstovima, komentarima i prijedlozima u tome pomognete!